varit synnerligen önskvärdt, att Rikets Ständer icke ifrågasatt afskaffande för landsstatstjenstemännen af det indelta aflöningssättet, hvilket i allmänhet medförde den fördel att aflöningen i viss mån reglerades efter löntagarnes lefnadsbehof eller prisen på de förnämsta förnödenhetsvaror; men emellertid, då det vore betänkligt att än vidare uppskjuta den löneförbättring, som i följd af Rikets Ständers anslagsbeslut kunde komma mängden af landsstats-personalen tillgodo och hvilken, ehuru med hänsigt till nu inträffade prisförhållanden ytterst knappt beräknad, måste anses för löntagarnes bergning af högsta behof påkallad, samt härtill komme att de fleste landsstats-tjenstemän, hvilkas rätt vore derunder beroende, ej haft något att erinra vid de indelta lönernas utbytande mot kontant aflöning, ville Eders Kongl. Maj:t vid det nämnda tillfället i nåder medgifva sådan förändring.

En ytterligare omständighet, som föranledt minskning i vissa landsstats-tjenstemäns löneinkomster och hvilken vid afgifvandet af 1853 års förslag icke kunde vara känd, består deri, att Rikets Ständer å sednaste riksdag nedsatte eller afskaffade åtskilliga bevillningsafgifter, hvarå Kronofogdar och Häradsskrifvare egt att uppbära provision.

Efter hvad jag sålunda i underdånighet anfört, vågar jag hoppas, att en förnyad framställning till Rikets Ständer i det maktpåliggande ämnet skall finnas tillfyllest rättfärdigad. Det är endast att beklaga, att, i anseende till personalens nödvändiga talrikhet, hvarje allmän förhöjning i aflöningsanslag föranleder ett så ansenligt totalbelopp, att man i en tid, då Statens medel jemväl för mångfaldiga andra nya behof anlitas, svårligen kan utsträcka afseendet på tjenstemännens anspråk så långt som det vore att önska.

Hvad nu först angår *Landssekreterarne*, har redan vid förra regleringen den åsigt gjort sig gällande, att desse tjenstemän, med färre undantag, icke vore i behof af annan förbättring i deras vilkor än den indirekta, som då i allmänhet beviljades medelst löneanslag för Länsnotarier och löntillökning för Landskanslisterne. Det är visserligen en känd sak, att, i anseende till utmätningsmålens aftagande antal, Landssekreterarnes inkomst af expeditionslösen för närvarande minskats, — ett förhållande hvari tiden likväl nu icke medgifvit att vinna till siffran fullständig upplysning; men obestridligt är å andra sidan, att den förlidna år utfärdade nya expeditionstaxan beredt Landskanslierna icke obetydliga fördelar. Vid granskning af de ansökningar om lönförhöjning, som vid detta tillfälle från åtskilliga läns landstats-personal inkommit, finner jag ock, att i 2:ne af dessa län Landssekreterarne sjelfve icke väckt fråga om förbättring af sina egna löneförmåner, och att i ett tredje län Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklarat en sådan icke vara behöflig. I sakens så beskaffade skick, och vid betraktande jemväl af Kammar-kollegii och Statskontorets afstyrkande, anser jag mig, utom det att Länsnotarier och Landskanslister i allmänhet upptagas till förhöjd aflöning, endast i så måtto böra föreslå tillökning i aflöningsstaten för Landssekreterarne, att i några län, der deras lönevilkor veterligen äro svagare, de i Statskontorets sednast afgifna statsförslag upptagna löner i någon mån höjas, med iakttagande att de dymedelst i staten jemnas till vissa tusen- eller hundradetal i Riksdaler Riksmynt, der det

icke redan skett. Sålunda hemställer jag, att berörde af Statskontoret föreslagna stat måtte ökas:

För Landssekreteraren i	Upsala	län	med	95: —	för att jemnas till	. .	2,000.
» »	Stockholms	»	»	419: —	» »	. .	3,000.
» »	Gottlands	»	»	41: —	» »	. .	1,000.
» »	Blekinge	»	»	157: —	» »	. .	1,000.
» »	Jönköpings	»	»	434: —	» »	. .	2,000.
» »	Jemtlands	»	»	500: —	» »	. .	1,600.
» »	Westerbottens	»	»	508: —	» »	. .	1,600.
» »	Norrbottens	»	»	517: —	» »	. .	2,000.
			S:ma Riksm.	2,671: —			

För *Landskamererarne* beräknades vid förra regleringen såsom aflönings-minimum, med inbegripande af extra inkomster, i de minst folkrika länen 2,250: —, i de folkrikaste 3,000: — och några deremellan 2,500 R:dr Riksmynt. Jag har trott mig vid detta tillfälle böra föreslå, att minimum af Landskamererare-lön, de redan uppgifna extra inkomsterna inberäknade, måtte bestämmas till 4,000 R:dr Riksmynt i alla län utom Gottlands, Jemtlands, Westerbottens och Norrbottens, der denna aflöning torde böra inskränkas till 3,500. — Med antagande häraf skulle ofvannämnde, af Statskontoret föreslagna aflöningsstat behöfva för Landskamererarne ökas med tillsammans *19,454 R:dr Riksmynt.*

Landträntmästarnes minimi-aflöning, extra inkomsterna inberäknade, antogs vid förra regleringen böra, efter länens olika betydenhet, blifva 2,000, 2,250 och 2,500 R:dr Riksmynt. Jag hemställer nu, att detta minimum måtte bestämmas till 3,000 R:dr Riksmynt i alla län utom de 4 ofvannämnda, der 2,500 torde göra tillfyllest. Härigenom skulle, i den af Statskontoret utarbetade aflöningsstaten, föranledas en tillökning af *8,601 R:dr Riksmynt.*

För *Länsnotarierne,* hvilka vid förra regleringen i allmänhet uppfördes till lön af 500 R:dr Riksmynt, har jag ansett mig böra föreslå tillökning med 50 procent, så att lönen skulle blifva 750. Härigenom uppkommer för alla länen tillsammans en förhöjning af *6,000 R:dr Riksmynt.*

Länsbokhållarne upptogos vid förra regleringstillfället i tre klasser med löner af 800, 700 och 600 R:dr Riksmynt. Mitt underdåniga förslag är nu, att i de 7 betydligare län, der lönen för närvarande utgör 800: —, förhöjning må ega rum till 1,000: —, och att lönen i alla öfriga län må höjas till 800: —; hvilket skulle, för alla Länsbokhållare tillsammans, åstadkomma en tillökning af *3,600 R:dr* nämnde mynt.

Vid den sednaste regleringen bestämdes lönen för *Landskanslister* i allmänhet till 300: — och för *Landskontorister* till 450 R:dr Riksmynt. Jag föreslår i underdånighet, att för dem alla förhöjning i lön må ega rum till 500 R:dr samma mynt; hvaremot jag finner mig icke kunna biträda den af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro och Norrbottens län,

samt landsstats-tjenstemännen i Wester-Norrlands och Westerbottens län nu framställda begäran, att *två* både Landskanslister och Landskontorister måtte med aflöning å stat uppföras. Den föreslagna lönförhöjningen skulle i summa komma att utgöra

för Landskanslisterne	4,800: —
och för Landskontoristerne	1,200: —
R:dr Riksm.	6,000: —

I lönen för *Landsgevaldigern* i Stockholms län, som vid sednaste reglering bestämdes till 630 R:dr Riksmynt, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej ifrågasatt någon förhöjning. De vid Landshöfdinge-embetet i nämnda län anställde 2:ne ordinarie *Vaktmästare* åtnjuta nu i lön hvardera 375 R:dr; hvaremot de 2:ne Vaktmästarne vid öfriga länsstyrelser innehafva, den ene 300 och den andre 270 R:dr. Jag anser mig böra i underdånighet föreslå, att länsstyrelsernas på stat upptagne ordinarie Vaktmästare måtte uppföras till lön i Stockholms län af 450 och i de öfriga länen af 400 R:dr Riksmynt hvardera; hvarjemte jag tillstyrker, att en på Stockholms läns stat med 120 R:drs lön uppförd extra Vaktmästare måtte, på sätt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit, erhålla lönen förhöjd till 200 R:dr; — föranledande mitt underdåniga förslag, om det vinner bifall, en statsförhöjning för länsstyrelsernas Vaktmästare-personal af tillsammans *5,520 R:dr Riksmynt.*

För *Kronofogdarne* antogs, vid förra regleringen, såsom aflönings-minimum, extra inkomster inberäknade, ett belopp af 1,800 R:dr Riksmynt. Kammar-kollegium och Statskontoret föreslå förhöjning af detta minimum till 2,400 R:dr. — Jag hemställer, att sådan förhöjning må ega rum till 2,500 R:dr Riksmynt, och att dessutom de 29 Kronofogdar i särskilda delar af riket, åt hvilka boställen ej äro anvisade, måtte, till vederlag derför, förunnas ett särskildt anslag å stat à 150 R:dr samma mynt hvardera. Om, enligt detta förslag, de Kronofogdar, hvilka i den af Statskontoret upprättade stat icke finnas uppförde till minst 2,500 R:dr, erhålla skillnaden i detta belopp, erfordrar detta tillökning å stat

med	60,882: —	
vederlag åt 29 bland dem för bristande boställe utgör tillsammans	4,350: —	65,232: —

Lemnas derjemte, såsom jag tillstyrker, bifall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Stockholms län hemställan, att den till 750 R:dr nu bestämda lönen för Expeditions-kronofogden i Färentuna härad måtte ökas till 1,000 R:dr, uppkommer en förhöjning med . . . . . 250: —

S:ma R:dr Riksmynt 65,482: —

Häradsskrifvarne ansågos vid förra regleringen böra såsom aflönings-minimum, extra inkomster inberäknade, åtnjuta 1,500 R:dr Riksmynt. Lika med Kammar-kollegium och Statskontoret hemställer jag, att detta mininum nu måtte höjas till 2,000, — och att följaktligen lönerna för de Häradsskrifvare, hvilka i Statskontorets lönestats-förslag icke finnas

upptagne till minst detta belopp, måtte med skillnaden förhöjas; föranledande detta en tillökning å stat med . . . . . 47,059: —
och föreslår jag derjemte, att de 30 bland desse Häradsskrifvare, som ej äro med boställen försedde, måtte förunnas särskildt vederlag à 150 R:dr, belöpande till . . . . . 4,500: —

S:ma R:mt 51,559: —

Aflönings-minimum för *Länsmännen* antogs vid sednaste löneregleringen böra blifva 450 R:dr Riksmynt. Ehuru jag icke vågar tillstyrka förhöjning af detta minimum i vidsträcktare mån än till 600 R:dr, erfordrar dock detta för alla de Länsmän, som icke redan innehafva minst detta belopp, en tillökning å stat med . . . . . 69,641: —
men derjemte föreslår jag i underdånighet, att de 218 bland desse Länsmän, hvilka ej äro innehafvare af boställen, måtte hugnas med vederlag derför à 100 R:dr, utgörande tillsammans . . . . . 21,800: —

S:ma R:mt 91,441: —

Derest den löneförbättring, som för Länsmännen nu blifvit föreslagen, kommer att ega rum, anser jag den fråga, som enligt 14:de punkten i Eders Kongl. Maj:ts genom Dess nådiga bref den 31 sistlidne Januari meddelade beslut blifvit väckt om personel löneskillnadsersättning åt vissa Länsmän, böra förfalla.

Under förutsättning att föreslagne löneförhöjningar varda beviljade åt Kronofogdar och Häradsskrifvare, finner jag mig icke böra tillstyrka någon åtgärd i anledning af de väckta frågorna om proposition till Rikets Ständer för utverkande af ersättning åt bemälde tjenstemän för den minskning i bevillningsprovision och debetsedelslösen, som dem under innevarande statsregleringsperiod tillskyndats; — och anser jag, lika med Kammar-kollegium och Statskontoret, den af landsstats-tjenstemännen i Wester-Norrlands län gjorda anhållan om beredande af retroaktiv godtgörelse för den förlust, som indelningarnas borttagande förorsakat, ej heller kunna till någon åtgärd föranleda.

Den af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i några län gjorda framställning, att landsstats-tjenstemännens löner måtte förvandlas till spanmål, med iakttagande att kontant lösen för hvarje år finge lyftas qvartalsvis efter de nästförutgående 10 årens medelmarkegång, skulle visserligen, om den bifölles, medföra den fördel, som närvarande tids erfarenhet visat för tjenstemännen vara af stor vigt, att aflöningen successivt rättade sig efter prisen å de förnämligaste lifsmedel; men då, såsom Kammar-kollegium och Statskontoret anmärkt, denna aflöningsmethod ej längesedan af Rikets Ständer öfvergifvits, och det ej torde finnas lämpligt att åter använda den för *en* tjenstemannakorps, utan att den utsträcktes till *alla* Statens löntagare, anser jag mig nu icke kunna i anledning af berörde framställning tillstyrka någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd.

Af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kalmar län är föreslaget, att Landssekreterarens, Landskamererarens, Landträntmästarens samt Kronofogdars och Häradsskrifvares

löner måtte få utgå med årlig beräkning af de indragna lönings-räntorna till det belopp, hvarmed desamma till Kronan utgöras, och tillägg af ersättning för forsel-lön å spanmålen

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Härå hafva Kammar-kollegium och Statskontoret uti underdånigt utlåtande, på anförda skäl, afstyrkt bifall, uti hvilket afstyrkande jag föranlåtes instämma.

Lika med bemälde Kollegier finner jag mig äfven böra afstyrka bifall å Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Jönköpings län förslag, att, sedan ett visst minimum af inkomst blifvit för hvarje tjenstegrad bestämdt, hvad som deruti bruste finge årligen fyllas af Staten, för hvilket ändamål ett förslags-anslag borde af Rikets Ständer ställas till Kongl. Maj:ts disposition, och Kongl. Maj:t sedermera efter hvarje års slut tilldela en hvar den inkomstfyllnad, som honom för det nästföregående året borde tillkomma.

I anledning af Landssekreterarens, Landskamererarens, Landträntmästarens, Kronofogdarnes och Häradsskrifvarnes i Elfsborgs län underdåniga ansökning att, i stället för nu bestämda kontanta anslag, komma i åtnjutande af löner, som nu och för framtiden motsvara den indelning, hvilken Konung Carl XI förunnat landsstats-tjenstemännen, samt att nådig proposition härom måtte till Rikets Ständer aflåtas, finner jag mig icke heller kunna någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd tillstyrka.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Beträffande Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Westmanlands län underdåniga hemställan, att anslag måtte beredas för bestridandet till fullo af kostnaderna för de i länet utgående allmänna kungörelsers och påbuds tryckning, så att skillnaden mellan nu å stat anslagna 100 R:dr B:ko och den verkliga kostnaden icke måtte behöfva bekostas genom bidrag af landsstatens tjenstemän, äfvensom landsstats-tjenstemännens i Wester-Norrlands län anhållan, att kontanta expensmedlen för Landskansliet och Landskontoret, jemte ersättningen för tryckningskostnaden, måtte indragas och deremot godtgörelse för dylika utgifter anvisas att utgå efter behöriga räkningar, — har jag, på de af Kammar-kollegium och Statskontoret uti afgifvet utlåtande anförda skäl, ansett mig böra, lika med dessa Kollegier, tillstyrka, att det för tryckning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelser bestådda anslag 100 R:dr B:ko måtte vid hvarje länsstyrelse ökas till 300 R:dr Riksmynt, och att Eders Kongl. Maj:t alltså måtte täckas föreslå Rikets Ständer uppförande å stat af de sålunda i tillökning erforderliga *3,600 R:dr Riksmynt.*

Kammar-kollegium och Statskontoret torde undfå befallning att, sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län blifvit hörd, inkomma med underdånigt yttrande i anledning af Kronofogdarnes i nämnde län anhållan om ytterligare godtgörelse för mistning af inkomst genom s. k. Lappfogde-näst.

Eders Kongl. Maj:t, som funnit det böra leda till önskvärd förenkling i uppbörd och redovisning, om boställs-räntorna, som i de flesta fall tillgodokomma boställshafvarne sjelfve, jemväl vid sådana landsstats-boställen, för hvilka de nu äro kronan behållne, varda, derest de icke särskildt annorlunda disponerats, tillerkända boställshafvarne i utbyte af motsvarande

kontant löne-anslag, har, enligt Kammar-kollegii och Statskontorets underdåniga tillstyrkande, redan beslutat att härom till Rikets Ständer göra nådig framställning, hvilket alltså torde komma att ske i sammanhang med förevarande statsreglering.

Enär Häradsskrifvaren i Ljunits och Herrestads härads fögderi af Malmöhus län ännu icke såsom indelningshafvare fått tillträda det honom på lön anslagna, men under åborätt upplåtna och till en årlig afkastning af R:dr 433: 16 B:ko upptagna bohemman 1 mantal N:o 9 Lilla Köpinge, hvadan detsamma vid löneregleringen ej kunnat räknas honom tillgodo förr än lifstidsstädjan för siste åborätts-innehafvarens ännu lefvande enka derå upphört, har Eders Kongl. Maj:t den 31 sistlidne Januari, på Kammar-kollegii och Statskontorets underdåniga hemställan, beslutat föreslå Rikets Ständer att, till godtgörelse åt bemälde Häradsskrifvare, under afvaktan af bohemmanets tillträdande, å allmänna indragningsstaten anslå en mot förenämnde afkastning svarande summa; och torde detta förslag nu äfven böra Rikets Ständer meddelas.

Efter pröfning af vederbörandes derom ingifna förslag, beslöt Eders Kongl. Maj:t likaledes den 31 sistlidne Januari, att hos Rikets nu sammanträdande Ständer begära löneanslag för följande, behöflige ansedde nya tjenster, nemligen;

en Häradsskrifvaretjenst i Stora Kopparbergs län;
en Länsmanstjenst i Upsala län, för Dannemora tingslag;
en d:o i Skaraborgs län, för Gudhems härad;
en d:o i Westmanlands län, för Ramnäs och Sura socknar;
en d:o i Östergöthlands län, för Motala distrikt;
en d:o i Stora Kopparbergs län, för Loo socken;
en d:o i Kalmar län, för Stranda härads norra distrikt;
en d:o i Kristianstads län, för en del af Åsbo och Bjäre härads fögderi;
en Vaktmästare-syssla vid länsstyrelsen i Upsala, och
en d:o vid länsstyrelsen i Jönköping.

De nya löne-anslag, som i detta hänseende lära komma att i statsreglerings-propositionen föreslås, torde böra upptagas till lika belopp som för nämnde tjenstegrader förekomma i mitt här ofvan afgifna underdåniga förslag, om det vinner Eders Kongl. Maj:ts nådiga godkännande, nemligen:

För Häradsskrifvaren		2,000: —		
vederlag för boställe		150: —		
			2,150: —	
« de 7 Länsmännen, à	600: —			
vederlag för boställe à . . .	100: —	700: —	4,900: —	
« de 2 Vaktmästarne à	400: —		800: —	
		Summa R:dr Riksmynt	7,850: —	

Enligt mitt nu afgifna underdåniga förslag skulle landsstats-personalens aflöning komma att ökas med följande belopp:

För

För 8 Landssekreterare	2,671: —
« de Landskamererare, som icke innehafva föreslagna minimi-belopp	19,454: —
« Landträntmästare, d:o	8,601: —
« Länsnotarierne	6,000: —
« Länsbokhållarne	3,600: —
« Landskanslisterne	4,800: —
« Landskontoristerne	1,200: —
« Länsstyrelsernas Vaktmästare	5,520: —
« de Kronofogdar, som icke redan innehafva minst 2,500 R:dr	65,232: —
« en Expeditions-kronofogde	250: —
« de Häradsskrifvare, som icke redan innehafva minst 2,000 R:dr	51,559: —
« de Länsmän, som icke åtnjuta minst 600 R:dr .	91,441: —
« 10 nya tjenster, såsom ofvan	7,850: —
När härtill lägges, dels det belopp, som, enligt Statskontorets förslag, erfordras till fyllnad i tillgångarna för den af nämnde embetsverk, enligt Eders Kongl. Maj:ts den 31 sistlidne Januari gifna befallning, utarbetade aflöningsstaten, hvilken torde böra till upplysning meddelas Rikets Ständers Statsutskott, enär de föreslagna tillöknings-summorna äro derpå beräknade, eller	51: 11.
dels ock den föreslagna tillökningen i anslaget för tryckning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelser	3,600: —
visar sig den summa, hvarmed ordinarie aflöningsstaten för landsstats-tjenstemännen skulle behöfva ökas, utgöra i Riksmynt	271,829: 11.

Beträffande pensions-beloppen för afskedstagande pensions-berättigade landsstats-tjenstemän, hvarom måste särskildt förordnas, enär den med tjensterna åtföljande aflöning, såsom till större eller mindre del bestående af extra inkomster, kan vara inom samma grad och under olika tider, jemväl för samma tjenst skiljaktig, är genom hittills gällande stadganden bestämdt:

	Riksmynt.
För Landssekreterare och Landskamererare . . .	1,800 R:dr
« Landträntmästare och Kronofogdar	1,200 «

	Riksmynt.	
För Häradsskrifvare	900	R:dr
och för Länsmän	300	«

I sammanhang med nu förevarande löne-reglering har jag ansett mig böra föreslå, att pensions-beloppet för Landssekreterare och Landskamererare måtte varda bestämdt i likhet med hvad för Sekreterare och Kamererare i de Kongl. Kollegierna är föreslaget, eller till . . . . . 3,000 R:dr Riksm.

samt för de öfrige ofvannämnde tjenstemännen i samma förhållande till de förres pensions-belopp som förut, nemligen för Landträntmästare och Kronofogdar till . . . . . 2,000 « «

för Häradsskrifvare till . . . . . 1,500 « « och

för Länsmän till . . . . . 500 « «

för Länsbokhållare torde pensionen böra blifva lika med den lägre lönegraden, eller 800 R:dr Riksmynt, samt för öfrige subaltern-tjenstemän vid Länsstyrelserna, äfvensom för vaktbetjente, lika med ordinarie lönerna på stat, — allt med bibehållande af enahanda vilkor för pensionsrätten, som förut äro stadgade.

Å hvad Herr Departements-chefen i afseende å förestående reglering i underdånighet föreslagit tillstyrkte Statsrådets öfrige ledamöter nådigt bifall.

Föredragande Herr Departements-chefen utbad sig derefter att få i minnet återkalla, hurusom åtskilliga bland rikets Landshöfdingar, uti en i Augusti år 1854 ingifven skrift, bland annat sökt ådagalägga att, i anseende till desse embetsmäns dryga lefnadskostnad, hvarigenom de vanligen förhindrades att amortera medelst bosättningen åsamkad skuld, den pension af 3,000 R:dr B:ko, som nu vore dem tillförsäkrad, vore för deras bergning på äldre dagar nog knappt betryggande, — i följd hvaraf och enär, vid sådant förhållande, Landshöfdingarne måste antingen föra en mera indragen lefnad, än som vore med deras ställning och länens fördel väl förenlig, eller ock söka qvarhålla sig vid sina tjenster äfven sedan aftagande kropps- och själskrafter göra dem härtill mindre skicklige, deraf olägenheten blefve desto märkbarare, som verksamhet, rörlighet och drift vore vid dessa tjensters utöfning företrädesvis nödiga, bemälde Landshöfdingar yttrat sitt förmenande vara, att det jemväl för det allmänna blefve en ej oväsentlig fördel, om Landshöfdingarne redan vid 60 års ålder vore berättigade att vid afskedstagande erhålla den nuvarande pensionen, samt att för den, som tjenade till fyllda 65 år, beloppet höjdes till 4,000 R:dr B:ko; — varande denna framställning den 10 November förlidne år inför Kongl. Maj:t i Statsrådet anmäld, då Kongl. Maj:t täcktes förklara Sig i anledning deraf icke vilja vidtaga någon åtgärd, utan såvida omständigheterna framdeles funnes medgifva en mera omfattande reglering i detta hänseende för rikets embets- och tjenstemän i allmänhet.

Sedan Kongl. Maj:t vid förevarande statsreglering beslutat föreslå Rikets Ständer att, i förhållande till de nya lönestaterna, för embets- och tjenstemän i allmänhet bestämma fördelaktigare pensionsbelopp än de hittills gällande, ansåg Statsrådet sig ega skäl till den underdåniga hemställan, att hos Rikets Ständer jemväl måtte föreslås pensionsförhöjning för hädanefter afskedstagande Landshöfdingar, så att de, efter uppnådd 65 års ålder, då de äfven uppfylla öfriga för pensionsrätten i författningarne föreskrifna vilkor, må anses berättigade att från allmänna indragningsstaten åtnjuta 6,000 R:dr Riksmynt årligen; hvarjemte och då Kongl. Maj:t, på Justitie-Departementets underdåniga föredragning, förklarat sig vilja hos Rikets Ständer göra nådig framställning derom att Justitie-råd, som vid 60 års ålder begära sitt entledigande med företeende af läkarebevis om fortfarande svår sjuklighet eller eljest så försvagad helsa att de icke förmå embetsgöromålen fortfarande bestrida, må, så vida de tjenat staten i 35 år och minst 5 år innehaft Justitieråds-embetet, kunna å allmänna indragningsstaten tillträda en lägre pension, Statsrådet i underdånighet hemställde, att enahanda förmån under lika förhållanden måtte, genom nådigt förslag till Rikets Ständer, beredas de Landshöfdingar, som, innehafvande en ålder mellan 60 och 65 år, hädanefter begära afsked, hvarvid pensionsbeloppet torde böra bestämmas lika med nuvarande Landshöfdinge-pension, eller 4,500 R:dr Riksmynt.

Jordbruket, handeln och näringarne.

A) *Skiften och Afvittringar.*

Öfverdirektörens vid Landtmäteriet underdåniga skrifvelse af den 21 sistlidne Juli, hvaruti, jemte anmälan att Öfverdirektören, för att kunna framlägga en tillförlitlig uppgift å beloppet af det under nästa statsreglerings-period erforderliga anslag för storskiftes- och afvittringsverken, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stora Kopparbergs, Wester-Norrlands, Westerbottens och Norrbottens län begärt och jemväl erhållit upplysningar så väl i nämnda afseende, som ock om hvad i öfrigt vore att vidtaga för storskiftes- och afvittrings-förrättningarnes fortskyndande, — samt till följd ej mindre af Kongl. Maj:ts den 20 Februari innevarande år Öfverdirektören gifna nådiga befallning att, i anledning af särskilda hos Kongl. Maj:t utaf Afvittrings-landtmätare i Westerbottens- och Norrbottens län gjorda och af vederbörande länsstyrelser anmälda underdåniga ansökningar om arfvodes-förhöjningar, inkomma med utredning i hvad mån det till skiften och afvittringar af Rikets Ständer till bestämdt belopp anvisade anslag kunde anses för ändamålet erfordra tillökning, än äfven af erhållna nådiga remisser, dels af åtskilliga vid storskiftesverket i Stora Kopparbergs län anställde

Landtmätares utaf Kongl. Maj:ts dervarande Befallningshafvande med eget yttrande af den 15 sistlidne Mars insända ansökning om förhöjning i deras arfvoden, och dels af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens län underdåniga framställning af den 8 derpåföljande April om beredande af ökade anslag för afvittringens fortskyndande inom länet, — Öfverdirektören, under tillkännagifvande att från Gefleborgs och Jemtlands län, der afvittringarne äro nära fullbordade, några yttranden hvarken blifvit äskade eller inkommit, i omförmälde hänseenden afgifvit underdånigt utlåtande och förslag, med bifogande af samtliga deruti åberopade handlingar —

Utaf ofvanberörde handlingar inhemtades hufvudsakligen, beträffande

a) Stora Kopparbergs län:

att, i anseende till de vid storskiftesverket anställde Landtmätarens mödosamma, helsoförstörande och kostsamma tjenstgöring, samt med hänsigt till de numera ökade lefnadskostnaderne, flere af desse hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om den förbättring i deras aflöningsvilkor att, med bibehållen rättighet att, såsom hittills, genom flit och ansträngning kunna, medelst arbete utöfver det för årsarfvodets tillgodonjutande bestämda, förvärfva sig en särskild inkomst af högst 300 R:dr för året, det årliga arfvodet, som för ett faststäldt visst belopp af arbete nu utgår med 700 R:dr till de i tjensten äldre och med 550 R:dr till de yngre Landtmätarne, måtte förhöjas till 1,000 R:dr för de äldre och 800 R:dr, allt Banko, för de yngre Landtmätarne; å hvilken underdåniga anhållan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med vitsordande af de begärda arfvodes-förhöjningarnes behöflighet, i underdånighet tillstyrkt nådigt bifall, med hemställan tillika att Styresmannen vid Storskiftesverket jemväl måtte i nåder förunnas en lämplig förhöjning i det arfvode af 1,800 R:dr han nu åtnjuter, hvilken förhöjning Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit till 333 R:dr 16 sk. B:ko;

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande beräknat anslagsbehofvet för storskiftesverket under nästa statsreglerings-period sålunda, att, då —

skulle ett sammanlagdt belopp af B:ko R:dr 77,000: — erfordras för *de tre år, som nästa statsreglering komme att omfatta;* —

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sedermera, uti afgifvet underdånigt utlåtande af den 2 sistlidne April, i anledning af Lima socknemäns hos Kongl. Maj:t gjorda underdåniga ansökning ibland annat derom, att åtta Landtmätare måtte, för storskiftets fortskyndande, från och med nästkommande år derstädes anställas, uppgifvit, att för den af socknemännen så-

lunda begärda tillökningen i Landtmätare-personalen skulle erfordras ytterligare anslag för nästa år af 6,000 R:dr och för hvarje af de derpåföljande tre åren 2,000, — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt slutligen att Öfverdirektören vid landtmäteriet, under yttrande af den allmänna åsigt, att storskiftes- och afvittringsverkens bedrifvande så skyndsamt som möjligt vore icke allenast af synnerlig vigt för de orter, hvarest dessa, för landets utveckling och välstånd maktpåliggande ekonomiska regleringar erfordrades, utan äfven uppenbart ledande till mindre kostnad för staten, än om arbetet på längre tid utfördes, samt att för vinnande af detta mål erfordrades större antal Landtmätare än hittills och framförallt att desse Landtmätare egde den arbetsförmåga, erfarenhet och skicklighet, hvarförutan några tillfredsställande resultat af deras verksamhet icke vore att påräkna, men att så qvalificerade tjenstemän icke kunde vid storskiftes- och afvittringsverken erhållas och för längre tid fästas, och såmedelst ett ständigt ombyte af mer och mindre oerfarna yngre Landtmätare undvikas, derest ej aflöningarne, hvad nu icke vore händelsen, blefve af beskaffenhet att lemna en tarflig utkomst, — vidare i underdånighet anfört: att Landtmätarne vid storskiftesverket, hvilka liksom Afvittrings-landtmätarne icke egde att utom tjensten förrätta landtmäteri-göromål, från längre tid tillbaka åtnjutit i arfvode, de yngre 550 och de äldre 700 R:dr, respenningar deruti inberäknade, hvarjemte de egt att, för arbeten utöfver bestämda pensa, undfå en särskild ersättning af högst 300 R:dr, så att i lyckligaste fall de yngre kunnat förvärfva 850 och de äldre 1,000 R:dr B:ko årligen, — att storskiftes- och afvittrings-landtmätarnes aflöningsvilkor, under närvarande förhållanden alldeles otillräckliga för äfven den tarfligaste tjenstemans utkomst, icke utgjorde en skälig ersättning för den trägna, mödosamma och helsoförstörande tjenstgöringen och dermed förenade resor samt kostsamma forslingar i aflägsna ödemarker af de flesta lifsförnödenheter, — samt att desse Landtmätares ställning ytterligare försvårades ej allenast genom omöjligheten att, under den vigtigaste delen af året, egna någon omsorg åt sin enskilda ekonomi, utan äfven derigenom, att de i händelse af sjukdom sällan kunde behålla någon inkomst, emedan ingen ville vikariera mot mindre ersättning än fulla arfvodet, samt än vidare derigenom att deras befattningar vore af blott tillfällig beskaffenhet och att ytterst få blefve i stånd att uthärda tjenstgöringen ända till den höga åldern då pensionsrätten först inträder, hvadan förstörd helsa och fullkomlig brist på det nödvändigaste blefve desse Landtmätares säkraste utsigt då ålderdomen nalkades; vid hvilka allmänt kända och af vederbörande lokal-auktoriteter vitsordade förhållanden och då, såvidt möjligheten af storskiftes- och afvittringsverkens behöriga fortgång icke skulle afskäras, förbättring af de dervid anställda Landtmätares vilkor icke längre vore blott ett påtagligt behof, utan en oafvislig nödvändighet, Öfverdirektören, i afseende på de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för Styresmannen och Landtmätarne vid storskiftesverket härofvan ifrågaställde arfvodesförhöjningar, i underdånighet tillstyrkt, att Styresmannens arfvode, för närvarande utgörande 1,800 R:dr, måtte förhöjas till 2,000 R:dr B:ko och 300 R:dr deraf beräknas såsom respenningar, — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt att, på sätt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit, Landtmätarne måtte erhålla, de yngre 800, samt de äldre och skickligare 1,000 R:dr B:ko, bland hvilka belopp 100 R:dr borde utgöra respenningar, dock med bibehållen rättighet för så väl de yngre, som de äldre Landtmätarne, att åtnjuta särskild ersättning för arbeten öfver bestämda årspensa, efter enahanda beräkningsgrund som hittills, med högst 300 R:dr B:ko; hvarjemte och då Öfverdirektören icke hade någonting att erinra vid den af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gjorda, härofvan upptagna beräkning af anslagsbehofvet för storskiftesverket, — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Öfverdirektören, med utförande af den för tre år beräknade anslagssumman 77,000: — —
och med tillägg af den, enligt hvad ofvan berördt är, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande särskildt föreslagna tillökning för storskiftets i Lima socken fortskyndande med större arbetsstyrka än den först beräknade, för hvart och ett af åren 1858, 1859 och 1860, 2,000 R:dr, eller för tre år . . . . . 6,000: — —
jemte förhöjning i nämnde summa i följd af föreslagna arfvodes-tillökningar . . . . . 600: — — 6,600: — —

i underdånighet förmält sig anse . . . . . B:ko R:dr 83,600: — —
vara det belopp, som för nästa statsreglerings-period erfordrades till storskiftesverkets ändamålsenliga fortskyndande, hvilket belopp motsvarade ett *årligt anslag af 27,866 R:dr 32 sk. banko;*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

b) *Wester-Norrlands län:*

att, sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hos Öfverdirektören vid Landtmäteriet tillkännagifvit, att för så vidt afvittringsverket inom länet skulle kunna med nödig drift och skyndsamhet fortgå, dertill erfordrades årligen minst lika belopp med det, hvilket för närvarande funnes anvisadt, — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sedermera, uti underdånig skrifvelse af den 24 sistlidne Maj, i anledning af dervid fogade underdåniga ansökningar, dels af — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

dels ock af länets samtlige afvittrings-landtmätare, att åt dem måtte så skyndsamt som möjligt beredas den arfvodes-tillökning, som af förhöjda lefnadsomkostnader och åtskilliga andra åberopade förhållanden påkallades med åtminstone 50 procent, i underdånighet anfört, att som afvittringsverkets fortskyndande vore i högsta måtto både önskvärdt och nödvändigt, hvadan hvarje uppoffring för vinnande af ett sådant mål måste anses väl använd, och då för arbetets bringande till efterlängtadt slut i främsta rummet fordrades, att genom tillräckliga aflöningsförmåners tilldelande söka vid verket fästa skicklige personer, helst erfarenheten visat den ofördelaktiga verkan af ombyten, kunde Kongl. Maj:ts Befallningshaf-

vande ej annat än i underdånighet tillstyrka, att de vid afvittringen anställde tjenstemän måtte hugnas med aflönings-tillökning, — — — — — — — — — — —

samt att Öfverdirektören vid Landtmäteriet, i anledning af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda föreslagit, i underdånighet anfört: — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

att Öfverdirektören — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

funne sig böra i underdånighet tillstyrka, att Styresmannens arfvode, som den 12 Juli sistlidet år bestämdes till 1,466 R:dr 32 sk. Banko, måtte förhöjas, ehuru blott till 1,500 R:dr, deraf 266 R:dr 32 sk. borde anses såsom respenningar, samt att Landtmätarnes nu alldeles otillräckliga arfvode måtte på det sätt förhöjas, att de yngre undfinge 800 R:dr och de äldre och skickligare 1,000 R:dr, deruti inberäknade 100 R:dr respenningar, — i händelse af nådigt bifall hvartill årliga anslagsbehofvet för länet blefve — — — — —

— — — — — — — — — — — — — summa B:ko R:dr 8,566: 32.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

c) *Westerbottens län:*

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, under åberopande af Afvittrings-styresmannens och landtmätarnes den 6 sistlidne Februari anmälda och förordade underdåniga ansökning, att *från och med innevarande års början* komma i åtnjutande af ett till 1,000 R:dr B:ko förökadt årligt arfvode för dem hvardera, hvilket syntes destomera billigt, som lefnadskostnaden i länet under sednare tiden oerhördt stigit och svårighet derigenom mötte för bemälde tjenstemän, att med nuvarande arfvode bereda sig och sina familjer en tarflig utkomst, hos Öfverdirektören vid landtmäteriet anmält, det stor anledning vore för handen, att, derest nämnde arfvodes-förhöjning icke beviljades från nästa eller derpå följande års början, flere af de vid afvittringen anställde skickligare Landtmätare skulle lemna sina platser, till skada för göromålens behöriga fortgång, enär i sådan händelse tjensterna måste blifva, om ej stående lediga, åtminstone återbesatta endast med personer, som för afvittrings-ärendena vore främmande; hvarjemte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillkännagifvit att, sedan afvittringen i länet numera så fortskridit att under sednare delen af detta år och derefter sannolikt allt framgent, intilldess densamma blefve afslutad, en mängd afvittrings-förslag förekomma till afgörande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, men omöjligt vore för Landssekreteraren att, jemte bestridande af de dagliga, nästan årligen ökade göromålen, kunna egna erforderlig tid och uppmärksamhet åt afvittrings-ärendenas behöriga handhafvande, för så vidt han ej skulle för längre eller kortare tider söka ledighet från Landssekreterare-tjensten och uteslutande sysselsätta sig med afvittrings-göromålen, det derföre vore nödvändigt att ett arfvode af minst 666 R:dr 32 sk. b:ko anvisades att *från och med nästa års början* årligen utgå till en särskild föredragande af afvittrings-ärendena, samt att, enär afvittringens skynd-

samma bringande till slut vore af oberäknelig vigt, så väl för det allmänna, som för enskilde jordegare, och de ökade kostnader, som för sådant ändamål åtginge, ingalunda kunde anses förspillda, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge anställandet af ytterligare två Landtmätare vid afvittringen äfven vara af behofvet påkalladt; — — — — —
— —

samt att Öfverdirektören vid Landtmäteriet, beträffande frågan om sådan särskild föredragande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som redan finnes i Wester-Norrlands län och nu blifvit begärd både för Westerbottens och Norrbottens län, — — — — — —
— —

i underdånighet anfört, att det visserligen skulle vara fördelaktigt om de maktpåliggande afvittrings-ärendena kunde föredragas af ordinarie medlem i länsstyrelsen, hos hvilken i allmänhet större kännedom om ortens ekonomi och beskattningsväsende kunde förutsättas, än hos tillförordnade, men att, då detta säkerligen icke läte sig göra utan att antingen afvittringsmålen eller ock andra ärenden skulle blifva sent handlagda eller försummade, Öfverdirektören, vid sådant förhållande och med afseende derå att de förra vore af tillfällig beskaffenhet, enär de inom en jemförelsevis kortare tid icke mera förekomme, funne sig böra hemställa, att särskilde föredragande för afvittringsärenden måtte hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anställas med samma skyldigheter och ansvar i tjensten, som i allmänhet gälla för ordinarie föredragande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och med rättighet att begagna lämplig lokal till embetsrum inom Landskontoren, för att derstädes kunna lemna och erhålla erforderliga upplysningar; i följd hvaraf och under åberopande af hvad redan i afseende på Stora Kopparbergs och Wester-Norrlands län blifvit yttradt, Öfverdirektören i underdånighet uppgifvit följande årliga anslagsbehof för nu ifrågavarande län, nemligen: —
— — — — — — — — — — — — — — summa B:ko R:dr 13,500:
— —
— —

d) *Norrbottens län:*

att Kongl. Maj.ts Befallningshafvande uti ofvanberörde underdåniga framställning af den 8 sistlidne April i underdånighet andragit, att, ehuru flere socknar i länet redan blifvit dels fullständigt afvittrade och dels voro under beredning dertill, det likväl, blott å kustlandet, återstode en vidd af icke mindre än 115 qvadratmil, som ännu icke ens blifvit affattad, samt att, efter på hittills vunnen erfarenhet grundad beräkning, afvittringens fullbordande, nemligen blott å kustlandet, icke kunde med den nu tillgängliga arbetsstyrkan emotses inom kortare tid än 25 år, då likväl länets vidsträckta lappmarker, der afvittringen ej mindre än å kustlandet vore af behofvet påkallad, skulle återstå, utan att nu kunde ens ungefärligen uppgifvas, huru lång tid för dessas afvittring erfordrades; att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, vid detta förhållande och då främsta vilkoret för afvittringens skyndsammare

sammare gång, önskvärd äfven såsom för staten i ekonomiskt afseende fördelaktigare, vore ökandet af den nuvarande arbetsstyrkan, dervid dock icke finge förbises att, för åvägabringande af enhet vid göromålens utförande, endast så stort antal nya Landtmätare anställdes, att deras arbeten kunde ordnas af en enda styresman, funne sig böra i underdånighet föreslå, att 10 Landtmätare finge för afvittringen i länet ytterligare antagas; att, i anseende till det oundgängliga behofvet af förhöjning i Afvittrings-landtmätarnes arfvode och resekostnadsersättning, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge sig böra föreslå, att desse tjenstemäns årsarfvode måtte förhöjas med 333 R:dr 16 sk. Banko, — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

att då, genom förökandet af Landtmätarnes antal, styresmannens göromål och resekostnader ökades, jemväl dennes arfvode borde förhöjas och bestämmas, respenningarne inberäknade, till 1,333 R:dr 16 sk., — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt att, då Landssekreteraren vanligen vore så öfverhopad af de dagliga göromål, som tillhörde hans handläggning, att svårighet för honom skulle möta, att med erforderlig skyndsamhet bereda, föredraga och expediera afvittringsmål af vidlyftigare beskaffenhet, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge ett anslag af 500 R:dr B:ko årligen vara af behof påkalladt såsom arfvode åt en skicklig person, som kunde förordnas att i egenskap af särskild föredragande inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande handlägga och expediera sådana afvittringsmål så snart de inkommo, — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt att Öfverdirektören vid landtmäteriet i anledning häraf i underdånighet anfört:
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt att då härtill komme — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

skulle alltså tillsammans B:ko R:dr 33,916: 32 utgöra årliga anslagsbehofvet; — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad samfälda kostnaderna för storskiftes- och afvittrings-arbetenas fortskyndande i de sex nordligaste länen angick, har Öfverdirektören vidare anfört, att visserligen, enligt ofvanupptagna förslag, för hvartdera af åren 1858, 1859 och 1860 skulle erfordras:

i Stora Kopparbergs län	. . . . .	R:dr 27,866: 32.
» Wester-Norrlands »	. . . . .	» 8,566: 32.
» Westerbottens »	(Lappmarken oräknad)	» 13,500: —
» Norrbottens »	. . . . .	» 33,916: 32.

hvartill komme, utan förändring i nuvarande aflöningssätt:

i Gefleborgs län, förslagsvis	R:dr	1,300: —
och i Jemtlands län förslagsvis	»	1,500: —
eller tillsammans	R:dr	86,650: —

då deremot under nuvarande statsreglerings-period för berörde ändamål endast utginge:

det å Riksstatens sjette hufvudtitel till »skiften och afvittringar« uppförde anslag	R:dr	42,000: —	
jemte de vid sedaste riksdag för samma period särskildt till utbetalning från Riksgälds-kontoret anvisade 8,000 R:dr, eller för hvarje af de tre åren	»	2,666: 32.	44,666: 32.

i följd hvaraf en ökad årlig utgift uppkomme af ej mindre än . . B:ko R:dr 41,983: 16.

men att, om derjemte toges i betraktande ej allenast de vidtomfattande, för framtiden beräknade och på kulturens utveckling i en stor del af riket djupt inverkande arbeten, som med ifrågavarande medel skulle utföras, utan ock att flere bland de upptagne utgifterna ingalunda förminskades, men gjordes i längre tid fortfarande, om arbetena äfven framgent bedrefves med för liten arbetsstyrka, samt att många med mycken kostnad verkställda förberedande göromål blefve för sitt ändamål onyttiga, då deras användande, genom arbetets långsamma fortskridande, först efter många års förlopp komme i fråga, så torde det icke kunna betviflas att den nu i underdånighet föreslagna förhöjningen, rätteligen använd, måste ländа staten till nytta, dels medelbarligen, derigenom att de vidsträckta landsorter, som vore föremål för dessa genomgripande ekonomiska regleringar, tidigare än eljest komme i åtnjutande af dess frukter, och dels omedelbart genom mindre kostnad.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Lika med hvad Öfverdirektören för Landtmäteriet yttrat, ansåg Statsrådet det vara af synnerlig vigt, att mera verksamma åtgärder, än hittills varande anslagsbelopp medgifvit, varda till storskiftes- och afvittrings-förrättningarnes fortskyndande vidtagna, hvarigenom ock för afslutande deraf på en kortare tid vida mindre kostnad på det hela skulle erfordras, än om med ett lägre årsanslag dessa förrättningar komme att under en längre följd af år fortgå; och Statsrådet trodde derföre, att någon annan inskränkning i de af Öfverdirektören beräknade förrättningar under nästa statsreglerings-period icke borde ega rum, än att med företagandet af storskiftet i Orsa socken af Stora Kopparbergs län må anstå under det att ett större antal Landtmätare erfordrades för de storskiftes-förrättningar i länet, hvilka anses böra afslutas under nästpåföljande tre år, äfvensom ej heller något anslag för ifrågaställd afvittring inom Westerbottens lappmark nu borde tagas i anspråk, hvadan och då anvisning af arfvoden för särskilda föredragande för afvittrings-ärendena hos Kongl. Maj:ts Befallningshaf-

vande i Wester- och Norrbottens län, äfvensom förhöjning i afvittrings-styresmännens och Landtmätarnes i dessa och Wester-Norrlands län arfvoden vore af behofvet påkallad, men deremot någon minskning i de beräknade utgifterna för arfvoden till Gode män och aflöning åt handtlangare borde, åtminstone hvad angår Norrbottens län, kunna vinnas, i följd af hvad Kongl. Maj:t derom under den 12 sistlidne Juni, dels genom kungörelse om ändring i § 16 af gällande afvittrings-stadga, dels genom nådigt bref till Öfverdirektören för Landtmäteriet, i nåder förordnat, Statsrådet i underdånighet hemställde, att det årliga behofvet för skiften och afvittringar under nästa statsreglerings-period, af Öfverdirektören uppgifvet att uppgå till 86,650 R:dr B:ko, eller 129,975 R:dr Riksmynt, må beräknas till *120,000 R:dr Riksmynt*, och att till följd deraf Kongl. Maj:t måtte täckas hos Rikets Ständer begära, att utöfver det årliga anslaget till skiften och afvittringar, utgörande 42,000 R:dr B:ko, eller 63,000 R:dr Riksmynt, i berörda ändamål för nästa statsreglerings-period må särskildt anvisas 57,000 R:dr sistnämnde mynt årligen, som, för tre år belöpande till 171,000 R:dr Riksmynt, torde af förhandenvarande tillfälliga medeltillgång kunna utgå.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

B) *Undervisningsanstalter för samt befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmanna-näringar, äfvensom fiskeri-näringens understöd.*

a) *Landtbruks-akademiens* underdåniga memorial af den 14 sistlidne Juni, hvaruti, sedan Kongl. Maj:t, under den 3 April detta år, jemte meddelande af nådigt beslut angående en af Gottlands läns Hushållnings-sällskap gjord och till Akademien remitterad underdånig framställning om anslag till upprättande af ett allmänt utdiknings-system för detta län, tillika i nåder anbefallt Akademien, att före instundande riksdag till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande och förslag rörande de allmänna åtgärder till svenska jordbrukets ytterligare befrämjande, som i den af bemälda Hushållnings-sällskap antydda syftning eller eljest kunde anses nyttiga och tjenliga att under den närmaste framtiden med statsunderstöd bringa till verkställighet, samt om de anslag, hvilka i sådant afseende behöfde hos Rikets Ständer äskas, — Akademien, till åtlydnad häraf och efter att i ämnet hafva infordrat sin Förvaltnings-kommittés betänkande, framställt 15 särskilda, här nedan upptagna förslag i syfte att fortskynda jordbrukets utveckling till högre fullkomlighet, nemligen:

1:o *angående en allmän plan för vatten-aflednings-arbeten, m. m.*

Härvid har Akademien, under åberopande hurusom Kongl. Maj:t i främsta rummet anbefallt Akademien att sig yttra öfver den vigtiga frågan om uppgörandet af en afdikningsplan i stort, eller ett allmänt system för aflägsnandet af öfverflödigt vatten, såsom utgörande ett af de största hindren för jordbrukets framsteg i nästan alla länder, bland annat i underdånighet anfört, att vid öfvervägande af de åtgärder, som i berörde afseende kunde här i riket ifrågakomma, Akademien ansett det vara af vigt att icke staten belastades med utförandet af hvad som lämpligare kunde af den enskilda företagsamheten verkställas, men deremot öfvertoge de arbeten, som öfverstiga den enskilda förmågan, antingen derföre, att de för sitt ändamålsenliga utförande fordra en allmän, hela riket omfattande plan, eller

ock afse detaljer af en alltför stor omfattning för den enskildes inskränkta krafter; att då, beträffande den *förra* delen af frågan, eller om uppgörandet af en allmän afdikningsplan, angeläget vore att taga i betraktande, att inom Sveriges särskilda landskap betydliga skiljaktigheter förekomma i så väl topografiskt som hydrografiskt hänseende, Akademien funne det derföre vara rättast, att landet indelas i sina särskilda flodområden; att inom hvarje sådant område anställas hydrografiska undersökningar och nödiga afvägningar, för att bestämma *hvar* de vattensamlingar finnas, som utöfva det största inflytandet till de nedanföre belägna, odlingsbara trakternas skada, samt *huru* dessa vattensamlingar kunna på lämpligaste sätt förekommas, minskas eller afledas; att vid de åtgärder, som i ena eller andra fallet kunde komma att vidtagas, nödigt afseende fästes på vattnets begagnande såsom drifkraft för nedanföre anlagda vigtigare verk; att undersökningarne uteslutande omfatta hvad af Staten borde vidgöras till förberedande och underlättande af den enskilda företagsamheten; att, så vidt möjligt vore, kartor och, i hvarje fall, beskrifningar upprättas öfver de undersökta områdena, med angifvande af den plan, som vid utförandet borde följas till ändamålets vinnande för möjligaste största landvidd; samt att, till framtida efterrättelse, säkra och varaktiga afvägningsmärken på lämpliga ställen anbringas. Vidkommande verkställigheten af dessa undersökningar, vore det i Akademiens tanke angeläget, att densamma öfverlemnas åt ett så stort antal sakkunnige personer, att den inom några få år kunde hinna afslutas. God tillgång på dylike personer funnes bland officerare inom indelta arméen, af hvilka många deltagit i Topografiska corpsens arbeten under flera års tid och följaktligen kunde antagas besitta erforderlig sakkunskap i fältmätning och afvägning, samt, jemte topografisk och hydrografisk omdömesförmåga, gemenligen ega åtminstone någon insigt i de förhållanden, som röra landtbruket, hvar inom sin ort. Arbetets ledning borde anförtros åt officerare vid Topografiska korpsen under styrelse af en chef, på hvars ansvar det skulle ligga, att arbetet i sin helhet utfördes efter en förut uppgjord och godkänd allmän plan.

Under antagande att ifrågavarande undersökningar komme att fortgå under fyra månader af året och att 50 nivellörer dermed årligen sysselsättas; att för hvar och en af dessa nivellörer beräknas till aflökning, resor och nödig handräckning 1,000 R:dr Riksmynt om året, att dessutom för tre Topograf-officerare, såsom chefer för hvar sin afdelning, aflöning och resekostnads-ersättning upptoges till 3,000 R:dr Riksmynt för hvarje, att en chef för det helas ledning antoges med 6000 R:dr Riksmynt i aflöning och resekostnads-ersättning, samt att till upprättande af nya kartor och beskrifningar, äfvensom till förberedande arbeten och kart-kopieringar beräknas 4,000 R:dr Riksmynt, har Landtbruks-akademien förslagsvis uppställt de *årliga* kostnaderna för omförmälda undersökningar på sätt som följer:

För en chef	6,000	R:dr
» 3 distriktchefer à 3,000	9,000	»
» 50 nivellörer à 1,000	50,000	»
» upprättande af kartor och beskrifningar	4,000	»
eller tillsammans	69,000	R:dr Riksm.;

hvarjemte såsom *anslag för en gång* till inköp af instrumentberäknats 5,000 R:dr Riksm.

Vidkommande åter frågans *sednare* del, eller utförandet af sjelfva vatten-aftappnings-arbetet, har Akademien i underdånighet yttrat: att en sådan på förhand uppgjord afdikningsplan, som den föreslagne, säkert skulle inverka högst välgörande derpå och uppmuntra den allmänna företagsamheten; — att den enskilde skulle finna nya fält till odlingar och jordförbättringar för sig öppnade genom den ådagalagda möjligheten att aflägsna vattnet från trakter, hvilkas odling hittills ansetts för overkställbar; och att, då en del af de vatten-aflednings-arbeten, som på grund af ofvannämnde undersökningar komme att företagas, efter all anledning blefve så vidsträckta, att de icke ensamt kunde bekostas af jordbrukarne sjelfve, Akademien ansåge staten äfven härtill böra lemna nödiga bidrag, dock under vilkor att full säkerhet ställes derför, att hvad derutöfver erfordras till företagets fullbordande blefve inom orten sammanskjutet, på sätt redan vore föreskrifvet, och för hvilket ändamål medel af Rikets Ständer vid flera riksdagar blifvit anvisade, men hvilka, om de bestämdes till enahanda belopp som hittills, genom den vidsträcktare omfattning saken nu torde vinna, sannolikt blefve otillräckliga; hvadan Akademien hemställde, att betydligare anslag för så väl sjelfva vatten-aftappnings-arbetena, som de vid utförandet af sådana allmänna arbeten nödige expenser måtte hos Rikets Ständer till beviljande föreslås.

Slutligen har Akademien i underdånighet fästat uppmärksamheten, bland annat, derpå att nyttan af den sålunda föreslagna åtgärden icke endast blefve den genast i ögonen fallande, att göra ofruktbara och vattendränkta fält tillgängliga för odling, samt undanrödja hinder, utan hvilkas aflägsnande inga framsteg till ett förbättradt jordbruk vore möjliga; den skulle, i Akademiens tanke, äfven i hög grad verka till förbättring af landets klimat, i det att anledningen till de nattfroster, som så ofta förstöra eller skada landtmannens grödor, skulle undanrödjas, och sålunda utöfva ett i högsta måtto gynsamt inflytande på hela befolkningens helsotillstånd.

2:o *angående inrättandet af ett landtbruks-institut i södra delen af Sverige.*

I afseende å denna fråga har Akademien endast åberopat hvad hon i anledning af sjunde allmänna landtbrukare-mötets underdåniga framställning i ämnet, uti sitt den 23 Februari detta år afgifna utlåtande i underdånighet yttrat och hemställt:

3:o *om förhöjning i anslagen för redan befintliga lägre landtbruksskolor.*

Härvid har Akademien i underdånighet förmält: att det anslag af 3,000 R:dr Riksmynt om året, som de lägre landtbruks-skolorna för närvarande åtnjuta, svårligen kunde anses tillräckligt, då dermed skulle bestridas aflöning åt *Föreståndare*, *Underlärare*, *Slöjdare* och *Smed*, samt honorarium åt en i vissa delar af sitt yrke undervisande *Veterinärläkare*, äfvensom till någon del kostnaden för skolans materiel; — att någon ersättning derjemte syntes böra beredas föreståndaren, som vanligen finge underhålla lärlingarne vid skolan, hvilka, då en ej obetydlig del af deras tid egnades åt undervisningen, icke kunde anses genom arbete lemna full ersättning för sitt underhåll; — att, i de fall, der, detta oaktadt, skolorna uppfyllt sin bestämmelse, sådant kommit sig deraf, att dessa då alltid haft andra inkomstkällor till stöd, ehvad denna högre inkomst härflutit deraf, att man lyckats finna en egendom, som, genom den förhöjda afkastning en skicklig behandling medfört, betäckt bri-

sten i statsbidraget, eller genom särskilda, för ändamålet disponibla fonder, eller slutligen genom direkta uppoffringar af länet, skolstyrelsen eller föreståndaren; men att emellertid säkert vore, att de *fleste* af ifrågavarande skolor haft och ännu hade att kämpa med en svår financiel ställning, som icke alltid medgåfve lokalstyrelsen att gifva företräde åt förtjenst och skicklighet vid tillsättandet af lärare-befattningarne, hvilka derföre någon gång, till oberäknelig skada för skolan och provinsens landtbruk, kommit att gifvas åt dem, som åtagit sig befattningen för bästa priset; anhållande, på dessa skäl, Akademien, att Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer äska en förhöjning af anslaget till de lägre landtbruksskolor, som hittills endast åtnjutit 3,000 R:dr Riksmynt, från sistnämnde belopp till 5,000 R:dr Riksmynt, dock under förbindelse för skolstyrelserna att, vid hvarje års början, till vederbörlig auktoritets granskning och godkännande ingifva statsförslag, samt att underkasta sig de skärpta kontroller, som kunde varda föreskrifna till beredande af säker garanti att endast fullt qvalificerade personer må till föreståndare antagas.

4:o *angående anslag till sex nya lägre landtbruks-skolor.*

Då det vore att förmoda, att de län, som ännu sakna lägre landtbruks-skolor, snart skola söka att inom sig tillvägabringa sådana nyttiga inrättningar, samt kändt vore, att vissa län med särdeles vidsträckt areal önska erhålla en landtbruks-skola, utom den redan befintliga, har Landtbruks-Akademien i underdånighet föreslagit, att nådig proposition till Rikets Ständer måtte göras om anslag för sex nya lägre landtbruks-skolor i de län, hvilka Kongl. Maj:t kunde finna för godt i nåder bestämma, att utgå med 5,000 R:dr Riksmynt om året för hvardera, sedan länet uppfyllt de för anslagets erhållande föreskrifna vilkor.

5:o *om anslag för tvänne mejeri-skolor.*

Under åberopande hurusom det visserligen ej kunde förnekas, att den Svenske jordbrukaren, hvars håg hittills alltför mycket och nästan uteslutande varit riktad åt frambringandet af spanmål, numera äfven vändt sig åt boskapsskötseln och att ett mera allmänt sträfvande att åstadkomma ökade och bättre ladugårdsprodukter på sednare tider gjort sig gällande, hvadan ock på flere större egendomar mejeri-föreståndarskor blifvit från Holstein införskrifna, i afsigt att införa der öflige bättre methoder i ost- och smörberedning, samt i mjölkens behandling för nämnde ändamål, har Akademien, enär emellertid den klagan vore allmän, att stora svårigheter mötte för erhållandet af personer med praktisk skicklighet och öfning i mjölkhushållningen, samt det utan tvifvel skulle vara nyttigt, om den kunskap i detta ämne, som redan funnes på åtskilliga ställen i landet, kunde blifva mera allmänt spridd, i underdånighet hemställt, att, för så vidt någon egare eller disponent af egendom, der mjölkhushållning med utmärkt skicklighet bedrifves, skulle vara hugad att emottaga manliga eller qvinliga elever för att deri lemna dem undervisning, honom måtte genom statsanslag beredas någon ersättning för dervid uppkommande kostnader och möda; varande af Akademien i sådant afseende föreslaget, att för inrättande till en början af tvänne sådana mejeri-skolor, en i södra och en i mellersta Sverige, ett årligt anslag af högst 3,000 R:dr Riksmynt för hvardera af dessa skolor måtte anvisas att utgå, emot skyldighet för vederbörande att emottaga ett visst antal frielever.

6:o *angående anslag för meddelande af undervisning i boskapsskötseln.*

Då fårskötseln, genom det biträde, som lemnats schäferiegare af en för ändamålet anställd kunnig person, åtnjutit ett understöd, som verkat till dess utveckling, oaktadt en för denna näringsgren långvarigt missgynnande konjunktur, samt den önskan, att äfven en sakkunnig man måtte anställas för att tillhandagå med biträde, råd och upplysningar i boskapsskötseln, såsom vid val af afvelsdjur och racers förädling, ladugårdsbyggnaders ändamålsenliga konstruktion, mejeriers anläggning och förbättringar i mjölkhushållningen m. m., redan å flere allmänna landtbrukaremöten och sednast i Lidköping år 1853 blifvit offentligen uttalad, har Landtbruks-akademien, som jemväl för sin del funnit anställandet af en sådan person, på samma vilkor som för den i afseende på fårskötseln antagne varit bestämda, kunna blifva af stor nytta, i underdånighet hemställt att för ändamålet måtte anslås nödiga statsmedel, beräknade sålunda:

arfvode åt den ifrågavarande sakkunnige personen	1,500: —
samt resekostnad och traktamente omkring	1,500: —
eller tillsammans R:dr Riksmynt	3,000: —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

8:o *om reseanslag åt personer, som egna sig åt landtbrukets vetenskapliga eller praktiska studium.*

Jemte hemställan att ett årligt anslag af 5,000 R:dr Riksmynt måtte hos Rikets Ständer äskas, för att användas till reseanslag åt Agronomer eller sådana personer, hvilka egnat sig åt landtbrukets vetenskapliga eller praktiska studium och önska besöka främmande länder i afsigt att utvidga sina kunskaper i det yrke de valt, har Landtbruks-akademien fästat uppmärksamheten derpå, att den möjligast största nytta genom ett sådant anslag skulle beredas, om, sedan anslagssumman blifvit bestämd, någon viss tid utsattes, inom hvilken alla ansökningar för året om dylikt understöd borde vara inlemnade, hvarigenom, vid en derefter skeende pröfning af handlingarne i ett sammanhang, de disponibla medlen skulle kunna tillgodokomma de skickligaste och mest förtjente bland de sökande.

9:o *angående arfvodes-förhöjning åt 4 agronomer.*

Under åberopande af ej mindre det särdeles gynnsamma inflytande på jordbruket, som i sednare tider utöfvats genom antagandet i statens tjenst af åtskillige s. k. agronomer, för att biträda vid odlingsföretag, vattenafledningar, grunddikning och ängsvattning m. m., för att lemna råd och undervisning i fårskötsel — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

samt s. k. fiskodling, — än ock angelägenheten deraf att desse personer måtte, genom en permanent anställning och en aflöning med åtminstone lika belopp, som af enskilta associationer dem erbjödes, kunna förmås att i sina befattningar qvarstanna, har Landtbruks-akademien i underdånighet föreslagit, att för alla i statens tjenst nu varande agronomer, af hvilka för närvarande endast tvänne åtnjuta ett arfvode af 1500 R:dr Riksmynt om året,

men de öfrige blott 900 R:dr samma mynt, aflöningen måtte höjas till förstnämnda belopp, samt att, då desse personers tjenstgöring vore af den ansträngande beskaffenhet, att helsa och krafter dervid starkt tagas i anspråk, dem måtte tillförsäkras att, efter 10 års med utmärkelse fortsatt tjenstgöring, erhålla ett till 3,000 R:dr Riksmynt förhöjdt årligt arfvode;

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

10:o *angående anslag för 3 nya agronomer jemte 3 elever.*

Då erfarenheten visat, att ofvanomförmälde agronomer, särdeles de, hvilkas sysselsättning omfattar odlings-, vattenaflednings-, ängsvattnings- och grunddiknings-företag, oaktadt all ansträngning, dock icke kunna medhinna att utföra alla de företag, hvarom de anlitas, helst reqvisitionerna ofta uppgått till dubbla beloppet af deras disponibla arbetstid, har Landtbruks-akademien i underdånighet föreslagit anställandet af ytterligare tre agronomer af förstnämnde kategori, äfvensom antagandet af ytterligare tre elever att till skicklige agronomer utbildas; varande det statsanslag, som härför skulle erfordras, beräknadt sålunda:

arfvode åt 3 agronomer, à 1,500:	R:dr	Riksmynt	4,500: —
stipendier åt 3 elever, à 450	»	»	1,350: —
resepenningar och traktamenten, omkring	»	»	3,600: —
eller tillsammans	»	»	9,450: —

11:o *angående anslag till vetenskapliga undersökningar rörande fiskerierna.*

Härvid har Landtbruks-akademien i underdånighet anfört, hurusom, för att med hopp om framgång kunna vidtaga åtgärder till fiskeriernas upphjelpande, kännedom erfordras om åtskilliga, ännu långt ifrån fullständigt bekanta förhållanden, såsom: om fiskarternas geografiska utbredning, eller deras förekommande i olika sjöar och vattendrag; om vissa fiskarters lektid och sätt att lägga äggen samt lokaler derför; om äggens utvecklingstid, ynglets utveckling och tillväxt, den ålder, vid hvilken olika fiskarter fortplanta sig, deras föda samt diverse fiskarters vandringar; möjligheten att uppföda och föröka sådana lägre djur, af hvilka fiskarne lefva; den vegetation, som vore bäst passande och således eftersökt af olika fiskarter m. m.; hvadan och då kunskapen om hvar och en af dessa omständigheter, jemte flera andra, vore nödig för att vinna ledning för bedömandet af rätta sättet att hushålla med fisket, genom befordrandet af lek och yngel samt för att kunna välja bästa sätt och tid att fånga den fullvuxna fisken, Akademien i underdånighet hemställt, att de undersökningar, hvilka i berörde hänseenden under sednare åren blifvit med framgång företagna i Stockholms läns skärgård, måtte få genom en sakkunnig vetenskapsman fullföljas och småningom utsträckas så väl till Östersjöns öfriga svenska kuster, som synnerligast till sötvattnen i hela riket; i hvilket afseende ett årligt anslag af 1,000 R:dr Riksmynt ansetts blifva erforderligt.

12:o *om anslag till inköp af modellredskap.*

Jemte anmälan, bland annat, att Akademien under de sednare åren, i mån af sina inskränkta

skränkta tillgångar, inköpt goda såväl in- som utländska åkerbruksredskap och machiner, för att såsom modeller tillhandahållas landets jordbrukare och redskaps-tillverkare, samt att den nytta, som härigenom åstadkommits, riktat allmänna uppmärksamheten på detta ämne, har Akademien, under åberopande af flera jordbrukares yttrade önskan att dessa åtgärder måtte fortsättas i en mera omfattande skala, så att en större samling af landtbruks-redskap, machiner och apparater, af så väl in- som utländsk tillverkning kunde för allmänheten blifva att tillgå, i underdånighet hemställt, huruvida icke uppställandet vid Landtbruks-akademien af en dylik offentlig samling kunde vara förtjent af att understödjas genom ett årligt statsanslag af 5,000 R:dr Riksmynt, att utgå med rättighet för Akademien att använda tillfälliga besparingar under ett år till ökade inköp under det derpå följande.

13:o *angående anslag för åtskilliga förbättringars tillvägabringande vid Landtbruks-akademiens experimental-egendom.*

Då Akademien, som i de för henne utfärdade nådiga stadgar erhållit föreskrift att så förvalta Akademiens kapitalfond, att densamma ej förminskas, följaktligen ej kunnat disponera tillräckliga medel för att uppbringa den åt Akademien upplåtna jordegendom till hvad den, enligt Akademiens tanke, borde utgöra, eller en *mönster-hushållning* (Ferme modèle), hvarvid tillika en inskränktare del af jorden kunde användas till verkställande af försök under ledning af en i jordbruket kunnig person, biträdd i och för nödiga undersökningars verkställande af en skicklig agrikultur-kemist, i likhet med hvad i andra länder på mångfaldiga ställen eger rum, har Akademien, som ansett ändamålet med berörde egendoms upplåtande åt Akademien icke kunna vinnas, derest ej Akademien genom statsbidrag sattes i tillfälle icke blott att föregå den enskilde landtbrukaren med efterföljansvärda åkerbruks-methoder, utan ock att i försöksväg theoretiskt och praktiskt arbeta på dessa methoders fullkomnande, i underdånighet hemställt, att för tillvägabringande häraf måtte anvisas dels såsom *anslag för en gång* till egendomens iståndsättande genom

a) grunddikning af 60 tunnland à 100 R:dr Riksmynt pr tunnland . .	6,000: —
b) uppgödning af samma areal	4,500: —
c) uppförande af ändamålsenliga byggnader, enligt särskildt uppgjordt och i underdånighet bifogadt förslag	15,000: —
tillsammans R:dr Riksmynt	25,500: —

dels såsom *årliga anslag:*

d) till ökad aflöning för en inspektor med den högre bildning och skicklighet, som, med hänsigt till här ofvan antydda förhållanden, komme att erfordras	1,500: —
e) till försöks verkställande	3,000: —
tillsammans R:dr Riksmynt	4,500: —

14:o *angående anslag till premier vid allmänna landtbrukare-möten.*

Jemte det Landtbruks-akademien, bland annat, anfört, dels att de premier, som vid de allmänna landtbrukare-mötena utdelats, varit så små, att de knappast betäckt kostnaden för transporten af de belönade föremålen, dels äfven att dessa premier blifvit utsträckta till artiklar, som vore för jordbruket främmande, har Akademien i underdånighet hemställt:

a) att premierna måtte inskränkas till *djur*, *redskap* och *ladugårds-produkter;*

b) att premierna måtte göras större och det för sådant ändamål nu till landtbrukare-mötena utgående anslag af 4,500 R:dr Riksmynt förhöjas till 6,000 R:dr för hvartannat år, då landtbrukare-möte numera vanligen eger rum, och således blifva för år räknadt 3,000 R:dr Riksmynt; samt

c) att vissa förändringar i föreskrifterna rörande premiers tilldömande m. m. måtte vidtagas; derom Akademien anhållit att, i händelse framställningen i öfrigt gillades, få i sinom tid med särskildt underdånigt förslag till Kongl. Maj:t inkomma.

15:o *angående anslag till inköp af utländska får af åtskilliga racer.*

Efter en omständlig redogörelse för den ställning, hvari Kronans stamschäferier af så väl Elektoral- som Southdown- och Cheviot-racerna sig befinna, har Akademien, uppå anförda skäl, i underdånighet föreslagit, att följande anslag *för en gång* måtte anvisas, nemligen till inköp från vissa uppgifna främmande länder af

a) 6 till 9 stycken af de ädlaste Elektoral-baggar, för att ytterligare fullkomna stamschäferierna på Orup och Ultuna . . . . . R:dr R:mt 9,000:

b) 4 baggar af bästa Southdown-race, att användas till förstärkning af Degebergs- och Ottenby stamschäferier 4,000:
samt 50 tackor och 2 baggar af samma race till bildande af ett nytt schäferi . . . . . 20,000: » » 24,000:

c) 2 ädla baggar af Cheviot-race, för att begagnas vid Kronans stamschäferier af denna race . . . . . » » 700:

i sammanhang hvarmed Akademien ansett sig böra fästa uppmärksamheten på en Engelsk får-race, nemligen Cotswolds, som, tillhörande de stammar, hvilka på samma gång gifva mycket kött och mycken ull, hittills endast blifvit i smått här i landet försökt, men befunnits, jemte ofvanberörde egenskaper, ega den att vara särdeles afvelsamma samt mera härdiga än andra får, vid hvilka förhållanden och då den ifrågavarande racen tillika vore konstant och syntes kunna genom korsning verka fördelaktigt på den inhemska fårafveln, Akademien i underdånighet hemställt, att till inköp af en stam af denna race, ungefär 50 tackor och 2 baggar, måtte anvisas en summa af 10,000 R:dr Riksmynt; varande slutligen uti ett särskildt tillägg till Akademiens ofvanberörda underdåniga skrifvelse, med stöd af vunnen erfarenhet om den nytta, som den med statsmedel understödda herdeskolan vid Näs i Jönköpings län på sin tid verkade, samt med afseende å angelägenheten att, derest en önskad förändring i lagstiftningen för stängsel-skyldigheten skulle varda i nåder beslutad, utvägar bereddes landets jordbrukare att kunna förse sig med nödigt biträde af så väl kun-

nige herdar, som för dem erforderliga dresserade hundar, i underdånighet föreslagit, att ett *årligt* anslag af 2,000 R:dr Riksmynt måtte beviljas för inrättandet af en eller flere dylika skolor vid egendomar, der en omsorgsfull kreatursvård genom herdar eger rum.

Statsrådet, som hemställde, att frågan om statsbidrag till vattenafledningsarbeten måtte företagas i sammanhang med pröfningen af Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader förslag angående enahanda ämne, och att framställningen om anslag till ett Landtbruksinstitut i södra delen af riket, hvaröfver Kammar-kollegii underdåniga utlåtande i dessa dagar inkommit, måtte, med afseende å härvid förekommande omständigheter, få utgöra föremål för särskild nådig pröfning, likasom Landtbruks-akademiens förslag om inrättande af en eller flera herdeskolor, tillstyrkte, med anledning af hvad Landtbruks-akademien i öfriga punkter föreslagit, att Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer äska följande anslag, att uppföras under nedanstående titlar:

a) *Undervisnings-anstalter för jordbruk och landtmanna-näringar.*

Såsom ständiga årliga anslag:

1:o till förhöjning i de hittills utgående anslagen för 16 lägre landtbruksskolor, 1,000 R:dr Riksmynt för hvarje . . . . . 16,000: —

2:o för 3 nya dylika skolor inom de län, hvilka Kongl. Maj:t kunde finna för godt i nåder bestämma, 4,000 R:dr för hvardera . . . . . 12,000: —

3:o för 2 mejeri-skolor, 3,000 R:dr för hvardera . . . . . 6,000: —
att alternativt kunna användas för resande undervisare i mejeri-handteringen.

4:o till arfvode samt resekostnads-ersättning åt en resande undervisare i boskaps-skötseln . . . . . 3,000: —

5:o till reseunderstöd åt personer, som egna sig åt landtbrukets vetenskapliga eller praktiska studium . . . . . 3,000: —

6:o till arfvodes-förhöjning åt 2 agronomer, som biträda vid odlingsföretag, vattenafledningar, grunddikning och ängsvattningar, hvilka agronomer för närvarande i arfvode endast åtnjuta 900 R:dr, med 600 R:dr för hvardera, eller tillsammans . . . . . 1,200: —
hemställande Statsrådet tillika, det Kongl. Maj:t måtte i nåder förklara, att när en i statens tjenst för biträde vid odlingsföretag, vattenafledningar, grunddikning och ängsvattningar anställd agronom i 10 års tid med utmärkelse fortfarande tjenstgjort, Landtbruks-akademiens Förvaltningskommitté egde att i underdånighet anmäla honom till erhållande af lämplig förhöjning i sitt arfvode.

7:o till arfvoden och resekostnads-ersättning m. m. för 3 nya agronomer jemte 3 elever, enligt Landtbruks-akademiens förslag, tillsammans . . . 9,450: —

Summa årligt anslag 50,650: —

b) Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmanna-näringar.

Såsom ständiga årliga anslag:

1:o till inköp af modell-redskap, att uppställas vid Landtbruks-akademien . . . 5,000:

2:o till ökad aflöning åt en inspektor med högre bildning vid Landtbruks-akademiens experimental-egendom, samt till försöks verkställande derstädes, enligt Akademiens förslag 4,500:

3:o till premier vid allmänna landtbrukare-möten, utöfver de redan anvisade 1,500 R:dr 1,500:

Summa årliga anslag 11,000:

Såsom årligt anslag under den tid nästa statsreglering omfattar:

till uppgörande af en allmän plan för vatten-aflednings-arbeten i enlighet med Landtbruks-akademiens förslag 69,000:, eller för 3 år = 207,000:

Såsom anslag för en gång:

1:o till inköp af instrument för begagnande vid ofvannämnde plans uppgörande 5,000:

2:o till inköp af Cotswolds-får . . . . 10,000: 15,000: —

c) Fiskeri-näringens understöd.

Såsom ständigt årligt anslag:

till arfvodes-förhöjning åt den person, som meddelar undervisning angående fiskodling, från 900 till 1,500 R:dr, eller med . . . . 600: —

Såsom årligt anslag under nästa statsreglerings-period:

till vetenskapliga undersökningar rörande fiskerierna — 1,000, eller för 3 år = 3,000: —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sedan med Kongl. Maj:ts nådiga tillåtelse Sachsiska undersåten Doktor Alexander Müller blifvit, genom Landtbruks-akademiens Förvaltnings-kommittés föranstaltande, i egenskap af Agrikultur-kemist, mot bestämda vilkor, i statens tjenst anställd, samt Kongl. Maj:t behagat den 12 sistlidne Juni för tiden intill 1857 års slut anvisa erforderliga medel till Doktor Müllers aflöning samt hyran för den lokal, som till hans laboratorium komme att begagnas, hemställde Statsrådet nu, att Kongl. Maj:t täcktes af Rikets Ständer äska, att å anslaget till »befrämjande af jordbruk och landtmanna-näringar» måtte uppföras dels Agrikultur-kemistens årsarfvode, 2,000 R:dr Riksmynt, dels ock ett årligt belopp af 600 R:dr samma mynt till hyra för hans agrikultur-kemiska laboratorium.

Ehuru det från Landtbruks-akademien i nåder infordrade utlåtande öfver Svenska Trädgårdsföreningens nyligen ingifna underdåniga ansökning om förhöjning i det till Föreningens

elev-skola från anslaget till »befrämjande i allmänhet af jordbrnk och landtmanna-näringar» hittills utgångna årliga understöd af 1,333 R:dr 16 sk. B:ko, ännu icke hunnit inkomma, ansåg Statsrådet sig emellertid, med hänsigt till den nyttiga verksamhet, Trädgårds-föreningen under en längre tidrymd ådagalagt, böra i underdånighet tillstyrka, det Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Rikets Ständer, att, för den tid nästa statsreglering förblifver gällande, Trädgårds-föreningen måtte, till understöd för sin elev-skola, få fortfarande uppbära nämnda årliga anslag 2,000 R:dr Riksmynt, mot enahanda vilkor som hittills.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

C) Hästafvelns befrämjande.

a) *Stuteri-öfverstyrelsens* underdåniga memorial af den 25 sistlidne Juni, med hemställan, att då för den inhemska hästafvelns befrämjande det vore oundgängligen nödigt, att tid efter annan hingstar af utmärktare racer blefve från främmande länder införskrifne, men de till Stuteri-öfverstyrelsens disposition ställde inskränkta medel endast i ganska ringa mån härtill lemnade tillgång, Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer göra nådig framställning om beviljande af ett anslag för en gång af 50,000 R:dr Riksmynt för införskaffande af beskällare till begagnande vid stuterierna; i sammanhang hvarmed och då det vore särdeles angeläget, att allmänheten genom exempel sattes i tillfälle att inse nödvändigheten af större noggranhet vid urvalet af afvelsdjur, samt en omsorgsfullare vård om fölen under deras uppväxt, och Stuteri-öfverstyrelsen på sådan grund ansåge det vara af vigt att ånyo måtte tillvägabringas s. k. stohållningar, hvilka för omkring 30 år sedan varit i Skåne inrättade samt bestodo deruti, att enskilde personer åtogo sig att underhålla å hvarje ställe minst 6 ston mot ett årligt bidrag för hvarje sto, — Stuteri-öfverstyrelsen i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t måtte af Rikets Ständer i nåder äska ett årligt anslag af 15,000 R:dr Riksmynt, i ändamål att i de provinser, som bäst lämpade sig för uppfödning af hästar och hvarest hågen derför visat sig lifligast, måtte kunna tillvägabringas så beskaffade inrättningar, i afseende på hvilkas ordnande Styrelsen anhöll att framdeles få inkomma med underdånigt förslag.

b) *Samma Styrelses* underdåniga memorial af den 22 sistlidne September, med förslag till förnyad stat för de under Styrelsen lydande tjenstemän och betjente, i syfte att bereda dem en af den ökade lefnadskostnaden påkallad förbättring i deras lönevilkor; anhållande Stuteri-öfverstyrelsen, att som denna nya stat komme att med 3,930 R:dr B:ko öfverstiga den nu gällande, men, till bestridande af denna ökade utgift, från Stuteriernas inkomster endast vore att påräkna omkring 1,430 R:dr samma mynt årligen, det felande beloppet 2,500 R:dr B:ko eller 3,750 R:dr Riksm., måtte genom särskildt anslag fyllas.

Med afseende å hvad i ofvannämnde 2:ne memorial blifvit i underdånighet yttradt och föreslaget, tillstyrkte Statsrådet:

1:o att, för reglering af Stuteri-öfverstyrelsens och underlydande inrättningars stater, så att tjenstepersonalen måtte undfå erforderligen förbättrad aflöning, Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer äska en förhöjning af 3,750 R:dr Riksmynt i anslaget till «Hästafvelns befrämjande;»

2:o att, till inrättande och underhåll af s. k. stohållningar, likaledes måtte å samma anslag begäras ett årligt belopp af 15,000 R:dr Riksmynt; samt

3:o att, till införskaffande af utländska hingstar af utmärktare racer, ett anslag för en gång af 50,000 R:dr Riksmynt måtte hos Rikets Ständer äskas.

D) *Undervisnings-anstalter för slöjderna.*

1:o *Teknologiska Institutets Styrelses* underdåniga memorial af den 13 sistlidne September, rörande behofvet af nämnde läroverks utvidgning och förseende med en för dess ändamål lämplig och tillräcklig lokal, i hvilket afseende, hvad först angick sjelfva *läroverkets utvidgning*, Styrelsen hufvudsakligen anfört: att, när Teknologiska Institutet år 1826 inrättades, man ännu egde blott ringa erfarenhet om dylika läroverks behof, så vida de skola kunna uppfylla sin bestämmelse, och svårligen kunde göra sig en klar föreställning om den stora förmåga, de sedan visat sig ega, att bidrag till industriens lyftning; att om derföre den lokal, som då åt Institutet uppläts, var mindre lämplig och de medel, som anslogos till detsamma, voro nog knappa, detta ingalunda borde väcka förvåning; att under de trettio år, som sedan dess förflutit, naturvetenskaperna och i samband dermed industrien gjort ofantliga framsteg, och att någon större upptäckt i de förra nu knappt hinner ske, förrän industrien skyndar att tillegna sig densamma; att i följd deraf äfven en på vetenskaplig grund hvilande teknisk bildning i sednare tider mer och mer blifvit erkänd vara för industri-idkaren i allmänhet nödvändig, om han skall kunna ej blott följa de framsteg, som ske i hans handtering eller sjelf i någon mån bidraga till dess utveckling, utan ock efter förhandenvarande förhållanden på ändamålsenligaste sätt inrätta och utöfva densamma, hvadan de tekniska undervisningsverken hos främmande industriela nationer erhållit en utsträckning och blifvit med en omsorg och frikostighet omhuldade, som bäst visade, hvilken vigt för industrien man tillerkände dem; att, om Sveriges industri ännu i många hänseenden stode långt efter andra länders, detta utan tvifvel hade sin grund deri, att den tekniska undervisningen här icke vore lika ändamålsenligt ordnad som utomlands; att följaktligen ett vigtigt steg till afhjelpande af denna brist vore, enligt Styrelsens åsigt, att gifva Teknologiska Institutet den utvidgning och fullständighet, som påkallades både af industriens fortgående utveckling och elevernas ständigt växande antal, hvilket antal, som under de fyra första åren efter Institutets år 1848 skedda reorganisation al-

drig öfversteg 35, nästlidne läse-år uppgick till 69 ordinarie elever, jemte det 33 extra elever då samtidigt derstädes erhöllo undervisning; att Styrelsen vid detta förhållande och i anseende till den mängd förfrågningar, som gjordes af föräldrar och målsmän, hvilkas söner eller myndlingar vore sinnade att genomgå en kurs vid Institutet, ansåge sig ega anledning befara, att af dem, som nästa år komme att anmäla sig till inträde derstädes, icke alla skulle kunna för bristande utrymme emottagas; samt att bland de åtgärder, hvilka det allt mer och mer framstående behofvet af teknisk bildning i vårt land gjorde nödvändiga, äfven vore införandet vid Institutet af åtskilliga läroämnen, i hvilka någon undervisning hittills icke varit föreskrifven, men hvilka vore af den vigt, att undervisning deruti icke vid en högre teknisk läroanstalt finge saknas, nemligen: a) allmän byggnadskonst, ett ämne af den vidsträckta tillämpning, att insigter deri knappast kunde utan olägenhet umbäras af någon bland dem, som begagnade undervisningen vid Institutet, hvadan och då undervisningen i detta läroämne ej lämpligen kunde förenas med någon af de nu befintliga lärare-befattningarne, Styrelsen funne sig böra föreslå, att en särskild lärare i byggnadskonst finge vid Institutet anställas; b) väg- och vattenbyggnadskonst, hvari undervisning så mycket mindre syntes kunna vid Institutet undvaras, som, efter hvad på sednaste tiden visat sig, en stor del af Institutets elever, sedan de lemnat läroverket, just egnat sig åt utöfvandet af denna konst, och landet dessutom för närvarande behöfde ett stort antal personer med grundliga kunskaper i detta ämne, i följd hvaraf Styrelsen funne sig ega skäl hemställa att härutinnan en särskild lärare, som någon tid af året kunde hafva praktisk sysselsättning med dylika ämnen, måtte få anställas; samt c) mineralogi och geognosi, hvari hittills ingen undervisning egt rum vid Teknologiska Institutet, ehuru kännedomen af de allmännast förekommande mineralier och bergarter vore af stor nytta, isynnerhet för civil-ingeniörer och dem, hvilka egna sig åt kemiskt-tekniska yrken, och följaktligen en mindre kurs i dessa vetenskaper borde vid Institutet genomgås. Genom denna tillökning i lärare-personalen skulle det blifva möjligt att, — i stället för att, enligt nu gällande stadgar för Institutet, elever hittills antagits 2:ne år å rad, men icke det tredje, hvilket åter egt till följd att ynglingar, som haft för afsigt att genomgå Institutet, stundom fått vänta nära tvänne år, innan de der kunnat vinna inträde, — emottaga elever alla år, hvarjemte äfven den fördel vunnes att, enär Institutet derigenom komme att erhålla trenne årsafdelningar, de, hvilka önska att såsom extra elever begagna undervisningen vid ifrågavarande Institut, alltid hade lättare att finna en afdelning, för hvilken föreläsningarne öfverensstämde med deras bildningsgrad och syftemål.

Då likväl det sätt, hvarpå Institutet kunde komma att motsvara de på detsamma ställda fordringar, hufvudsakligen måste bero af föreståndarens samt lärarnes nit och skicklighet, samt det alltså vore af högsta vigt att aflöningen vid deras befattningar blefve sådan, att män med insigter och förmåga eftersträfvade desamma och på dem såge sig betryggade för sin framtida bergning, hade Styrelsen funnit sig böra, i sammanhang med frågan om läroverkets utvidgning och lärarepersonalens förökande, jemväl öfverlemna ett efter de särskilda lärare-befattningarnes vigt, göromålens mängd och den stegrade lefnadskostnaden af-

passadt förslag till *ny aflönings- och utgiftsstat* för Institutet, upptagande detta förslag:

a) *till löner och arfvoden:*

	Banko R:dr	
Lön åt Föreståndaren	4,000: — —	
» Professorn i mathematik och mekanik	3,000: — —	
» Professorn i mekanisk teknologi	3,000: — —	
» Professorn i fysik	3,000: — —	
» Professorn i kemi och kemisk teknologi	3,000: — —	
Arfvode åt Adjunkten i mathematik och mekanik	1,666: 32. —	
» Adjunkten i kemi	1,666: 32. —	
» Läraren i allmän byggnadskonst	1,333: 16. —	
» Läraren i väg- och vattenbyggnadskonst	1,333: 16. —	
» Läraren i ritning och beskrifvande geometri	1,333: 16. —	
» Sekreteraren	333: 16. —	
» Bibliothekarien	333: 16. —	
» Bibliotheks-amanuensen	200: — —	
» Räkenskapsföraren	333: 16. —	
» till extra lärare och repetitörer	1,333: 16. —	
» betjening	1,000: — —	
		26,866: 32. —

b) *till bibliothek och samlingar m. m.*

Anslag till bibliotheket	1,333: 16. —	
» till samlingar af instrumenter, modeller, rå-ämnen, fabrikater m. m.	3,000: — —	
» laboratorium	1,333: 16. —	
» mekaniska verkstaden	1,666: 32. —	
» diverse utgifter för ved m. m.	2,000: — —	
		9,333: 16. —
	Summa B:ko R:dr	36,200: — —

hvilken summa med 22,100 R:dr öfverstiger det till Teknologiska Institutet enligt nu gällande Riksstat utgående anslag, 14,100 R:dr.

Beträffande de sålunda föreslagna löne- och anslags-beloppen hade Styrelsen förmält, att Styrelsen, vid bestämmandet af lönerne för föreståndaren och professorerne måst fästa afseende ej mindre derå, att befordran från dessa befattningar till annan tjenst i allmänhet icke kunde påräknas, än äfven att män med grundliga theoretiska insigter och praktisk duglighet kunde hafva utsigt, att antingen såsom industri-idkare för egen räkning eller ock i enskild tjenst erhålla fullt motsvarande eller ännu större inkomster; att, hvad särskildt angick

gick föreståndare-befattningen, det vid fastställandet år 1847 af nuvarande aflöningsstat för Institutet tillika föreskrefs, att en af professorerne skulle äfven vara föreståndare och att denne skulle, såsom godtgörelse derför, jemte sin professorslön 1,333 R:dr 16 sk., uppbära ett arfvode af 1,666 R:dr 32 sk. B:ko, samt sålunda hafva en total inkomst af 3,000 R:dr nämnde mynt, men att redan vid första tillsättningen af föreståndare-platsen svårighet uppstod att finna en lämplig föreståndare, som tilltrodde sig att tillika hinna behörigen sköta en lärare-befattning, hvarföre äfven den man, som då utsågs till föreståndare för Institutet, icke fick någon undervisnings-skyldighet sig ålagd; att, sedan bemälde föreståndare derefter med döden afgått och tjensten i början af innevarande år ånyo af Kongl. Maj:t tillsattes, det icke heller då fanns lämpligt att, vid Institutets numera i betydlig mån ökade verksamhet, innehafvaren af föreståndareplatsen dermed förenade någon lärarebefattning, på grund af hvilket allt Styrelsen ock ansett sig ega giltiga skäl att i den nya staten särskildt upptaga föreståndare-befattningen och, med afseende å denna befattnings vigt, för framgången af Institutets verksamhet, för densamma föreslå en lön af 4,000 R:dr Banko; att, enär fysiken vore ett lika sjelfständigt läroämne, som de andra vetenskaper, hvari professioner vid Institutet funnes inrättade, och med sina tillämpningar af den omfattning, att den toge lärarens krafter lika mycket i anspråk, samt dessutom utgjorde ett undervisningsämne för alla Institutets elever, Styrelsen funnit sig böra upptaga lärarebefattningen i allmän och tillämpad fysik såsom profession, i följd hvaraf professorernes antal vid Institutet skulle blifva fyra; att som det, vid tillfällen då Institutets bibliothek varit talrikt besökt, stundom visat sig svårt för bibliothekarien att ensam gå alla de besökande tillhanda, Styrelsen trott sig böra i underdånighet föreslå uppförandet i staten af ett arfvode utaf 200 R:dr B:ko till aflöning åt en bibliotheks-amanuens; att då, enligt de för Teknologiska Institutet af Kongl. Maj:t utfärdade stadgar, det ankomme på Styrelsen att anställa extra lärare och repetitörer, om ett större tillopp af elever eller andra omständigheter dertill gåfve anledning, men några medel för detta ändamål hittills icke varit å staten anvisade, hvadan Styrelsen ock måst så väl sistlidet som innevarande år hos Kongl. Maj:t göra särskild underdånig framställning om anslag härtill, en bestämd summa ansetts böra för ifrågavarande ändamål å Institutets stat uppföras; att Styrelsen ansett sig icke kunna underlåta att begära förhöjning i de nuvarande anslagen till Institutets bibliothek, laboratorium och samlingar, äfvensom i anslaget till utgifter för ved m. m., emedan de hittills varande anslagen visat sig vara otillräckliga, särdeles sedan priserna å en mängd artiklar i betydlig mån stigit, och dessutom Institutets samlingar i hvad som rörde allmän byggnadskonst samt väg- och vattenbyggnadskonst vore ytterst obetydliga och i behof af temligen stor tillökning för den händelse att undervisning i dessa kunskapsgrenar komme att vid Institutet meddelas; samt slutligen att, enär Institutet hittills icke egt något anslag till sin mekaniska verkstad, men utgifterna för densamma under de sednare åren stigit till omkring 1,333 R:dr 16 sk. B:ko, hvilka måst af Institutets öfriga tillgångar bestridas, Styrelsen funnit sig böra föreslå, att ett särskildt anslag af 1,666 R:dr 32 sk. B:ko till mekaniska verkstaden måtte varda å Institutets stat uppfördt.

Vidkommande derefter frågan om beredandet för Institutet af en tillräcklig och mera ändamålsenlig lokal än den, som hittills varit åt Teknologiska institutet upplåten, hade Styrelsen i underdånighet anfört, att då den nu af Institutet begagnade lokal, som ursprungligen vore byggd till bostäder åt enskilde personer, innehölle endast några få rum som kunde till auditorier eller ritsalar användas, men dessa, äfven med nu varande antal elever, vore alltför små för ändamålet, samt öfriga inom lokalen befintliga, till verkstäder samt förvaring af Institutets samlingar m. m. begagnade lägenheter icke heller vore för dessa ändamål tillräckliga eller lämpliga, — hvadan ock den år 1844 af Kongl. Maj:t för ifrågavarande läroverks reorganisation i nåder förordnade kommitté redan då uttalade den åsigt, att de förbättringar af lokalens inredning, som vid samma tid företogos, endast för en kort tid kunde förmå att afhjelpa det trängande behofvet af större utrymme, så och då sedan dess både det ökade tilloppet af elever och samlingarnes tillvext gjort detta behof ännu mera kännbart, hade Styrelsen låtit genom sakkunnig person, i samråd med Institutets föreståndare, uppgöra förslag till ny byggnad för Institutet, med iakttagande dervid att densamma, jemte auditorier och ritsalar m. m. af sådan rymlighet att åtminstone tvåhundra ordinarie elever skulle utan olägenhet kunna samtidigt vid Institutet undervisas, äfven innehölle tillräckligt utrymme för att ändamålsenligt uppställa Institutets alla samlingar, samt bostäder dels åt föreståndaren, för hvilken tjensteman boställs-våning redan vid Institutets stiftelse anvisades, ehuru denna våning sedermera, till följd af det ringa utrymmet, måst tagas i anspråk för läroverkets egentliga behof, men som otvifvelaktigt borde hafva sin bostad inom läroverkets lokal, enär han derigenom ständigt vore att träffa för lärare och lärjungar och bättre kunde vaka såväl öfver undervisningens gång och ordningens upprätthållande, som öfver vården af läroverkets dyrbara tillhörigheter, dels för professorn i kemi, alldenstund denne, för att kunna hafva inseende öfver och deltaga i den praktiska undervisningen i sin vetenskap, i allmänhet borde vistas inom läroverkets lokal hela den tid, som eleverna arbeta å laboratorium, samt en mängd kemiska arbeten vore af den beskaffenhet, att de fordrade ständig tillsyn, och professorn i kemi dessutom ofta, i följd af remisser från embetsverk, måste företaga officiela undersökningar, hvilkas öfvervakande han icke finge anförtro åt andra och sjelf svårligen kunde verkställa annorstädes, än der han hade sin bostad, dels ock för tvänne vaktmästare; slutande sig berörde, af Konduktören vid Öfverintendents-embetet J. F. Åbom upprättade, samt vid Styrelsens underdåniga memorial bilagde kostnadsförslag med tillhörande ritningar å en totalsumma af 260,000 R:dr Banko, om beviljande hvaraf Styrelsen alltså i underdånighet anhållit det Kongl. Maj:t måtte till Rikets Ständer aflåta nådig proposition. Då likväl uti denna summa icke ingick kostnaden för byggnadsplats, hvilken borde hafva sådan storlek, att, i fall elevernes antal eller en förening med Teknologiska Institutet af andra läroverk i framtiden skulle göra en utvidgning nödig, erforderligt utrymme derför då ej måtte saknas, och fördenskull till det minsta hafva en area af 9,000 qvadratalnar, samt derjemte ej vara alltför aflägse belägen och medgifva, att byggnaden kunde läggas fritt eller åtminstone blott på en sida behöfva byggas intill närliggande hus, hade Styrelsen för den händelse, att Kronan icke skulle ega någon

tomtplats med förenämnde egenskaper, hvilken kunde åt Institutet upplåtas, tillika i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer ytterligare äska ett anslag till inköp af passande byggnadsplats, hvilket Styrelsen förmodade icke behöfva öfverstiga 40,000 R:dr nämnde mynt, äfvensom att, då för Institutets aptering i den nya lokalen behöfdes:

Till åtskilliga apparater för laboratorierna	B:ko	R:dr	4,000: — —
» machiner och verktyg för mekaniska verkstaden	»	»	5,000: — —
» nödiga inventarier, såsom skåp, hyllor, bord m. m. . . .	»	»	10,666: 32. —
» bestridande af kostnaden för Institutets flyttning	»	»	333: 16. —
eller tillsammans	B:ko	R:dr	20,000: — —

detta belopp jemväl måtte af Kongl. Maj:t hos Rikets Ständer begäras; kommande alltså de summor, hvarom i händelse af nådigt bifall till Styrelsens förevarande framställning, nådig proposition borde till Rikets Ständer aflåtas, att uppgå till:

a) *årligt anslag*, såsom tillökning i nu gällande stat		22,100: — —
och b) *anslag för en gång:* till nybyggnad . . .	260,000: — —	
till Institutets aptering i den nya lokalen	20,000: — —	280,000: — —;

hvartill komme, i fall passande byggnadsplats icke kunde af kronan åt Institutet upplåtas, till inköp af tomtplats högst . . . . . R:dr 40,000: — —

Slutligen hade Styrelsen med anmärkning att, från den tid föreståndaren och professorn i kemi tillträdt de för dem föreslagna boställen, å deras löner borde göras ett afdrag, svarande emot boställs-förmånen, som för hvardera torde kunna uppskattas till 500 R:dr B:ko, eller för begge tillsammans till 1,000 R:dr samma mynt, med hvilken summa aflöningsstaten då komme att minskas, men att, enär, efter Institutets inflyttning i en ny lokal, utgifterna för ved m. m. måste blifva betydligt större än de äro i Institutets nuvarande hus, anslaget till diverse utgifter då väl behöfde att med nämnde summa ökas, hvadan årsanslaget alltså borde blifva oförändradt, i underdånighet yttrat, att de anslag, som Styrelsen nu ansett sig böra för Teknologiska Institutet begära, visserligen vore stora, i synnerhet vid jemförelse med hvad Institutet hittills åtnjutit, men att Styrelsen gjorde sig förvissad om att Rikets Ständer, vid öfvervägande af nyttan för staten att ega ett väl ordnadt tekniskt institut, der vissa dess tjenstemän kunde erhålla den tekniska bildning, som de behöfva, och der dess embetsverk kunde erhålla upplysningar i ämnen, som röra slöjderna, samt af vigten för industrien att ega en tidsenlig högre bildningsanstalt, der ej blott skicklige lärare kunde bildas för lägre tekniska läroverk, utan äfven de industri-idkare, som behöfva och söka en högre teknisk bildning, kunde erhålla en sådan, och hvars samlingar, ändamålsenligt ordnade och uppställda, kunna betraktas såsom ett industrielt museum, hvilket för allmänheten vore afgiftsfritt tillgängligt, icke skulle vägra att, särdeles i en tid då landets materiela förkofran ginge så hastigt framåt och kapitaler dagligen samlades, som kunde i landets näringar användas, bevilja de till nu ifrågavarande ändamål erforderliga medel.

Sedan Öfverintendents-embetet erhållit nådig befallning att inkomma med underdånigt utlåtande, dels angående den för Teknologiska Institutet föreslagna nya byggnad, dels angående möjligheten att för densamma erhålla passande tomt, och dels angående lämpligaste sättet att använda det till nämnda Instituts disposition nu upplåtna hus, derest det framdeles blefve för sitt nuvarande ändamål obehöfligt, hade Öfverintendents-embetet, hvad angick de uppgjorda ritningarna och kostnadsförslaget, i underdånighet anfört, att, då planerna blifvit uppgjorda i enlighet med Styrelsens för Institutet, på närmare kännedom om de särskilda behofven grundade program, Öfverintendents-embetet ansåge sig mot lämpligheten af desamma icke böra framställa någon anmärkning, men att Embetet dels i afseende å façaden för byggnaden trott, att vid uppförandet af en så dyrbar allmän byggnad, som den, hvarom här vore fråga, åt densamma borde gifvas ett mera monumentalt utseende, för hvilket ändamål ock någon tillökning i kostnaden borde ega rum, ehuru denna tillökning, likasom kostnaden för grundläggning m. m. omöjligen kunde med någon säkerhet bestämmas utan kännedom af byggnadsplatsen, dels funnit åtskilliga i kostnadsförslaget förekommande poster böra med vissa uppgifna belopp tillökas, så att, med inberäkning af 14,787 R:dr 16 sk. B:ko för erhållande af en värdigare façad, hela den beräknade kostnadssumman skulle komma att ökas med 40,000 R:dr B:ko, och hela kostnaden alltså uppgå till 300,000 R:dr berörde mynt.

Vidkommande åter möjligheten att för denna byggnad erhålla passande plats, hade Öfverintendents-embetet upplyst, att någon Kongl. Maj:t ooh Kronan tillhörig tomt, med alla de egenskaper Styrelsen angifvit såsom härtill erforderliga, icke funnes att tillgå, men att så väl inom Clara församlings nordvestra del, som inom Kungsholms församling, åtskilliga dels obebygda, dels mindre bebygda egendomar funnos, hvilka vore väl passande för ifrågavarande ändamål, och borde kunna inom den af Styrelsen förslagsvis uppgifna summa af 40,000 R:dr B:ko för Institutets räkning förvärfvas.

Beträffande slutligen lämpligaste sättet att använda den till Teknologiska institutets disposition nu upplåtna egendom, hade Öfverintendents-embetet ansett med det allmännas fördel mest öfverensstämmande, att egendomen, som efter Institutets bortflyttning icke vidare vore för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning behöflig, å offentlig auktion till den mestbjudande försåldes, hvarigenom, enligt Öfverintendents-embetets öfvertygelse, för samma egendom borde kunna erhållas en köpeskilling af åtminstone Femtio tusen R:dr B:ko.

Föredragande Herr Departements-chefen anmälde i underdånighet, att då, efter det medel till den ifrågaställda nya byggnaden blefve af Rikets Ständer beviljade, någon tid nödvändigt måste åtgå innan undervisningen kunde i den nya lokalen taga sin början, samt derförinnan åt läroverket icke kunde gifvas den fulla utsträckning, som i Styrelsens omförmälda förslag vore afsedd, någon minskning i den uppgjorda nya aflönings- och utgifts-

staten syntes under den närmaste framtiden kunna ega rum; i hvilket afseende ock, på Herr Departements-chefens anmodan, Institutets föreståndare aflemnat ett nytt förslag till stat, dervid årsanslaget blifvit nedsatt till Trettiotre tusen R:dr B:ko; hvadan, efter afdrag af nuvarande statsanslag, 14,100 R:dr B:ko, återstående 18,900 R:dr B:ko, eller 28,350 R:dr Riksmynt, utgjorde det årliga belopp, som vore behöfligt att till ifrågavarande ändamål af Rikets nu sammanträdande Ständer begäras.

Då det för befrämjandet af landets materiela intressen vore af utomordentlig vigt, att Teknologiska Institutet må kunna vinna den utvidgning och fullständighet, som af industriens ytterligare utveckling och lärjungarnes vexande antal påkallades, ansåg Statsrådet sig böra, med hufvudsakligt instämmande i Styrelsens underdåniga framställning, tillstyrka nådigt förslag till Rikets Ständer:

att det å Sjette hufvudtiteln för nämnda Institut uppförda årliga anslag måtte ökas med 28,350 R:dr Riksmynt;

att det Kronans hus, som af Institutet nu begagnas, måtte få till den högstbjudande försäljas, så snart Institutet erhölle fullständigare ny lokal;

och att till den föreslagna nybyggnadens uppförande å lämpligt ställe måtte, jemte köpeskillingen för det äldre huset, anvisas en summa af 420,000 R:dr Riksmynt, att i mån af behof användas, deri jemväl inberäknad kostnaden för erforderlig tomt, i händelse någon Kronan tillhörig sådan af tjenlig beskaffenhet icke kunde för ändamålet blifva tillgänglig.

2:o. *Kommerse-kollegii* underdåniga skrifvelse af den 16 sistlidne September, med tillstyrkande af nådigt bifall till Direktionens för den i staden Borås inrättade tekniska skola gjorda anhållan, att som nämnde skola den 1 i samma månad trädt i full verksamhet, Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets Ständer göra nådig framställning om uppförande på ordinarie riksstaten af det årliga anslag, 5,000 R:dr B:ko, som för innevarande statsreglerings-period blifvit för skolan anvisadt.

3:o. *Kommerse-kollegii* underdåniga skrifvelse af den 1 innevarande månad, deruti, sedan Kongl. Maj:t under den 15 Augusti 1854 af de till manufakturernes befrämjande anslagna medel beviljat ett årligt understöd af 666 R:dr 32 sk. B:ko för åren 1855, 1856 och 1857 till bekostande af undervisning å söndagsmorgnar och eftermiddagar samt söknedagsaftnar åt de i verkstäderna inom Eskilstuna och dess närmaste granskap anställda gesäller och andre arbetare uti linear-ritning, frihands-teckning, fysik, mekanik, kemi och den del af mekaniska teknologien, som meddelar kännedom af de metaller och metallblandningar samt andra materialier, hvilka begagnas vid smides-manufakturen och dertill hörande arbeten, m. m., med vilkor att staden anskaffade erforderlig lokal åt skolan, samt tillika anbefallt Kollegium, som öfver nämnde läroanstalt skulle ega öfverinseendet, att före nästa riksdags början till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i fråga om äskande af statsanslag för en teknisk skola

i Eskilstuna, — bemälda Kollegium nu öfverlemnat ett af Direktionen för Eskilstuna elementarskola, på Kollegii begäran, afgifvet förslag till organisations-grunder för en teknisk söndags- och afton-skola, jemte aflönings- och utgifts-stat för densamma, upptagande ett årligt belopp af 3,400 R:dr B:ko, jemte en summa, för en gång, af 10,000 R:dr samma mynt, såsom bidrag till en skolhusbyggnad för den händelse att elementarskolans lokal icke skulle kunna för den tekniska skolan begagnas; och hade Kollegium, med bifogande af det yttrande föreståndaren för Teknologiska Institutet, på Kollegii anmodan, i ämnet afgifvit, för egen del anfört: att Kollegium ansåge Eskilstuna stad, såsom den ort inom riket, hvarest den finare jern- och stålmanufaktur-näringen hufvudsakligen bedrefves, enär år 1855 der funnits 156 idkare af smidesmanufaktur-handtering och 877 arbetare i samma slags yrke, oberäknadt de vid handtverkerier och fabriker anställde gesäller och andre arbetare, vara företrädesvis i behof af en söndags- och aftonskola för bibringande åt denna talrika arbetarepersonal af de för utöfning af deras yrken erforderliga insigter i tekniska och dermed gemenskap egande ämnen, samt att, då staden saknade egna tillgångar för bekostande af en sådan läroanstalts inrättande och underhåll, ett bidrag dertill syntes skäligen böra af allmänna medel kunna påräknas; att läroämnena vid skolan enligt Kollegii åsigt borde blifva: skrifkonst, räkningars uppgörande och enkel bokföring, Svenska språket, arithmetik, geometri och algebra, linear- och machin-ritning, frihandsteckning och modellering, samt de första grunderna af praktisk kemi, fysik, mekanik och mekanisk teknologi, särdeles den del, som omfattar kännedomen af de metaller och metallblandningar, samt andra materialier, hvilka begagnas vid smidesmanufaktur-arbeten, äfvensom nyare arbetssätt; att läs-året borde delas i två terminer och undervisningen delas i två kurser, hvardera beräknad för ett år, och skolan således bestå af två klasser; att eleverne, hvilka, för att erhålla inträde, borde hafva fyllt tolf år, skulle åtnjuta kostnadsfri undervisning; samt att, i närmaste öfverensstämmelse med hvad föreståndaren för Teknologiska Institutet föreslagit, Kollegium ansåge den årliga utgifts-staten böra upptagas till 5,000 R:dr Riksmynt; hemställande Kollegium, som, med tillämpning af den grundsats Rikets Ständer vid anslags beviljande för tekniska skolor i allmänhet följt, ansåg Statsverket böra frikallas från skyldighet att anskaffa skollokalen, att Kongl. Maj:t måtte till Rikets Ständer aflåta nådig proposition om anvisande af ett årligt statsanslag till nämnde belopp, under vilkor att staden Eskilstuna åtager sig att för skolan bekosta nödig lokal, jemte inredning och uppvärmning deraf, samt bänkar och bord.

Statsrådet tillstyrkte i underdånighet, det Kongl. Maj:ts täcktes i nåder föreslå Rikets Ständer:

a) att det för nuvarande statsreglerings-period åt Borås tekniska elementarskola beviljade årliga anslag måtte på ordinarie rikstaten varda till oförändradt belopp uppfördt med 7,500 R:dr R:mt.

b) att jemväl å ordinarie stat måtte få uppföras ett årligt anslag af 5,000 R:dr samma mynt, till inrättande och underhållande af en teknisk elementarskola i Eskilstuna, med hufvudsakligt syfte att meddela undervisning i sådana lärdomsämnen, som för de med den finare jern- och stålmanufaktur-näringen sysselsatte arbetare företrädesvis vore af vigt, dock med vilkor att reglementet för skolan underställes Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, att densamma kommer att stå under Kommerse-kollegii öfverinseende och att, såsom bemälda Kollegium hemställt, staden må vara förpligtad att sjelf bekosta nödig lokal för skolan, jemte inredning och uppvärmning deraf, samt bord och bänkar.

4:o. *Frågan om tillökning i årliga statsanslaget för Slöjd-föreningens i Stockholms söndags- och afton-skola, samt anskaffande af egen lokal åt skolan.*

Under anförande, hurusom Svenska slöjdföreningen egt tillfredsställelsen att se antalet elever vid den af föreningen i hufvudstaden inrättade söndags- och aftonskola med nästan hvarje år förökas och sjelfva inrättningen omfattas med allt större välvilja från det allmännas sida ju mera de nyttiga verkningarne af den undervisning, som derstädes meddelas åt den inom handtverkerierna uppvexande ungdomen, kunnat göra sig gällande, men att denna ständigt stigande tillvext af undervisningsökande, som i sig sjelf innebure det ojäfaktigaste vittnesbörd om läro-anstaltens nytta och ändamålsenlighet, likväl icke kunnat undgå att hos föreningen väcka lifliga bekymmer rörande möjligheten att, så länge skolan vore i saknad af egen lokal och måste inrymmas i en förhyrd lägenhet, hvarifrån densamma kunde när som helst uppsägas, utan att visshet förefunnes att i stället erhålla en annan, för ändamålet tjenlig lokal, fortfarande kunna vidmakthålla och ytterligare utvidga skolans verksamhet, hade Direktionen för nämnde förening, uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 30 sistlidne Juni, fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet å nödvändigheten deraf, att berörde, för skolans framtida bestånd i hög grad menliga förhållande blefve med snaraste afhjelpt, för hvilket ändamål Direktionen, som hyste den förhoppning, att Stockholms stad, som redan till betäckande af kostnaderne för den af skolan nu begagnade lokal anslagit ett belopp af tillsammans 2,733 R:dr 16 sk. banko årligen till den 1 April 1858, kunde finnas villig att utbyta detta anslag emot upplåtelse eller anskaffandet af någon för ändamålet lämplig, obebygd eller ofullständigt bebygd tomt, i underdånighet begärt, det Kongl. Maj:t måtte täckas hos stadens Drätsel-förvaltning härom göra nådig framställning; hvarjemte Direktionen, enär det svårligen kunde antagas att någon för ändamålet tillräckligt och passande bebygd tomt funnes att tillgå, samt erforderliga medel till uppförande af en ändamålsenlig skolbyggnad alltså jemväl måste anskaffas, men statens medverkan härtill syntes med desto större skäl kunna tagas i anspråk, som ifrågavarande läroanstalt icke kunde anses utgöra en hufvudstadens uteslutande angelägenhet, hvilket äfven ådagalades deraf att bland de 514 elever, hvilka under sistförflutne år åtnjöto undervisning i skolan, endast 291 voro födde i Stockholm, utan fastmera vore att betrakta såsom en central-anstalt, hvilken utöfvade en

gagnande inverkan på hela landets konstflit och som kunde tjena till föresyn vid bildandet af andra dylika skolor inom riket, i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t måtte till Rikets näst sammanträdande Ständer aflåta nådig proposition om anvisande af medel till uppförande af en för ifrågavarande läroanstalt tjenlig byggnad å den tomt, som komme att af staden upplåtas; i hvilket hänseende Direktionen, som ansåge totalkostnaden för en dylik byggnad icke kunna antagas till mindre än omkring 125,000 R:dr Banko, i underdånighet hemställt, det Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Rikets Ständer att, under förbehåll att Slöjdföreningens Direktion läte uppgöra ett efter tidens fordringar lämpadt förslag med ritningar till en åt föreningens skola i dess utvidgade skick tjenlig byggnad å anvisad plats samt att detta förslag blefve af Kongl. Maj:t fastställdt, för en gång bevilja, att af Kongl. Maj:t till berörde ändamål efter hand användas, den summa, som, efter det Stockholms Magistrat och Borgerskaps Äldste varit i tillfälle att yttra sig om den andel, hvarmed bidrag af stadens och borgerskapets medel kunde för ändamålet lemnas, eller tilläfventyrs ett belopp motsvarande i kapital efter en viss räntefot den nu utgående hyran, i öfrigt för ändamålet erfordrades.

Till följd af erhållen nådig befallning att häröfver, sedan Öfverståthållare-embetet och öfrige vederbörande blifvit hörde i hvad angick frågan om anskaffande genom Stockholms stads försorg af lämplig egen lokal för ifrågavarande skola, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande, hade Kommerse-kollegium, uti skrifvelse af den 17 sistlidne September, öfverlemnat Öfverståthållare-embetets, Drätsel-kommissionens samt Stockholms stads Magistrats och Borgerskaps Äldstes i ämnet afgifna yttranden, uti hvilka yttranden bemälde myndigheter sammanstämmande förklarat, att de visserligen delade Direktionens åsigt om behofvet af egen passande lokal för nämnde skola, men att staden icke hade till sin disposition någon till bebyggande för detta ändamål tjenlig plats att anvisa, samt att de, ehuru för öfrigt icke obenägne att medgifva, det staden må i någon viss lämplig mån och med ett belopp, hvars årliga ränteafkomst ej öfverstege det hyresbidrag skolan för det närvarande af staden åtnjöte, i kostnaderna för ifrågavarande ändamål deltaga, likväl i sakens närvarande skick och innan antagen byggnadsplan blifvit af Direktionen framlagd och kostnaderna för densammas utförande förslagsvis uppgifne, icke kunde, i saknad af all kännedom om det tillämnade byggnadsföretagets vidd och beskaffenhet, utlåta sig i frågan om det belopp, hvarmed staden kunde anses böra i den erforderliga kostnadssumman deltaga; hvarjemte Kollegium för egen del hufvudsakligen anfört: att Kollegium, enligt hvad i tillförene afgifna utlåtanden rörande frågor om statsanslag för denna skola blifvit af Kollegium yttradt, ansåge något tvifvel icke kunna ega rum angående den synnerliga nyttan och behofvet för det allmänna af läroanstalter, hvilka, i likhet med den nu ifrågavarande, hafva till föremål att åt personer, som redan ingått i särskilda industriela yrken, särdeles gesäller, lärlingar och andra arbetare, bereda utväg att å tider, som af arbete å fabrik eller verkstad icke upptagas, inhemta sådana, för utöfning af deras yrken erforderliga insigter i tekniska och dermed gemenskap egande ämnen, hvarom kännedom icke erhålles i folkskolorna eller kun-

de

de å verkstad eller fabrik förvärfvas; att den årliga tillökningen i antalet af dem, som begagnat undervisningen i Svenska slöjdföreningens skola, hvilket för år 1853 uppgick till 315, år 1854 till 377 och år 1855 till 514 personer, till största delen i särskilda handtverks- och fabriksnäringar anställde arbetare, nogsamt bevittnade det allmänna förtroende berörde skola sig tillvunnit, hvarför ock det vore en angelägenhet af vigt, ej blott för hufvudstaden utan äfven för det allmänna, att denna läroanstalt, som på den inhemska slöjdskicklighetens utveckling och förkofran utöfvade ett verksamt, jemväl af Rikets Ständer vid flera tillfällen erkändt och vitsordadt inflytande, fortfarande bibehölles och ytterligare utvidgades på ett mot antalet af undervisningssökande och tidens fordringar i öfrigt svarande sätt; att anskaffandet för skolan af egen ändamålsenlig lokal onekligen utgjorde ett väsentligt vilkor för betryggande af skolans fortfarande bestånd, men att emellertid anledning icke saknades att ifrågasätta, huruvida för befrämjande af detta ändamål bidrag af allmänna medel skäligen borde anvisas, helst då i betraktande toges att Rikets Ständer vid beviljandet af statsanslag ej mindre för de allmänna Navigations-skolorna, än ock för de på statens bekostnad inrättade tekniska elementar-skolorna, äfvensom för sjelfva den nu ifrågavarande skolan, alltid utgått från den grundsats och såsom vilkor stadgat, att den stad, hvarest läroanstalten vore belägen, dertill borde anskaffa tjenlig lokal; att visserligen å andra sidan och, såsom det syntes, icke utan skäl, kunde erinras att, då Svenska Slöjdföreningens söndags- och afton-skola vore belägen i rikets hufvudstad, samt, utom det att bland denna stads invånare funnes ett vida betydligare antal af sådana personer, för hvilka undervisningen uti dylika slöjdskolor hufvudsakligen vore afsedd, än uti rikets öfriga städer, härvarande handtverks- och manufaktur-verkstäder företrädesvis besökas af gesäller eller arbetare från andra inrikes orter, oftanämnde läroanstalt kunde anses på utbildandet af den inhemska slöjdskickligheten i allmänhet utöfva ett så verksamt inflytande, att derifrån kunde härledas giltig grund för det undantagsförhållande, att staten skulle gemensamt med kommunen deltaga i bekostandet af den för skolan behöfliga lokal, men att, äfven med antagande af riktigheten utaf denna åsigt, statsverkets anlitande om dylikt bidrag i allt fall icke lämpligen borde ega rum utan under förutsättning af vissa ändringar uti nuvarande organisationen af berörde slöjdskola, hvilken inrättats och, ehuru med understöd af allmänna medel, vidmakthölles af en uteslutande af enskilde personer bestående förening, hvilken, likasom dess direktion, kunde när som helst upplösas; att skolan väl, jemlikt Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers beslut vore ställd under Kommerse-kollegii tillsyn, men att denna tillsyn, som egentligen måste anses inskränkt till kontrollerandet deraf, att det till understöd för slöjdskolan anvisade statsanslag blefve i behörig ordning för det afsedda ändamålet användt, deremot i allmänhet icke kunde eller borde sträcka sig till deltagande i den närmare ledningen af skolans angelägenheter och verksamhet, hvars handhafvande varit uteslutande öfverlemnad åt den af föreningen valda direktion; samt att Kollegium vid dessa förhållanden, och utan att underkänna det förtjenstfulla sätt, hvarpå slöjdskolans direktion hittills till allmänt gagn fullgjort sina åligganden, likväl ansåge sig icke kunna gifva anledning dertill att,

utöfver det till oftanämnde slöjdskola nu utgående anslag af allmänna medel, statsverket må vidkännas ytterligare kostnader för samma skola, såvida icke i afseende på den närmaste styrelsen af skolans angelägenheter vidtoges den förändring, att på Kongl. Maj:t må ankomma att i nåder förordna åtminstone ordföranden i skol-direktionen, äfvensom skolans föreståndare, hvarförutom det syntes med billighet öfverensstämmande, att Stockholms stad, som för närvarande med icke obetydligt belopp bekostade hyra för den af skolan begagnade lokal, finge sig medgifvet att utse en eller tvänne af direktionens ledamöter; och hade Kollegium slutligen i underdånighet yttrat, det Kollegium, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt samt med hänsigt till hvad vederbörande, i frågan hörde embetsmyndigheter förklarat, funne sig i sakens nuvarande skick icke ega skäl att i underdånighet tillstyrka aflåtandet till Rikets Ständer af den utaf Direktionen begärda proposition om anvisande af statsanslag för ifrågavarande skolbyggnads-företag.

Uti en den 10 innevarande månad till Kongl. Maj:t ingifven ytterligare skrift hade Direktionen, under åberopande af den utaf Direktionen hos Kongl. Maj:t redan gjorda framställning om nödvändigheten att genom anskaffandet af en egen lokal betrygga fortfarande beståndet af svenska slöjdföreningens i hufvudstaden inrättade skola, i underdånighet anmält behofvet för skolan att erhålla förhöjning i det till densamma med 6,000 R:dr B:ko nu utgående statsanslag, så framt skolan skulle kunna lemna all den undervisning, som borde derstädes meddelas, i hvilket afseende direktionen, jemte framställning om de uti åtskilliga främmande länder för idkare och arbetare inom de industriela yrkena inrättade speciela teckning- och konstskolor, hufvudsakligen anfört: att den vid skolan anställde lärarepersonal, som under sistlidna läs-år bestått af tolf ordinarie och fem biträdande lärare, icke vidare vore tillräcklig att besörja undervisningen åt det ständigt tillvexande antalet af lärjungar, äfven från långt aflägsna landskap; att flera läroämnen, hvilka hittills varit uteslutna, måste i skolan införas, för att göra undervisningen tillräckligt omfattande; att direktionen dessutom hyste den önskan, att vid skolan kunna inrymma en afdelning åt elever af qvinnokönet, hvars billiga och ömmande anspråk på likställighet i åtnjutande af undervisningens hjelp direktionen ända hittills sett sig tvungen att, i brist på tillgångar, lemna ouppfyllda, men hvilak anspråk direktionen ansåge icke längre kunna i vårt land förbises, så vida icke Sverige skulle i detta afseende stå långt efter andra civiliserade länder, hvarest tillfälle redan länge funnits för qvinnan att förvärfva en för henne lämpad bildning för utöfningen af de industriela yrkena, bland hvilka flera, såsom mera erfordrande begreppets, smakens eller känslans ledning än fysisk kraft, vore synnerligen egnade att åt henne lemna en passande sysselsättning, under det att qvinnan hos oss, i brist af undervisning, varit nästan uteslutande anvisad att omfatta ett enda yrke, sömmerske-yrket, hvarigenom åter arbetslönen inom detta yrke fallit så lågt, att den icke lemnade utvägar till ens det knappaste uppehälle; att en större utvidgning af slöjdföreningens nuvarande läroanstalt syntes desto angelägnare och mera förtjent att af statsmakterna uppmärksammas, som densamma utöfvade sin verksamhet inom rikets hufvudstad, hvarest, enligt för år 1853 meddelade officiela uppgifter, under nämnda år funnos sammanräknadt 4,469 handtverks-arbetare och 3,448 fabriksarbetare, för hvilka alla tek-

nisk undervisning vore ett nödvändigt vilkor till ernående af någon större slöjdskicklighet; samt att direktionen icke hyste något tvifvel derom, att ju icke föreningens skola, om hon nu lyckades vinna hvad behofvet så länge påkallat, en egen byggnad på tjenlig plats och väl inrättad för undervisningen, äfvensom statens understöd till undervisningens erforderliga utvidgning med flera läroämnen och utsträckning äfven till qvinnor, i enlighet med en af direktionen uppgjord, i den underdåniga skrifvelsen intagen organisationsplan, snart skulle se sina lärjungars antal ökas till någon jemförlighet med den mängd, som i utlandet anlitar dylika för industrien inrättade skolor; anhållande direktionen, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, det Kongl. Maj:t, till svenska slöjdföreningens skolas utvidgning och till upptagande äfven af qvinnor i en särskild afdelning af undervisningen, måtte hos Rikets snart sammanträdande Ständer äska, att det till skolan nu beviljade anslag af 6,000 R:dr årligen måtte varda förhöjdt till 16,666 R:dr 32 sk. B:ko, att utgå mot lika vilkor som hittills, äfvensom att, då skolan, i brist på medel, icke kunnat förses med fysiska apparater och mekaniska modeller, hvilka hittills måst för hvarje tillfälle lånas, men dylika apparater och modeller vore för undervisningen oumbärliga, ett belopp af 6,000 R:dr B:ko för en gång måtte varda af Rikets Ständer anvisadt till direktionens disposition, att användas till inköp af så beskaffade apparater och modeller.

Vid betraktande af det allmänna förtroende, som slöjdföreningens i Stockholm inrättade söndags- och aftonskola sig tillvunnit, ådagalagdt genom den årliga tillökningen i antalet af dem, som af undervisningen i skolan sig begagna, och hvilka till en del måste antagas bestå af arbetare från andra inrikes orter, tillstyrkte Statsrådet, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer att det under innevarande statsreglerings-period med 6,000 R:dr B:ko utgående årliga anslaget till nämnde läro-anstalt måtte för framtiden ökas med 6,000 R:dr Riksmynt och således årligen utgå med 15,000 R:dr sistnämnde mynt.

Vidkommande Direktionens anhållan om anslag af 6,000 R:dr B:ko till inköp af fysiska apparater och mekaniska modeller, hemställde Statsrådet, att Kommerse-kollegium måtte anbefallas att häröfver inkomma med underdånigt utlåtande, sedan Styrelsen öfver Teknologiska Institutet blifvit i ämnet hörd.

I frågan om anvisande af medel till uppförande af särskild byggnad för berörde skoleinrättning, ansåg Statsrådet, så länge någon byggnadsplan jemte kostnadsförslag i detta hänseende icke blifvit framlagd, ej lämpligt att med anledning af den gjorda ansökningen tillstyrka någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

E) *Undervisnings-anstalter för handel och sjöfart.*

a) Kommerse-kollegii underdåniga skrifvelse af den 26 sistlidne September, deruti, — jemte förmälan att Direktionen för *navigations-skolan i Stockholm*, uti en till Kollegium insänd skrift, med anledning af ordinarie lärarens vid nämnde skola hos Direktionen gjorda framställning om någon förbättring i den hans befattning åtföljande, vid nuvarande höga pris å de oumbärligaste lefnadsförnödenheterne alldeles otillräckliga aflöning, hos Kollegium begärt att, då det icke kunde med någon sannolikhet antagas, att varuprisen skulle åter till någon betydligare del nedgå, vid den löneregleringen, som i anledning af inkomne ansökningar om löneförbättringar eller eljest kunde varda föreslagen, lärarne vid Stockholms navigationsskola måtte varda uppförde till lika stor löneförhöjning, som öfrige i jemförlige aflöningsvilkor stadde, under Kollegii lydnad ställde tjenstemän, — Kollegium, med bifogande af Direktionens skrifvelse i ämnet, för egen del i underdånighet anfört, att, för den händelse Kongl. Maj:t skulle finna skäl att hos Rikets snart sammanträdande Ständer föreslå en otvifvelaktigt af ett i sednare tider inträffadt förändradt förhållande i afseende på lefnadskostnaderne i allmänhet, så väl härstädes som i andra delar af riket påkallad förhöjning uti civile embets- och tjenstemäns lönevilkor, Kollegium ansåge med billighet öfverensstämmande, att lärarne vid statens navigationsskolor likaledes komme i åtnjutande af en utaf samma behof föranledd tillökning i sina löneinkomster, samt att, då äfven det allmänna genom en sådan uppoffring skulle beredas fördelen af att med ökad säkerhet kunna för dessa, kunskaper och duglighet erfordrande befattningar påräkna bibehållandet och framtida erhållandet af fullt skicklige och lämplige personer, Kollegium alltså funne sig böra i underdånighet hemställa att, vid den reglering af civile embets- och tjenstemäns löner, som kunde komma att af Kongl. Maj:t Rikets Ständer föreslås, de arfvoden, som enligt nuvarande stat tillkomma lärarne vid Rikets samtliga på allmän bekostnad inrättade navigationsskolor, måtte blifva förhöjde i ett förhållande, motsvarande med dem jemförlige tjenstemäns blifvande löneförmåner, dock att, enär, enligt hvad Kollegium inhemtat, den undervisning åt elever vid Stockholms navigations-skola, hvilken blifvit uppdragen astronomie-professorn vid Vetenskaps-akademien, och hvarför denne på nämnda skolas stat åtnjöte ett arfvode af 200 R:dr B:ko årligen, icke vore af den betydenhet, att hans tid deraf i någon vidsträcktare mån toges i anspråk, Kollegium ansåge någon förhöjning af berörda arfvode i sammanhang med förevarande löneregleringsfråga icke böra ega rum. Derjemte hade Kollegium fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derå, att då, jemlikt Kongl. Kungörelsen af den 22 November sistlidne år, ingen, med undantag endast för de personer, som, med stöd af förut gällande stadganden, redan utöfvat befäl å ångfartyg, hädanefter finge till befälhafvare å dylika fartyg antagas, som icke antingen undergått officers-examen vid Kongl. Flottan eller vid någon af de allmänna navigations-skolorna i riket aflagt den för vinnande af behörighet till sådant befäl föreskrifna examen, och, enligt Kongl. Brefven den 3 Mars 1855 samt 3 April innevarande år, så väl ångmachinist-examina som examina för behörig-

het att föra befäl å ångfartyg numera finge vid de navigations-skolor, der undervisning i ångmachinlära meddelas, tagas af en hvar dertill i öfrigt behörig person, vare sig att han åtnjutit undervisning i navigationsskola eller icke, och äfven vid annan tid, än den, som i Kongl. Brefvet af den 9 November 1852 blifvit för de årliga examina i läran om ångmachiners konstruktion och behandling bestämd, samt de åligganden, som tillhöra lärarne i detta ämne vid de navigationsskolor, hvarest undervisning deri meddelas, nemligen Stockholms, Götheborgs, Gefle och Carlshamns, till följd af nämnde stadganden blifvit i väsentlig mån utsträckta, det syntes, äfven oberoende af en allmän löneförhöjning för navigationsskolornas lärarepersonal, med rättvisa öfverensstämmande, att arfvodet för undervisnings meddelande i ångmachiners konstruktion och behandling vid nämnde skolor blefve förhöjdt med ett belopp, som kunde anses motsvara lärarnes i detta ämne ökade uppoffring af tid och möda.

b) Kommerse-kollegii underdåniga skrifvelse af den 30 nästlidne månad, hvarmedelst Kollegium öfverlemnat en samma dag från Direktionen för *Navigations-skolan i Götheborg* till Kollegium inkommen skrift, deruti, med anledning af såväl ordinarie lärarens som underlärarens vid berörde skola hos Direktionen gjorda framställning om beredande af förbättring i deras nu egande löneförmåner, Direktionen, enär den till bemälde lärare utgående aflöning, icke motsvarade den numera och särdeles i Götheborg betydligt stegrade lefnadskostnaden eller kunde anses lemna tillräcklig godtgörelse för de ökade göromål, lärarne vid ifrågavarande skola finge vidkännas till följd af skolans allt mer och mer utvidgade verksamhet, hos Kollegium begärt, att Kollegium måtte hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan om aflåtande till Rikets nästsammanträdande Ständer af nådig proposition om en efter nuvarande förhållanden lämpad förhöjning i lönerna för ofvannämnde tvänne lärare, äfvensom för den lärare, hvilken i skolan meddelade undervisning angående ångmachiners konstruktion och behandling; i hvilket afseende Direktionen föreslagit, att ordinarie lärarens lön, hvilken hittills utgjort endast 1,200 R:dr B:ko eller 300 R:dr mindre än hvad ordinarie läraren vid Stockholms navigations-skola åtnjöte, oaktadt denne egde till sitt biträde särskildt aflönad lärare i skeppsbyggeri, måtte förhöjas till 1,800 R:dr, underlärarens från 400 R:dr till 800 R:dr och lärarens i ångmachinlära från 200 R:dr till 600 R:dr, allt Banko, att beräknas och utgå från och med början af nästkommande år; med anledning hvaraf Kollegium, jemte åberopande af hvad i dess ofvanomförmälde underdåniga skrifvelse blifvit yttradt i afseende på löneförhöjning för lärarne vid rikets navigations-skolor i allmänhet, hufvudsakligen anfört: att ordinarie läraren vid navigations-skolan i Stockholm visserligen åtnjöte större aflöning, än som för ordinarie läraren i Götheborg vore anslagen, men att, enligt hvad de från vederbörande skoldirektioner till Kollegium insända årsberättelser utvisade, antalet af dem, som af undervisningen vid berörde tvänne navigations-skolor sig under sednare åren begagnat, varit icke obetydligt större vid Stockholms än vid Götheborgs skola; att det måhända icke saknade grund, att stegringen af lefnadskostnaden, ehuru allmän inom riket, likväl företrädesvis vore känbar i Götheborg, men att Kollegium härvid funne sig böra erinra, att Götheborgs stad, likasom andra städer, der navigations-skolor blifvit på allmän be-

kostnad inrättade, vore skyldig att förse ordinarie läraren vid dervarande skola med passande boställsrum, samt att den vid ifrågavarande skola nu anställde ordinarie läraren dessutom uppbure ett årligt arfvode af 200 R:dr för besörjande af undervisningen i läran om ångmachiners konstruktion och behandling.

c) Kommerse-kollegii underdåniga skrifvelse af den 7 innevarande månad, deruti Kollegium, under åberopande af hvad Kollegium redan hos Kongl. Maj:t hemställt i fråga om löneförhöjning för den vid navigations-skolorna anställde lärare-personal, öfverlemnat en af Direktionen för *navigations-skolan i Kalmar* till Kollegium insänd och förordad framställning af ordinarie läraren derstädes om förhöjning med femtio procent af hans nuvarande aflöning.

d) Kommerse-kollegii den 10 nästlidne September till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelse, hvaruti Kollegium anmält en af Direktionen för *Navigationsskolan i Götheborg* hos Kollegium gjord hemställan att, som det nämnda skola till instrumenters, kartors, böckers och möblers underhåll och förökande, äfvensom till reparationer, ved, ljus, städning m. m., anslagna belopp af 300 R:dr årligen vore alldeles otillräckligt för dermed afsedda ändamål, enär dels, i anseende till förordnandet om undervisnings meddelande i läran om ångmachiners konstruktion och behandling, flere instrumenter behöfde inköpas, dels förökandet af skolans öfriga instrumenter, kartor och böcker m. m. blifvit en oundviklig följd af det betydligt större antal elever, som numera i skolan erhölle undervisning, dels ock priserna i Götheborg å ved under sednare åren stigit till en förut okänd höjd, så att, då för få år tillbaka en famn björkved betaltes med 14 till 16 R:dr Riksgälds, för densamma nu betalades 25 R:dr 16 sk. B:ko och derutöfver, hvadan ock, då för skolan årligen behöfdes nio famnar dylik ved, dertill ensamt erfordrades en utgift af minst 228 R:dr B:ko, Kollegium måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om nådig proposition i ämnet till Rikets näst sammanträdande Ständer, på det att Rikets Ständer måtte komma i tillfälle att bevilja ett högre och efter nu i Götheborg förhanden varande förhållanden och kostnader lämpadt anslag för omförmälde ändamål; och hade Kollegium med anledning häraf, samt enär otillräckligheten af det till ifrågavarande skolas materiela behof anslagna belopp af 300 R:dr redan år 1851 gjort anvisandet af särskilda medel till inköp af åtskilliga då behöfliga instrumenter erforderligt, och behofvet af en tillökning i samma anslag, vid de af Skoldirektionen anförda förhållanden och särskildt i betraktande af den omständighet att betydligaste delen af anslaget toges i anspråk endast för artikeln ved, skäligen icke kunde ifrågasättas, i underdånighet tillstyrkt, det Kongl. Maj:t måtte hos Rikets snart sammanträdande Ständer föreslå, att anslaget för Götheborgs navigationsskola till instrumenters, kartors, böckers och möblers underhåll och förökande, äfvensom till reparationer, ved, ljus och städning m. m., förhöjdes från 300 till 600 R:dr B:ko om året, eller samma belopp, som för ifrågavarande ändamål nu utginge till navigationsskolan i Stockholm.

Instämmande i Kommerse-kollegii åsigt om behöfligheten af tillökning i de vid rikets navigationsskolor anställde lärares aflöning, hemställde Statsrådet i underdånighet, att Kongl. Maj:t, utan att vid detta tillfälle ingå i närmare pröfning angående de belopp, hvarmed de särskilde lärarnes aflöningar torde böra tillökas, endast behagade hos Rikets Ständer äska, att anslaget till »Undervisnings-anstalter för handel och sjöfart» måtte varda tillökt med ett ungefär emot 25 procent af bemälde lärares sammanlagda aflöningar svarande belopp af 4,500 R:dr Riksmynt, med rättighet för Kongl. Maj:t att dermed verkställa den förändrade reglering af lönerne för desse lärare, som Kongl. Maj:t kunde finna af behofvet påkallad; hvarjemte Statsrådet tillstyrkte att, såsom tillökning i Götheborgs navigationsskolas årsanslag till instruments, kartors, böckers och möblers underhåll och förökande samt till reparationer, ved, ljus, städning m. m., likaledes å nämnde titel måtte begäras en tillökning af 450 R:dr Riksmynt.

I sammanhang härmed och som Kongl. Maj:t under den 28 sistlidne Maj, vid då skedd underdånig föredragning af Direktionens för skeppsbyggeri-institutet i Carlskrona redogörelse för de derstädes aflagda examina, m. m., funnit angeläget, att enär nämnde institut ansetts fullkomligt motsvara det dermed afsedda ändamål, detsamma fortfarande finge tillgodonjuta det nu från Riksgälds-kontoret utgående årliga anslag af 5,000 R:dr Riksmynt, hemställde Statsrådet i underdånighet, att nådig framställning härom måtte på vanligt sätt till Rikets Ständer aflåtas.

F) *Undervisnings-anstalter för samt befrämjande i allmänhet af bergsbruket.*

Sedan Statskontoret, uti sitt under den 21 sistlidne Februari afgifna underdåniga förslag till fördelning af Sjette hufvudtitelns anslag för jordbruket, handeln och näringarne för innevarande år bland annat hemställt, att å anslaget till »Befrämjande i allmänhet af bergsbruket» måtte uppföras aflöning med 1,200 R:dr B:ko åt förste läraren vid bergsskolan i Fahlun, hvilken aflöning förut, enligt Kongl. Brefvet den 29 December 1820, utgått från Fahlu bergslags s. k. afradskassa, men numera, enligt Kongl. Brefvet den 19 December 1855, borde af statsmedel utbetalas, hvaremot, enär bergslaget sålunda från nämnde utgift befriades, den skatt, som under benämning af vedhugges- eller vedhyggster-ränta förut utgått till bergslaget och utgjort efter 5 sk. 4 rst. för hvarje durchtågs-spanland, sammanlagdt 1,165 R:dr 15 sk. 2 rst banko årligen, borde till Kronan indragas, — samt Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 27 sistlidne Mars, behagat förklara, att vid Statskontorets förslag om anvisande på anslaget till »Befrämjande af bergsbruket» af den för bemälde lärare erforderliga aflöning, 1,200 R:dr, finge för innevarande och nästkommande år bero,

men att frågan om denna utgifts godtgörande för framtiden komme att upptagas till pröfning i sammanhang med propositionen till nästa riksdag om Statsverkets tillstånd och behof, hemställde Statsrådet nu, det Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Rikets Ständer att, för bestridande af nämnde årliga utgift, 1,800 R:dr Riksmynt, måtte från anslaget till »befrämjande i allmänhet af bergsbruket» på anslaget till »undervisnings-anstalter för bergsbruket» öfverflyttas, hvarigenom detta sednare anslag, nu utgörande 5,700 R:dr Riksmynt, komme att höjas till 7,500 R:dr, då deremot det förra, nu utgörande 7,500 R:dr, dels genom berörde öfverflyttning, dels genom den indragning af 2,000 R:dr Riksmynt, som i sammanhang med frågan om Bergs- och Kommerse-kollegiernas förening föreslagits, komme att nedsättas till 3,700 R:dr.

I afseende å alla öfriga delar af Sjette hufvudtiteln, hvaruti någon förhöjning eller nedsättning nu icke blifvit af Statsrådet ifrågaställd, tillstyrkte Statsrådet att riksstaten måtte förblifva oförändrad.

Kongl. Maj:t täcktes till alla delar gilla Statsrådets här ofvan förekommande underdåniga yttranden och tillstyrkanden; i följd hvaraf Kongl. Maj:t befallde, att utdrag af protokollet skulle afgå till Finans-Departementets Expedition, på det att de nu af Kongl. Maj:t beslutade framställningar till Rikets Ständer måtte varda i Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Rikets Ständer om Statsverkets tillstånd och behof intagna.

Derefter föredrog Herr Departements-chefen, Statsrådet Fåhræus, följande frågor om anslag utöfver ordinarie Statsbehofven, nemligen:

a) *Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader* underdåniga memorial af den 15 nästlidne September, hvaruti, jemte meddelande af en öfversigt angående fördelningen af de medel, hvilka af Rikets Ständer vid sednaste riksdag blifvit för åren 1854—1857 till allmänna arbeten anvisade, Styrelsen afgifvit dels en förteckning å de kanal-, sluss- och jernvägs-anläggningar, hamn- och brobyggnader, vägarbeten och vattenaftappnings-företag, för hvilka arbetsplaner blifvit tid efter annan upprättade, och, jemte ansökningar om statsbidrag för utförandet, till Styrelsen ingifne, dels ock underdånigt förslag å de summor, som af allmänna medel skulle erfordras för samma arbetens understödjande, hvarvid Styrelsen, i likhet med hvad i föregående dylika general-förslag egt rum, upptagit arbetsföretagen i tre klasser, nemligen i *1:a klassen* de arbeten, hvilka, såsom varande af allmännare vigt, syntes företrädesvis förtjena bidrag från statsmedel, i *2:a klassen* sådana företag, som väl vore af vigt, men jemförelsevis i mindre mån än de förstnämnda berättigade

gade till understöd, och i *3:e klassen* de anläggningar, för hvilka bidrag syntes böra ifrågakomma endast i den händelse att tillgångarne för allmänna arbetens utförande blefve så betydliga, att öfverskott uppstode sedan 1:a och 2:a klassernas företag erhållit nödiga understöd; och hade Styrelsen, med hemställan, att fortfarande måtte till efterrättelse blifva gällande de vilkor och stadganden i afseende å statsbidrags beviljande till allmänna arbeten, som hittills iakttagits, ansett sig böra tillstyrka, att till nedanupptagna *arbeten, för hvilkas utförande statsunderstöd syntes böra med vissa bestämda summor för hvarje företag afsättas*, Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer begära anvisande af följande belopp:

i Första Klassen: för anläggning af jernväg mellan Hudiksvall och Dellens vattendrag vid Forssa kyrka, bildandet af kommunikationsled mellan Söderhamns stad och Bollnäs dels sjöledes, dels medelst jernvägar för ång- eller hästkraft, jernvägs-anläggning från Linde till Näsby kyrka vid Köping-Hult-jernvägen, kanal-anläggning från Asa-sjön genom Helga-sjön och Salen till Almundsryd i sjön Åsnen samt jernbana från nämnde lastplats till Carlshamn, brobyggnad öfver Hjelmare sund, samt hamnbyggnad vid färjestaden på Öland, tillsammans 1,910,466 R:dr 32 sk. Banko;

i Andra Klassen: för kanal- och sluss-anläggning till förenande af sjöarne Amungen och Mållången på gränsen mellan Stora Kopparbergs och Gefleborgs län, öppnande af kanal genom Ullereds sund i Wenern, kanals öppnande genom Kalfvesund mellan öarne Tjörn och Tjörnekalf i Bohusläns skärgård samt hamnbyggnader vid Åmål, Grenna samt Wikens och Råå fiskelägen, tillsammans 218,033 R:dr 16 sk. B:ko; anmälande härvid Styrelsen att densamma ansåge jemväl kanal- och sluss-anläggningarne vid Forshaga och Dejefors i Wermland och jernvägs-anläggningen emellan sjöarne Norra Barken och Wessman vara förtjente af ytterligare statsunderstöd, äfvensom öppnandet af lättare kommunikationsled från det inre af Jemtland till hamn i Norrige böra med sådant understöd befordras, ehuru af uppgifna anledningar Styrelsen ej kunnat i förslaget uppföra de för ifrågavarande tre företag erforderliga belopp. Vidare hade Styrelsen, som i general-förslaget uppfört följande understödssummor: *till vägarbeten:*

i första klassen	B:ko	R:dr	395,073: 16.	
i andra klassen	„	„	170,123: 16.	
i tredje klassen	„	„	28,758: 16.	
				593,955: — —

och *till vattenaftappnings-arbeten:*

i första klassen	B:ko	R:dr	177,846: 32.	
i andra klassen	„	„	177,996: 32.	
i tredje klassen	„	„	52,279: 8.	
				408,122: 24. —

i underdånighet hemställt, dels att, som dessutom åtskilliga vägundersökningar påginge, hvarom planer vore att införvänta, Kongl. Maj:t måtte föreslå Rikets Ständer, att till Kongl. Maj:ts disposition för anläggning och förbättring af vägar må afsättas en fond af 600,000

R:dr B:ko, att utgå med 200,000 R:dr under hvartdera af åren 1858, 1859 och 1860, — dels ock att, enär ibland vattenaftappnings-arbetena en del af 2:a klassens och alla de i 3:e klassen upptagna endast undantagsvis torde förtjena att med bidrag underlättas, hos Rikets Ständer måtte begäras anvisande till Kongl. Maj:ts disposition, för understödjande af utdikningar och sjösänkningar, af 200,000 R:dr B:ko till utgående under åren 1857, 1858 och 1859, helst betydligaste delen af dessa medel hädanefter såsom hittills torde böra utgå såsom lån och dessa få lyftas på en gång, när antagna kontrakt och bevis att arbetena blifvit påbörjade företeddes.

Enär det syntes Styrelsen lämpligare att, i stället för de vid de två sednaste riksdagarne å vägbyggnads-medlen anvisade summor till *mindre hamnbyggnader* och *smärre årensningar*, särskild fond härför blefve afsatt, oafhängig af förstnämnda medel, hade Styrelsen hemställt, att hos Rikets Ständer måtte föreslås anvisande af en särskild summa för ifrågavarande ändamål till belopp af 40,000 R:dr B:ko.

Som det visat sig, att den till *expenser, resor och undersökningar för allmänna arbeten* vid sednaste riksdag anvisade summa af 12,000 R:dr B:ko årligen för åren till och med 1857 varit tillräcklig för sitt ändamål, ansåg Styrelsen lämpligt att i detta hänseende fortfarande anvisades ett lika belopp, eller 12,000 R:dr årligen under åren 1858, 1859 och 1860.

Beträffande åter anslag till *aflöning för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader med dess tjenstebiträden så väl i hufvudstaden som i landsorterne*, hvartill vid sistlidne riksdag anvisades 12,900 R:dr årligen till 1857 års slut, hade Styrelsen i underdånighet anfört, att det till en del vore beroende utaf de anslag, som Rikets Ständer till allmänna arbeten afsätta, huruvida större eller mindre belopp än det nyssnämnda kunde för Styrelsens och dess tjenstebiträdens aflöning under kommande tid blifva tillräckligt eller ej, men att, äfven med antagande att Styrelsens verksamhet icke utvidgades och att alltså förökning i tjenstebiträdenas antal ej blefve behöflig, numera likväl förekomme behof af förhöjning i tjenstemännens arfvoden till följd af den dyrhet, hvartill lefnadskostnaderna uppgått; hvadan Styrelsen, utgående från den synpunkt att alla kostnader för arbetsbefäl och administration vid statens jernvägsbyggnader komme att, på sätt sedan sednaste riksdagen egt rum, utgå af medel, som till dessa företag anslås, i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes framställa proposition till Rikets Ständer om beviljande till Styrelsens och dess tjenstebiträdens aflöning af 17,966 R:dr 32 sk. B:ko årligen för åren 1858—1860, jemlikt följande *förslag till aflönings-stat:*

1	Öfverdirektör och Chef för allmänna väg- och vattenbyggnader, hvilken tillika är Chef för väg- och vattenbyggnads-korpsen (förhöjning från 3,000 R:dr till)	R:dr	4,000:	— —
1	Byrå-chef för tekniska detaljer, tillika Öfverste-löjtnant i nämnde korps, (förhöjning från 2,000 R:dr till)	»	3,000:	— —
	Transport:	»	7,000:	— —

Transport:	R:dr	7,000: — —
1 Kamererare och Kansli-ledamot (förhöjning från 1,333: 16. till)	»	1,500: — —
Tekniska biträden vid Styrelsens byrå:		
En (förhöjning från 500 R:dr till)	»	800: — —
En (d:o från 450 R:dr till)	»	666: 32. —
En (d:o från 400 R:dr till)	»	500: — —
1 Förste Kanslist och Registrator, (förhöjning från 600 R:dr till)	»	800: — —
1 Andre Kanslist, (förhöjning från 366: 32 till)	»	400: — —
1 Vaktmästare, (förhöjning från 250 R:dr till)	»	300: — —
5 Distrikt-chefer, tillika Majorer i väg- och vattenbyggnads-korpsen, (förhöjning från 500 till 800 R:dr hvardera)	»	4,000: — —
5 biträden eller Adjutanter hos Distrikt-cheferne, (förhöjning från 300 till 400 R:dr hvardera)	»	2,000: — —
	B:ko R:dr	17,966: 32. —

Slutligen hade i afseende å anslag till *aflöning åt lärare i väg- och vattenbyggnadskonsten vid Mariebergs läroverk*, samt till *stipendier åt de vid samma läroverk intagne elever* i detta ämne, hvartill för närvarande och till 1857 års utgång vore anvisade tillsammans 2,000 R:dr B:ko årligen, Styrelsen, i betraktande af såväl de stegrade lefnadskostnaderne, som ock det under de sednaste åren betydligt tilltagande och numera mot förr fördubblade antalet af omförmälde elever vid Marieberg, i underdånighet föreslagit, att för åren 1858, 1859 och 1860 måtte årligen få utgå till aflöning åt lärare 2,000 R:dr B:ko och till stipendier åt elever likaledes 2,000 R:dr.

b) *Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader* underdåniga memorial af den 23 sistlidne September, deruti anförts, att, uti ofvanomförmälda general-förslag rörande allmänna arbeten, Styrelsen äfven uppfört anläggning af jernväg öster om Wedevågs sjö från Linde till Frövi station vid Köping-Hult-banan nära Näsby kyrka med ett föreslaget låne-understöd af 400,000 R:dr B:ko, under tillkännagifvande likväl att planen för jernvägen då ännu icke till Styrelsen inkommit; — att sedermera Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län till Styrelsen insändt med förord ej allenast en af Lindes, Ramsbergs och Nya Kopparbergs bergslags kommitterade för ifrågavarande jernvägs-anläggning till Kongl. Maj:t ställd underdånig ansökning om ett lån af allmänna medel för sagde ändamål till ofvananförda belopp, utan ock beskrifning med plan och profil-ritning öfver anläggningen, samt kostnads-förslag, uppgående till 600,000 R:dr B:ko; att nämnde profil-ritning visade ett synnerligen fördelaktigt förhållande i afseende å lutnings-anlaget för denna jernväg, som skulle blifva en mil och 10,800 alnar lång; — att likväl inga detalj-ritningar vore upprättade och att ej heller i förslaget uppgåfves hvarken den åsyftade spårvidden eller skenornas tillämnade tyngd, ehuru de upptagna prisen och qvantiteterna gåfve anledning till den förmodan, att undersöknings-förrättaren beräknat enahanda dimensioner och lika tunga skenor, som för statens stambanor vore bestämda; — att Styrelsen dock ansåge denna bibana kunna och böra inskränkas till de dimensioner, som för Norbergs-jernvägen och den under arbete

varande banan mellan sjöarne Barken och Wessman blifvit gillade, eller 4 fots spårvidd, med derefter lämpade skenor och rörlig materiel, hvarigenom anläggnings-kostnaden kunde ganska väsentligt minskas; samt att Styrelsen på grund häraf funne sig i så måtto böra ändra sin i general-förslaget gjorda framställning om detta företag, att Styrelsen icke kunde tillstyrka högre lånebidrag för arbetet än 300,000 R:dr, under förutsättning derjemte att planen, innan den gillades, noggrannare utarbetades;

c) *Bemälde Styrelses* underdåniga memorial af den 17 sistlidne September, med öfverlemnande af Magistratens i Åmål underdåniga ansökning om nådig proposition till Rikets Ständer rörande understöd af allmänna medel för hamnanläggning vid nämnde stad, samt att, enär det förut ingifna kostnads-förslaget till dylik anläggning upptoge endast 22,019 R:dr 28 sk. B:ko, men med säkerhet kunde antagas att, i följd af de betydligt stegrade arbetsprisen, samma anläggning numera ej kunde utföras under 40,000 R:dr nämnde mynt, två tredjedelar af sistberörda summa måtte blifva för ändamålet anslagna; anmälande Styrelsen sig ej kunna förorda högre understöds-belopp för detta arbetsföretag, än det i general-förslaget redan antecknade, eller 20,000 R:dr B:ko; samt

d) En af Bruksidkarne grefve *J. A. Mörner*, Kapiten *V. Edman* och *C. von Stockenström*, i egenskap af dertill utsedde kommitterade, ingifven underdånig skrift, med förmälan att, i anseende till svårigheterna för transporter och de dryga årligen ökade kostnaderna dervid inom en stor del af Westmanland, Dalarne och Gestrikland, ett förslag att ändamålsenligt och med möjligaste minsta kostnad afhjelpa dessa olägenheter derföre blifvit af nämnde orters inbyggare med lifligt intresse omfattadt; att genom anläggningen af Norbergs jernväg ett stort steg visserligen vore taget till varuforslingens lättande mellan Mälaren och de delar af Westmanland och Dalarne, som ligga omkring Norberg och Hedemora; — att likväl först genom fortsättning af nämnde jernväg till Dalelfven de i trakten belägna många bruk och grufvor kunde erhålla en säker och billig transport för sina varor till Mälaren; — att sådan fortsättning jemväl vore af stort behof påkallad för transporter från Norbergs grufvor, hvilka med malm försåge många hyttor i Dalarne och Gestrikland; — att plan till en förbättrad kommunikations-linie derstädes blifvit, efter noggrann och fullständig undersökning, uppgjord af Löjtnanten vid Väg- och Vattenbyggnads-korpsen G. Nerman, innefattande dels jernvägs-anläggning, i fortsättning af jernvägen mellan sjön Åmänningen och Norbergs grufvefält, från Kärrgrufvan å nämnde fält till Askö-forsen i Dalelfven, dels upprensning af Dalelfven, som skulle göras segelbar från Askö-forsen till Ostbo vid sjön Amungen, äfvensom till Uppbo gästgifvaregård i Skedvi socken, förmedelst upprensning af tre forsar samt muddring i Amungen, hvaröfver kostnadsförslag med tillhörande kartor och ritningar blifvit upprättadt och i underdånighet bifogades; att kostnaden för den föreslagna jernvägen, som skulle blifva 55,850 fot lång och utläggas till samma dimensioner som Norbergs-jernvägen eller med 4 fots spårvidd, vore beräknad till 490,000 R:dr Riksmynt; — att, enligt gjorda beräkningar, den närvarande trafiken å denna linie uppginge till 336,020 centner jern, malm och koppar m. m. och kunde, då lättnad i kommunikationen bereddes, antagas komma att betyd-

ligt ökas, samt att inkomsterne för varuforslingen kunde komma att uppgå till . . . . . Riksm. R:dr 38,939: 76.
hvaraf, sedan utgifterna för jernvägens underhåll, driftkostnad och förvaltning afdragits med 45 procent af brutto-inkomsten, eller » » 17,522: 89.
såsom årlig behållning borde återstå . . . . . » » 21,416: 87.;
— att rensningarne och öfriga arbeten i Dalelfven, till beredande af 3 ¾ mil lång segelled, beräknats erfordra 46,700 R:dr Riksmynt; — samt att den förmodade trafiken på elfven borde komma att uppgå till 391,204 centner; anhållande ofvanbemälde kommitterade i underdånighet att, då detta företag öfverstege hvad orten förmådde ensam åstadkomma, Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets nu sammanträdande Ständer aflåta nådig proposition, dels att åt det bolag, som för ifrågavarande jernvägs-anläggning bildades, måtte anvisas ett lån af 326,666 R:dr 67 öre Riksmynt, motsvarande två tredjedelar af anläggnings-kostnaden, på enahanda vilkor, som blifvit bestämda för det åt Gefle-Dala-jernvägs-aktiebolag vid sednaste riksdag beviljade lån, dels ock att för de omförmälda arbetena i Dalelfven måtte beviljas ett anslag till lika belopp med den derför beräknade kostnadssumman, eller 46,700 R:dr Riksmynt.

Uti häröfver den 27 sistlidne September afgifvet underdånigt utlåtande, har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader anfört, att, hvad planen beträffade, Styrelsen icke funnit något väsentligt att deremot anmärka; och som den ifrågavarande kommunikationsleden efter alla anledningar skulle komma att blifva af stor vigt för jernbruk, masugnar och hyttor uti de uppgifna trenne provinserna, hemställde Styrelsen, om icke Kongl. Maj:t skulle finna skäl föreslå Rikets Ständer, att bevilja för jernvägs-anläggningen ett lån, motsvarande ungefär ⅔:delar af beräknade kostnaden, med 326,000 R:dr Riksmynt, och för elfrensningarne ett anslag, äfven motsvarande omkring ⅔:delar af kostnaden, eller 31,000 R:dr Riksmynt, att utbetalas till det bolag, som förbinder sig att utföra hela kommunikations-företaget från Norbergs grufvefält till Askö-forsen samt vidare derifrån till Ostbo och Uppbo.

Föredragande Herr Departements-chefen anmälde i underdånighet, att, sedan undersökningar för upprättande af planer till anläggning på statens bekostnad af jernvägs-stambanor inom landet, i fortsättning af de vid sistförlidne riksdag beslutade, efter Kongl. Maj:ts nådiga förordnande blifvit ombesörjda af en särskild för ändamålet utsedd kommitté, hade kommittén nu uti underdånig skrifvelse framlagt sitt general-förslag i och för dessa arbeten; men betänkandet vore så nyligen inkommet, att det vigtiga och vidtomfattande ärendet omöjligen ännu hunnit beredas till föredragning inför Kongl. Maj:t. Likväl och änskönt, vid sådant förhållande, nu icke kunde uppgifvas beloppet af de medel, som intill slutet af nästa statsreglerings-period blefve för fortsättning af statens jernvägs-anläggningar erforderliga, ansåg sig Herr Departements-chefen, under förutsättning att Rikets Ständer komma att dertill bereda tillgång genom lån i öfverensstämmelse med deras å sistlidne riksdag fattade beslut och Kongl. Maj:ts derpå grundade Kungörelse af den 3 Februari förlidet år, pligtig i under-

dånighet hemställa, att i det statsreglerings-förslag, som nu vore under utarbetning, måtte af de årliga tillgångarne afsättas så stor summa, som kunde blifva tillräcklig för att till ränta och amortissement å berörda lån af Rikets Ständer disponeras. Uti hvilken underdåniga hemställan Statsrådets öfriga ledamöter instämde.

Hvad dernäst angick ifrågasatta *anslag för kanal- och sluss-anläggningar, mindre jernvägar, hamnbyggnader m. m.*, så och under åberopande hurusom Kongl. Maj:t redan under den 2 och 19 nästlidne månad beslutat, dels att hos Rikets Ständer föreslå beviljande af låneunderstöd för anläggning af jernväg emellan Hudiksvall och Dellens vattendrag med . . . . . Riksmynt R:dr 240,000: —
och för bildandet af kommunikations-led mellan Söderhamn och Bollnäs
med . . . . . „ 500,000: —
dels ock att meddela Rikets Ständer vederbörande intressenters ansökningar om ytterligare statsbidrag för kanal- och sluss-anläggningar vid Forshaga och Dejefors samt för jernväg emellan sjöarne Norra Barken och Wessman, tillstyrkte Statsrådet, som ansåg öppnandet af lättare kommunikations-led från det inre af Jemtland till hamn i Norrige vara synnerligen förtjent att med allmänna medel understödjas så snart den nu under utarbetning varande planen för arbetets utförande blifvit pröfvad och godkänd, att Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer föreslå att af öfriga uti väg- och vattenbyggnadsstyrelsens general-förslag och särskilda utlåtanden tillstyrkta låne- och anslagsbelopp, följande måtte företrädesvis af Rikets Ständer beviljas:

1:o För anläggning af jernväg från Linde till Köping-Hult-jernbanan vid Näsby kyrka, lån . . . . . 450,000: — —

2:o För kanal-anläggning från Asasjö genom Helgasjö och Salen till Almundsryd i sjön Åsnen, samt jernbana från nämnde lastplats till Carlshamn, såsom anslag, ... 525,000: — —
» lån . . . . . 825,000: — —
1,350,000: — —,

hvaraf dock under nästa statsreglerings-period torde behöfva utgå endast de såsom lån beräknade . . . . . 825,000: — —

3:o För hamn-byggnad vid färjestaden på Öland,
såsom anslag 12,850: — —
» lån 12,850: — —
25,700: — —

4:o För jernväg mellan Norbergs grufvefält och Dalelfven samt till upprensning af denna elf,
såsom lån 326,000: — —
» anslag 31,000: — —
357,000: — —

Vidare ansåg Statsrådet sig böra i underdånighet hemställa, det Kongl. Maj:t måtte föreslå Rikets Ständer att anvisa

såsom fond *för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar*, 150,000 R:dr Riksmynt årligen, eller för de tre åren 1858—1860 . . . . . 450,000: — —

d:o särskildt *till understödjande af mindre hamnbyggnader och å-rensningar*, 15,000 R:dr årligen, eller för nyssnämnde tre år . . . . . 45,000: — —

d:o *för befrämjande, medelst anslag eller lån, af utdikningar och aftappningar af sanka trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag*, 100,000 R:dr årligen, eller för de tre åren 1858—1860 . . . . . 300,000: — —

deraf ⅔:delar såsom lån; samt

såsom fond *till undersökningar, inspektions-kostnader och expenser för allmänna arbeten*, 18,000 R:dr årligen, eller för de tre åren 1858—1860 54,000: — —

hvarvid Statsrådet tillika föreslog att enahanda föreskrifter, som hittills, måtte varda bibehållna i afseende på så väl vilkoren för statsbidrags beviljande till allmänna arbeten af ofvanomförmälda särskilda slag, som kontrollen å arbetenas utförande enligt fastställda planer.

I öfrigt tillstyrkte Statsrådet i underdånighet, det Kongl. Maj:t måtte af Rikets Ständer äska: till *aflöning för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader samt dess tjenstebiträden, så väl i hufvudstaden som i landsorterna*, 26,950 R:dr årligen, eller för de tre åren 1858—1860 . 80,850: — —

till *arfvoden för lärare vid Mariebergs läroverk i de kunskapsämnen, som tillhöra Civil-ingeniörer*, 3,000 R:dr årligen, eller för nämnde tre år 9,000: — —

till *stipendier för elever, som genomgå den för Civil-ingeniörer bestämda kurs*, likaledes 3,000 R:dr årligen, eller för samma tre år . . . 9,000: — —

till *slöjd-expositioners befrämjande*, för nästa statsreglerings-period, tillsammans . . . . . 4,500: — —

till *utdelning vid landtbrukare-möten af premier för kreatur af utmärktare race*, för nästa statsreglerings-period, utöfver hvad under anslaget till »Befrämjande af jordbruk och landtmanna-näringar» komme att af Kongl. Maj:t begäras . . . . . 4,500: — —

Vidare hemställde Statsrådet, under åberopande af de i protokollet öfver Finans-ärenden af den 11 innevarande månad upptagna skäl, att, på det de lönetillökningar Kongl. Maj:t nu förklarat sig vilja för särskilda embetsverk eller stater äska till utgående från Sjette hufvudtiteln under nästa statsreglerings-period, måtte redan under år 1857 få af vederbörande löntagare tillgodonjutas, Kongl. Maj:t måtte för sådant ändamål i nåder begära ett reservations-anslag i rundt tal af . . . . . 410,000: — —

R:dr Riksmynt, ungefär motsvarande, efter gjord beräkning, den löneförhöjning, som då kunde komma att tilldelas:

Departements-chefen och Statsråden utan Departement,

Departementets expedition,

Kommerse-kollegium samt de embets- och tjenstemän i Bergs-kollegium och vid Bergslagsstaterna, som komme att framgent bibehållas,

Tabell-kommissionens tjenstemän,

General-landtmäterikontoret, jemte Förste och Andre Landtmätare samt storskiftes- och afvittrings-landtmätare,

Öfverståthållare-embetets kansli och Stockholms poliskammare,

Landsstatens tjenstemän och betjente,

Stuteri-personalen,

Lärare och tjenstemän vid Teknologiska Institutet, samt

Lärare vid rikets navigationsskolor.

Hvad Statsrådet här ofvan i underdånighet yttrat och tillstyrkt, blef till alla delar af Kongl. Maj:t gilladt; och befallde Kongl. Maj:t, att utdrag af protokollet härom, i de delar sådant erfordrades, skulle Finans-departementets expedition meddelas, till behörigt iakttagande vid upprättandet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Rikets Ständer om Statsverkets tillstånd och behof, uti hvilken proposition borde gifvas Rikets Ständer tillkänna, att Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader ofvannämnde berättelse och förslag rörande verkställda och ytterligare ifrågasatta allmänna arbeten komme att meddelas Rikets Ständers Stats-utskott, äfvensom att de dertill hörande kartor och kostnadsförslag, jemte öfriga handlingar rörande dylika arbeten, för hvilka Kongl. Maj:t nu ville föreslå statsbidrag, skulle för vidare upplysning blifva att hos bemälde Styrelse tillgå.

Ex protocollo

W. Th. STROKIRK.

STOCKHOLM, tryckt hos Eric Westrell 1856.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 October 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärenderna, Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, föredrog i underdånighet:

A.

Kammar-Kollegii underdåniga Skrifvelser af den 1 Juli 1853 och den 15 Februari 1856 med särskilda förslag till ny aflönings-stat för nämnda Kollegium; äfvensom samma Kollegii underdåniga Skrifvelse den 12 Oktober 1855 angående tillökning i aflöningen för Kollegii vaktbetjening samt en af Kammar-Kollegii notarier den 15 nästlidne April i underdånighet ingifven skrift, innefattande påminnelser vid det sednare förslaget till aflöningsstat;

B.

Stats-kontorets Skrifvelse af den 9 sistlidne April med förslag till löne-reglering för nämnda verk;

C.

Kammar-Rättens underdåniga skrifvelser af den 30 Augusti 1853 och den 2 April 1856 med särskilda förslag till ny aflönings-stat för denna Rätt, jemte en af Revisions-kommissarierna med flere tjenstemän vid Kammar-Rätten den 1 November 1853 ingifven underdånig påminnelse-skrift i anledning af förstnämnda förslag, så vidt det angick förbud mot förening af tjenst i Kammar-Rätten med annan allmän tjenste-befattning, och en af kammarskrifvarne i verket den 17 Oktober 1853 i underdånighet gjord ansökning om benämning af revisorer, hvaröfver Kammar-Rätten under den 4 påföljde November sig i underdånighet utlåtit; — samt

D.

Öfver-Intendents-Embetets underdåniga memorial af den 27 December 1855 med förslag till ny aflönings-stat för samma embete och Kongl. Museum.

Föredragande Stats-Rådet afgaf härvid i underdånighet följande anförande:

"Behofvet af en löne-förbättring för Statens med penningelöner försedde embets- och tjenstemän har under den sednast förflutna tiden redan vid särskilda tillfällen utgjort föremål för Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet; och, med behjertande af denna angelägenhets vigt icke blott för en talrik klass af samhällets medlemmar, utan äfven för Rikets tjenst, har Eders Kongl. Maj:t, under den 23 November 1855, behagat i nåder förklara, att, sedan Cheferne för samtliga Stats-Departementen inkommit med förslag i berörda hänseende, hvar och en för sitt Departementsexpedition, jemte alla till Departementet hörande embetsverk, korpser och stater, Eders Maj:t ville taga i öfvervägande frågan om grunderna för den nådiga Proposition, som Eders Maj:t hade för afsigt att i ämnet aflåta till Rikets nästsammanträdande Ständer."

"I öfverensstämmelse med denna nådiga förklaring har Eders Maj:t äfven, den 21 nästlidne Maj, uppskjutit pröfningen af ett dylikt förslag, uppgjordt för Finans-Departementet af dess dåvarande Chef, Herr Stats-Rådet Friherre Palmstjerna, för att, enligt hans eget yttrande, tjena till *jemförelse* med blifvande framställningar i enahanda syftning af de öfriga Stats-Departementens Chefer."

"Då emellertid det förevarande ämnet är af en omfattning, som fordrar, att vid dess behandling uppmärksamheten fästes icke blott på förhållandet och behofven inom ett Departement i sender, utan äfven på det inbördes sammanhanget emellan Statsmekanismens särskilda delar, på nödvändigheten att gifva hvarje sådan del en fasthet och sammansättning, som motsvarar dess bestämmelse, och slutligen på utvägarne att tillfredsställa dessa spridda och mångfaldiga behof på ett sätt, som icke drabbar Statsverket i dess helhet med alltför tryckande utgifter, hafva Cheferne för samtliga Stats-

Departementen funnit det ändamålsenligt att med hvarandra och Stats-Rådets öfriga ledamöter öfverenskomma om de ifrågavarande förslagens uppgörande efter vissa gemensamma grunder, hvilka jag nu till en början får i underdånighet framlägga."

"De lyckliga förhållanden, som uti Rikets näringar, handel och industri under sednare tider framkallat en lifligare verksamhet, större kapitaler och ett stigande allmänt välstånd, hafva i sammanhang dermed, genom lefnadsbehofvens alltjemt stegrade pris, åstadkommit en motsvarande, mer och mer tilltagande minskning i det relativa värdet af tjenstemännens löner, hvilka utgå i bestämda penningebelopp, och redan förut varit beräknade endast för den tarfligaste bergning. Under det en mängd industriella yrken erbjuda hvarje bildad man, som åt dem egnar sin verksamhet och frukten af sina förvärfvade kunskaper, en utkomst, fullt tillräcklig för äfven en större familj; under det personer med juridisk bildning och någon fallenhet för sakförarens kall öfverhopas med lönande enskilda uppdrag, som till en stor del hafva sitt ursprung just i den lifligare affärs-rörelsen och deraf uppkomna rättsförvecklingar; under det en skicklig räkenskapsförare, äfven utan de studier, som fordras för anställning i allmän tjenst, kan hos enskilda påräkna en, om icke riklig, likväl snar bergning; — under det dessa och många likartade förhållanden öppna lockande eller åtminstone ej afskräckande utsigter för dem, som i sådan riktning söka ett fält för sin verksamhet, visar sig deremot Statens tjenst i en helt annan dager för den, som, vanligen efter en lång och kostsam förberedelse, står i begrepp att egna sina krafter och insigter åt hvad i alla tider ansetts såsom det ädlaste föremålet för jordiska sträfvanden — åt Fäderneslandets försvar och gagn. Den i krigareyrket, efter fullbordade studier, inträdande ynglingen erhåller väl oftast, antingen straxt eller innan kort, en lön, men så ringa, att den i allmänhet knappt betäcker utgifterne för uniformen, för bevistandet af mötena och för andra utgifter i tjensten. Äfven framtiden lemnar blott sent och nästan undantagsvis en aflöning, tillräcklig för att en officer med hushåll skall kunna, utan enskild förmögenhet, undvika näringsbekymmer och någorlunda uppbära det yttre anseende, hvarpå hans samhällsställning ger anspråk. Den civile tjenstemannen åter måste under de första, vanligen icke få, åren arbeta för intet annat, än knappa, tillfälliga arfvoden, och under tiden, för lifsuppehället, åsamka sig skuld eller öka den, som han redan för sina studier nödgats grundlägga. När han omsider, möjligen efter ett tiotal af år, tillträder en lön, som, då den bestämdes, var beräknad för en ogift persons tarfligaste bergning, så måste en betydlig del deraf användas till ränte- och kapital-afbetalningar å den gamla skulden; och först när den rätta åldern för ingåendet af äktenskap är längesedan förbi, ser han det oundgängliga vilkoret derför uppfyldt, att ega en sjelfständig utkomst."

"Vid de förhållanden, som jag nu endast i allmänna drag velat vidröra, utan att fästa mig vid de sällsynta och aldrig påräkneliga undantagen af enskild förmögenhet eller snabbare befordran på tjenstemannabanan, bör det icke väcka förundran, att allt färre inträda på en väg, som erbjuder så ringa förmåner för stunden, och så föga utsigter för framtiden. Följden har också blifvit, att redan många subaltern-officers-platser

inom arméen stå obesatta, och att ofta, vid inträffande ledighet för ordinarie tjenstemän inom Rikets Embetsverk tillgång saknas på lämplige vikarier; att ordinarie tjenstemän, genom förening af flera befattningar, genom handels- och industri-företag eller genom emottagandet af enskilda uppdrag, söka bereda sig en oumbärlig fyllnad i sina lefnadsbehof, men på samma gång äfven splittra den tid och uppmärksamhet, som borde mera odeladt egnas åt hvarje allmän befattning; att en stor del af Statens tjenare, hvilka se sin bästa ålder förgå utan möjlighet att derunder träda i äktenskap och i den husliga kretsen vinna trefnad och vederqvickelse, söker sin skadeersättning i yttre förströelser och tillfälliga förbindelser, som mången gång förvärra den ekonomiska ställningen, och jemväl undergräfva det sedliga värdet; slutligen, att mången embets- och tjensteman, som under andra förhållanden skulle hafva varit en prydnad för sitt stånd, nu, tärd af oro och bekymmer, hvilka han icke kan förjaga och måhända blyges att yppa, förlorar den spänstiga håg, som fordras för de trägna pligternas utöfning och ännu mera för en högre duglighets förvärfvande; allt detta till skada, icke blott för den enskilde, utan för samhället, hvars angelägenheter hotas med vanvård, och hvars anseende lider i samma mån, som dess organer nedsättas i värde."

"Ty allt det betryck, hvilket jag nu i korthet, men, såsom jag vågar tro, utan all öfverdrift sökt framställa, och som visserligen ej varit mindre verkligt, derföre att det länge blifvit buret med tystnad, uppväges icke af det företräde, som den yttre samhällsställningen förlänar åt Statens tjenare; och rangen, om den någonsin varit en borgen för personligt anseende och en vedergällning för bittra försakelser, har åtminstone nu mera förlorat denna betydenhet vid jemförelsen med den hyllning, som tillkommer det ekonomiska oberoendet och, med ännu större skäl, den framstående, redbara dugligheten i hvarje gren af mensklig verksamhet."

"Denna duglighet har lyckligtvis ännu icke hunnit att draga sig ifrån Statens tjenst, utan fortfar att utmärka större delen af Sveriges embetsmanna-korps, som derför också åtnjuter ett rättvist erkännande för sträng redlighet och pligtkänsla. Men den uppmuntran, hvarförutan en större fullkomning och gladare ansträngning till det allmännas tjenst, i längden icke är att förvänta, saknas för närvarande, och en omisskännelig början af de olägenheter, hvilkas fortgång ligger i sakens natur, har redan visat sig. Det är således, efter min underdåniga mening, hög tid att söka afhjelpa det onda och förekomma dess tillväxt."

"Vid den lönförhöjning, som härtill oundgängligen erfordras och hvars skyndsamma verkställande påkallas af en under de sednaste åren inträffad, utomordentlig stegring i pris å de förnämsta lefnadsförnödenheterna, bör naturligtvis noggrannt afseende fästas dels å de särskilda statsfunktionernas behof af embets- och tjenstemän, dels å desses behof af anständig bergning. Intetdera behofvet får öfverskridas; men också intetdera åsidosättas."

"Beträffande det förra eller det nödiga antalet af embeten och tjenster, har det väl varit ifrågaställdt, att en lönreglering icke borde företagas annorlunda, än i sammanhang

med en ny embetsverkens organisation, bland hvars förnämsta fördelar skulle vara nedsättning af de anställde personernas mängd; och dylik nedsättning kan, vid en flyktig blick på verkens nuvarande sammansättning, visserligen synas önskvärd. Men vid närmare skärskådande af det sätt, hvarpå stats-organismen i det hela och hvarje dess gren småningom och historiskt utvecklat sig, blifver det klart, att de tid efter annan tillkomna förvaltningar, embeten och befattningar, med få undantag, icke äro främmande och öfverflödiga utväxter, hvilkas borttagande kunde för det hela anses gagneligt eller ens oskadligt utan fastheldre utgöra förgreningar af Statens gemensamma lif och såsom sådana, ehuru ej alla af samma vigt och betydenhet, äro nödvändiga för samhällets friskhet och förkofran. Att nu, då fråga är om den sålunda utbildade Statskroppens förseende med tillräckliga näringssafter, göra detta beroende af andra, vidtutseende förslag till det helas omgestaltande, och att, intilldess hvarje sådant förslag hunnit väckas, pröfvas och afgöras, undanskjuta det redan nu kända och erkända behofvet af förbättring i embets- och tjenstemännens vilkor, vore enligt min tanke, icke allenast vådligt för riksförvaltningens ostörda gång, utan blefve dessutom emot de personer, hvilka utan eget förvållande drabbades af dröjsmålet, en hårdhet, som det, efter mitt underdåniga förmenande vore Staten föga värdigt att begå och törhända svårt att godtgöra."

"Då Stats-Rådet således, efter noggrannt öfvervägande af frågan, icke funnit skäligt att inlåta sig i undersökning om lämpligheten af eller sättet för en förändrad organisation af statsmekanismen i dess helhet, hafva de särskilda verkenas och korpsernas, på egen erfarenhet om dithörande arbetens mängd och beskaffenhet grundade framställningar hufvudsakligen blifvit följda vid de förslag, som beträffande personalen af embets- och tjenstemän, komma att, nu för Finans-Departementet och sedermera för de öfriga, underställas Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning."

"Hvad åter angår aflöningarnes lämpliga belopp skulle det måhända kunna synas, att en tjenlig grund härför funnes på det sätt, att sedan uträknadt blifvit, huru många tunnor spanmål belöpte på hvarje kontant lön efter markegångs-priset på den tid, då lönen bestämdes, samma lön framdeles borde utgå till det belopp, som uppkomme derigenom, att nämnde antal tunnor spanmål beräknades efter hvarje års markegångspris. Mot en sådan grund för löneregleringen kan likväl med skäl anmärkas: att, då lönerne i allmänhet ej äro bestämda samtidigt, utan tid efter annan, och jemväl utan behörigt förhållande sins emellan vid olika stater och korpser, en lönförhöjning efter denna regel skulle utfalla högst ojemnt; att den skulle mest gynna de högre, men minst de lägre graderne och oftast blifva utan all betydenhet för sådane tjenster, i hvilkas löner sportler väsendtligen ingått i beräkning; att föränderligheten af lönebeloppen hvarje år skulle åstadkomma ganska mycket besvär vid upprättandet af stater och räkenskaper; samt att anledning skulle gifvas till en allmännare obelåtenhet dermed, att löntagare, till och med i vidsträcktare mån, än under förra förhållanden, blefve intresserade i markegångsprisens högsta möjliga uppstegring."

"Ehuru den omförmälda jemförelsen emellan det fordna och närvarande värdet af den spanmål, hvartill lönerne kunna förvandlas, på ett särdeles klart sätt visar befogenheten af en allmän löneförbättring, anser Stats-Rådet likväl, i betraktande af allt hvad nyss är anfördt, att denna jemförelse icke kan tjena såsom en rättvis grund för bestämmande af de nya lönernes belopp, utan tror att, såsom ledning i detta afseende, hufvudsakligen måste tagas hänsigt till det verkliga behofvet af nödig bergning för hvarje särskild tjenstegrad."

"Efter sorgfällig pröfning af alla härvid förekommande omständigheter, har Stats-Rådet kommit till den öfvertygelse, att den lägsta årsinkomst, som under nuvarande högt uppdrifna lefnadskostnader kan bereda den ogifte tjenstemannen, — när han, vanligen efter lång väntan, tillträder en ordinarie tjenst och måste under hela eller största delen af året, för tjenstens bestridande, uppehålla sig i hufvudstaden eller å annan dyrare vistelseort, samt utan tillfälle till extra-inkomster, af kontanta statsmedel, uteslutande eller till det mesta, hemtar sin utkomst, — en tarflig, men någorlunda tillräcklig bergning, är omkring 1000 R:dr riksmynt, hvilket alltså i underdånighet föreslås blifva den i allmänhet lägsta lönegraden för civila tjenstemän, under nyssnämnde omständigheter."

"Öfver denna första lönegrad torde för den andra, der tjenstemannen bör äfven såsom gift ega sin bergning, kunna bestämmas 2000—2200 R:dr, för den tredje 3000—3500 R:dr, hvarunder en tillväxande familjs underhåll jemte barnens undervisning icke kan uppskattas, för fjerde graden 4500—5000 R:dr, hvilket i löne-inkomst blefve, under vanliga förhållanden, yttersta målet äfven för en utmärkt duglig embetsmans sträfvanden, och för femte graden, som komme att innefatta Riks-kollegiernas presidenter, 9000 R:dr, allt riksmynt; hvarvid likväl tillstyrkes, att också mellan dessa grader måtte bestämmas löner för befattningar af den art, att de icke egentligen utgöra eller motsvara något af dessa, de vanliga stegen i den allmänna befordringstrappan."

"Enär de ökade löne-inkomsterne, om de i sin helhet lades till grund för innehafvarnes pensionering vid den derför bestämda ålder, skulle måhända nog tungt belasta allmänna Indragnings-staten, men en alltför betydlig skillnad mellan aflönings- och pensions-beloppen deremot innebure ett ofta oöfverstigligt hinder för embetsmän att vid den ålder, då tjenste-verksamheten icke kan, med gagn för det allmänna, fortsättas, komma i åtnjutande af behöflig och förtjent hvila utan att derigenom se sina återstående dagar hotade med nöd och försakelser, ännu bittrare för den åldrige, än för mannen i hans kraftfullare år, har Stats-Rådet, för att, så vidt möjligt är, afböja begge dessa olägenheter, ansett lämpligt, att för de aflöningar, som icke öfverstiga 3000 R:dr och sällan innehafvas af någon intill pensions-åldern, ingen skillnad göres mellan lönen och det pensionsbelopp, som vid afskedstagandet får åtnjutas, på det att personer, som likväl möjligen qvarstått så länge på dessa underordnade platser, måtte, vid upphunnen pensions-ålder, utan betänklighet kunna lemna dem att tillträdas af andra i en kraftfullare och för ärendernas behandling mera lofvande ålder, men att för de befattningar, hvilka

åtnjuta högre lön, något mindre än denna bestämmes till pensionsbelopp enligt hvad för hvarje tjenst blifver serskildt utsatt."

"En naturlig följd af den hittills med skäl öfverklagade otillräckligheten i aflöning för hvarje särskild tjenstebefattning har blifvit, att flere sådana fått innehafvas af samma person för att genom sin förenade afkastning fylla hans lefnadsbehof. Utom denna ekonomiska nödhjelp har den samtidiga tjenstgöringen i flere verk någon gång medfört den från Statens synpunkt väsendtligare fördelen, att personer med utmärktare förmåga och lust till arbete och till ett djupare inträngande i göromålens väsende förvärfvat en mångsidigare kännedom af allmänna värf och förhållanden, än som kunnat vinnas inom ett mera begränsadt område, och sålunda tillegnat sig en högre grad af skicklighet och användbarhet för den invecklade statsförvaltningen. Men detta den delade tjenstgöringens fördelaktiga inflytande på utbildningen af en och annan person, hvars framstående egenskaper troligen skulle äfven på annan väg hafva gjort sig gällande, uppväger icke de olägenheter, som både för Statens tjenst och för mindre omfattande, ehuru aktningsvärda, embetsmanna-förmågor uppkomma genom nödvändigheten att splittra krafterna och uppmärksamheten i flera, ofta vidt åtskilda riktningar. Vanliga följden blifver, att tjenstemannen vid den ålder, som bäst egnar sig för duglighetens utveckling, söker att hjelpligt och klanderfritt afbörda sig de olikartade göromålen för dagen, utan att ega tid eller, mähända, ens håg öfrig för ett mera än ytligt betraktande af målens beskaffenhet eller förvaltnings-bestyrens sammanhang och ändamål. Och slutligen, när tillfälle yppar sig för en person, hvilken i särskilda befattningar visat större duglighet, att erhålla en plats, som erbjuder tillfälle till en verksamhet af större vigt och omfattning, men också ensam tager sin innehafvares hela tid och arbetskraft i anspråk; då finner han mången gång, vid sammanräknandet af sina inkomster på spridda håll, att dessa mera eller mindre öfverstiga hvad den ifrågasatta befattningen kunde ensam lemna i afkomst, och finner sig, af omtanka för sitt och de sinas närmaste behof, hindrad att emottaga en befordran som på samma gång skulle öppna för honom utsigten till en oberoende framtid och skänka fäderneslandet en embetsman, vuxen sitt kall."

"Till förekommande af de olägenheter, hvilka sålunda, utöfver fördelarne, synas åtföljа delningen af tjenstemannens tid mellan flere sysselsättningar, har Stats-Rådet ansett oundgängligt att såsom en för alla Embetsverk, der icke särskild annorlunda bestämmes, gemensam regel varder stadgadt, att icke någon förening af två eller flera ordinarie tjenster på allmän stat, för framtiden får ega rum; dock med förbehållen rätt att härifrån göra undantag för tjenstemän i första lönegraden, äfvensom för dem, hvilkas löner i anseende till mindre trägna göromål blifvit bestämda till lägre belopp än för tjenstegraden i allmänhet gäller. Skälen hvarföre Stats-Rådet trott sig böra i underdånighet tillstyrka ett sådant undantag från regeln äro följande:"

"Då den, som vid gränsen mellan ynglinga- och manna-åldern, efter nyss afslutade studier, inträder i det praktiska lifvet, icke med någon visshet kan inse eller

förutse, på hvilken af statsbestyrens skilda vägar han skall finna verksamheten mest öfverensstämma med sina anlag eller lemna den bästa förhoppningen om fortkomst och utkomst, bör det stå honom öppet att, såsom extraordinarie arbetare på flere af dessa banor, göra sig bekant med deras egenskaper och göra sin egen användbarhet känd hos dervarande förmän, till dess han, genom inlagda förtjenster och vid yppad ledighet på ettdera stället, kan der få sig tillförsäkrad den minsta vedergällning, hvarmed Staten anser en ordinarie tjenare kunna godtgöras och vara, för sin ensamma person, nödtorfteligen bergad. Men, då utsigten till vidare befordran är till tiden obestämd och vanligen aflägsen, torde den underordnade tjenstemannen, som, med ännu ungdomlig arbetskraft och själsspänstighet, har en loflig benägenhet att genom ökad ansträngning söka bereda sig tillräckligare medel för en sorgfri ekonomisk ställning, icke billigtvis böra förvägras att, med fortsatt arbete på någon af de öfriga vägarne, förvärfva en ytterligare års-inkomst, alltid under förutsättning, att vederbörande förmän pröfva den förra befattningen icke utgöra hinder för den sednares handhafvande på behörigt sätt. Först när tjenstemannen på ettdera stället vinner befordran till andra tjenstegraden och således der fästes genom en lön, motsvarande de begge förut i en hand förenade, kan han anses vara så långt framskriden på denna bana, att hon alltmer aflägsnar honom från den andra och uteslutande tillegnar sig hans arbetskraft."

"På grund af hvad jag nu haft nåden anföra, anser jag mig derföre såsom ett allmänt stadgande vid nu ifrågavarande löneregleringen böra i underdånighet föreslå: att tjenst, för hvilken lönen, med derunder beräknade sportler, der sådane ega rum, blifvit bestämd till fulla beloppet af hvad, enligt ofvan sagde grunder, tjenstegraden minst bör åtfölja, icke må i förening med annan så beskaffad allmän tjenst innehafvas: hvaremot i händelse lönen, med afseende å mindre trägna tjenstegöromål, blifvit till lägre belopp bestämd, det må ankomma på Eders Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande i hvarje särskildt fall, huruvida sådan tjenst må med annan tjenst förenas, äfvensom det skall på Eders Kongl. Maj:t bero, att efter anmälan af vederbörande Embetsverk eller Chef, för hvarje fall bestämma, huruvida tvenne tjenster inom lägsta graden må, utan afseende å de dermed förenade lönevilkoren, kunna af samma person innehafvas; samt att den tjensteman, som redan innehar flera tjenster, må dem behålla intilldess befordran i högre tjenstegrad sker, såvida tjensterna äro af den beskaffenhet, att de, enligt nyssnämnde grunder, äfven framgent kunna förenas, men att i annat fall, såsom vilkor för löneförhöjningens åtnjutande, den ena tjensten skall frånträdas."

"I sammanhang med löneregleringen torde för öfrigt böra stadgas:

1:o att till vinnande af önskvärd redighet i blifvande löneförhållanden och öfverensstämmelse mellan motsvarande tjenster i särskilda verk, ljuspenningar och spanmålsförhöjning å lönerne upphöra för löntagare, som ingå på den nya staten, äfvensom att de bland dessa löntagare, som tillhöra andra embetsverk än de egentliga domstolarne, skola afstå från de vid tjensterna inflytande sportler af lösen för embetsverkens

utgående

utgående expeditioner; hvilka sportler till Eders Kongl. Maj:t och Kronan årligen redovisas och aflemnas mot tillgodonjutande i arfvode af 6 procent å de influtne beloppen;

2:o att innehafvare af tjenst, för hvilken löne-förhöjning blifver anvisad, skall vara underkastad det vilkor, att, efter hvad i allmänhet eller för särskilda fall, kan varda af Eders Kongl. Maj:t bestämdt, vidkännas afdrag af större eller mindre del af lönebeloppet, derest, vid erhållen tjenstledighet, sjukdomsförfall eller eljest förekommande hinder för tjenstens utöfning, annan person behöfver förordnas till bestridande af tjensten tillhörande göromål;

3:o att embets- eller tjensteman, som kommer i åtnjutande af den nya lönestatens förmåner, är underkastad den vidsträcktare tjenstgörings-skyldighet eller jemnkning i åligganden, som i vederbörlig ordning kan varda bestämd, dock alltid utan förpligtelse att tjenstgöra i lägre grad, än den, hvarå gällande fullmagt eller förordnande lyder."

"Slutligen, med afseende å behöfligheten och billigheten deraf, att, så snart som möjligt, någon lindring beredes i tjenstemännens nuvarande betryck, hemställer Stats-Rådet i underdånighet, att till Rikets Ständers behjertande måtte ske framställning om beviljande af nödige medel för att göra den nya löne- och pensions-regleringen i allmänhet gällande från 1857 års början, och således äfven för dem, som under årets lopp genom döden eller afsked afgå; dock att af den, som innehar två eller flera tjenster, löneförhöjningen för den tid af år 1857, som kan komma att förflyta, innan den nya lönestaten blifvit fastställd och till tillämpning påbjuden, må tillgodonjutas endast i den mån de löneinkomster, han redan af nämnde tjenster tillsammans uppbär, ej uppgå till ett belopp, motsvarande det högsta, som för någondera tjensten i nya lönestaten blifvit bestämdt."

"Efter att nu hafva i korthet framlagt de allmänna grundsatser, hvilkas genomförande, efter Stats-Rådets åsigt, vore i sammanhang med den ifrågasatta betydliga lönförbättringen önskvärdt, men deremot skulle, utan en dylik, någorlunda tillräcklig inkomstförhöjning, åstadkomma en våldsam och obillig rubbning i tjenstemännens äfven derförutan föga afundsvärda ställning, öfvergår jag i underdånighet till frågan om löneregleringens tillämpning inom det mig nådigst anförtrodda Finans-Departementet och derunder lydande embetsverk."

"Hvad härvid först angår *Departementets Expedition*, har för denna, lika som för öfriga fördelningen af Eders Kongl. Maj:ts Kansli, fråga uppkommit, huruvida den nu tillämnade lönregleringen borde ske i förening med en mer eller mindre omfattande förändring af verkets organisation och arbetsordning. Att en sådan förändring, så vidt den angår Expeditions-Sekreterarnes, Kanslisternes och Kopisternes befattningar och göromål, skulle vara af väsendtlig nytta, kan jag för min del icke betvifla. Den nuvarande arbetsordningen inom Expeditionerna grundar sig på det i äldre tider vedertagna och ännu hufvudsakligen bibehållna bruk, att Expeditions-Sekreterarne, utan delaktighet i målens förberedande handläggning, först efter deras afgörande emot-

taga handlingarne jemte det justerade protokollet, för att derefter uppsätta Eders Kongl. Maj:ts beslut; hvaraf följer, att Expeditions-Chefen, med närmare kännedom om målens uppkomst, utveckling och sammanhang med äldre förhållanden, måste, med afseende på allt detta, ytterligare tillse, att expeditionerna innefatta hvad i historiskt eller administrativt hänseende utgör beslutens verkliga och väsendtliga upphof och grund, samt att först derefter de sålunda öfversedda koncepterna tillställas kanslister och kopister för utskrifning och de färdiga expeditionernas afsändande. En sådan arbetsordning har otvifvelaktigt brister, hvilkas bibehållande, om det skulle anses innefattadt i ett förslag till ny aflöningsstat med oförändrade tjenstebenämningar, måste åfminstone hos mig framkalla stora betänkligheter. Ty, sedan tjenstemannen i *kopist*-graden, hvars göromål, ehuru för det mesta mekaniska, likväl icke skulle med trygghet kunna lemnas i endast för tillfället legda händer, har genom daglig öfning och med det intresse, som bör hos en bildad ung man förutsättas, inhemtat fullständig kännedom om formen för ärendenas behandling och om embetsstilen inom Expeditionen, anser jag det vara af stor vigt, att han, såsom Kanslist i den bästa mannaåldern, icke qvarhålles vid samma underordnade verksamhet, utan försättes i tillfälle att mera sjelfständigt och gagneligt använda den förvärfvade kunskapen och vidare förkofra densamma genom uppsättningsarbete, hvilket också i Kongl. Instruktionen den 10 Juli 1840 är Kanslisterne ålagdt, att på befallning och Expeditions-Sekreterarnes ansvar, verkställa. Efter denna ytterligare utbildning och den omedelbara beröring med Regeringen, som är hos *Protokolls-Sekreteraren* förenad med åliggandet, att i de flesta fall sjelf, med ledning af mundtlig föredragning och rådplägning, bringa Eders Kongl. Maj:ts Nådiga beslut i lämplig form, bör den till *Expeditions-Sekreterare* slutligen befordrade embetsmannen, vid fullmogen ålder, hafva hunnit samla en erfarenhet, som bättre kan komma Staten och verket till godo, än genom den mera tidsödande än tankeansträngande sysselsättningen att af handlingar och redan färdiga beslut sammanfatta de blifvande expeditionernas lydelse. Den Expeditions-Sekreterarne, enligt Instruktionen, åliggande skyldighet att *ansvara* för expeditionernas uppsättning skulle i min tanka, på ett vida lämpligare sätt fullgöras derigenom, att koncepterna, uppsatta af Kanslisterna, blefve för den granskning och kontroll, som vigten af hvarje i Eders Kongl. Maj:ts namn uttaladt ord påkallar, öfverlemnade till Expeditions-Sekreterarne, hvilkas ålder och ställning inom verket dessutom göra en dylik granskning mindre förödmjukande, om den utöfvas *af* dem, än *öfver* dem. Anordningen komme äfven att lemna dessa embetsmän mera tid öfrig, än nu, till den första och vigtigaste pligt, som Instruktionen ålägger dem, nemligen att i mål, som till dem öfverlemnas, uppsätta för föredragningen erforderliga berättelser och sålunda, genom ärendernas beredning, äfven i väsendtlig mån grundlägga de beslut, hvilkas rätta uppfattning samma embetsmän sedermera borde, med den vunna kännedomen om hvarje måls inre art, kunna desto säkrare öfvervaka; och den målens "fördelning", som det tillkommer Departements-Chefen att bestämma, blefve sålunda, om den följdriktigt genomfördes, en inrättning af Bureauer eller Afdelningar, hvilkas Chefer

Expeditions-Secreterarne skulle vara. Med biträde af hvar sin Kanslist och för öfrigt af extra ordinarie tjenstemän tillhörde det då Afdelnings-Cheferna att handlägga de till afdelningen, enligt bestämda grunder, anvisade ärenderna; och det vill synas mig ofelbart, att genom en dylik permanent arbetsfördelning icke allenast en mera regelmässig förberedande behandling af de vigtigare målen skulle vinnas, utan ock en mera sammanhängande historisk kännedom, äfvensom en noggrannare och fullständigare detaljkunskap om de till hvarje Afdelning hörande ärenderna, derstädes skulle kunna utbildas och vidmakthållas. Ännu en vinst af arbetsfördelningen vore, att *Expeditions-Chefen*, mindre än hittills öfverhopad af besvärsmål och löpande ärenden, kunde lemna Departements-Chefen ett desto kraftigare biträde vid utarbetandet af större mål, förslag till organisationer och författningar m. m., jemte hvad för öfrigt innefattas under den åberopade Instruktionens 2 §.

Men tillvägabringandet af en sålunda förändrad organisation af Departementets Expedition, hvilken icke står i någon strid, utan i full öfverensstämmelse med Instruktionen af 1840, möter ej något hinder i de nuvarande tjenstebefattningarnes antal och beskaffenhet, utan kan genomföras med den personal, som nu tillhör detta verk; och jag får derföre i underdånighet föreslå, att personalen inom Finans-Departementets Expedition må vid nuvarande antal bibehållas, men med en aflöning, som bättre motsvarar den, synnerligast i hufvudstaden, stegrade lefnadskostnaden, enligt följande i Rdr Riksmynt beräknade tabell:

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden och ljuspenningar.	Summa nuvarande inkomst.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
——	4,620	4,620	1 Expeditions-Chef	5,500	
2,800	50	2,850	1 Expeditions-Sekreterare	4,500	4000
2,800	50	2,850	1 D:o	4,500	
1,850	50	1,900	1 Protokolls-Sekreterare	3,500	
3,700	100	3,800	2 D:o	7,000	3000
1,850	50	1,900	1 Registrator	3,500	
1,225	20	1,245	1 Kanslist	2,000	2000
1,225	20	1,245	1 D:o	2,000	
620	20	640	1 Kopist	1,000	1000
1,240	40	1,280	2 Kopister	2,000	
417	20	437	1 Vaktmästare	600	600
310	20	330	1 D:o	500	500
18,037	5,060	23,097	Summa Riksdaler Riksmynt	36,600	
			hvartill komma:		
		450	Gratifikationer åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	1,000	
		23,547	Summa Summarum	37,600	

"När från summan af nuvarande inkomster, riksmynt R:dr . . . 23,547
afdragas de deruti inbegripne, men af särskildt anslag utgående ljuspenningarne 560

utgör återstoden det belopp af riksmynt R:dr 22,987
eller 15,324 Rdr 32 sk. Banko, som i gällande Riksstat är för Expeditionen upptaget.

I det nu föreslagna beloppet, riksmynt Rdr 37,600
skulle således, utöfver nuvarande stat och ljuspenningar, tillsammans . . 23,547
erfordras ett tillägg för Expeditionen af riksmynt R:dr . . . . . 14,053."

"Eders Maj:ts och Rikets *Kammar-Kollegium* har i sitt den 15 Februari innevarande år afgifna underdåniga förslag till lönereglering, hvilket redan den 21 nästlidne Maj blifvit hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt med hänsigt jemväl till ett äldre, af samma Kollegium den 1 Juli 1853 aflåtet förslag i ämnet, förklarat sig anse, att det *Kammar-Råds-Embete*, som efter en afliden ledamot förblifvit otillsatt på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 22 Februari 1850, med göromålen och lönen fördelade på de öfriga 5 ledamöterne, borde, för arbetenas oafbrutna gång och det allmännas fördel, återbesättas, så snart Kollegii nya stat blefve i nåder fastställd, samt att ej heller föröfrigt någon annan nedsättning i Kollegii genom Kongl. Instruktionen den 16 Februari 1838 bestämda personal kunde, utan olägenhet och hinder för göromålens behöriga gång, verkställas, än att då *Aktuariens* befattning numera icke vore af beskaffenhet att lemna en person full syselsättning, hans göromål blefve öfverflyttade på Registratorn; hvaremot till dennes biträde skulle anställas en *Kanslist* med åliggande att fullgöra en del af de Aktuarien och Registratorn nu tillhörande bestyr. Likaledes, då Advokatfiskalen fortfarande behöfde att, likasom hittills under en längre tid egt rum emot årligen af Eders Kongl. Maj:t beviljadt arfvode, ega till sitt biträde, utom Kanslisten vid Advokatfiskals-kontoret, en person med uppdrag att på eget ansvar handlägga vissa ärender, som nämnde Kanslist icke kunde medhinna jemte sina åligganden att föra Kontorets diarium och annotationsböcker, ordna handlingar och bestrida all i Kontoret förefallande renskrifning, har Kollegium funnit angeläget, att *ytterligare en Kanslist i Advokat-Fiskals-kontoret* blifver på stat uppförd; och enär uti de tre *Provins-kontoren* Kammarskrifvarnes antal, 2 i hvarje kontor, måst under mer än 14 års tid, förstärkas med dylika tjenstemän, tillförordnade mot särskilda, årligen anvisade arfvoden samt erfarenheten visat, att de på kontoren beroende många och vigtiga ärenden, hvaraf flera påkalla ganska tidsödande undersökningar i jordeböcker och andra handlingar, icke kunna med behörig reda, ordning och skyndsamhet handläggas utan biträde af flera tjenstemän än nu finnas å stat uppförde, har Kollegium i underdånighet hemställt, att en *tredje Kammarskrifvare* på stat måtte i hvartdera Provins-kontoret anställas."

"Vidare och med afseende derå, att de i Kollegii *Arkivi-Kontor* förekommande undersökningars omfång och svårighet, jemte mängden af upplysningar, som derstädes af enskilda personer sökas, vare sig för vetenskaplig forskning eller för utredning i förekommande rättegångar, gjorde det angeläget, att, till vinnande både af fullständighet och skyndsamhet i kontorets utredningsarbeten, Kamereraren, hvars nuvarande biträden, två Kammarskrifvare, vore vanligen sysselsatte blott med afskrifning af handlingar, finge jemte sig en tjensteman med nog grundliga insigter och särskild kännedom för att kunna på eget ansvar nöjaktigt verkställa de ofta mödosamma undersökningarne i Archivets handlingar och i öfrigt dervid biträda Kamereraren samt, vid dennes förhinder eller afgång, uppehålla tjensten, hemställer Kollegium i underdånighet, att en *Kammarförvandt* i Arkivi-kontoret måtte på stat uppföras, mot indragning af den ena kammarskrifvaretjensten."

"Hvad Kammar-kollegium i afseende å tjenstereglerings en såluna föreslagit, anser jag mig, på grund af de härför anförda skälen och vid det ådagalagda förhållandet, att Kollegii arbeten varit i ständig tillväxt, och hittills endast med svårighet kunnat vederbörligen skötas, i underdånighet till nådigt bifall förorda."

"I afseende å lönebeloppen har Kollegium sjelf anmärkt att dess underdåniga förslag, intaget i nedanstående tabell, är i vissa delar, för att motsvara den för Kommerskollegium under den 12 Juli 1855 fastställda sat, nedsatt under verkliga behofvet; en anspråkslöshet, som visserligen förtjenar all aktning, men som icke torde böra leda derhän, att regleringen af Kollegii löner, när den företages i afsigt att för en längre tid uppfylla det verkliga behofvet, skulle af missförstådd sparsamhet förfela det dermed åsyftade ändamålet. Jag har derföre i mitt underdåniga förslag tillämpat de redan uppgifna förnämsta grunderna för lönegraders beräkning, på sätt tabellen närmare utvisar. Utöfver dess innehåll må det likväl tillåtas mig att i underdånighet anmäla, det Kammar-kollegii åtgärd i skrifvelsen af den 15 sistlidne Februari att, med afseende å dess kontors-tjenstemäns trägna och maktpåliggande befattningar, föreslå högre löner för bemälde tjenstemän, än för Kansliets i samma grad, så att t. ex. Kammarförvandt skulle erhålla i lön 2,400, men Notarie blott 2,100 R:dr. Riksmynt, har föranledt Kollegii Notarier, att emot denna del af förslaget, uti en underdånig skrift af den 15 nästlidne April, afgifva påminnelser med anhållan, att Notarierne måtte i nåder uppföras till enahanda lön å stat, som deras vederlikar i kontoren. Då i afseende på denna fråga förekommer, att Notarierne hittills, genom större andelar i utfallande sportler, haft högre årliga inkomster, än Kammarförvandterne och Kollegium icke uppgifvit någon inträffad omständighet, hvarigenom de sistnämndes göromål skulle under sednare tider blifvit, i högre grad än Notariernes, ökade i myckenhet eller vigt, hemställer jag i underdånighet, att omförmälda befattningar, såsom de der fortfarande tillhöra samma tjenstegrad, måtte varda i nåder uppförde till lika lönebelopp, öfverstigande hvardera sysslans hittillsvarande inkomster, så väl af lön som sportler, hvilka sistnämnde skulle till statsverket indragas."

"Genom en sådan förhöjning till *lika* belopp för begge sysslorne blefve också, i sjelfva verket, den *tillökning*, som af Kammarförvandterne komme att åtnjutas, *större* än den som tillfölle Notarierna.

"Den tabell, som jag i underdånighet åberopat, är af följande innehåll:

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa nuvarande inkomst.	Kollegii förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
6,000	876	—	6,876	6,000	lön		
—	—	—	—	1,500	taffel- penn:gr } 1 President	9,000	7,000
2,628	945	—	3,573	4,000	1 Kammar-råd . . .	5,000	
5,256	1,890	—	7,146	8,000	2 Kammar-råd . . .	10,000	
2,628	945	—	3,573	4,000	1 Kammar-råd . . .	4,500	
2,628	945	—	3,573	4,000	1 Kammar-råd . . .	4,500	4,000
—	—	—	—	4,000	1 Kammar-råd, som från 1850 icke varit tillsatt	4,500	
1,428	845	273	2,546	3,000	1 Sekreterare	3,500	3,000
690	600	581	1,871	2,100	1 Notarie	2,200	2,200
2,760	2,400	2,324	7,484	8,400	4 Notarier	8,800	
690	790	—	1,480	—	1 Aktuarie (indrages)	—	
690	790	—	1,480	2,100	1 Registrator, (hvars befattning skulle framdeles omfatta äfven Aktuariens)	2,500	2,500
—	—	—	—	1,200	1 Kanslist i Registrators- och Aktuarie-kontoret (ny)	1,000	
					arfvode till denna tjenst	200	
433,75	223,75	—	657,50	900	1 Kanslist i Kansliet	1,000	1,000
1,735	895	—	2,630	3,600	4 Kanslister i d:o . .	4,000	
396,25	223,75	—	620	900	1 Kanslist (den yngste) i d:o	1,000	
					Advokat-Fiskals-kontoret.		
1,428	845	—	2,273	3,300	1 Advokat-fiskal . .	3,500	3,000
—	—	—	—	2,100	1 Förste Kanzlist (ny) hvars göromål skulle motsvara vice Advokat-Fiskalen i andra verk	2,000	2,000
525	340	54	919	900	1 Kanslist	1,000	1,000
29,916	13,553,50	3,232	46,701,50	60,000	Transport	68,200	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa nuvarande inkomst.	Kollegii förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
29,916	13,553,50	3,232	46,701,50	60,000	Transport	68,200	
					Första Provinskontoret.		
1,428	945	51	2,424	3,300	1 Kamrerare	3,500	3,000
690	800	62	1,552	2,400	1 Kammarförvandt	2,200	2,200
525	240	62	827	1,200	1 Kammarskrifvare	1,000	
525	240	62	827	1,200	1 D:o	1,000	1,000
——	——	——	——	1,200	1 D:o (ny) . .	1,000	
					Andra Provinskontoret.		
1,428	945	356	2,729	3,300	1 Kamrerare	3,500	3,000
690	800	190	1,680	2,400	1 Kammarförvandt	2,200	2,200
525	240	126	891	1,200	1 Kammarskrifvare	1,000	
525	240	126	891	1,200	1 D:o	1,000	1,000
——	——	——	——	1,200	1 D:o (ny) . .	1,000	
					Tredje Provinskontoret.		
1,428	1,645	127	2,600	3,300	1 Kamrerare	3,500	3,000
690	800	96	1,586	2,400	1 Kammarförvandt	2,200	2,200
525	240	96	861	1,200	1 Kammarskrifvare	1,000	
525	240	96	861	1,200	1 D:o	1,000	1,000
——	——	——	——	1,200	1 D:o (ny) . .	1,000	
					Kammar-Arkivikontoret.		
1,428	845	——	2,273	3,300	1 Kamrerare	3,500	3,000
——	——	——	——	2,400	1 Kammar-Förvandt (ny)	2,200	2,200
525	240	——	765	1,200	1 Kammarskrifvare	1,000	1,000
525	240	——	765	——	1 D:o (indrages)		
					Vaktbetjeningen (för hvilken särskild hemställan om ökad aflöning är af Kollegium den 12 Oktober 1855 gjord och nu på nådig pröfning beroende).		
385,50	42,50	——	428	600	1 Förste vaktmästare	600	600
42,283,50	21,696	4,682	68,661,50	95,400	Transport	101,600	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa nuvarande inkomst.	Kollegii förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
42,283,50	21,696	4,682	68,661,50	95,400	Transport	101,600	
295,50	50	——	345,50	450	1 Vaktmästare vid Kollegium	450	
1,182	200	——	1,382	1,800	4 Vaktmästare vid Kollegium	1,800	
246	95	——	341	450	1 Vaktmästare i Archivi-kontoret . . .	450	450
242,50	98,50	——	341	450	1 Vaktmästare i Archivi-kontoret . . .	450	
					Sigillpenningar, omkring 120 R:dr, skulle fortfarande tillfalla vaktbetjeningen.		
44,249,50	22,139,50	4682	71,071	98,550	Summa R:dr R:mynt hvartill komma:	104,750	
			1500	2400	Gratifikationer åt e. o. tjenstemän och betjening.	1500	
			72,571	100,950	Summa Summarum	106.250	

"När från andra tabellkolumnens slutsumma . . . . R:mt R:dr 22,139,50
afdragas de deruti inbegripne ljuspenningar, som utgå af särskildt
anslag med ungefärligt årsbelopp af . . . . . „ „ 1,460
och återstoden . . . . . R:dr 20,679,50
sammanlägges med summan af nuvarande löner på stat . . . „ „ 44,249,50
och med de till gratifikationer åt extra ordinarie tjenstemän och
betjening anvisade . . . . . „ „ 1,500
så visar summan . . . . . R:mt R:dr 66,429
hvad som nu utgår till Kammar-kollegii ordinarie och extra personal; och denna summa, tillsammans med ett å den 6:te kammar-råds-lönen besparadt belopp 3
utgör nämnde Kollegii anslag å nu gällande stat . . . . . R:mt R:dr 66,432
eller . . . . . B:co R:dr 44,288."

"Sportelberäkningen grundar sig på ett med Kollegii underdåniga skrifvelse den 1 Juli 1853 inkommet utdrag af räkenskaperna öfver sportelutdelning under de 5 nästföregående

gående åren. Både under och efter denna tid hafva berörde slags tillfälliga inkomster för kollegii tjenstemän undergått flerfaldig förändring och i allmänhet förminskning till följd af utfärdade nya författningar; men, då hvarje på sådant sätt uppkommen minskning i inkomst för en qvarstående tjensteman, blifver honom årligen godtgjord af Statsverket, och då detta, i den mån den nu tillämnade nya staten träder i verket, dels skulle, enligt här ofvan föreslagna stadgande, uppbära sportlerna och dels befrias från utgifter till ersättning af förlorade sportler, kan den derför i tabellen uppförde summa af 4,682 R:dr R:mt beräknas såsom utgörande en motvigt emot den nya lönestatens högre belopp."

"Under förmälan att ofvanberörde anslag af 1500 R:dr R:mt, som Rikets Ständer vid sednaste Riksdag uppfört på kollegii stat, för att användas till uppmuntran åt skicklige och flitige extraordinarier, vore för ändamålet otillräckligt, har kollegium anhållit om detta anslags förökande med ytterligare 600 R:dr Banco; men vid betraktande deraf, att dylik uppmuntran och tillfälle till duglige extraordinariers befordran skulle beredas genom de tillökningar både i personal och aflöning, som jag i underdånighet föreslagit, anser jag mig icke kunna i underdånighet tillstyrka förhöjning af ifrågavarande anslag, utan torde detsamma, såsom här ofvan är föreslaget, till oförändradt belopp af 1500 R:dr Riksmynt uppföras på den blifvande staten."

"Om från denna stat, hvilken med nyssnämnda tillägg uppgår till R:mt R:dr 106,250, afdrages nuvarande stats-anslag till Kammar-kollegium 44,288

R:dr B:co eller	R:mt	Rdr	66,432
ljuspenningarne	„	„	1,460
sportler och sportelersättningar	„	„	4,682
samt de under en längre tid årligen anvisade arfvoden åt extra biträden i Advokat-fiskals- och Provins-kontoren	„	„	2,250
			74,824

så kommer återstoden . . . . . , ... Riksmynt R:dr 31,426
att utgöra den egentliga tillökningen i Statsverkets utgifter för Kammar-kollegium."

"Slutligen och då den föreslagna förenade Registrators- och Aktuarie-tjensten, äfvensom Kanslist-tjensten i samma kontor, icke kan tillsättas förr, än nuvarande Registrator och Aktuarie eller åtminstone en af dem afgår och, i sistnämnda fall, den återstående förklarar sig villig att öfvertaga den till begge befattningarne utsträckta tjenstgörings-skyldigheten, får jag, med anledning af Kollegii i detta afseende gjorda hemställan, i underdånighet föreslå, att nuvarande Registrator och Aktuarie, så länge de i dessa befattningar qvarstå och den nya staten således icke å dem tillämpas, måtte få sig emellan lika fördela den sammanlagda aflöningen enligt förslaget för en Registrator och en Kanslist 3700 R:dr med 1850 R:dr hvardera."

"De förslag till ändringar i sin nu gällande Instruktion, hvilka Kollegium framställt i sammanhang med löneregleringsförslaget, torde, såsom af dess utgång beroende, så vidt de ej äro en omedelbar följd af den nu framlagda aflönings-staten, få till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning i underdånighet anmälas, sedan statsregleringsfrågan blifvit hos Rikets härnäst sammanträdande Ständer afgjord."

"Sedan Eders Kongl. Maj:ts och Rikets *Stats-kontor* fått, genom Kongl. Brefvet den 19 Oktober 1850, för sig bestämdt en ny organisation med dertill hörande lönestat, ämnad att, när tillgångar dertill hunne beredas, träda i full verkställighet, men med föreskrift, att, intill dess nya lönestatens tillämpning i dess helhet kunde varda påbjuden, skulle för hvarje tjenstegrad, såsom lön, icke utgå mer, än hvad förut gällande stat under sådan rubrik upptog, samt återstoden, enligt nya staten, utbetalas i egenskap af arfvode; i enlighet med hvilken föreskrift en interims-stat, att tjena till efterrättelse under år 1855 och tills vidare, blifvit, under den 21 Februari samma år, för Stats-kontoret fastställd, med en betydlig del af den tillämnade aflöningen upptagen under benämning af arfvoden; har Stats-kontoret, med afseende dels å behofvet af en definitiv löningsstat med fasta löner, dels å den inträffade stegringen i lefnadskostnader och dels å den tillökning i göromål, som uppkommer genom Statsverkets vid hvarje ny stats-reglering förhöjda inkomster och utgifter, genom en mängd beslutade förändringar i uppbörds- och redogörelse-verket samt genom den af dessa och andra omständigheter påkallade vidlyftiga skriftvexling och räkenskapsföring, under den 9 sistlidne April inkommit till Eders Kongl. Maj:t med underdåniga alternativ-förslag till ny stat för kontoret, upprättade det ena under förutsättning, att vissa procent lönförhöjning skulle beviljas samtlige embets- och tjenstemän för den tid, dyrheten å lifsmedel varat och varar, räknadt från och med år 1855, det andra alternativet åter i ändamål att, derest en sådan förhöjning icke komme i fråga, fastställas och gälla från början af blifvande nya Stats-reglering."

"Då Eders Kongl. Maj:t redan under den 23 November 1855, i anledning af en utaf åtskillige embets- och tjenstemän i Eders Maj:ts kansli gjord underdånig ansökning, bland annat, om en löneförbättring att, i anseende till stegrade lefnadskostnader, utgå från samma års början intill dess nästa statsreglering komme att gälla, förklarat sig, vid betraktande deraf, att några statsmedel ej vore för detta ändamål tillgängliga, icke finna skäl att å samma ansökning fästa nådigt afseende, kan jag, i öfverensstämmelse härmed, ej heller till nådigt bifall förorda Stats-kontorets framställning om beviljande af en så kallad dyrtidsförhöjning å lönerna eller det, för den händelse, att en sådan förhöjning beviljades, upprättade förslaget till aflönings-stat, utan inskränker mig till det sednare alternativ-förslaget, med åberopande af min underdåniga hemställan om den blifvande löne-regleringens verkställighet redan ifrån 1857 års början."

"I afseende å personalen har Stats-kontoret icke ifrågasatt någon annan afvikelse från nu gällande stat, än att i Verkets kammar-kontor borde tilläggas en kammarskrifvare med åliggande att, jemte vanliga till dylik befattning hörande göromål, biträda vid granskning af ränteri-redogörelsehandlingar, anticipations-utredningar m. m.; och får jag härtill i underdånighet tillstyrka bifall.

Beträffande aflönings-beloppen äro både Stats-kontorets och mitt underdåniga förslag intagna i följande tabell:

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden och andra inkomster af allmänna medel.	Summa nuvarande inkomst.	Statskontorets förslag.	*Embeten och Tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
6,000	876	6,876	6,500	lön . . . . } 1 President	9,000	7,000
			1,500	taffelpenningar }		
2,628	1,272	3,900	4,500	1 Stats-Kommissarie	5,000	4,000
2,628	1,272	3,900	4,500	1 d:o	5,000	
2,628	1,272	3,900	4,500	1 d:o (yngre)	4,500	
				Kansliet:		
1,971	729	2,700	3,500	1 Sekreterare	3,500	3,000
1,314	486	1,800	2,500	1 Registrator	2,500	2,500
——	900	900	1,500	1 Ombudsman (arfvode)	1,200	——
657	243	900	1,500	1 Kanslist som tillika förer protokoll . .	1,000	1,000
657	243	900	1,500	1 d:o d:o d:o	1,000	
——	——	——	1,500	1 d:o d:o d:o (ny)	1,000	
				(Tredje Kanslist-tjensten tillsättes icke, så länge en Notarie qvarstår med aflöning enligt äldre stat, af 1,344 R:dr R:mt) arfvode att fördelas mellan de protokollförande	600	
				Kammar-Kontoret:		
1,971	729	2,700	3,500	1 Kamererare	3,500	3,000
1,314	486	1,800	2,500	1 Kammarförvandt	2,200	2,200
1,314	486	1,800	2,500	1 Memorial-bokhållare	2,200	
1,314	486	1,800	2,500	1 Bokhållare för magasins-ärendena . .	2,200	
1,314	1,086	2,400	3,000	1 Kassör för Stämplade pappers-uppbörden	3,000	3,000
657	243	900	1,500	1 Kammarskrifvare	1,000	1,000
2,628	972	3,600	6,000	4 d:o	4,000	
——	——	——	1,500	1 d:o (ny)	1,000	
28,995	11,781	40,776	56,500	Transport:	53,400	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden och andra inkomster af allmänna medel.	Summa nuvarande inkomst.	Statskontorets förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
28,995	11,781	40,776	56,500	Transport	53,400	
				Riksboksluts Kontoret:		
1,971	729	2,700	3,500	1 Kamrerare	3,500	3,000
1,314	486	1,800	2,500	1 Kammarförvandt	2,200	2,200
657	243	900	1,500	1 Kammarskrifvare	1,000	1,000
2,628	972	3,600	6,000	4 d:o	4,000	
				Räntekammaren:		
1,971	1,929	3,900	4,500	1 Räntmästare	5,000	4,000
1,971	1,929	3,900	4,500	1 d:o	5,000	
1,314	486	1,800	2,500	1 Bokhållare	2,200	2,200
657	243	900	1,500	1 Kammarskrifvare	1,000	1,000
				Vaktbetjeningen:		
492	58	550	600	1 Förste Vaktmästare	600	600
409,50	40,50	450	450	1 Vaktmästare (hittills kallad Kammardräng)	450	450
2,866,50	283,50	3,150	3,150	7 d:o (d:o d:o)	3,150	
				Öfvertalige tjenstemän:		
1,314	30	1,344	——	Ofvannämnde Notarie	——	——
——	650	650	——	F. d. Ombudsmannen och Redogöraren vid Direktionen öfver Lappmarks Ecclesiastik-verk	——	——
46,[illegible]60	19,860	66,420	87,200	Summa Riksdaler Riksmynt	81,500	
				hvartill komma:		
		1,200	1,200	Gratifikationer till e. o. tjenstemän och vaktbetjente så väl vid Stats-kontoret som vid Mynt- och Kontroll-verken	1,200	
		1,800	2,400	Anslag dessutom till extra biträden i Stats-kontoret	1,800	
		69,420	90,800	Summa Summarum	84,500	

"Skillnaden mellan sistnämnda summa, som utgör den föreslagna aflöningen . . . . . R:dr 84,500
och den nuvarande . . . . . „ 69,420
eller . . . . . Riksmynt Riksdaler 15,080
blefve den erforderliga tillökningen i Stats-kontorets aflöningsmedel.

"Med Stats-kontoret äro i Riksstaten sammanförde *Krono-magasinerna* samt *Vågstaterne* i Fahlun och Avesta. Då den under sednare tiden inträffade väsendtliga minskning i statens magasinsrörelse och följaktligen i de dervid anställde personers verksamhet skäligen motväger den jemväl för dem ökade lefnadskostnaden, och då, i de flesta fall, både magasinsförvaltningen och vågstatsbefattningarne kunna hädanefter, såsom hittills, utgöra biförtjenst för personer, hvilkas arbetskraft är hufvudsakligen egnad åt andra sysselsättningar, men å andra sidan någon minskning i magasins och vågstaternes redan till det nödtorftiga inskränkta aflöning icke bör, under nuvarande förhållanden, lämpligen ifrågasättas, hemställer jag, att vid samma aflöning, sådan den nu är bestämd, måtte förblifva."

"Med afseende å *Mynt-* och *Kontrollverkens* synnerliga vigt och nytta både för den allmänna rörelsen och för den enskildes betryggande mot underslef och förluster, som det sällan vore honom möjligt att sjelf upptäcka och förebygga, är det angeläget att vid dessa verk fästa skicklige och pålitlige män, hvilka för sådant ändamål också måste skäligen vedergällas; och har jag i hufvudsaklig likhet med min företrädare, Herr Stats-Rådet Friherre Palmstjerna, ansett mig böra i underdånighet förorda den förhöjda aflöning för nämnda verk, hvilken finnes upptagen i följande sammanställning:

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler efter ungefärlig uppgift.	Summa nuvarande inkomst.		*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
2,134,50	60	600	2794,50	1	Öfver-Direktör och Chef, hvilken, med bibehållande af boställe i den åt Mynt- och Kontroll-verken anslagna egendom, föreslås till enahanda aflöning med de yngre af sina vederlikar i Rikets Kollegier . . . . . (sportlerna upphöra.)	4500	4000
2,134,50	50	800	2984,50	1	Myntmästare, som jemväl innehafver boställe . . . . . med bibehållande tillika af hittills varande till 500 R:dr beräknade sportler	3000	3000
4,269	110	1,400	5,779		Transport	7 500	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler efter ungefärlig uppgift.	Summa nuvarande inkomst.		*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
4,269	110	1,400	5,779		Transport	7,500	
					för vägning och värdering af silfver, som till Rikets Ständers Bank inkommer, samt för finsilfver-försäljning till enskilda; hvaremot sportler för medaljers tillverkning och försäljning skulle upphöra		
1,642,50	50	500	2,192,50	1	Kamererare och Kassör, likaledes med bibehållande af boställe och enahanda sportler, som Myntmästarens, beräknade jemväl till 500 Riksdaler . .	2,500	2,500
1,314	50	800	2,164	1	Mynt- och Bergs-Proberare, hvars hittills åtnjutna sportelinkomst af verkställda proberingar skulle upphöra	2,500	2,500
1,314	50	650	2,014	1	Kontrollör, af hvars sportler endast de för så kallade extra probering, beräknade till 200 R:dr, skulle fortfara	2,500	2,500
——	545	200	745	1	Amanuens med bibehållna sportler för extra probering, lika med Kontrollörens arfvode	800	
——	545	200	745	1	Amanuens, d:o d:o d:o .	800	
——	500	——	500	1	Myntgravör, arfvode	500	
——	150	——	150	1	Elev hos Myntgravören, d:o	300	
328,50	20	——	348,50	1	Vaktmästare vid Myntverket . . .	450	450
328,50	20	——	348,50	1	d:o vid Kontrollverket	450	
246	——	——	246	1	Stämpeldräng vid d:o	400	
9,442,50	2,040	3,750	15,232,50		Summa Riksdaler Riksmynt	18,700	——

"När sistnämnde summa Riksdaler		18,700
minskas dels med sammanlagda beloppet af de begge första kolumnernas slutsummor	11,482,50	
hvilket belopp, med afdrag af ljuspenningar 340 R:dr, motsvarar Mynt- och Kontrollverkens anslag i Riksstaten 11,142 R:dr 50 öre riksmynt eller 7,428 R:dr 16 sk. b:ko dels ock med de till indragning föreslagna sportlerna	2,150	
som komme Statsverket till godo		13,632,50
så visar sig, att Statsverkets utgift här skulle ökas med R:dr riksmynt . .		5,067,50."

"På enahanda sätt, som Kammar-kollegium, har jemväl Eders Kongl. Maj:ts och Rikets *Kammar-Rätt,* till ny löne-reglering för detta verk, afgifvit först, under den 30 Augusti 1853, ett förslag, hvilket, tillika med åtskilliga vid Kammar-rätten anställde tjenstemäns påminnelser vid ett i förslaget influtet stadgande mot två tjenste-befattningars förening, blifvit den 9 November samma år hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt, och sedermera, under den 2 nästlidne April, ett nytt, på de sista årens erfarenhet af göromålens mängd och lefnadskostnaden i hufvudstaden grundadt förslag, som den 21 påföljde Maj i underdånighet anmäldes; men, då Eders Kongl. Maj:t icke i ämnet fattat nådigt beslut, torde det i nåder tillåtas mig att ånyo i korthet framlägga Kammarrättens åsigter i ämnet, sådana de sednast utvecklat sig, och i anledning deraf göra de underdåniga hemställanden, hvartill förhållandena synas mig föranleda."

"Kammar-rätten, der jemväl ett Råds-embete, efter inträffad ledighet, varit, på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga tillåtelse i Bref den 28 December 1850, obesatt under den sedermera förflutna tid, har derunder, hufvudsakligen till följd af åliggandet, enligt Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853, att pröfva besvär öfver Länsstyrelsernes beslut i fattigvårdsmål, funnit nödigt, att ledamöternes antal återställdes till sex, enligt hvad verkets instruktion af den 15 Oktober 1831 innehåller; och denna mening anser jag mig böra desto hellre understödja, som en adjungerad ledamot måst under sednaste tiden anställas till Kammar-rättens biträde, för göromålens obehindrade gång; men, då Kammar-rätten, med afseende å föreslagen skillnad emellan äldre och yngre ledamöters löneförmåner, velat göra denna skillnad beroende icke af äldre ledamots afgång, utan af tjenstgöringstiden, hvilken skulle för högre löns tillträdande bestämmas exempelvis till 5 år, kan jag icke biträda ett sådant, från hvad som i öfriga embetsverk är stadgadt eller föreslaget, afvikande förslag, hvarigenom äfven den olägenhet uppstode, att det blefve omöjligt att i stat på förhand bestämma ett visst antal löner af hvardera lönegraden."

"Beträffande *Kansli-personalen* har Kammar-rätten tillstyrkt, att, då sekreterarens tjenstebestyr med uppsättning af underdåniga utlåtanden plägade i frågor, som på-

kalla närmare eller vidlyftigare utredning, besörjas af ledamöterne, och större delen af det, sekreteraren för öfrigt ålagda, uppsättnings-arbete, såsom beträffande fullmakter, vittnesbörd m. m., kunde lämpligen anförtros den till hans biträde anställde kanslist, sekreteraren måtte göras delaktig i handläggningen af sådana inom kansliet förefallande göromål, som nu uteslutande tillhöra proto-notarierne; äfvensom att några af kanslisterne borde i enahanda göromål deltaga, men deremot ingen tjensteman anställas ensamt för renskrifning, utan proto-notarier och kanslister derför blott emot ersättning ansvara; genom hvilka anordningar och derest Kammar-rätten tillika erhölle tillstånd att på lämpligaste sätt fördela kansli-göromålen emellan sekreteraren och öfrige tjenstemännen i kansliet, *en Proto-notaries* och *två kanslisters* befattningar skulle enligt Kammarrättens mening blifva umbärliga och kunna, i mån af inträffande ledighet, indragas. Deremot anser Kammar-rätten, på grund af erfarenheten, att aktuarie- och registrators-befattningarne, hvilka jemlikt instruktionen borde bestridas af samma person, vore, i anseende till göromålens väsendtligen olika beskaffenhet, ej lämplige att förena, och att derföre registrators-göromålen, hvilka alltifrån år 1837 varit öfverlemnade åt en af de nu till indragning föreslagne kanslisterne, fordrade en särskild på stat uppförd *registrator*, som i stället borde tillsättas."

"Då emellertid dessa båda tjensters förening icke allenast varit i Kammar-rätten enligt instruktionen antagen, utan äfven, såsom nyss blifvit omförmäldt, är föreslagen att hädanefter ega rum i Kammar-kollegium, och då någon betydligare svårighet vid förrättandet af begge tjensternas göromål på samma sätt som hittills af en aktuarie och registrator med biträde af en kanslist icke torde möta, anser jag mig böra hemställa, att den ifrågavarande tillsättningen af en särskild registrator icke måtte i nåder bifallas, men deremot en af de kanslister, som Kammar-rätten ansett umbärliga, bibehållas till biträde i Aktuarie- och Registrators-kontoret och förses, utom lönen, med ett arfvode af 300 R:dr riksmynt, såsom godtgörelse för trägnare tjenstgöring på embetsrummet och på det denna befattning icke måtte blifva, i motsats till andra, sämre lönad hädanefter än hittills. Med detta undantag och med den af Kammar-rättens President föreslagna förändring af benämningen "Proto-notarie", som är olämplig der inga andra notarier finnas, till blott "Notarie", tillstyrker jag i underdånighet bifall till Kammar-rättens förslag angående kansli-personalen."

"Den i *Advokat-Fiskals-kontoret* anställde *vice Advokat-Fiskals* göromål, som enligt instruktionen bestå i granskning af Revisions-kontorens aktorats-räkningar, deras sammanfattning, jemte Advokat-fiskals-kontorets enahanda räkning uti så kallad general-räkning samt i öfrigt biträde åt Advokat-fiskalen, kunde, efter Kammar-rättens tanke, uppdragas åt den till tjenstgöring i Advokat-fiskals-kontoret anställde kanslist och vice advokat-fiskalstjensten sålunda, vid nuvarande innehafvarens afgång indragas, ett förslag, som jag i underdånighet biträder."

"Hvad

"Hvad *Öfver-Revisions-Departementet* angår, har Kammar-rätten, under erinran om angelägenheten att genom tillräcklig aflöning försäkra sig om tjenlige personer för granskning af statsförvaltningen samt hålla dessa tjenstemän skadeslöse för deras trägna mödor och för den, till följd af deras göromåls natur, sällan påräknelige utsigten till vidare befordran, antagit, att, om nämnde tjenstemän icke finge dela sin tid på flera befattningar, i hvilket hänseende jag redan afgifvit underdånigt förslag, *tre Revisorer* af de nu anställde kunde, i mån af skeende afgång, indragas; hvarefter återstående 14 revisorer skulle benämnas *Förste Revisorer*, och 14 kammarskrifvare, jemväl hufvudsakligen sysselsatte med granskning af räkenskaper, heta *Andre Revisorer*, likväl utan rättighet att till första revisors-graden uppflyttas efter tjensteålder eller annorlunda, än på grund af ansökning inom behörigen kungjord tid och efter förtjenst. Med anledning af hvad sålunda, i fråga om granskning's-personalens förändring, blifvit anfördt af Kammar-rätten, som är i tillfälle att närmast förvissa sig om den föreslagna indragningens lämplighet och verkställbarhet, tillstyrker jag i underdånighet bifall till hvad i ämnet blifvit föreslaget; dock att såsom andre revisorer endast upptagas de af Kammarskrifvarne — 7 till antalet — hvilka blifvit föreslagna till en särskild lönegrad, men att de återstående 7 kammarskrifvarne bibehålla sin hittills varande benämning; och kommer Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut härutinnan att jemväl innefatta afgörandet af en år 1853 utaf de då varande kammarskrifvarne i underdånighet gjord framställning i detta ämne.

I afseende på aflöningssättet, har Kammar-rätten i underdånighet tillstyrkt.

1:o att för dess President och ledamöter, skulle vid inträde å ny stat upphöra rättigheten att åtnjuta nedsatta revisions-skillingar, hvilka under de sistförflutna 10 åren utgjort i medeltal endast 13 R:dr 16 sk. b:ko årligen, och denna inkomst i stället tillfalla Statsverket; en förändring, desto lämpligare, som den öfverensstämmer med hvad Kongl. Förordningen den 27 November 1854 innehåller angående de hos Hofrätt insatte revisions-skillingar;

2:o att, sedan, af kansli-tjenstemännens löneförmåner, kansli-gebühr, kansli-afgift och lösen för Kammar-rättens utslag i anmärkningsmål blifvit genom Kongl. Förordningen angående expeditions-lösen den 30 November 1855 och Kongl. Brefvet den 20 nästlidne Februari afskaffade, den återstående expeditionslösen, nemligen i fiskaliska åtal och fattigvårds-ärender samt i andra besvärsmål, der ändring uti öfverklagadt beslut ej vinnes, måtte, såsom ungefärligen motsvarande kostnaden för renskrifning, få, utan minskning i de bestämda lönerna, fortfarande uppbäras och emellan de vid Proto-notarie-expeditionen tjenstgörande notarier och kanslister fördelas eller ock, derest sådant ej funnes antagligt, lösen uti motsvarande karta-sigillata förvandlas och expeditionerna dermed beläggas, men i sådant fall särskilda arfvoden för bestridande af renskrifnings-kostnaden anslås.

Enär, beträffande denna fråga, den redighet i aflöningssätt, hvilken med den tillämnade löneregleringen afses, blefve i väsendtlig mån förfelad, om tjenstemännen för expeditioner, hvilkas utskrifning dem å tjenstens vägnar ålåge, skulle, utöfver den af Staten lemnade aflöning, fortfarande uppbära särskild godtgörelse, hvars årliga belopp komme att bero icke af hvarje tjenstemans flit och arbete, enär sportel-inkomsten fördelas lika inom hvarje grad, utan af tillfälliga omständigheter, har Stats-Rådet, som i underdånighet föreslår för tjenstemännen i Kammar-rättens kansli en aflöning, öfverstigande deras hittills varande ordinarie- och extra inkomsters sammanlagda belopp, äfvensom ett särskildt anslag för renskrifning, ansett den förut i underdånighet föreslagna allmänna regeln om sportlernas försvinnande såsom löne-inkomst, äfven böra i förevarande fall tillämpas och desse således till Statsverket inflyta; hvarigenom också frågan om lösens förvandling till karta-sigillata skulle, utan hinder af undantagsbestämmelser i detta hänseende, desto lättare kunna afgöras."

"Kammar-rätten har vidare föreslagit:

3:o att det, enligt särskilda författningar, advokat-fiskalen, jemte ordinarie lön samt andelar af böter och viten, tillkommande aktorats-arfvode, 12 procent af de medel, som genom hans embetsåtgärd inflyta i Kronans eller annan allmän kassa, måtte, då denna inkomst i medeltal öfverstigit 1300 R:dr årligen, minskas till 10 procent, som ändock utgjorde lämplig uppmuntran till och vedergällning för Advokat-Fiskalens ansträngande arbeten; och får jag i underdånighet detta förslag tillstyrka;

4:o att, då hittills, enligt 46 § i Kammar-Rättens instruktion, af alla icke till böter hänförlige medel, som till följd af gjorda anmärkningar vid de till årsrevisionen hörande räkenskaper inflyta i Kronans eller annan allmän kassa, 25 procent äro anslagna till sådan fördelning, att anmärknings-författaren uppbär 15, Revisions-kommissarien 5 och Kanslitjenstemännen gemensamt 5 procent, hvaremot författare af så kallad efteranmärkning vid sådan räkning, som förut bort vara inom ett år behörigen granskad, erhåller, af derigenom inflytande medel, äfven Kommissariens andel och således 20 procent; men Kammar-Rätten ansåge, att endast anmärkningsförfattarnes arfvode, hvars ändamålsenlighet att egga de granskande till nit och uppmärksamhet vore af en lång tids erfarenhet ådagalagd, borde bibehållas, utan att likväl denna inkomst, såsom underkastad många oförvållade förändringar och minskningar, borde såsom någon påräknad andel af lön upptagas; Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder förordna, ej mindre det tillåtelsen för Revisions-kommissarierne att undfå en del af anmärkningsarfvodet skulle alldeles upphöra, till vinnande af en säkrare tillsyn öfver revisions-arbetet, så att de förklarings-skyldige icke blefve med oriktiga anmärkningar besvärade, än ock det Kansli-tjenstemännen, som icke befatta sig med räkenskaps-granskningen och hvilkas förtjenst det icke i någon mån är, att anmärkningar göras, skilldes från andel i anmärkningsarfvodet; äfvensom att de för efteranmärkning nu medgifna 20 procent nedsattes till 15 procent, som blefve det högsta afdraget på alla genom anmärkning inflytande medel. På grund af den härigenom ökade behållningen för åtskilliga kassor och syn-

nerligast för kronans, samt af hvad i detta afseende för öfrigt blifvit anfördt, hemställer jag i underdånighet, att de i denna punkt föreslagna föränd ringar måtte i nåder bifallas."

I sammanhang med frågan om anmärkningsprocent har Kammar-Rätten i underdånighet tillstyrkt meddelandet af de hittills saknade föreskrifterne:

5:o att, då väckt anmärkningsfråga funnes af beskaffenhet att böra remitteras antingen till utförande af Advokat-Fiskals-Embetet eller till handläggning och pröfning i första rummet af vederbörande Förvaltnings-myndighet, anmärknings-författaren egde af de i anmärkningen afsedda medel, som sedermera inflöto, undfå 5 procent, och

6:o att, då, i följd af anmärkning, varor eller persedlar blefve till uppdebitering fastställda, det skulle ankomma på Kammar-Rätten att pröfva, huruvida förlust af samma varor eller persedlar antagligen varit att befara, derest anmärkningen uteblifvit, samt att i enlighet dermed afgöra antingen frågan om anmärknings-arfvode må förfalla eller det bör anmärknings-författaren tilläggas, i hvilket senare fall Kammar-Rätten tillika egde efter förhållandet, bestämma arfvodets belopp från och med 5 till och med 15 procent å varornas eller persedlarnes värde. Dessa stadganden, hvilkas tillämpning, enligt Kammar-Rättens erfarenhet, sällan lärer ifrågakommit, torde dock någon gång vara af behofvet påkallade, och då de synas vara med billighet öfverensstämmande, får jag derå i underdånighet tillstyrka Eders Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse."

"Hvad i afseende å sjelfva lönebeloppen, Kammar-Rätten i underdånighet föreslagit och jag i lika underdånighet hemställer, innefattas i följande tabell, beräknad, likasom de föregående, i Riksmynt:

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa hittills varande inkomst.	Kammar-Rättens förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
6,000	876	2,86	6,878,86	6,000	lön taffel- penn:gr } 1 President	9,000	7,000
			——	1,500			
2,628	1,026	2,86	3,656,86	3,900	1 Kammar-rätts-råd	5,000	
5,256	2,052	5,72	7,313,72	7,800	2 d:o d:o	10,000	
2,070	1,536	2,86	3,608,86	3,900	1 d:o d:o (yngre)	4,500	
2,070	1,536	2,86	3,608,86	3,900	1 d:o d:o d:o	4,500	4,000
——	2,160	2,86	2,162,86	3,900	1 d:o d:o d:o (nu adjungerad ledamot)	4,500	
					Kansliet:		
1,971	50	350,26	2,371,26	3,300	1 Sekreterare	3,500	3,000
19,995	9,236	370,28	29,601,28	34,200	Transport	41,000	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa hittills varande inkomst.	Kammarrättens förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
19,995	9,236	370,28	29,601,28	34,200	Transport	41,000	
677,45	761,05	564,34	2,002,84	2,400	1 Notarie	2,200	2,200
677,45	761,05	564,34	2,002,84	2,400	1 d:o	2,200	
648,75	636,75	564,34	1,849,84	2,400	1 d:o	2,200	
648,75	636,75	564,34	1,849,84	—	1 d:o (indrages)		
790,70	500,80	407,88	1,699,38	2,000	1 Aktuarie och Registrator	2,500	2,500
433,75	313,75	363,44	1,110,94	—	1 Kanslist, tjenstgörande på Registrators- och Aktuarie-Kontoret	1,000	1,000
					Arfvode	300	
——	——	——	——	2,000	1 Registator (ny) . .		
433,75	298,75	144,44	876,94	1,200	1 Kanslist	1,000	1,000
867,50	597,50	288,88	1,753,88	2,400	2 Kanslister	2,000	
433,75	298,75	144,44	876,94	—	1 Kanslist (indrages)		
					Advokat-fiskals-kontoret.		
1,971	50	2,305,28	4,326,28	2,600	1 Advokat-fiskal, med åtnjutande, jemte lönen af vites- och ensaksböter, likasom hittills, samt 10 procent af medel, som genom hans embetsåtgärd inflyta i Kronans eller annan allmän kassa	3,000	3,000
648,75	636,75	——	1,285,50	—	1 vice Advokat-fiskal (indrages).		
433,75	223,75	144,44	801,94	1,200	lön		
				300	arfvode		
					och ersättning för renskrifning } 1 Kanslist, som jemväl skulle öfvertaga vice Advokat-fiskalens åliggande . .	1,000	1,000
					arfvode . . .	300	
28,660,35	14,951,65	6,426,44	50,038,44	53,100	Transport	58,700	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, ljuspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa hittills varande inkomst.	Kammar-Rättens förslag.	*Embeten och tjenster*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
28,660,35	14,951,65	6,426,44	50,038,44	53,100	Transport	58,700	
					Öfver Revisions-Departementet:		
1,971	170	1,027,51	3,168,51	3,500	1 Revisions-Kommissarie (i Provins-Räkenskaps-Kontoret)	3,500	3,000
1,971	365	432,42	2,768,42	3,500	1 Revisions-Kommissarie (i Militie-Räkenskaps-Kontoret)	3,500	3,000
1,971	575	213,44	2,759,44	3,500	1 Revisions-Kommissarie (i Civil-Räkenskaps-Kontoret) . . .	3,500	
816,25	484,25	171,31	1,471,81	2,500	1 Förste Revisor . . .	2,500	2,500
4,897,50	2,905,50	1,027,86	8,830,86	15,000	6 Förste Revisorer . .	15,000	
816,25	484,25	171.31	1,471,81	—	1 Revisor (indrages)		
648,75	336,75	171,31	1,156,81	2,000	1 Förste Revisor (yngre)	2,000	2,000
3,892,50	2,020,50	1,027,86	6,940,86	12,000	6 Förste Revisorer (yngre)	12,000	
648,75	336,75	171,31	1,156,81	—	1 Revisor (indrages)		
	930	57,11	987,11	—	1 t. f. Revisor (indrages.)		
433,75	223,75	171,31	828,81	1,600	1 Andre Revisor (nu Kammarskrifvare)	1,600	1,600
2,602,50	1,342,50	1,027,86	4,972,86	9,600	6 Andre Revisorer d:o	9,600	
433,75	223,75	171,31	828,81	1,200	1 Kammarskrifvare . .	1,000	1,000
2,168,75	1,118,75	856,55	4,144,05	6,000	5 D:o . .	5,000	
	620	171,31	791,31	1,200	1 D:o . .	1.000	
					Utom de sålunda föreslagna löneinkomster skulle de som förrätta Revisionsarbete fortfarande åtnjuta andelar, på lika sätt som hittills, i böter, ådömda till följd af anmärkningar vid räkenskaper, samt 15 procent		
51,932,10	27,088,40	13,296,22	92,316,72	114,700	Transport	118,900	

Nuvarande löner på stat.	Arfvoden, juspenningar och andra inkomster af allmänna medel.	Sportler i medeltal.	Summa hittillsvarande inkomst.	Kammar-Rättens förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
51,932,10	27,088,40	13,296,22	92,316,72	114,700	Transport	118,900	
					af andra medel, som till följd af gjorda anmärkningar inflyta i Kronans eller annan allmän kassa, med de här ofvan föreslagna nedsättningar för vissa fall.		
					Vaktbetjeningen:		
409,50	80	49	538,50	600	1 Förste Vaktmästare	600	600
198,75	197,75	49	445,50	500	1 Vaktmästare	450	450
596,25	593,25	147	1,336,50	1,500	3 D:o	1,350	
					De för Vaktbetjeningen utförda sportler utgöras af sigillpenningar, hvilka för anmärkningsmål numera upphört, men annars äro ämnade att fortfarande uppbäras på lika sätt som hittills.		
53,136,60	27,959,40	13,541,22	94,637,22	117,300	Summa R:dr riksmynt hvartill komma:	121,300	
			1,350	1,350	Gratifikationer åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	1,350	
					Arfvoden för renskrifning	1,000	
			95,987,22	118,650	Summa Summarum	123,650	

"Sammanlagda beloppet af nuvarande löner riksmynt R:dr . . 53,136,60
och de i andra kolumnen upptagna inkomster 27,959,40
med afdrag af ljuspenningarne som af särskildt anslag
utgå med 1,920 26,039,40
jemte 900
som af förra Öfver-Kommissarie-lönen äro Statsverket besparade, och de 1,350

som äro anvisade till gratificationer åt extra ordinarie tjenstemän och vakt-
betjente, utgör riksmynt R:dr 81,426
eller 54,284 R:dr banco, den å nuvarande Riks-Stat upptagna summa för Kammar-Rätten.

När från den blifvande lönestaten, som, enligt mitt nu i underdånighet framställda förslag, skulle upptaga tillsammans riksmynt R:dr 123,650
afdragas: den nuvarande aflöningsstaten 81,426
ljuspenningarne 1,920
sportler, som skulle antingen till Statskassan ingå eller upphöra att af henne ersättas 6,161 89,507
så blefve den egentliga tillökningen i Statsverkets utgifter till Kammar-Rätten riksmynt R:dr . . . . . 34,143."

Kammar-Rättens i sammanhang med löneregleringsfrågan framställda förslag till ändringar i samma Rätts Instruktion torde, likasom för Kammar-kollegium är hemställdt, för så vidt de ej äro en omedelbar följd af den nu framlagda aflöningsstaten, få till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning anmälas, när Rikets Ständer fattat sitt beslut angående lönanslaget."

"Beträffande deremot den af åtskillige Kammar-Rättens tjenstemän i underdånighet gjorda och hos Eders Kongl. Maj:t redan den 9 November 1853 i underdånighet föredragna anhållan, att det tillämnade förbudet för embets- eller tjensteman, som tillträder lön efter nya staten, att derjemte innehafva annan allmän tjenstebefattning, icke måtte sträckas till "nuvarande personalen, så länge den i nu å stat innehafde tjenstegrad qvarstår," lärer Eders Kongl. Maj:t, i händelse af nådigt bifall till det allmänna stadgande som jag här ofvan i underdånighet föreslagit och som skulle göra berörda förbud tillämpligt endast för löntagare på den nya staten, finna berörde anhållan icke böra i vidsträcktare mån bifallas, än som med detta stadgande öfverensstämmer.

"*Öfver-Intendents-Embetet,* hvars personal och aflöning icke, efter regleringen af dess stat den 11 December 1830, vunnit någon annan tillökning, än att de då förenade lönerna för Sekreterare och Kamererare blifvit förhöjda med 89 R:dr B:ko och åtskilda, har, i underdånigt memorial af den 27 nästlidne December, anhållit, att, då Embetets åligganden under tiden vuxit högst betydligt i vigt och omfattning, synnerligast genom det åren 1849 och 1850 erhållna nådiga uppdraget att öfvertaga Kammar-Kollegii och Stats-Kontorets befattning med vård och underhåll af åtskilliga Kronans byggnader i landsorterna, Öfver-Intendents-Embetets personal måtte förstärkas med tillägg, utöfver nuvarande stat, af en Konduktör vid Byggnads-Kontoret, en eller två personer att, i egenskap af Kanslist och Kammarskrifvare, biträda i Embetets Kansli och

Räkenskaps-Kontor samt en Vaktmästare; äfvensom att aflöningen måtte bestämmas i öfverensstämmelse med nedanstående tabell."

"Vid det upplysta förhållande, att antalet af ritningar och kostnadsförslag, som böra hos Öfver-Intendents-Embetet granskas eller utarbetas, äfvensom af expeditioner från Embetets Kansli, blifvit under de sednaste 25 åren nära fördubbladt, att årsbeloppet af de i Räkenskaps-Kontoret handhafda och redovisade medel är under samma tid nära tredubbladt och att på Embetets stat för närvarande finnes blott *en* Vaktmästare, så att nödiga budskickningar icke kunna af honom besörjas utan att biträdet af en ordinarie Vaktbetjent under tiden måste i embetslokalen undvaras, tillstyrker jag i underdånighet den af Öfver-Intendents-Embetet ifrågasatta tillökning i dess personal."

"Med afseende å denna, så vidt den är anställd vid Embetets så kallade Ritnings- och Byggnads-Kontor, förekommer för öfrigt, att dervarande Intendent, Architekter och Konduktörer, hvilka egnat sina studier och sin verksamhet åt byggnadskonsten och de dermed sammanhängande vetenskaper, härigenom inträdt på en lefnadsbana, helt och hållet olik den, som öppnar sig i Statens öfriga embetsverk. Deremot är Ritnings- och Byggnads-Kontoret, genom sin hufvudsakligen artistiska sysselsättning, nära förbundet med Akademien för de fria Konsterna, i hvars skolor Kontorets tjenstemän vunnit sin utbildning och hittills, såsom lärare, haft tillfälle att genom sin förvärfvade skicklighet och erfarenhet bidraga till byggnadskonstens ytterligare förkofran och utveckling, äfven för framtiden. Då nu tillämpningen på Öfver-Intendents-Embetet af det föreslagna förbudet emot förening af två tjenster, som icke begge tillhöra lägsta lönegraden, skulle leda derhän, att tjenstemän, som hos Embetet uppnått Architekt-graden, icke kunde antaga kallelsen till en Professors- eller Lärare-plats vid Akademien utan att afstå från förhoppningen om framtida befordran och tillika uppoffra en större inkomst för en mindre, skulle följden blifva, att Akademien, som hittills egt fritt val vid anställningen af sin lärare-personal, skulle hädanefter nödgas dervid umbära just de skickligaste och mest erfarne Architekterne till stort mehn för byggnads-konstens studium och derigenom för det embetsverk, der en grundlig kännedom af denna konst bör vara för det allmännas behof att påräkna. Äfven vid valet bland Akademiens Ledamöter af en Sekreterare, hvilken icke blott måste vara konstnär och väl bevandrad i konstens historia och litteratur, utan derjemte ega förmåga att handlägga allmänna ärenden, föra utrikes brefvexling m. m., skulle Akademien nödgas undantaga dem, hvilka, i egenskap af Architekter, äro i Statens tjenst, ehuru, bland konstnärer, just architekterne vanligen äro, genom den mera praktiska riktningen af sin verksamhet, helst när de jemväl vant sig att handlägga embetsgöromål, mest lämplige för Sekreterare-befattningen, hvilken också hittills varit endast af Architekter beklädd."

"För att, till ömsesidig båtnad, bibehålla hittills varande samband och vexelverkan emellan Öfver-Intendents-Embetet och Konst-Akademien, hvilka hegge inrättningar, enligt Akademiens stadgar, hafva en gemensam Chef, hemställer jag i underdånighet,

att,

att, såsom undantag från den allmänna regeln, det måtte få ankomma på bemälde Chef, Öfver-Intendenten, att, när fråga uppstår om förening af befattning vid Akademien för de fria konsterna med tjenst jemväl af högre än första lönegraden inom Öfver-Intendents-Embetets Ritnings- och Byggnads-Kontor, derom göra underdånig hemställan hos Eders Kongl. Maj:t."

"Beträffande Sekreteraren vid Öfver-Intendents-Embetet förekommer, att denne, hvars göromål i sednare tider blifvit högst betydligt ökade, icke har, såsom Sekreterare i andra embetsverk, någon utsigt att inom verket vinna befordran. Om han tillika genom förbud att innehafva annan tjenst, skiljes från möjligheten att utom verket bereda sig bättre utkomst och fortkomst på embetsmanna-banan — och för *denna* befattning synes mig icke vara skäl till något undantags-stadgande — så måste befattningen, för att likväl blifva begärlig för person med erforderliga egenskaper, åtföljas af en aflöning, som innefattar en skälig vedergällning för hans arbete, och ett någorlunda tillräckligt skadestånd för minskningen i hans befordrings-utsigter; och jag föreslår i underdånighet, att denna aflöning må bestämmas lika med den för Kollegiernas Sekreterare."

"Öfver-Intendents-Embetets Kamererare åter, som är mindre än Sekreteraren bunden vid embetsrummet, kan, utan olägenhet, med sin befattning förena en annan; och hans aflöning skulle derföre utgå under namn af arfvode."

"Kamereraren vid Kongl. Museum, hvilkens åligganden förutsätta en förening af mångsidig, isynnerhet konsthistorisk bildning, samvetsgrann redlighet, språkkunskap och nit för befattningens administrativa delar, har i årlig inkomst af Statsverket endast 630 R:dr Riksmynt, och uppbär dessutom, enligt Kongl. Brefvet den 3 October 1855, af Direktionen för nya Elementarskolan, för hvars byggnad plats är beredd genom rifning af Kamererarens förra boställe vid Beridarebanan, en hyresersättning af 675 R:dr samma mynt. Då lämpligare synes vara, att denna årliga utgift besparas Elementarskolan, till lättnad vid hennes öfriga kostnader, och då vården om fäderneslandets dyrbara konstsamlingar icke bör vedergällas med en njugghet, som *kan* leda derhän, att de lemnas i en mindre samvetsgrann förvaltares händer, och sålunda blifver, i sina följder, en misshushållning, har jag för Musei-Kamereraren, under förutsättning, att hyreshjelpen från Elementar-skolan kommer att upphöra, icke ansett mig böra föreslå mindre aflöning, än 2,500 R:dr Riksmynt."

"Efter att sålunda hafva redogjort för skälen dertill, att Sekreteraren i Öfver-Intendents-Embetet och Kamereraren vid Museum blifva af mig i underdånighet anmälde till en, i förhållande till deras nuvarande aflöning, betydligare tillökning i inkomst, än innehafvarne af de flesta andra embeten och tjenster, vågar jag i öfrigt, hvad aflönings-beloppen för ifrågavarande verk beträffar, hänvisa till mitt underdåniga förslag i denna tabell:

Nuvarande löner på stat.	Taffel- och ljuspenningar.	Summa nuvarande inkomst.	Öfver-Intendents-Embetets förslag.	*Embeten och tjenster.*	Föredragandens förslag. Löner och arfvoden.	Föredragandens förslag. Pensionsbelopp.
3,927,50	1,120	5,047,50	5,400	lön . . . . } 1 Öfver-Intendent, till-		
——	——	——	600	taffelpenningar } lika Præses i Akademien för de fria		
				Konsterna	6,000	4,500
2,628	50	2,678	3,000	1 Intendent	3,500	3,000
1,314	30	1,344	2,000	1 Arkitekt	2,000	2,000
2,628	60	2,688	4,000	2 Arkitekter	4,000	
57	20	677	1,200	1 Konduktör	1,000	1,000
1,314	40	1,354	2,400	2 Konduktörer	2,000	
——	——	——	1,200	1 Konduktör (ny)	1,000	
1,500	50	1,550	2,400	1 Sekreterare	3,500	3,000
600	30	630	1,200	1 Kamererare och Kassör (arfvode) . .	1,000	——
——	——	——	900	1 Kanslist och Kammarskrifvare, hvilka befattningar äfven må kunna, efter Chefens beprövande, åtskiljas, (arfvode) tillsammans	1,000	——
246	20	266	450	1 Vaktmästare	450	450
——	——	——	450	1 D:o (ny)	450	450
				Kongl. Museum:		
600	30	630	1,125	1 Kamererare	2,500	2,500
306	120	426	450	1 Vaktmästare	450	450
15,720,50	1,570	17,290,50	26,775	Summa Riksdaler Riksmynt	28,850	
				hvartill komma:		
——	——	200	200	Gratifikationer åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	200	
——	——	1,500	1,500	Anslag till underhåll af Kongl. Musei samlingar	1,500	
		18,990,50	28,475	Summa Summarum	30,550	

Summan af nuvarande inkomster, Riksmynt R:dr 18,990,50
med afdrag af de från särskildt anslag utgående ljuspenningarne . . . 470

utgör Riksmynt R:dr 18,520,50
eller 12,347 R:dr Banko, den i Riks-Staten upptagna summa för Öfver-Intendents-Embetet.

Den nu i underdånighet föreslagna summan åter, Riksmynt R:dr . 30,550
öfverskjuter nuvarande stat och ljuspenningar 18,990,50
med . . . . . 11,559,50.

"Enär aflöningen för öfriga till Finans-departementet hörande embetsverk, korpser och stater, nemligen Post- och Tullverken, Jägeristaten, Skogsinstitutet, Ekplanteringsstyrelsen och Telegrafverket bestrides antingen direkt af de till hvartdera inflytande medel eller ock af särskilda fonder och således icke utgör föremål för den med allmänna Statsregleringen sammanhängande framställning till Rikets Ständer, hvilken Eders Kongl. Maj:t förklarat sig vilja, beträffande aflöningsfrågan, i nåder aflåta, får jag i detta afseende inskränka mig till den underdåniga hemställan, att Eders Maj:t, med godkännande af de nu angifna grunderna för lönereglering inom Finans-departementets Expedition, Kammar-kollegium, Stats-kontoret med Magasins- och Våg-staterne, Mynt- och Kontroll-verken, Kammar-rätten och Öfver-Intendents-embetet, måtte till Rikets nästsammanträdande Ständer göra nådig proposition derom, att de för dessa verk nu på Riksstaten anvisade penningebelopp, hvartdera med den till lönefyllnad erforderliga summa ökadt, således

för Departementets Expedition till	37,600
„ Kammar-kollegium till	106,250
„ Stats-kontoret med Kronomagasins- och Vågstaterne till . . . jemte 18 tunnor oindelt spanmål,	100,005
„ Mynt- och Kontroll-verken till	18,700
„ Kammar-rätten till	123,650
och „ Öfver-Intendents-embetet med Museum till	30,550
tillsammans Riksmynt R:dr	416,755

må på Sjunde Hufvudtiteln uppföras; hvaremot samma Hufvudtitels anslag till skrifmaterialier och expenser samt ved och ljus kunde minskas med de hittills utgångna ljuspenningars belopp, nemligen

i Finans-departementets Expedition	R:dr	560
i Kammar-kollegium		1,460
i Mynt- och Kontroll-verken		340
i Kammar-rätten		1,920
och i Öfver-Intendents-embetet		470
tillhopa Riksmynt R:dr		4,750."

I hvad Departements-Chefen sålunda i underdånighet föreslagit förenade sig Stats-Rådets öfrige Ledamöter med det undantag, att Stats-Rådet Grefve Mörner, som i det väsendtliga instämde uti de af Departements-Chefen framställda förslag, likväl ansåg sig ej kunna biträda den af honom gjorda hemställan, beträffande tillåtelse för Embets- och Tjenstemän att i vissa fall kunna förena flera allmänna tjenster samt i sådant afseende anförde:

"Missbruket att på en hand hopa flere tjenste-befattningar har länge varit öfverklagadt, och med afseende häruppå har äfven vid de löneförhöjningar, som på sednare tiden beviljats Krigs-kollegium och Stats-kontoret, fästats det vilkor för *Stats-kontoret:* att Embets- och Tjenstemännen icke skulle tillika få innehafva annan publik tjenstebefattning, så vida icke sådan af dem redan förut erhållits, i hvilket fall de, utan hinder af föreskriften, skulle ega att dervid qvarstå intilldess de undfinge lönetillökning, motsvarande de med sådan befattning förenade löne-förmåner, eller ock tjenst i annan grad, än de på stat innehade, hvilket stadgande dock icke gällde i afseende å Stats-kontorets Ombudsman, såsom icke innehafvande ordinarie tjenst, utan endast ett särskildt uppdrag emot arfvode, samt för *Krigs-kollegium:* att Embets- och Tjenstemännen ej sedermera skulle få innehafva publik tjenste-befattning utom Kollegium, dock med undantag för dem, som redan innehade flera tjenster, så länge de i då innehafvande grad qvarstode; och i sammanhang med den för Hof-Rätternes tjenstemän och vaktbetjente vid sistlidne Riksdag begärda löne-förbättring, af Herr Departements-Chefen föreslagits, att tjensteman, hvilken önskade att komma i tillgodonjutande af löne-förhöjningen, skulle vara förbunden, derest han innehade annan allmän tjenst, att densamma sig afsäga och i hvad fall som helst icke ega att sådan befattning emottaga, eller, utan dertill af Kongl. Maj:t eller Hof-Rätten meddeladt förordnande, förvalta."

"Regeringen har således vid nu omnämnda tillfällen sökt afskaffa eller åtminstone i möjligaste måtto inskränka den af gammalt inrotade seden af flere allmänna tjenstebefattningars uppdragande åt en och samma person, och för min del kan jag ej annat finna, än att förhindrandet häraf äfven i de flesta fall är med det allmännas fördel närmast öfverensstämmande. Grundsatsen att ett sådant accumulerande af tjenster ej skall vara medgifvet, uttalas visserligen äfven nu af Departements-Chefen, men de inskränkningar och förbehåll, hvarmed den beledsagas, skola, enligt min underdåniga tanke, till betydlig del förlama dess verkan vid tillämpningen och ej sällan medföra olägenheter och obehag, hvilka genom ett strängare vidhållande af grundsatsen kunnat undvikas."

"Att innehafvare af sådane tjenster, för hvilka lönerne med afseende å mindre trägna tjenstegöromål blifvit bestämde till lägre belopp, än hvad för deras vederlikar i allmänhet kommer i fråga, må med vederbörande Chefers eller Embetsverks begifvande kunna förena flera *dylika* befattningar, synes mig nödvändigt att medgifva, så vida man vill undvika att göra organisationen dyrare än behofvet oundgängligen kräfver, äfvensom det ej eller synes mig obilligt att, efter vederbörlig pröfning af förhållandena, förening af 2 tjenster inom lägsta tjenstegraden må, med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd, undantagsvis kunna ega rum; men att utsträcka tillåtelsen längre, så att t. ex. innehafvaren af ett Råds-Embete eller annan högre befattning inom ett Kollegium må äfven kunna bekläda en Kanslist- eller Kammarskrifvare- eller Notarie- eller Ombudsmans-tjenst inom annat publikt verk, endast lönen för sistnämnda befattning med några riksdaler understiger den normala bestämmelsen för dylik tjenst, synes mig ej rådligt."

"Vid de förslag till löneförhöjningar inom de civila embetsverken, som äro ämnade att nu underställas Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers pröfning, har man, efter hvad Departements-Chefens yttrande äfven upplyser, utgått från den förutsättning, att tjensterne skulle så regleras, att de gåfve innehafvarne full sysselsättning, men att desse deremot äfven borde så aflönas, att de, då de odeladt egnade sin tid och sin arbetsförmåga åt tjenstens åligganden, ej skulle sakna utväg till tarflig bergning. Om således i de fullt aflönade Embetsverken embetsmännens antal blifvit inskränkt till det minsta möjliga, så är det klart att desse Embetsmän ej eller kunna tillåtas med sina befattningar i nämnda verk förena annan tjenst, utan att antingen göromålen på det ena eller andra stället skola komma att lida genom dröjsmål, slarf eller annan försumlighet, eller också Embetsmannen skall genom öfveransträngning i förtid utnöta sina krafter, så att han, derest han ej är i den lyckliga ekonomiska ställning, att han kan taga afsked från sina befattningar, nödgas efter någon tids förlopp öfverlemna deras skötande åt vikarier."

"Visserligen måste det medgifvas, att i detta, som i andra fall, en öfverlägsen förmåga kan lyckligt genomgå profvet och besegra svårigheter, för hvilka mängden dukar under, men dels äro öfverlägsna förmågor sällsynta, dels äro de fribref på sådan förmåga, hvilka utdelas i form af fullmakter på flere förenade tjenster, destomera osäkra, som profvet huruvida förmågan finnes och räcker till för hela tjenstgörings-perioden först sedermera kommer att afläggas, dels ock synes rätta sättet, att begagna dessa större förmågor, vara att genom befordran till vigtigare tjenster bereda dem utvidgad verkningskrets, ej att söka fästa dem vid underordnade befattningar, — ett sätt åter genom hvars användande under den förflutna tiden det allmänna torde hafva gått miste om det större gagn, som kanske kunnat hemtas af ej så få ämnen, hvilka, ehuru begåfvade med mera än vanlig duglighet, likväl funnit sin uträkning vid att undandraga sig befordran."

"Såsom ett skäl för det ifrågasatta undantaget, att mindre tjenst skulle kunna få förenas äfven med annan, fullt aflönad allmän tjenstebefattning, har jag väl hört uppgifvas, att en del sådane, mindre rikligt aflönade befattningar skola finnas, till hvilkas skötande det dock torde vara angeläget att kunna påräkna personer med större erfarenhet; men för befrämjandet af detta ändamål skulle jag tro det lämpligaste vara att två eller flere *dylika* tjenster finge, efter föregången pröfning i hvarje särskildt fall, förenas hos en person, hvilken i sådan händelse kunde odeladt egna sig åt deras skötande och som då sannolikt komme att bättre uppfylla tjensternes åligganden, än om en sådan tjenst blefve, såsom ett nedtyngande bihang, anförtrodd åt en redan af göromål öfverhopad embetsman. Om äfven denne skulle i början, då krafter och vilja ännu hade full spänstighet, lyckas undanrödja eller göra mindre märkbara olägenheterne deraf att honom medgifvits ett förenande af flere, i allmänhet såsom oförenlige ansedde befattningar, så skola dock i de fleste fall olägenheterna häraf småningom mera och mera röja sig, ju längre tjenste-föreningen fortvarar och i samma mån tjenste-

mannen hemfaller till den oundvikliga lotten, att, vid tilltagande ålder känna krafterna aftaga och trötthet inställa sig. Det omnämnda skälet för den ifrågasatta tillåtelsen synes mig således ej fullt giltigt, helst den ledande erfarenheten inom hvarje Embetsverk torde egentligen böra sökas och finnas hos dem, som ega att gifva den underordnade tjenstemannen befallningar, och ej af denne på Förmännen inympas."

"En allt för långt sträckt frihet att kunna förena flere tjenster har dessutom äfven den menliga följd, att inskränka tillfällena till befordran för den yngre tjenstemannen; och då utsigten härtill utgör en af de mägtigaste och mest verksamma häftstängerne för att framkalla och bibehålla embetsmanna-duglighet, torde hvad som är häremot stridande böra, så vidt möjligt är, undvikas."

"Hvarken för det allmänna eller för sjelfva tjenstamanna-korpsen är således, enligt min underdåniga förmening, en utöfver yttersta nödtvång utsträckt tillåtelse till flere tjensters förenande nyttig, men jag vågar äfven underdånigst betvifla huruvida den, enligt förslaget, åt Regeringen förbehållna pröfningsrätt i dessa angelägenheter är för Regeringsmakten gagnande eller kan blifva egentligen betryggande till förekommande af mannamån eller obehöriga konsiderationer."

"Hittills har medgifvandet af flere tjensters förening, der den kunnat ega rum, vanligen berott endast af vederbörande Embetsverk eller Chefer. Regeringen har merendels ej ens derom egt kännedom, och sällan dertill lemnat uttryckligt bifall. Nu åter skulle åtgärden alltid af Regeringen sanktioneras och ansvaret derför således äfven på densamma öfverflyttas ifrån Embetsverken eller Cheferne. Att vid sådant förhållande de utaf desse, som under den förflutne tiden visat benägenhet för att tillåta flere tjensters förening på en hand, skulle hädanefter komma att hysa större betänklighet vid att med ett förord understödja framställningar härom, är ett antagande, som ej synes mig hafva stor sannolikhet; och om Regeringen då toge för grundsats att alltid afslå framställningarne, skulle sökandernes svikna förhoppningar troligen hos dem alstra ett missnöje, som ej kommit att uppstå om grundsatsen varit på förhand upphöjd till ovilkorlig regel. Skulle åter den åsigt göra sig gällande att hvad Embetsverken och Cheferne hemställa eller tillstyrka bör i allmänhet vinna bifall, vore omgången att söka Regeringens samtycke öfverflödig och skulle endast tjena att ikläda densamma ansvarigheten för de misstag, som åtminstone någon gång torde kunna komma att inträffa. Vidtages slutligen det förfarande att undantag ibland beviljas och ibland afslås, huru skall man då kunna lyckas öfvertyga allmänheten om den fullt giltiga grunden till detta olika förfaringssätt i likartade fall?"

"Att för dem af nuvarande Embets- och Tjenstemän, som innehafva flere tjenster, särskildt utsträcka tillåtelsen att samma tjenster behålla utöfver de härför i allmänhet fastställda grunder, kan jag i underdånighet ej eller för min del finna nödigt eller lämpligt. Rättigheten för dem att med bibehållande af nuvarande aflöningsvilkor qvarstå vid samma tjenster, så vida de dervid finna sin uträkning, lärer af ingen bestridas, men längre än till friheten att välja emellan denna utväg eller ock den att un-

derkasta sig de för löneförhöjningens tillgodonjutande i allmänhet fastställda vilkor, torde, enligt min underdåniga tanke, deras anspråk icke rättvisligen kunna sträckas."

"Med stöd af hvad jag nu haft nåden anföra, får jag i underdånighet föreslå, att åt ifrågavarande punkt gifves följande lydelse:"

"Att tjenst, för hvilken lönen med derunder beräknade sportler, der sådane ega rum, blifvit bestämd till fulla beloppet af hvad, enligt ofvansagde grunder, tjenstegraden minst bör åtföljа, icke må i förening med annan allmän tjenst innehafvas; hvaremot i händelse lönen, med afseende å mindre trägna tjenste-göromål, blifvit till lägre belopp bestämd, denna tjenst må, med vederbörande Embetsverks eller Chefs begifvande, kunna med annan så beskaffad tjenst förenas, der ej annorlunda varder i behörig ordning förordnadt; äfvensom det skall på Kongl. Maj:t bero, att, efter anmälan i hvarje särskildt fall af vederbörande Chef eller Embetsverk, bestämma huruvida två tjenster inom lägsta tjenstegraden må, utan afseende å de dermed förenade lönevilkor, kunna af samma person innehafvas."

Kongl. Maj:t, som i nåder gillade hvad Departements-Chefen och Stats-Rådets fleste Ledamöter beträffande grunderna och sättet för ifrågavarande löneregulering i underdånighet föreslagit, förordnade, att framställning om de dertill erforderliga anslag skulle i den blifvande Nådiga Propositionen, angående Statsverkets tillstånd och behof upptagas.

Ex protocollo.

Carl von Schantz.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 October 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Lagerheim*; samt
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, anhöll i underdånighet att få underställa Kongl. Maj:ts nådiga omprövande den del af Stats-regleringen vid nu instundande Riksdag, hvilken angick *beräkningen af Stats-verkets tillgångar för de behof, som vid ifrågavarande Stats-reglering borde fyllas;* och anmälde Departements-chefen i sådant afseende underdånigst, hurusom uti den af Stats-kontoret under den 15 sistlidne Juli afgifna berättelse om Stats-verkets förvaltning, tillstånd och behof, hvilken berättelse, så vidt densamma rörde beräknandet af anslagen å Riks-statens 2:dra, 3:dje, 4:de, 5:te, 6:te och 8:de hufvud-titlar, blifvit vederbörande chefer för de Departement, under hvilka dessa hufvud-titlar lyda, särskildt delgifven, Stats-verkets tillgångar voro, dels med ledning af räkenskaper och handlingar för åren 1850—1854, dels ock på grund af särskilda förhållanden, samt med iakttagande af sådane förändringar, som af den verkställda skatte-förenklingen och de nya stadgandena om mynt, mått och vigt m. m. kunde föranledas, i underdånighet uppgifne på sätt, som följer:

A) Stats-verkets

Ordinarie eller Ständiga Inkomster.

1:o *Ordinarie räntan,* hvaraf den *indelta,* som direkte utgår till vissa personer, stater och inrättningar, och hvilken vid 1851 års Stats-reglering upptagits till 1,690,200, samt vid 1854 års till endast 1,676,490 R:dr Banko, nu ansetts kunna beräknas till 1,800,000

Riksdaler nämnda mynt, eller . . . Riksmynt Riksdaler 2,700,000 äfvensom den i penningar efter markegång ingående, *Stats-verket behållne,* andelen af nämnda ränta, derunder jemväl inbegripen den s. k. *Afrads-spanmålen,* hvilken, på anförde skäl, ansetts hädanefter icke böra, såsom hittills, under särskild rubrik upptagas, och hvilka begge inkomst-titlars sammanlagda beräknade belopp utgjort vid 1851 års Stats-reglering 918,800 och vid 1854 års stats-reglering 968,000 Riksdaler, nu utförts till 1,000,000 R:dr Banko eller . . . . 1,500,000 — 4,200,000

2:o *Tionde-spanmålen,* hvaraf den *indelta,* som vid 1851 års Stats-reglering beräknades till 627,120 R:dr och vid 1854 års Stats-reglering till 696,093 R:dr 16 sk. Banko, motsvarande i spanmål, den förra summan 104,520 tunnor à 6 R:dr och den sednare 104,414 tunnor à $6^2/_3$ R:dr, nu endast upptagits till 103,175 tunnor, eller enligt det nya måttet, 650,000 kubikfot, hvilka, med afseende derå, att värdet för åren 1851—1854 varit i medeltal 8 R:dr 32 sk. för tunnan och fortfarande hölle sig högt, utförts, efter ett pris af 8 R:dr 19 sk. $2^2/_5$ r:st.

Transport 4,200,000 Banko

Transport 4,200,000

Banco för tunnan, eller 2 R:dr Riksmynt för kubik-foten, till hvaremot den *kronan behållna* delen af tionden, hvilken vid 1851 års stats-reglering beräknades till 18,200 tunnor à 6 R:dr, eller till 109,200 R:dr, och vid 1854 års riksdag äfvenledes till 18,200 Tunnor à 6 $^2/_3$ R:dr eller till 121,333$^1/_3$ R:dr Banco, nu upptagits till 19,841 tunnor eller 125,000 kubikfot, motsvarande, efter ofvannämnde pris af 2 R:dr Riksmynt för kubikfoten . . . . . 1,300,000 250,000 — 1,550,000.

3:o *Tionde spanmåls-lösen,* beräknad, såsom vid de tvänne sednaste stats-regleringarne, till 4,400 R:dr Banco eller . . . . . 6,600.

4:o *Arrende-medel af Kungsgårdar och andra krono-lägenheter,* hvilka beräknade vid 1851 års Riksdag

i penningar till . . . . . Banko R:dr 38,000: —
och i spanmål 15,000 tunnor à 6 R:dr eller . . 90,000: —
128,000: —

samt år 1854

i penningar till 30,666: 32
och i spanmål 19,400 tunnor à 6$^2/_3$ R:dr eller . . 129,333: 16
160,000: —

nu ansetts skäligen kunna utföras till:

penningar . . . . . R:dr R:mt 56,000
spanmål, 122,000 kubikfot à 2 R:dr R:mt . . . . 244,000 — 300,000.

5:o *Silfvertionde, myntare-lön* och *Slagskatt* beräknad år 1851 till 9,500 och 1854 till 10,500 R:dr Banco, samt nu till . . . 15,000.

6:o *Koppar-Räntan,* som vid 1851 års stats-reglering beräknades till 500 Skll. à 130 R:dr, eller till 65,000 R:dr och vid stats-regleringen år 1854 till 615 Skll. à 133$^1/_3$ R:dr eller till 82,000 R:dr Banco, men hvilken nu, sedan genom Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 19 December 1855 afraden utaf Fahlu Bergslag för Stora Kopparberget blifvit nedsatt från hvart 10:de till hvart 30:de Skll. af den årliga tillverkningen, Stats-kontoret ansett sig ej kunna upptaga till högre belopp än 1000 centner (motsvarande 312$^1/_2$ Skll. stapelstadsvigt) à 70 R:dr Riksmynt för centnern . . . . . 70,000.

Transport 6,141,600.

Transport 6,141,600.

7:o *Tionde och hammar-skatte-jernet,* hvaraf det förra, eller *Tionde-tackjernet,* som vid 1851 års stats-reglering beräknats till 12,000 Skll. à $5^2/_3$ R:dr, eller till 68,000 R:dr och vid stats-reglerin-gen år 1854 till 8,400 Skll. jemväl à $5^2/_3$ R:dr, eller till 47,600 R:dr Banco, nu ansetts böra beräknas till 37,500 centner, eller 375 ny-läster och priset derå antagas till 2 R:dr Riksmynt pr centner, eller 200 R:dr för ny-lästen (motsvarande 6 R:dr 4 sk. 10 rst. Banco per Skll.); hvadan alltså för denna inkomst-titel utförts en summa af 75,000
Och hade *hammar-skatts* jernet, som 1851 upptagits till 6,000 Skll. Stångjern à 14 R:dr eller till 84,000 R:dr, och år 1854 till 6,300 Skll. à 15 R:dr eller till 94,500 R:dr Banko nu beräknats till 20,000 centner, eller 200 ny-läster med ett pris af $7^1/_2$ R:dr Riksmynt för centnern, eller 750 R:dr för ny-lästen (motsvarande 16 R:dr Banco för Skll.); enligt hvilken beräkning alltså utförts ett penninge-belopp af 150,000 — 225,000.

8:o *Svafvelbruks tionden,* hvilken, år 1851 beräknad till 600 och år 1854 till 950 R:dr Banco, nu upptagits till 866: 32, eller 1,300.

9:o *Mantalspenningarne,* hvilka, år 1851 upptagne till 350,000 R:dr Banco, men vid 1854 års riksdag, i anseende till back-stugusittarnes m. fl. befriande från denna skatt, beräknade endast till 343,000 R:dr nämnda mynt, nu, med hänsigt till folkmängdens alltjemnt fortgående tillökning, ansetts åter kunna upptagas till förstnämnde belopp, motsvarande . . . . . 525,000.

10:o *Bötes-medel,* vid de 2:ne sednaste riksdagarne beräknade till 35,000 R:dr Banco och nu af Stats-kontoret upptagne till 40,000 samma mynt eller . . . . . 60,000.

11:o *Kavalleri-regementernas häst-vakans-spanmål,* beräk-nad, liksom förut, till 22,250 tunnor eller 140,175 kubikfot, hvilka ut-förts, efter 2 R:dr Riksmynt för kubikfoten, till . . . . . 280,350.

12:o *Ständiga rote-vakans-afgifter vid de Skånska in-fanteri-regementerna,* hvilka, utgående med 2,310 tunnor, eller 14,553 kubikfot, för jemnhetens skull endast upptagits till 14,500 kubikfot, eller, efter 2 R:dr Riksmynt för kubikfoten . . . . . 29,000.

13:o *Tillfälliga rote-vakans-afgifter,* beräknade, liksom vid 1854 års stats-reglering till 4,000 R:dr Banco, eller . . . . . 6,000.

Transport 7,268,250.

Transport 7,268,250.

14:o *Vakans-afgifter af nyroterad jord,* hvilka, förut benämnde: "rotefrihets afgifter af oroterad, men ordinarie rotering underkastad jord", beräknats år 1851 till 28,000 och år 1854 till 30,000 R:dr Banco, samt nu åter upptagits till förstnämnde belopp, motsvarande . . 42,000.

15:o *Rote-vakans-afgift af utsockne frälsehemman i Halland,* förut beräknad till 10,000 R:dr Banko, men, efter utfärdande af Kongl. Kungörelsen den 18 April 1854, utaf Rikets sednast församlade Ständer upptagen till endast 8,250 R:dr nämnde mynt, och nu, för jemnare beräkning, utförd till Riksmynt . . . . . 12,000.

16:o *Furage-afgift af det indelda kavalleriet,* vid sednaste 2:ne stats-regleringar upptagen till 32,300 R:dr Banco och nu beräknad till Riksmynt . . . . . 50,000.

17:o *Tross-passevolans-afgiften,* vid de begge sednaste riksdagarne beräknad till 17,680 R:dr Banco och nu, för summans jemnande, upptagen till 17,666$^2/_3$ R:dr nämnde mynt, eller . . . . . 26,500.

18:o *Båtsmans-vakans-afgiften,* beräknad år 1851 till 32,000 och år 1854 till 36,000 R:dr banko, samt nu till 38,666$^2/_3$ R:dr nämnde mynt, eller . . . . . 58,000.

19:o *Krut- och Salpeters-medel,* beräknade år 1851 till 105,000 och 1854 till 120,000 R:dr och nu, efter medium af åren 1850—1854 till 140,000 R:dr banko, eller . . . . . 210,000.

20:o *Kontroll-Stämpel-medlen,* hvilka, upptagna vid 1851 års Stats-reglering till 10,500 R:dr, men uti den sistlidne riksdag fastställde stat till 12,000 R:dr banko, nu ansetts kunna beräknas till 13,333 R:dr 16 sk. nämnde mynt, eller . . . . . 20,000.

21:o *Båk- och Lots-medlen,* beräknade vid 1851 års riksdag till 85,000 och år 1854 till 95,000 R:dr banko, samt nu upptagne till 110,000 R:dr nämnde mynt, eller . . . . . 165,000.

22:o *Danska fyrings-medlen,* utgörande 10,000 R:dr Hamb. banko årligen, och hvilka, efter ungefärliga medelkursen under åren 1850—1854 beräknats till . . . . . 40,000.

23:o *Konvoj-kommissariatets bidrag till Turkiska beskickningens aflöning,* beräknadt vid de 2 sednaste statsregleringarne till 14,800 R:dr Banco, men nu, under den af Stats-kontoret förordade be-

Transport 7,891,750.

Transport 7,891,750.

nämning "Konvoj-kommissariatets bidrag till aflöning af Svenska beskickningen i Turkiet", upptaget endast till 14,666$^2/_3$ R:dr nämnde mynt, eller 22,000.

24:o *Observations-medel,* hvilka, vid 1851 års riksdag beräknade till 14,000 och år 1854 till endast 10,000 R:dr Ranko, nu, enär denna i allmänhet omvexlande och obestämda inkomst under de sednare åren nedgått, ansetts ej böra upptagas till högre belopp, än riksmynt . . 8,000.

25:o *Extra Medel och Uppbörder,* beräknade år 1851 till 18,000, 1854 till 19,180 och nu till 20,000 R:dr Banko eller . . . 30,000.

26:o *Intresse-medel,* beräknade år 1851 till 3,300 och år 1854 till 3,360 R:dr Banko samt nu utförde till Riksmynt . . . . . 5,000.

Säger Riksdaler Riksmynt 7,956,750.

B) Stats-Verkets

Extra Ordinarie Inkomster,

hvilka, jemlikt 60 § Regeringsformen, såsom *Bevillning* utgå:

27:o *Sjötulls-medlen,* hvilka, vid 1851 års Stats-reglering, beräknade till en brutto-inkomst af 4,530,000 R:dr och vid 1854 års Statsreglering till 5,200,000, vid båda tillfällena med Tullverkets deri inbegripne stat och omkostnader upptagne till endast 800,000 R:dr, nu ansetts kunna beräknas till en nettoinkomst 6,000,000 R:dr Banko, motsvarande i Riksmynt 9,000,000
samt utgifterne till 1,000,000 R:dr Banko, motsvarande . . 1,500,000 10,500,000.

28:o *Salu-Accis af Städerna,* beräknad såsom vid sednaste riksdag till 500 R:dr Banko, eller . . . . . 750.

29:o *Post-medlen,* hvilka, enär någon inkomst deraf för Statskontoret icke vidare vore att beräkna, endast upptagits till den mot Postverkets kontanta förslagsanslag ä 7 Hufvudtiteln svarande summa, 485,000 R:dr Banko, eller . . . . . 727,500.

30:o *Kartæ-Sigillatæ-medlen,* upptagne, liksom vid sednaste Statsreglering, till 710,000 R:dr Banko, eller . . . . . 1,065,000.

31:o *Bränvins-afgiften,* hvilken blifvit upptagen endast till samma belopp, som vid sednaste riksdag, eller 3,000,000 R:dr Banko, motsvarande . . . . . 4,500,000.

Säger R:dr Riksmynt 16,793,250.

Transport 24,750,000.

Transport 24,750,000

C) Restantier,

hvilka, vid 1851 års statsreglering beräknade till 180,000 R:dr och år 1854 till 130,000 R:dr Banko, nu, sedan de förut såsom restantier förde kontanta behållningar, förskotter och fordringar å Tullmedlen ej vidare såsom sådana upptagas, endast utförts till 33,333⅓ R:dr Banko, eller . . . . . 50,000.

Summa R:dr Riksmynt 24,800,000.

Enligt den af Stats-kontoret sålunda uppgjorda beräkning, skulle alltså Statsverkets årliga tillgångar blifva:

Ordinarie Inkomster R:dr Riksmynt	*7,956,750*	
Extra ordinare d:o „ „	*16,793,250*	
Restantier	*50,000*	*24,800,000.*

Efter anmälan af förestående, utaf Stats-kontoret uppgjorda, beräkning af Stats-verkets inkomster hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att Kongl. Maj:t, med hänsigt till den dervid jemväl förekommande beräkningen af *Tionde och Hammarskatts-jernet*, nu äfven måtte till slutlig pröfning företaga den af Fullmäktige i Jernkontoret, med åberopande af Bruks-Societetens uppdrag, den 21 Februari 1854 hos Kongl. Maj:t gjorda framställning, bland annat, derom, att tillverkningen af Stång-jern, äfvensom den del af tackjerns-blåsningen, hvilken *utom* Bergslag bedrifves, hädanefter måtte befrias från hammarskatts- och tionde tackjerns-afgifter samt icke beskattas till högre belopp eller efter andra grunder, än öfriga fabriksnäringar; hvilken underdåniga framställning, efter det så väl Bergs-kollegium den 13 Mars nyssnämnda år som Kammar-Kollegium och Stats-kontoret den 22 November 1855 infordrade underdåniga utlåtanden afgifvit, blifvit den 19 sistlidne April inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet anmäld, dervid Kongl. Maj:t, som under den 8 Mars innevarande år anbefallt Bergs-Kollegium att inkomma med underdånigt yttrande och förslag såväl rörande ifrågasatt utsträckning af de för jernhandteringens bedrifvande genom Kongl. Kungörelsen den 27 April 1846 beviljade friheter, som ock i afseende på frågan, att de jerhandteringen till Staten och Kommunen åliggande utskylder skulle ställas i samma förhållande som för fabriker i allmänhet, till sistbemälda Kollegium ånyo öfverlemnat Fullmäktiges i Jern-kontoret ifrågavarande underdåniga framställning med dertill hörande handlingar, för att vid fullgörandet af förenämnde nådiga uppdrag tagas i öfvervägande; med anledning hvaraf Kollegium ock, vid afgifvande den 30 sistlidne Maj af omförmälda yttrande, rörande nu ifrågavarande ämne ytterligare sig utlåtit. Till stöd för deras ofvannämnde framställning hade fullmäktige i Jern-kontoret hufvudsakligen anfört, att tillverkningskostnaden för såväl tackjern som stångjern, sammanräknad med skatterne å dessa tillverkningar, på de

fleste ställen öfversköte jernets försäljningsvärde, så att jernhandteringen numera i allmänhet icke lemnade sina idkare någon vinst, utan endast beredde dem förmånen att göra sig till godo de dem tillhöriga materialier för handteringen; och hade Bergs-Kollegium uti dess ofvannämnda utlåtande af den 13 Mars 1854, under åberopande jemväl af hvad dess under den 15 Juli 1853 afgifna utlåtande innehölle, i underdånighet anfört, att, sedan Kongl. Maj:t till Rikets Ständer aflåtit nådig Proposition om Tionde-jernskattens nedsättning såväl inom som utom bergslag med en tredjedel af beloppet, Kollegium icke ansett sig tillständigt att, på grund af Fullmäktiges anhållan, tillstyrka någon särskild eller större skattelindring för tackjerns tillverkare utom bergslag; hvaremot, beträffande den af fullmäktige, å Bruks Societetens vägnar, sökta befrielse från utgörande af den stångjernsbruken med 1 Sk*ℳ*. för 100 åsatta årliga hammarskatten, Kollegium förklarat sig hylla den åsigten, att på den ståndpunkt, jernhandteringen sig nu befunne, sjelfva principen för beskattningens utgörande med viss andel af produkten vore i sig sjelf oriktig samt derföre och på en del ställen måste i tillämpningen visa sig skadlig eller förtryckande, nemligen i de icke sällsynta fall, då tillverkaren sjelf vid låga försäljningspris, icke finge sina på produktens frambringande nedlagde kostnader ens till fullo ersatte, under det att vid en lyckligare handelsställning Statens så beskaffade inkomst af handteringen ändock blefvo nära nog oförändrad, såsom hufvudsakligen beroende af det relativa tillverkningsbeloppet, men icke af näringsidkarens rätta vinst för hvarje särskildt år; och hade Kollegium alltså ansett den nu utgående ständiga hammarskatten, hvilken just derigenom vore för en mängd jernbruk betungande, att den drabbade all stångjernshandtering lika hårdt, utan afseende derpå, om smidet lemnade bruksegaren betydlig, ringa eller alldeles ingen behållning, böra utbytas emot en, i likhet med hvad i afseende å andra fabriksnäringar eger rum, fastställd bevillning desto hellre som, i händelse denna grund vid jernhandteringens beskattning allmänt och med fullkomlig rättvisa tillämpades, hammarskattens borttagande sannolikt icke skulle, i sjelfva verket, föranleda någon särdeles minskning af de inkomster Statsverket utaf jernhandteringen nu påräknade, utan tvertom snarare kunde verka förhöjning deruti, om framdeles mera gynnsamma konjunkturer för denna handtering skulle uppstå. Kammar-Kollegium och Stats-kontoret åter, uti deras ofvannämnde utlåtande af den 22 November sistlidet år, hade, ehuru medgifvande, att jernhandteringen, med afseende å dess under sednare tider iråkade betryck, obestridligen behöfde all möjlig lindring i beskattningen, likväl i underdånighet yttrat den åsigten, att afskaffandet af de ordinarie skatter, som nu utginge af tackjernstillverkningen och stångjernssmidet, icke borde ega rum; helst svårighet företedde sig att genom bevillning kunna bestämma fullt ändamålsenliga och rättvisa samt med säkra kontroller förenade grunder för denna handterings taxerande; hvaremot Kollegierna underdånigst hemställt, att, sedan tackjernsskatten numera, enligt Kongl. Kungörelsen den 14 November 1854, utginge med hälften af det belopp, densamma före år 1845 utgjorde och hvari någon ytterligare nedsättning, efter Kollegiernas mening, för närvarande icke borde medgifvas, Kongl. Maj:t måtte till Rikets näst sammanträdande Ständer aflåta nådig Proposition jem-

väl om hammarskattens nedsättande till hälften af dess nuvarande belopp; dock hade Kammar-Kollegii och Stats-kontorets Presidenter varit från Kollegiernas åsigt i så måtto skiljaktige, att de, lika med Bergs-Kollegium, tillstyrkt hammarsskattens fullkomliga borttagande i utbyte mot en, på sätt i afseende å andra fabriksnäringar eger rum, fastställd bevillning. Uti dess nu sednast den 30 sistlidne Maj afgifna utlåtande hade Bergs-Kollegium vidhållit sin förut gjorda hemställan om hammarskattens afskaffande, såsom skäl hvarför nu ytterligare anförts den under den 19 December sistlidet år meddelade tillåtelsen att ur Riket utföra tackjern, hvarigenom den inhemska jernförädlingen förmenades, i annat fall, skola komma till den utländska i ett alltför missgynnande förhållande; och hade Kollegium tillika i underdånighet tillstyrkt, det Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Rikets Ständer att jemväl borttaga de i Bevillningsförordningen befintliga föreskrifter angående visst maximum och minimum vid taxeringen af stångjernsverkens behållna vinst utaf deras tillverkning.

Härefter anmälde Departements-Chefen jemväl i underdånighet Stats-kontorets underdåniga skrifvelse af den 17 i förlidne månad, deruti under anförande, hurusom erfarenheten visat, att det hittills brukliga sättet att under en gemensam inkomsttitel bokföra samtlige Statsverkets behållne *Restantier* medförde åtskilliga olägenheter vid uppgörandet och granskningen af Kronans räkenskaper, Stats-kontoret, såsom en förberedande åtgärd dertill, att restantierna måtte uti de blifvande nya räkenskapsformulären kunna redovisas i sammanhang med hvarje särskild Statsinkomst och sålunda, med undvikande af ofvanberörda olägenheter, större enkelhet och reda i Kronans räkenskaper vinnas, i underdånighet föreslagit att i frågavarande restantier, hvilka uti Statskontorets afgifna berättelse angående Statsverkets förvaltning, tillstånd och behof blifvit, på sätt ofvan är nämndt, beräknade till 50,000 R:dr Riksmynt, måtte vid blifvande Statsreglering på följande sätt fördelas å och således öka de inkomsttitlar, på hvilka, enligt utredde förhållanden, restantier af någon betydenhet uppkommit, nemligen:

Ordinarie Räntan	12,000
Arrendemedlen	8,000
Mantalspenningarne	5,000
Bötesmedlen	25,000
Summa R:dr Riksmynt	50,000

Med anledning af hvad sålunda nu blifvit i underdånighet anmäldt, utbad sig föredragande Departements-Chefen att få beträffande en del af ofvanstående punkter i underdånighet anföra följande:

a) Enär den till Statsverket inflytande eller *Kronan behållna* andelen af *Ordinarie Räntan* och Afradsspannmålen, hvilken sednare i följd af den verkställde

Skatteförenklingen, Departements-Chefen lika med Stats-kontoret, ansåg icke vidare behöfva, mer än öfriga i den ordinarie räntan ingående persedlar, skiljas ifrån nämnde ränta, sammanlagdt för åren 1852—1854 uppgått i medeltal till Riks:mt 1,719,674
samt härtill lades Landtstatens från och med år 1855 till Kronan ingående löningsräntor 274,500

Och ifrån summan 1,994,174
afdroges det belopp hvarmed salpeterhjelpen i Småland och Södermanland vore kalkulerad att genom sitt förändrade utgående minskas, eller 25,500

så visade sig att . . . . . R:dr 1,968,674

vore hvad som enligt sednaste årens erfarenhet skulle af denna inkomsttitel inflyta; och då de höga markegångsprisen för åren 1851—1855 äfven komme att ingå i medelmarkegångarne under nästa Statsreglerings-period, ansåg Departements-Chefen den Kronan behållna delen af Ordinarie räntan och afrads-spanmål med säkerhet kunna upptagas till 1,900,000 R:dr Riksmynt eller *400,000* R:dr mera, än hvad Stats-kontoret beräknat; hvarjemte Departements-Chefen, som instämde i det af Stats-kontoret uti dess ofvanberörda skrifvelse af den 17 i förliden månad framställda förslag angående *restantiernas* fördelning på de särskilda inkomst-titlarna, i underdånighet hemställde, att det i sådant afseende för ordinarie räntan föreslagna beloppet, *12,000 R:dr* Riksmynt, jemväl måtte nämnde ränta tilläggas.

b) Likaledes hemställde Departements-Chefen, på enahanda grund, att till den beräknade summan utaf *Arrende-medlen af Kungsgårdar och Kronolägenheter* måtte läggas de, enligt Stats-kontorets uppgift, under denna titel hänförlige *restantier 8,000* R:dr Rikmynt.

c) Beträffande *Tionde- och Hammarskatts-Jernet* samt, i sammanhang dermed, Fullmäktiges i Jern-kontoret ofvan omförmälda underdåniga framställning, ansåg Departements-Chefen, med afseende å hvad såväl bemälda Fullmäktige, som Bergs-kollegium, äfvensom Kammar-kollegium och Stats-kontoret, i underdånighet anfört, den Svenska jernhandteringens i allmänhet särdeles missgynnande ställning skäligen föranleda dertill, att all ordinarie beskattning å denna för Sverige naturliga och nödvändiga näringsgren blefve upphäfven. Då emedlertid, hvad angick tackjernstillverknigen, den del af denna handtering, som inom Bergslagerne bedrifves, vore med särskilda privilegier gynnad och omhägnad, ansåg Departements-Chefen sig ej ega skäl att, så länge dessa privilegier och friheter bibehöllos, ifrågaställa någon ytterligare nedsättning i beskattningen af denna näringsgren, än hvad redan blifvit genom Kongl. Kungörelsen den 14 November 1854 i nåder beviljadt; hvaremot för tackjernstillverkningen *utom bergslag* befrielse från den tryckande ordinarie skatten numera syntes vara både af billigheten och behofvet påkallad; hvadan Departements-Chefen i underdånighet tillstyrkte

det Kongl.

det Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Rikets Ständer medgifvandet af en dylik befrielse; och då, enligt meddelad uppgift, de utom bergslag belägne masugnar kunde antagas utgöra omkring hälften af hela antalet, hemställde Departements-Chefen derföre i underdånighet, att den af Stats-kontoret beräknade inkomsten af *Tionde-jernet*, 75,000 R:dr Riksmynt, endast måtte upptagas till hälften deraf, eller 37,500 R:dr nämnda mynt. Vidkommande åter stångjernstillverkningen, ansåg Departements-Chefen, lika med Fullmäktige i Jern-kontoret och Bergs-Kollegium, den derå lagda ordinarie skatt böra helt och hållet borttagas, en åtgärd, särskildt påkallad, på sätt Bergs-Kollegium äfven erinrat, af den rubbning i stångjernstillverkningens hittills åtnjutna förmåner, som uppkommit genom den sistlidet år meddelade tillåtelse till råämnets, eller tackjernets, utförande ur landet; hemställande Departements-Chefen alltså i underdånighet, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder föreslå Rikets Ständer, att hammarskatten måtte helt och hållet upphäfvas och stångjernstillverkningen hädanefter, i likhet med annan varu-förädling, endast beskattas genom årlig bevillnings-taxering, dervid något minimi-belopp för uppskattningen af behållna vinsten icke heller vidare syntes böra, mera än för annan industri, fastställas; och tillstyrkte Departements-Chefen, i enlighet härmed, att *Hammarskatts-jernet*, af Stats-kontoret upptaget till *150,000* R:dr Riksmynt, måtte vid beräkningen af Stats-verkets ordinarie inkomster helt och hållet uteslutas.

d) Då erfarenheten visat att *Mantalspenningarne*, i följd af ökad folkmängd, årligen tillvexte, samt denna inkomst år 1854 utgjort nära 555,000 R:dr Riksmynt, ansåg Departements-Chefen att om i anseende till den vid förra Riksdagen för backstugusittare med deras hustrur och enkor samt inhyseshjon medgifna befrielsen från mantalspenningars erläggande, nyssnämnda summa för säkerhetens skull minskades med 15,000 R:dr, ett belopp af 540,000 R:dr Riksmynt eller 15,000 R:dr mera, än hvad Stats-kontoret föreslagit, skäligen syntes kunna påräknas; hvarjemte till denna inkomsttitel äfven borde läggas de dertill hänförlige *restantier, 5,000* R:dr Riksmynt.

e) I enlighet med hvad förut är nämndt, borde jemväl den af *Bötes-medlen* beräknade inkomst-summa ökas med de på denna titel inflytande *restantier, 25,000* R:dr Riksmynt.

f) Då Kongl. Maj:t vore sinnad att till Rikets Ständer aflåta nådig Proposition, om upphörande af *Furage-afgiften af indelta Kavalleriet*, hemställde Departements-Chefen, att denna afgift, af Stats-kontoret upptagen till *50,000 Riksdaler Riksmynt*, måtte ur inkomstberäkningen utgå.

g) Som *Båk- och Lotsmedlen* under 1850—1854 i medeltal uppgått till öfver 180,000 R:dr Riksmynt och syntes vara i betydligt stigande, ansåg Departements-Chefen denna inkomst med visshet kunna beräknas till nämnda summa, eller *15,000* R:dr mera, än hvad Stats-kontoret föreslagit.

h) Ehuru *Danska fyringsmedlen*, i händelse den med Danmark nu pågående underhandling om Sundska Tullens utlösande skulle leda till det åsyftade ända-

målet, icke vidare skulle komma att utgå, ansåg Departements-Chefen likväl, att, då nämnde fråga ännu icke vore bestämdt afgjord, ifrågavarande medel tillsvidare borde bland Stats-inkomsterna upptagas.

i) Enär beräkningen af hvad *Tullmedlen* kunde komma att i den närmaste framtiden utgöra, berodde på de tullbestämmelser, som vid den förestående Riksdagen komme att fastställas och ännu icke med visshet kunde förutses, men till ledning dervid likväl förekomme, att Svenske Ledamöterna i den af Kongl. Maj:t i nåder förordnade Kommitté för ordnandet af Sveriges och Norriges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden under den 2 sistlidne Maj inkommit med underdånigt förslag till ny Tulltaxa och en för öfrigt i åtskilliga delar förändrad tull-lagstiftning, hade Departements-Chefen, under förutsättning, att detta förslag, hvaröfver vederbörande embetsverks utlåtanden ännu icke fullständigt ingått, komme att väsendtligen läggas till grund för Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers beslut i ämnet, ansett lämpligt att i främsta rummet taga i betraktande bemälde Kommitté-ledamöters uppgjorda beräkning dels öfver den sannolika ökning eller minskning i inkomst, som för hvarje särskild artikel skulle följa af den föreslagna nya tarifen, och dels öfver det resultat, som förmodades deraf uppkomma med hänsigt till tull-inkomsterne i deras helhet. I denna kalkyl vore den tull-uppbörd, hvilken, enligt nu i allmänhet gällande stadganden, skulle kunna äfven för kommande år beräknas, jemte de hittills till Handels- och sjöfarts-fonden samt Städernas tolag utgående afgifter, hvilka blifvit föreslagne att ingå i tull-afgiften, upptagne, på grund af 1855 års erfarenhet till ett sammanlagdt belopp af . . . B:ko R:dr 9,250,000
samt den minskning, som antagits blifva en följd af den föreslagna förändringen i tullsatsen, till 850,000
hvarjemte komme att afgå ersättningsanslag till Handels- och sjöfarts-fonden samt Städerna, tillhopa 1,000,000 1,850,000

så att Stats-verkets återstående tull-inkomst, efter Kommitterades förslag skulle blifva . . . . . B:ko R:dr 7,400,000

eller 11,100,000 Riksdaler Riksmynt. Mot denna beräkning kunde måhända anmärkas, att det syntes nog djerft att antaga just det år (1855), hvars tull-uppbörd så betydligt öfverstigit alla de föregående årens, såsom den måttstock, hvarefter förhållandet i allmänhet för framtiden borde bedömas. I detta afseende finge likväl erkännas, att de skäl, hvarpå kommitterade grundat ett sådant förfarande, egde en ganska hög grad af giltighet. Det kunde nemligen, enligt Departements-Chefens omdöme, icke förnekas: att, i bredd med ett allmänt betydligt ökadt välstånd, landets förmåga att till förbrukning införa utländskt gods äfven stigit; att följaktligen, i afseende å de för tull-uppbörden vigtigaste artiklarne, såsom Socker, Kaffe, Tobak, Vin m. m. icke gerna någon minskning i införsels-qvantiteterna, annat än möjligen undantagsvis, borde kunna motses; att då, från och med innevarande år, införsel blifvit tillåten för en stor del varor, som förut varit till införsel förbjudna, häraf äfven borde förväntas en ej obetydlig inkomst

utöfver hvad som ingått år 1855; att, då några af de vigtigare kassa-artiklarne, såsom Gryn, alla slag utom af spanmål, samt feta Oljor, hvilka under vanliga förhållanden inbragte ej obetydliga summor, under en del af sistnämnde år undantagsvis varit befriade från införsels-tull, afseende jemväl borde fästas derå, att ifall, på sätt Kommitterade föreslagit, dessa artiklar framdeles åter komme att med tull beläggas, derigenom likaledes kunde påräknas någon förhöjning i tull-inkomsterna; samt slutligen, att genom de betydliga tull-nedsättningar och lättnader i rörelsen, som enligt Kommitterades förslag skulle komma att ega rum, en i allmänhet ökad förtullning otvifvelaktigt borde framkallas. Då nu härtill komme, att under den tid, som förflutit sedan dessa beräkningar blifvit uppgjorde, eller under de första åtta månaderne af innevarande år, tull-inkomsterna jemte afgifterna till Handels- och sjöfarts-fonden icke allenast hållit jemna steg med det föregående årets, utan med en sammanlagd summa af ej mindre än 2,116,000 R:dr Riksmynt öfverstigit hvad som under motsvarande tid 1855 häraf influtit, och den erfarenhet, som sålunda kunnat vinnas, helt och hållet bekräftade ofvannämnde, på endast sannolikheter grundade åsigt; så ansåg Departements-Chefen, i betraktande af allt detta, att, om från det total-belopp 11,100,000 R:dr Riksmynt, hvilket Kommitterade antagit såsom blifvande tull-uppbörd, ytterligare afdroges 600,000 R:dr — hvartill kunde vara så mycket mera anledning, som Kongl. Maj:t måhända komme att äfven föreslå borttagandet af tullen å salt och några andra större, för den fattigare befolkningen synnerligast betungande förbruknings-artiklar, — kunde med all erforderlig trygghet den summa, hvilken Stats-kontoret på helt andra grunder infört i sin beräkning, eller 10,500,000 Riksdaler Riksmynt, antagas såsom den inkomst, hvilken Stats-verket hade att af Tullmedlen årligen påräkna.

j) Då *Chartæ-Sigillatæ-medlen* under åren 1852—1854 i medeltal utgjort något öfver 1,305,000 R:dr Riksmynt, samt, om än antagas måste, att de under sistnämnde år beslutade förändringar i författningen om stämplade pappers-afgiften förorsakat någon minskning i dennna intrad, samma minskning likväl icke skäligen kunde beräknas till högre belopp, än omkring 100,000 R:dr; hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att inkomsten af ifrågavarande medel måtte i rundt tal upptagas till 1,200,000 R:dr Riksmynt, eller 135,000 R:dr mera, än hvad af Stats-kontoret beräknats.

k) Som *Bränvins-Afgiften,* hvilken vid sednaste Riksdag beräknades till 3,000,000 R:dr Banco och nu af Stats-kontoret blifvit till enahanda belopp eller 4,500,000 R:dr Riksmynt upptagen, för år 1855, sedan kontrollerings m. fl. kostnader utgått af sjelfva skatten, influtit med öfver 4,600,000 R:dr sistnämnde mynt; så, och då genom jemförelse mellan de hittills skedda anmälningarne till bränvinsbränning för innevarande år och dem, som till samma tid nästlidne år egt rum, det visat sig, att i sådana anmälanden kunde för detta år antagas en förhöjning af mer än 300,000 R:dr R:mt samt det förra årets erfarenhet jemväl ådagalagt, att de i sjelfva verket inflytande tillverkningsafgifterna med lika stor summa öfverstiga anmälningarnes belopp,

hvartill komme, att de mindre bränneriernes afverkningsförmåga visat sig vara allt för lågt beräknad och att, om, såsom antagligt vore, rättelse härutinnan komme att ega rum, inkomsten äfven komme att i mån derefter ökas; ansåg Departements-Chefen, med tillika fästadt afseende å den i andra länder vunna erfarenhet om bränvins-skattens alltjemnt fortsatta stigande, inkomsten af denna tillverkning med visshet kunna beräknas till 4,800,000 R:dr R:mt eller 300,000 R:dr mera, än hvad Stats-kontoret upptagit.

l) Enligt hvad förut blifvit föreslaget skulle *Restantierne*, af Stats-kontoret beräknade till *50,000* R:dr R:mt, upptagas under de titlar, hvilka de rätteligen tillhörde, och således såsom särskild inkomst-titel försvinna.

I öfrigt hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att de af Stats-kontoret föreslagna beräkningar måtte tagas till grund för Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet.

Om hvad Departements-Chefen sålunda i underdånighet föreslagit af Kongl. Maj:t i nåder bifölles, skulle derigenom i förhållande till nu gällande Riks-stat uppkomma följande *förhöjning;* nemligen:

å Ordinarie Inkomsterne:

1:o	*Ordinarie Räntan*	*Rdr*	*Rmt*	1,125,265.
2:o	*Tionde Spanmål*	„	„	323,860.
4:o	*Arrende-medel* af Kungsgårdar och andra Krono-lägenheter	„	„	68,000.
9:o	*Mantalspenningarne*	„	„	30,500.
10:o	*Bötes-medel*	„	„	32,500.
11:o	*Kavalleri-Regementenas Hästvakans-spanmål.*	„	„	57,850.
12:o	*Ständiga Rote-vakans-afgifter vid Skånska Infanteri-Regementena*	„	„	5,900.
18:o	*Båtsmans-vakans-afgift*	„	„	4,000.
19:o	*Krut- och Salpeter-försäljnings-medel*	„	„	30,000.
20:o	*Kontroll-stämpel-medel*	„	„	2,000.
21:o	*Båk- och Lots-medel*	„	„	37,500.
22:o	*Danska Fyrings-medel*	„	„	55.
25:o	*Extra medel och uppbörder*	„	„	1,230.

å Extra Ordinarie Inkomsterna:

27:o	*Tull-medlen*	„	„	2,700,000.
30:o	*Chartæ-Sigillatæ-medlen*	„	„	135,000.
31:o	*Bränvins-afgiften*	„	„	300,000.
		Summa	*R:mt*	*R:dr* 4,853,660.

Deremot skulle *minskning* uppstå å nedanstående *Ordinarie Inkomst*-titlar med följande belopp, nemligen:

Afrads-spanmålen	*R dr*	*R:mt*	480,000.
5:o *Silfver-tionde, Myntare-lön och Slag-skatt*	„	„	750.
6:o *Koppar-räntan*	„	„	53,000.
8:o *Tionde och Hammarskattsjernet*	„	„	175,650.
8:o *Svafvel-bruks-Tionden*	„	„	125.
14:o *Vakans-afgifter* af nyroterad jord	„	„	3,000.
15:o *Rote-vakans-afgift* af utsockne frälse-hemman i Halland	„	„	375.
16:o *Furage-afgift* af indelta kavalleriet	„	„	48,450.
17:o *Tross-passerolans-afgift*	„	„	20.
23:o *Konvoj-Kommissariatets bidrag till Turkiska beskickningens aflöning*	„	„	200.
24:o *Observations-medel*	„	„	7,000.
26:o *Intresse-medel*	„	„	40.
äfvensom å Restantierne	„	„	195,000.
Summa	*R:dr*	*R:mt*	963,610.

Då från ofvanstående föreslagna förhöjningar Rdr Riksmynt . .	4,853,660.
dragas omförmälda nedsättningar	963,610.
återstode således en ökad tillgång af Rdr Riksmynt	3,890,050.

Härefter utbad sig Departements-Chefen i underdånighet, att nu äfven få uppgifva de *tillgångar*, hvilka möjligen kunde vara att påräkna för fyllande af sådana *tillfälliga anslagsbehof*, som blott för en gång eller för viss tidrymd uppstode; och anmälde i sådant afseende Departements-Chefen i underdånighet, att, enligt från Fullmäktige i Riksgälds-kontoret inhemtade upplysningar, nämnde Verks ställning vid 1857 års slut, eller den tidpunkt, då nästa statsreglering sannolikt komme att vidtaga, blifvit approximativt beräknad att vara följande, nemligen:

Tillgångar	Banko	R:dr	16,286,000.
Skulder	„	„	7,057,000.
således öfverskott	„	„	9,229,000;

men då bland tillgångarne blifvit upptaget *dels* hvad som enligt förslagsberäkning öfver skulder och tillgångar i följd af de till jernvägsanläggningar upplånte och anslagne medel visat sig utgöra bristen vid 1857 års slut, eller omkring Banko R:dr 4,995,000. *dels* åtskilliga sådana fordringar, för hvilka Riksgälds-kontoret, efter all sannolikhet, icke hade att förvänta någon godtgörelse, såsom för:

Transport		4,995,000.

	Transport	4,995,000.
förskott till inlösen af 1 bränvins-brännings-redskap, omkring	50,000.	
förskjutne kostnader för instundande riksdag, omkring . . .	280,000.	
lyftade medel å det vid 1850—1851 års riksdag anvisade mindre kreditiv, omkring	624,000.	
kreditivet till postskjuts-legans förhöjning	13,000.	
kreditivet till neutralitetens upprätthållande	2,500,000.	
lyftade medel å det vid sednaste riksdag beviljade kreditiv till rikets försvar	1,550,000.	
kreditivet till bestridande af kostnader för Sveriges deltagande i Pariser-Expositionen	50,000.	5,067,000.
tillsammans	Banko R:dr	10,062,000.

så visade sig häraf, att vid omförmälde tidpunkt, eller nästkommande års slut, Riksgälds-kontoret icke komme att ega något samladt disponibelt öfverskott, utan fastheldre en brist af omkring *850,000* R:dr Banko, hvilken ytterligare skulle komma att ökas, derest anvisning skedde på de låne- och anslagssummor, (uppgående sammanlagdt till något mera än 888,000 R:dr), hvilka blifvit ställda till Kongl. Maj:ts nådiga disposition, men hvaraf någon utbetalning hittills icke ifrågakommit.

Härvid borde likväl anmärkas, att bland skulderne blifvit upptagne dels åtskilliga betydliga belopp, hvilka ej kunde komma i fråga att på en gång eller i den närmaste framtiden utbetalas, såsom t. ex återstoden af Riksgälds-kontorets gamla skuld till Rikets Ständers Bank, uppgående vid *1857* års slut till 2,376,000 R:dr Banko, hvarå, förutan ränta, endast skulle årligen afbetalas 88,000 R:dr nämnde mynt, dels ock ännu innestående 450,000 R:dr af det å Riksgälds-kontoret anvisade kreditiv för utomordentliga försvarsanstalter, och hvilka medel numera sannolikt ej behöfde anlitas; hvarförutan borde tagas i betraktande, att hela den utbetalning, som tillhörde Riksgälds-kontoret för jernvägsanläggningarne, och som vore beräknad att vid 1857 års slut uppgå till en summa af 5,910,000 R:dr Banko, skulle komma att besörjas, utan att Riksgälds-kontoret för detta ändamål behöfde upptaga vidare lån, än som redan skett, utgörande endast 173,466 R:dr 32 sk.; så att, för den händelse Rikets Ständer skulle finna dessa jernvägsmedel böra, enligt det derom fattade beslutet, genom utgifvande af Stats-obligationer betäckas och Riksgälds-kontoret återgäldas, största delen bäraf blefve att anse såsom ett samladt öfverskott vid begynnelsen af den nästkommande Statsreglerings-perioden.

Men, äfven utan att taga i beräkning något sådant öfverskott vid början af denna tidrymd, visade sig dock, att under de år, då nästa Statsreglering blefve gällande, det med säkerhet kunde påräknas, att till Riksgälds-kontoret komme att inflyta ganska betydliga summor, hvilka, enligt Departements-Chefens åsigt, kunde och borde beräknas såsom tillgång för fyllande af Statens extra och tillfälliga behof under samma tid. Departements-Chefen funne nemligen det ej öfverensstämma med en riktig Statshushåll-

nings-grundsats, att de öfverskott och inkomster, hvilka under nämnde tid, eller åren 1858, 1859 och 1860, komme att till Riksgälds-kontoret ingå, blefve derstädes samlade och upplagde, utan borde dessa medel, enligt Departements-Chefens tanke, i samma mån de inflöte, återgifvas åt rörelsen genom att användas till de extra ordinarie statsutgifter, hvilka vore af behofvet påkallade, på samma sätt, som Statens vanliga inkomster voro beräknade att för en viss tid betäcka de under densamma belöpande ordinarie statsbehofven; och ansåg Departements-Chefen, att, till ledning vid bedömmandet af de tillgångar utaf omförmälda beskaffenhet, hvilka under nyssnämnde tidrymd skulle blifva för Riksgälds-kontoret disponibla, kunde uppställas följande approximativa beräkning, nemligen:

A. Öfverskotten på Stats-verkets Inkomster.

Enligt afslutad Rikshufvudbok hade Stats-verkets inkomster för 1854 uppgått till mer än 22,000,000 R:dr Riksmynt; men då Kronouppbörden för 1855, med mera än 885,000 R:dr öfverstigit det föregående årets, och tullinkomsterne för samma år 1855 äfven ökats med mera än 1,900,000 R:dr Riksmynt, kunde Stats-verkets inkomster för *år 1855* i rundt tal upptagas till R:dr Riksmynt . . . . . 24,700,000.

Under innevarande år 1856 hade Tull-inkomsten redan med ett belopp af mera än 2,000,000 R:dr R:mt öfverstigit, och komme bränvinsskatten att med åtminstone 500,000 R:dr öfverskjuta hvad af dessa begge inkomst-titlar år 1855 influtit; men om tillökningarne i dessa afseenden här endast upptoges till sammanlagdt 2,000,000, skulle likväl Stats-verkets inkomst för *år 1856* utgöra . . . . . 26,700,000.

För nästkommande år kunde bränvins-skatten antagas uppgå till samma belopp, som under det innevarande; hvaremot Departements-Chefen ej ansåg sig böra beräkna någon tillökning i tull-inkomsterna utöfver hvad som år 1855 egde rum; och upptoges således statsverkets inkomst för *år 1857* endast till . . . . . 25,200,000.

Sammanlagda stats-inkomsten för åren 1855, 1856 och 1857 skulle således blifva 76,600,000

och om härifrån afdroges utgifterna enligt Riks-staten (21,537,450), med tillägg för brister i förslags-anslagen:

för år 1855	22,000,000	
för år 1856	22,000,000	
för år 1857	22,000,000	66,000,000

så visade sig, att på Statsverkets inkomster under nämnde tid kunde med säkerhet antagas uppkomma ett öfverskott af tillsammans Riksdaler R:mt 10,600,000

Transport 10,600,000

Transport 10,600,000

B. Den till Riksgälds-kontoret ingående allmänna Bevillningen.

Denna inkomst hade enligt Riksgälds-kontorets uppgift, sednast uppgått till 1,995,000 R:dr R:mt och, under förutsättning att grunderna för beskattningen blefve i det väsendtligaste oförändrade, kunde alltså samma inkomst för åren 1858, 1859 och 1860 i rundt tal upptagas till sammanlagdt 6,000,000

C. 1857 års Bidrag för bestridande af de på Riksgälds-kontoret anvisade utgifter, hvilket vid början af år 1858 borde från Stats-kontoret ingå och enligt Riks-staten utgjorde 2,222,070 R:dr R:mt, upptoges i rundt tal till 2,200,000

Summa R:dr R:mt 18,800,000

Från denna summa, såvida den skulle uttrycka hvad som vore disponibelt för framtida behof, borde dock afdragas hvad som redan blifvit anvisadt att utgå såsom anslags- och lånesummor (hvaribland den betydligaste utgjordes af de i lånet för jernvägen mellan Fahlun och Gefle belöpande andelar, tillsammans 960,000 R:dr): uppgående dessa summor, hvaraf emellertid någon utbetalning ej inträffade förr än efter 1857 års slut, till omkring 1,170,000

Och skulle alltså för tillfälliga anslagsbehof under nästkommande Statsreglerings-period vara att utaf nu omförmälda tillgångar disponera en summa af minst . . . . . Riksdaler Riksmynt 17,630,000

I denna beräkning hade likväl ej blifvit intagne dels de mindre bevillningar m. fl. afgifter, hvilka till Riksgälds-kontoret ingå, dels inflytande räntor och afbetalningar å förut beviljade lån och anslag, enligt Riksgälds-kontorets uppgifter, för närvarande uppgående till sammanlagdt omkring 400,000 R:dr årligen, men som framdeles komma att ökas, likasom å andra sidan ej heller blifvit afräknadt hvad som enligt äldre fortfarande förbindelser tillhörde Riksgälds-kontoret att utbetala, utgörande omkring 650,000 R:dr hvarje år.

Särskildt ville Departements-Chefen hafva i underdånighet fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derpå, att uti nu uppgjorda beräkning icke blifvit upptaget något tillskott från Rikets Ständers Bank, ehuru det läte sig förmoda, att Rikets Ständer äfven vid denna riksdag kunde finna lämpligt förordna om öfverlemnande till större eller mindre del af den derstädes för åren 1854, 1855 och 1856 samlade vinst, hvilken för förstnämnda

förstnämnda år uppgått till Riksmynt Riksdaler 1,301,728
och för år 1855 till 1,187,410
samt innevarande år ansågs komma att utgöra ungefärligen samma belopp,
som för år 1854, eller i rundt tal 1,300,000
tillsammans R:dr R:mt 3,789,138

Efter att sålunda hafva i underdånighet sig yttrat rörande beräkningen af så väl Stats-verkets ordinarie och extra ordinarie inkomster, som de för tillfälliga anslagsbehof påräkneliga tillgångar, anhöll Departements-Chefen i underdånighet, att, i sammanhang med frågan om de till Departementet hörande utgift-staters reglerande, få i underdånighet anmäla hvad Stats-kontorets ofvanomförmälda berättelse innehölle i de delar, som ej afsåge inkomstberäkningen.

Hvad Departements-Chefen nu i underdånighet hemställt, och hvari Stats-Rådets öfrige Ledamöter till alla delar instämde, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo.
Carl von Schantz.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-rådet å Stockholms Slott den 14 October 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther;*
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Lagerheim;* samt
Stats-råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-rådet Gripenstedt, anhöll i underdånighet att få underställa Kongl. Maj:ts nådiga omprövande de Finans-departementets föredrag-

ning tillhörande frågor, som anginge regleringen af *utgifterne* å Riks-statens första, sjunde och nionde hufvud-titlar; i hvilket afseende sålunda först förekom beräkning af anslagen å

Första hufvud-titeln,

omfattande Kongl. Hof- och Slotts-staterna.

Departements-Chefen anmälde härvid i underdånighet:

1:o Riks-marskalks-embetets underdåniga Memorial den 13 i denna månad, deruti Riks-marskalks-embetet, med anledning af H. K. H. Arffursten, Hertigens af Östergöthland förestående förmälning, hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer att bevilja dels ett anslag för en gång i och för inredande af den våning, som komme att af deras Kongl. Högheter, Hertigen och Hertiginnan, efter deras förmälning, begagnas, äfvensom anskaffande af nödiga möbler dertill samt öfrige inventarier för deras Kongl. Högheters bosättning, hvilket anslag, enär den enda till bostad för deras Kongl. Högheter, efter deras förmälning, lämpliga lokal, som för närvarande funnes, nemligen det Arffurstliga palatset vid Gustaf Adolfs torg vore till sitt inre oundgängligen i behof af reparation för att kunna af deras Kongl. Högheter bebos, samt för öfrigt derstädes saknades möbler, husgeråd och alla andra för bosättning erforderlige inventarier, Riks-marskalks-embetet, med afseende å nu gällande höga arbetslöner och inköpspris, föreslagit till en summa af 150,000 Riksdaler riksmynt, dels ock ett årligt anslag till deras Kongl. Högheters hofhållning af 150,000 R:dr samma mynt, på det sätt, att i sistnämnda belopp borde inbegripas 18,000 r:dr riksmynt såsom H. K. H. Hertiginnans handpenningar, samt att H. K. H. Hertigen från och med den tid detta anslag finge uppbäras, frånträder den af H. Kongl. Höghet hittills uppburna andel uti anslaget till deras Kongl. Högheter Arf-furstarne.

Då, enligt hvad Riks-marskalks-embetet anmält, för H. K. H. Hertigens af Östergöthland hofhållning skulle, efter H. Kongl. Höghets förmälning, erfordras årligen 150,000 R:dr riksmynt, deruti inbegripne ofvannämnde handpenningar, men härutaf $^5/_{17}$delar eller i rundt tal 44,000 R:dr, borde enligt den delningsgrund, som, i förhållande efter de förenade rikena Sveriges och Norriges olika folkmängd, blifvit antagen, belöpa sig på sistnämnde rike, hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte af Rikets Ständer i nåder äska, såsom svenska Statsverkets bidrag till nämnda hofhållning, det återstående beloppet 106,000 R:dr, att i riks-staten uppföras under benämning: "Deras Kongl. Högheter Hertigen och Hertiginnan af Östergöthland"; Och som för H. K. H. Prins Oscar, efter tillträdandet af detta ökade anslag, icke längre erfordrades någon andel uti det hittills varande anslaget till deras Kongl. Högheter Arf-furstarne, hemställde Departements-Chefen, att detta anslag, nu 30,000 R:dr riksmynt, måtte, för "Deras Kongl. Högheter Hertigen af Dalarne och Prinsessan Eugenie", bestämmas till 20,000 R:dr riksmynt.

Emellertid, då den nya stats-regleringen sannolikt icke komme att tillämpas förr än från och med år 1858, men H. K. H. Hertigens af Östergöthland förmälning lärer

vara ämnad att dessförinnan ega rum, tillstyrke Departements-Chefen underdånigst, att för år 1857 Hans Kongl. Höghet, med åtnjutande af 10,000 R:dr från Deras Kongl. Högheter Arf-Furstarnes nuvarande anslag, måtte genom framställning till Rikets Ständer beredas fyllnadsanslag till Hofhållningen för en gång med 96,000 R:dr Riksmynt; äfvensom det anslag Riks-marskalk-Embetet föreslagit till Deras Kongl. Högheter Hertigens och Hertiginnans af Östergöthlands bosättning, 150,000 R:dr, skulle, enligt Departements-Chefens underdåniga åsigt, på enahanda sätt ingå i extra Statsregleringen.

2:o. Riks-Marskalks-Embetets underdåniga Memorial den 21 sistlidne Maj, af hufvudsakligt innehåll, att utaf det anslag till underhåll af Kongl. Residens-Slottet och öfrige till Kongl. Hofhållningen upplåtne byggnader, som vid 1818 års Riksdag bestämdes, och hvilket, sedan det vid Riksdagen år 1844 blifvit från sjunde till första Hufvud-titeln öfverflyttadt, ännu fortfarande utginge med 32,000 R:dr banko om året, blifvit afsedde:

till underhåll af Kongl. Slottet med f. d. Oxenstjernska huset och vaktstallen derinvid 25,000;
deraf likväl till arfvoden åt den vid slottsbyggnaden anställde personal årligen utgått 2,366: 32.

„ „ „ Kongl. Hofstallet 2,000,

„ „ „ H. K. H. Arf-Furstens Palats, Öfver-hofstallmästare-bostället, Under-stallmästare-bostället, f. d. Oldenburgska huset, det Kongl. stallet tillhörande smedje-, sadelmakare- och vedbodbyggnaderne, H. M. Enke-Drottningens stall med tillhörande boställsrum och uthusbyggnader, Kongl. fatburen, husgerådskammarens magasinshus samt tvättstugan under Norrbro . . 5,000;

att, då underhålls-kostnaden för H. K. H. Arf-Furstens Palats och de derefter uppräknade byggnader, under sednast förflutna sex år uppgått till 37,963 R:dr 8 sk. 8 rst.
men anslaget för nämnde år endast utgjort tillsammans 30,000 R:dr,
hade alltså utgifterne för berörde byggnader öfverstigit
inkomsterna med . . . . . 7,963 R:dr 8 sk. 8 rst,
eller i medeltal årligen 1,327 R:dr 9 sk. 5 rst. allt banko, hvilket belopp blifvit af anslaget till Kongl. Slottet godtgjordt; — att, detta oaktadt, åtskilliga betydliga arbeten å en del af dessa byggnader vore af behofvet högt påkallade, men måst år ifrån år uppskjutas, enär deras verkställande skulle hafva gjort underhållsmedlen för Kongl. Slottet alldeles otillräckliga; — att, äfven å sjelfva slottet jemte Vaktstallen och f. d. Oxenstjernska huset oundgängeligen förestode i den underdåniga skrifvelsen uppräknade arbeten af sådan omfattning, att anslagssumman omöjligen kunde förslå till bestridande af kostnaden derför, beräknad till mer än 120,000 R:dr banko; samt att, ehuru dessa arbeten vore ämnade att utföras endast successivt, det likväl icke vore möjligt att verkställa dem med det nuvarande anslaget.

Med stöd af hvad sålunda blifvit i underdånighet anfördt, och då Riks-marskalks-

Embetet ansett, att en tillökning uti ofvanberörde underhållssumma af 10,000 R:dr b:ko om året skulle göra det möjligt att småningom, utan särskildt anslag, verkställa alla de förenämnde stora reperationerne jemte de årliga mindre underhållsarbetena, äfvensom den ytterst nödvändiga nybyggnaden af Vaktstallen, hade Riks-marskalks-Embetet, under åberopande jemväl af Ståthållare-Embetets å Stockholms Slott derom gjorda begäran, i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes uti Nådig Proposition till Rikets Ständer föreslå, att anslaget till underhåll af Kongl. slottet samt öfrige här ofvan uppräknade, Staten tillhörande byggnader måtte, med ett till 42,000 R:dr b:ko årligen förhöjdt belopp, från och med nästkommande år utgå.

Med afseende å hvad Riks-marskalks-Embetet sålunda anmält angående behofvet af tillökning uti anslaget till underhåll af Kongl. Residens-slottet och öfriga till den Kongl. Hofhållningen upplåtne byggnader, hemställer Departements-Chefen i underdånighet, det Kongl. Maj:t ville hos Rikets Ständer föreslå, att nämnde anslag måtte vid den blifvande statsregleringen förhöjas med 15,000 R:dr Riksmynt om året eller till 63,000 R:dr samma mynt.

3:o. Riksmarskalks-embetets underdåniga Memorial den 19 sistlidne Juli, deruti, jemte förmälan, hurusom Ståthållare-embetet å Stockholms slott tillkännagifvit, att ej mindre anslaget till uppköp af ved och kol för de Kongl. och Furstliga Hofvens behof, hvilket alltifrån år 1819 utgått med ett oförändradt belopp af 25,210 R:dr Banko om året, än äfven de till Kongl. slottet och H. K. H. Arffurstens palats för inre polis-, lys- och renhållningen samt brandväsendet och yttre lyshållningen anslagne medel, hvilka från och med år 1841 utgjort tillhopa 16,417 R:dr samma mynt årligen, med tillägg endast år 1852 af 613 R:dr Banko för den då tillkomna lyshållningen m. m. vid H. K. H. Arffurstens palats, numera, i anseende till det på sednare åren betydligt stegrade priset å så väl ved och kol samt omkostnaderne för upptagning deraf, som olja, materialier och arbetslöner m. m. vore alldeles otillräckliga, Riksmarskalks-embetet, i enlighet med Ståthållare-embetets begäran, och på grund af bifogade kostnadsförslag, underdånigst anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes, uti Nådig proposition till Rikets Ständer föreslå, att anslaget till inre polis-, lys- och renhållningen, hvilket nu utgjorde 11,230 R:dr, måtte förhöjas med 3,770 R:dr eller till 15,000 R:dr; anslaget till ved och kol varda från nuvarande beloppet, 25,210 R:dr, ökadt genom tillagde 8,123 R:dr 16 sk. till 33,333 R:dr 16., samt anslaget till brandväsendet och yttre lyshållningen vid Kongl. slottet och H. K. H. Arffurstens palats, nu 5,800 R:dr, ökas med 866 R:dr 32 sk. eller till 6,666 R:dr 32 sk., allt Banko.

Med anledning häraf hemställde Departements-Chefen i underdånighet, det Kongl. Maj:t behagade hos Rikets Ständer föreslå, att ofvanberörde anslag måtte, i enlighet med Riksmarskalks-embetets underdåniga förslag, höjas, nemligen:

Anslaget: *Polis-, lys- och renhållning vid Kongl. slottet och Arfprinsens palats* till . . . . . 22,500 R:dr,
Anslaget: *Ved och kol för de Kongl. hofven* till . . . . . 50,000 R:dr,
samt Anslaget: *Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Kongl. slottet och Arfprinsens palats* till . . . . . 10,000 R:dr,
allt riksmynt.

Hvad Departements-Chefen sålunda angående regleringen af nu omförmälde anslag under Första Hufvudtiteln underdånigst hemställt och hvaruti Statsrådets öfrige ledamöter jemväl instämde, fann Kongl. Maj:t godt i Nåder gilla och bifalla.

Då härefter till pröfning förekommo utgifterna under riksstatens

Sjunde hufvud-titel,

innefattande anslagen för Finans-Departementet; —
erinrade först Departements-Chefen i underdånighet, hurusom de tillökningar uti anslagen å denna Hufvud-Titel, hvilka ansetts böra af Rikets Ständer äskas för tillvägabringande af den utaf Kongl. Maj:t under den 11 innevarande månad beslutade lönreglering för Finans-Departementets Expedition och de under detta Departement lydande Embetsverk, nemligen Kammar-kollegium, Stats-kontoret, jemte Mynt- och Kontrollverken, Kammar-Rätten och Öfver-Intendents-Embetet, funnos uti protokollet öfver Finans-ärenden för nämnde dag upptagne; hvarefter Departements-Chefen underdånigst hemställde, att sedan, med anledning af gjord framställning angående förhöjning i aflöningen för gesäller och drängar vid Kronobageriet samt Slotts- och förrådsmagasinet härstädes, Kongl. Maj:t i enlighet med hvad ej mindre Stats-kontoret än Krigs-kollegium i underdånighet tillstyrkt, under den 2 November 1855, medgifvit, att, med beräkning från och med den 1 Juli samma år, den kontanta aflöningen måtte få förhöjas, för 1 ordinarie och 4 extra gesäller vid härvarande Kronobageri från 25 R:dr till 33 R:dr 16 sk. i månaden för hvardera, och för hvarje af de 3 drängarne vid Slotts- och Förrådsmagasinet härstädes från 133 R:dr 16 sk. till 200 R:dr om året, samt att dessa tillökningar, utgörande tillsammans 700 R:dr B:ko, eller 1,050 R:dr R:mt, finge, under afbidan af deras uppförande å stat under 7:de Hufvud-titeln, tills vidare utgå af 4:de Hufvud-titelns anslag till spanmålsuppbandlings- och bagerikostnader, frågan om den sålunda tills vidare beviljade lönförhöjningens uppförande såsom tillägg å anslaget för Stats-kontoret och kronomagasinerna nu måtte ingå i den nådiga propositionen till Rikets Ständer; Och tillstyrkte Departements-chefen derjemte i underdånighet, att anslaget för Tullverket 800,000 R:dr Banko eller 1,200,000 R:dr riksmynt, som i nuvarande riks-stat finnes uppfördt i egenskap af förslags-anslag att af Tullmedlen direkte utgå, måtte, med afseende å de, jemte tulluppbörden, stigande afkortningar, restitutioner och omkostnader samt aflöningar, hvilka utgifter år 1855 uppgått till mer än 1,800,000 R:dr, höjas med 600,000 R:dr sistnämnda mynt; hvaremot

Departements-Chefen, med anledning af hvad vid regleringen af utgifterna å andra hufvud-titeln blifvit bestämdt, angående upptagande å denna hufvud-titel af det belopp, 6,000 Riksdaler riksmynt, som hittills af anslaget till byggnader och reparationer i landsorterne utgått till styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket, i underdånighet erinrade, hurusom detta anslag, till följd häraf, borde minskas med ett motsvarande belopp eller 6,000 R:dr riksmynt; äfvensom Departements-Chefen ansåg, att, då ljuspenningarne, som utginge af anslaget till skrifmaterialier och expenser samt ved och ljus, voro ämnade att upphöra inom de embetsverk, för hvilka Kongl. Maj:t nu i nåder föreslagit förbättrade löner, detta förslags-anslag, i händelse af bifall härtill, kunde minskas med 4,750 R:dr riksmynt.

Beträffande härefter sådane å nu ifrågavarande hufvud-titel erforderliga anslag, hvilka borde anvisas å de tillgångar, som komme att för tillfälliga behof afses, anmälde Departements-Chefen i underdånighet:

1:o Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader underdåniga memorial den 30 sistlidne Augusti, deruti, med anledning af en utaf Ståthållare-embetet vid Drottningholms Kongl. lustslott gjord framställning, att, då den emellan nämnde lustslott och Kersön befintliga flytande trädbro vore nära oduglig och fördenskull ny bro på detta ställe otvifvelaktigt snart erfordrades, en chaussé måtte, i stället för flottbro, byggas öfver sundet i samma sträcka som bron ligger, bemälde styrelse anmält, att Distriktchefen, majoren F. W. Leijonancker i berörde hänseende verkställt undersökningar samt utarbetat plan till chaussé-byggnad öfver Drottningholms-sundet, hvilken, enligt insänd ritning och kostnadsförslag, skulle kunna för 80,662 R:dr 32 sk. banko verkställas; men att, med rättelse efter den plan jemte kostnadsförslag, som blifvit genom styrelsens försorg, redan år 1848 upprättad och nu med afseende å dagsverkens och materialiers under tiden stegrade pris, samt med en genom brobyggnaderne vid Traneberg och Nockeby vunnen erfarenhet, öfversedd, ny flottbro öfver Drottningholms-sundet, hvarest ej ifrågakomme behof af att, såsom vid Traneberg och Nockeby, åvägabringa rörlig bro för sjötrafiken, kunde anläggas för en summa af 40,500 R:dr banko.

Då, enligt hvad kändt och vitsordadt var, den emellan Drottningholm och Kersön befintliga trädbro befunne sig i sådant skick, att i dess ställe någon ny förbindelse mellan sundets stränder måste tillvägabringas, vare sig genom chaussé-anläggning eller brobyggnad, men kostnaden derför, äfven efter lägre förslaget, icke kunde af det strängt anlitade stats-anslaget för byggnader och reparationer i landsorterne eller af andra tillgängliga medel bestridas, ansåg Departements-Chefen annan utväg dertill icke förefinnas, än att till Rikets Ständer, hos hvilka det nära förestående behofvet af jemväl denna bros ombyggnad blifvit i nådig proposition den 16 November 1853 angifvet, göra nådig framställning om beviljande af den för en ny flottbro på ifrågavarande ställe erforderliga summa, i rundt tal 61,000 R:dr riksmynt.

2:o Öfver-Intendents-embetets underdåniga Memorial den 26 sistlidne Augusti, deruti embetet, till underdånig åtlydnad af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 15 Mars in-

nevarande år och i anledning af väckt fråga om Nådig Propositions aflåtande till Rikets Ständer angående ytterligare anslag till iståndsättande af Wadstena slott, afgifvit dels berättelse om de åtgärder, som, på grund af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 13 Juli 1850, hittills blifvit för detta ändamål vidtagna, dels ock förslag till slottets fullständiga iståndsättande i afseende å det yttre, äfvensom till nödig stensättning vid grafkanterna omkring slottsborggården. I sådant afseende hade Öfver-Intendents-embetet, som genom sistnämnda Nådiga Bref blifvit anbefaldt att föranstalta om verkställighet af alla, med hänsigt till slottets och dess torns yttre iståndsättande, uti ett år 1850 uppgjordt kostnadsförslag upptagne, till 15,637 R:dr 36 sk. beräknade reparationer, underdånigst anmält, att ifrågavarande reparationer blifvit af brist på tillgångar inskränkte till de fyra särdeles förfallne valltornen jemte de smärre mellanbyggnader, som förenade de båda norra tornen med slottets hufvudbyggnad; samt att, då härvid visat sig, att alla delar af byggnaderna vore långt mera förfallna än som genom de derå verkställde besigtningar kunnat utrönas, äfvensom att grundmurarne under slottet på flera ställen vore nedrasade och i största behof af reparation och fogstrykning, hade vid detta förhållande, så betydliga arbeten, utöfver hvad i förslaget beräknats, tillkommit, att yttre iståndsättandet af valltornen jemte tillhörande mellanbyggnader närmast slottet först år 1854 hunnit afslutas och fordrat en kostnad af 20,994 R:dr 38 sk., oberäknad den genom Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 25 Augusti 1852 anbefallda ombyggnad af den till slottet ledande stenbron, hvilken medfört en utgift af 3,600 R:dr; och att sammanräknade kostnaden 24,594 R:dr 38 sk. utgått af följande medel, nemligen:

af ett utaf Rikets åren 1850—1851 församlade Ständer anvisadt anslag	B:ko R:dr	8,000:	—	—
„ en från Östergöthlands läns ränteri lefvererad behållning af Wadstena slotts reparations-medel	„ „	529:	29.	—
„ Anslaget till underhåll af Magasinsbyggnaderne i landsorterne	„ „	5,177:	22.	8.
„ Besparingarne å Riks-statens 7:de Hufvudtitel . . .	„ „	1,930:	32.	4.
samt af Allmänna Byggnadsanslaget för landsorterne . . .	„ „	8,957:	2.	—
	=	24,594:	38.	—

Uti ofvannämnde kostnadsförslag voro icke inberäknade utgifterna för iståndsättandet af slottets alla utvändiga fönster, portomfattningar och ornamenter m. m. af huggen kalksten, eller borggårdens förseende med trädplantering samt inhägnad; och hade Öfver-Intendents-embetet nu, beträffande de å slottets utvändiga sidor befintliga stenhuggeri-arbeten, yttrat, att embetet, med afseende på slottets tillkommande bestämmelse efter den numera fullbordade hamnanläggningen, icke funnit skäl att fästa uppmärksamhet vid obetydliga bristfälligheter, såsom mindre skador på kanter, hörn o. s. v., utan till iståndsättande endast upptagit alla sådana, af tidens åverkan förorsakade eller genom vårdslös medfart åkomna skador, som vore synliga från närmaste omgifningarne kring

slottet och deråt gåfve ett missvårdadt eller bofälligt utseende. Då emellertid de undersökningar af bristfälligheterna, som måste föregå en säker beräkning af kostnaderne för deras botande, mötte stora svårigheter i byggnadens höjd och beskaffenhet, hade det för Öfver-Intendents-embetet ej varit möjligt att göra annat än ungefärliga beräkningar öfver kostnaderne för det ifrågavarande arbetet; varande embetet dock af den åsigt, att de belopp som funnos upptagne uti ett förevarande underdåniga Memorial bifogadt, år 1851 uppgjordt kostnadsförslag, sedan dess slutsumma blifvit, med afseende å mellankommen prisstegring å byggnadsmaterialier och arbetsbiträden, ökad med 33⅓ procent och med tillagdt arfvode för en pålitlig och skicklig Tillsyningsman 1,000 R:dr, till 14,842 R:dr 32 sk. Banko, icke skulle komma att vid arbetets verkställande öfverskridas. Och hade Öfver-Intendents-embetet, i afseende å sättet för utförande af detta arbete, underdånigst föreslagit, att den huggna stenen måtte få förfärdigas vid någotdera af stenbrotten vid Borghamn, efter på slottet tagne mallar och till de qvantiteter, som förslaget upptoge samt betingas för fot eller för stycke, hvarom kontrakt borde afslutas; att stenen måtte färdig sjöledes transporteras till Wadstena och lefvereras vid slottet; samt att kontrakt borde afslutas med pålitlig person om tillhandahållande af arbetare, materialier och nödiga ställningar, men stenens inpassning och inmurning verkställas efter räkning eller särskilda beting.

Vidkommande de släta delarne af slottets yttermurar, som äfven vore af kalksten och, så vidt hittills kunnat utrönas, aldrig varit rappade eller affärgade, hade Öfver-Intendents-embetet icke ansett annan åtgärd dervid vara att vidtaga, än att liktidigt med stenhuggeri-arbetets inmurning komplettera fogstrykningen mellan stenarne med kalkbruk af mörk färg.

Slottsgårdens inhägnad hade Öfver-Intendents-embetet ansett behöflig hufvudsakligen af det skäl, att sedan de vallar, som förenat sydöstra och sydvestra tornen så väl sinsemellan som med sjelfva slottsbyggnaden, blifvit borttagna, materialierne använda till hamnbyggnaden samt sjelfva vallgrafvarne begagnade till hamn, hade tillfälle uppkommit för de i grafvarne ingående fartyg att lägga till vid hvilken punkt som helst af borggården och begagna densamma till lossnings- och lastnings-plats, hvarigenom skada lätt kunde inträffa å så väl borggården, som sjelfva slottet och slottsbron, men synnerligast å de af kullersten murade, särdeles svaga grundmurar, hvarpå slottsvallarne stått och som utgjorde de till hamn använde slottsgrafvarnes inre sida, så att dessa murar, använde till hamnkaj, tvifvelsutan innan kort skulle erfordra en omfattande och mycket kostsam reparation. Följaktligen och då träd, som å slottsgården planterades, möjligen på denna flacka trakt icke skulle vexa och frodas utan det skydd emot okynnet och vindarne, som af en stängselmur åstadkommes, äfvensom en sådan, uppförd i vallarnes ställe, skulle åt slottsplatsen i dess helhet gifva ett bättre och mera sammanhängande utseende, än den nu egde, hade Öfver-Intendents-embetet förnyat ett äldre underdånigt förslag, att en mur af kalksten kring borggården måtte, i enlighet

med

med en det underdåniga Memorialet bilagd ritning, få uppföras samt en rad löfträd derinom planteras; varande kostnaden beräknad

för muren till	R:dr	5,000: —
och för trädplanteringen till	„	200: —
	R:dr	5,200: —
så att, med tillägg af ofvannämnda summa för slottsbyggnadens yttre iståndsättande		14,842: 32.
alltså hela kostnaden för dessa arbeten komme att uppgå till . .		20,042: 32.

Då likväl statsanslaget till byggnader och reparationer i landsorterne vore egentligen afsedt och strängt anlitadt till underhållande af andra för allmänt ändamål uppförda nödvändiga byggnader och derföre icke syntes böra betungas med bestridande af utgifterne för en byggnad, hvilken, ehuru den utan all fråga måste såsom ett historiskt minnesmärke bibehållas, ej vore af synnerlig nytta för det allmänna, hade Öfver-Intendents-embetet hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes i Nåder föreslå Rikets Ständer att, såsom bidrag till Wadstena slotts bringande i det skick, som Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 13 Juli 1850 åsyftade, anvisa en summa af 30,000 R:dr Riksmynt.

Departements-Chefen tillstyrkte i underdånighet, det Kongl. Maj:t, med gillande af hvad Öfver-Intendents-Embetet i ämnet föreslagit, måtte till Rikets Ständer göra Nådig framställning om beviljande af det anslag, som ansetts vara för ofvan omförmälda ändamål erforderligt, eller 30,000 R:dr Riksmynt.

3:o. Öfver-Intendents-Embetets underdåniga Memorial den 26 sistlidne Augusti, med tillkännagifvande, att sedan Kongl. Maj:t, i anledning af Embetets underdåniga hemställan angående särskilt anslag för iståndsättande af Calmar slott, uti Nådigt Bref den 15 Mars innevarande år förständigat Embetet att i underdånighet afgifva förslag till detta slotts fullständiga iståndsättande till det yttre, äfvensom till sådane restaurations-arbeten i det inre, som afsåge ej mindre bevarandet af vid slottet fästade historiska minnen än äfven iståndsättandet af hvad uti arkitektoniskt hänseende kunde utgöra värderikt prof på fordna tiders konst och smak och derföre icke borde af staten åsidosättas, hade, efter uppdrag af Öfver-Intendents-Embetet, Arkitekten vid Embetet, Professoren F. W. Scholander, å stället tagit kännedom om förhållandet med ifrågavarande byggnad samt derefter till Embetet afgifvit en förevarande underdåniga Memorial bifogad berättelse, hvaraf hufvudsakligen inhemtats, att, ehuru de ursprungligen lika präktiga som smakfullt anordnade dekorationerne uti vissa rum befunnits särdeles illa medfarne, de likväl icke voro så sköflade, att ej större eller mindre delar deraf återstode, tillräckligen bibehållne, för att tjena till vägledning vid en med omsorg och erforderliga insigter företagen restauration; att emellertid förfallet fortginge i årligen tilltagande utsträckning, så att äfven dessa antydningar inom kort och så vidt icke de i år påbörjade restaurations-arbetena utan afbrott fortsattes, skulle gå förlorade samt ett troget och så vidt möjligt, fullstän-

digt iståndsättande af de i sitt slag enda lemningar från en i många hänseenden märklig epok af fosterlandets historia sedermera icke vidare kunna verkställas; — samt att de lägenheter, i hvilka ännu funnes spår efter den fordna prakten och som kunde till restaurering ifrågakomma, vore belägna i nordvestra delen af slottet och utgjorde: trappan till de s. k. kungsrummen, förgylda- eller drabant-salen, matsalen, audienssalen och Erik XIVs sängkammare.

Jemte det Öfver-Intendents-Embetet nu anmält, att till sistnämnda rums under detta år påbörjade restauration blifvit från statsanslaget för byggnader och reparationer i landsorterna anvisadt ett förskott af 3,000 R:dr b:ko, hade Embetet dels, beträffande kostnaden för ofvannämnda lägenheters jemte trappuppgångens återställande i ursprungligt skick, yttrat, att ehuru det af flera uppgifne skäl icke vore möjligt att på förhand uppgöra säker beräkning deröfver, Embetet likväl förslagsvis upptoge kostnaden för berörde arbete, hvilket borde utföras så väl för dagaflöning, som der så ske kunde, på ackord, till minst 15,000 R:dr b:ko, dels i underdånighet föreslagit, att äfven slottets utvändiga sidor, som vore mycket förfallna, måtte få rengöras och lagas, en del nya fönster insättas, skorstenarne repareras m. m. samt de utmärkt vackra portalerna rengöras och iståndsättas; — tillkännagifvande Öfver-Intendents-Embetet, att kostnaden för dessa arbeten, som till betydlig del kunde på entreprenad upplåtas, blifvit, enligt ett nu underdånigst bilagdt kostnadsförslag, beräknad till 10,022 R:dr 32 sk. b:ko; och hade Öfver-Intendents-Embetet, under åberopande af de skäl, som föranledt Embetets uti nästföreställande mål gjorda underdåniga hemställan om begäran hos Rikets Ständer af särskildt anslag till Vadstena slotts iståndsättande, förnyat sin redan gjorda framställning, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer att jemväl för iståndsättande af Calmar slott anvisa nödiga medel med 37,500 R:dr Riksmynt.

Departements-chefen hemställde i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes i nåder gilla hvad Öfver-intendents-embetet sålunda i underdånighet föreslagit i afseende å iståndsättande af Calmar slott, samt att det dertill erforderliga belopp, 37,500 R:dr riksmynt måtte af Rikets Ständer äskas.

4:o En utaf Stats-kontoret, i sammanhang med berättelsen om Stats-verkets förvaltning, tillstånd och behof, gjord underdånig hemställan, dels att ett belopp af 4,500 R:dr riksmynt, svarande mot hvad uthyrda kronomagasins-lägenheterna under 5 år i medeltal inbringat till de s. k. "Arrendemedlen" måtte tilläggas sjunde hufvud-titelns anslag för byggnader och reparationer i landsorterne, dels ock att, då vid de krono-magasiner, hvarest under vissa år ingen spanmål från de skattskyldige eller andra vederbörande inginge, svårighet mötte för bestridande af åtskilliga oundgängliga utgifter, t. ex. för justering af målkäril och vigter, inköp af nya, äfvensom af säckar, m. m., samt det ej syntes vara lämpligt att, såsom hittills skett, lägga dessa kostnader på värdet af den spanmål, som sedermera för behofvens fyllande inköptes och i ett dylikt magasin inlades, nådig framställning måtte göras till Rikets Ständer om anvisande af ett särskildt förslags-anslag af 5,000 R:dr riksmynt för berörde ändamål.

Enär kostnaderna för underhåll af kronans magasinshus i landsorterne icke kunde i medeltal antagas uppgå till högre årligt belopp, än som för sådant ändamål blifvit vid 1850 och 1851 års riksdag tillagda allmänna byggnadsanslaget för landsorterna, fann Departements-Chefen icke skäl att i underdånighet föreslå detta anslags ytterligare tillökning med afseende å magasinshyrorna; äfvensom Departements-Chefen ansåg sig icke ega anledning att till sednare delen af Stats-kontorets underdåniga hemställan tillstyrka nådigt bifall i vidsträcktare mån, än att Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Rikets Ständer, att till inköp för kronans magasiner och bagerier af nya målkäril och vigter, med afseende å den, genom Kongl. Stadgan den 31 Januari 1855, anbefallda förändring i rikets mått och vigt, bevilja, för en gång, ett anslag af 5,000 R:dr riksmynt.

Härefter och då, i afseende å anslagen för tillfälliga behof å denna hufvudtitel, förekomme, att Kongl. Maj:ts under den 11 i denna månad fattade nådiga beslut, angående lönereglering inom de särskilda embetsverken, afsåge, att lönförhöjning skulle beräknas från och med år 1857 och således utgå förr än den nya stats-regleringen komme att tillämpas; anmälde Departements-Chefen i underdånighet jemväl behofvet af ett förslags-anslag utaf R:dr riksmynt 130,000 till den ifrågakomna lönförhöjningen nämnde år för Finans-departementet och de under detta Departement lydande embetsverk.

Slutligen och med anledning deraf, att jemväl efter förra riksdagen förvaltningskostnaderna för kolonien S:t Barthelemy betydligt öfverstigit inkomsterna deraf, hemställde Departements-Chefen, att till koloniens utgifter under åren 1858, 1859 och 1860 måtte i nåder äskas ett extra förslags-anslag af lika belopp, som vid förra riksdagarne, nemligen 9,000 R:dr riksmynt årligen eller tillhopa 27,000 R:dr.

Beträffande åtskilliga offentliga byggnadsarbeten i hufvudstaden, om hvilka fråga blifvit väckt och hvartill särskilda anslag skulle erfordras, nemligen: Riks-arkivets och Kongl. hof-stallets förflyttning samt bebyggandet af platsen bakom Kongl. operahuset med ett nytt posthus, anmälde Departements-Chefen i underdånighet, att förberedande åtgärder vore anbefallda, men att dessa ännu icke hunnit så afslutas, att på grund deraf fullständiga förslag kunnat till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning för närvarande framläggas; och hemställde Departements-Chefen derföre, att dessa förslag måtte framdeles få inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Hvad Departements-Chefen sålunda beträffande sjunde hufvud-titelns reglering i underdånighet föreslagit, behagade Kongl. Maj:t, enligt Stats-rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder bifalla; hvarjemte Kongl. Maj:t i nåder yttrade, att, sedan underdåniga förslag till lönreglering inom samtlige Stats-departementen numera blifvit pröfvade och godkända, men deruti icke förekommit något angående Stats-råds-ledamöternas aflöning och deraf beroende pensionsrätt, Kongl. Maj:t funne

billigheten fordra, det äfven dessa högst vigtiga och ansvarsfulla embeten blefve, i förhållande till andra befattningar, försedda med en lön, som motsvarade deras betydenhet och i grundlagen stadgade värdighet; och ville Kongl. Maj:t följaktligen, i sammanhang med den nådiga framställningen om Stats-verkets öfriga behof, föreslå Rikets Ständer, att såsom årlig lön åt Justitiæ Stats-ministern anslås 18,000 R:dr, åt Statsministern för utrikes ärendena 24,000 R:dr, åt Cheferne för Landtförsvars-, Sjöförsvars-, Civil-, Finans- och Ecklesiastik-departementen hvardera 15,000 R:dr samt åt de 3 Stats-råden utan Departement hvardera 12,000 R:dr allt Riksmynt, äfvensom att för dessa embeten, hvilkas löner sålunda komme att uppgå till 12,000 R:dr eller derutöfver, bestämmas 8,000 R:dr samma mynt såsom det belopp, hvilket å indragningsstat bör tillfalla Statsrådsledamot, när han dit öfverflyttas vid 70 års ålder och efter 30 års oafbruten tjenst eller, i händelse af försvagad helsa, vid 65 lefnads- och omkring 40 tjenste-år.

I sammanhang härmed och på enahanda skäl, som beträffande tidigare pensionsrätt för Justitiæ-råd och Landshöfdingar blifvit i denna dags protokoll för Justitiæ- och Civil-ärenden utvecklade, täcktes Kongl. Maj:t jemväl anbefalla intagande i den nådiga propositionen af förslag derom, att Stats-råds-ledamot, som uppnått 60 års ålder och varit i tjenst 35 år, må, så framt han innehaft embetet minst fem år, och företer läkarebevis om fortfarande svår sjuklighet eller eljest så försvagad helsa, att han icke förmår embetet bestrida, kunna vid afskedstagandet erhålla pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 6,000 R:dr Riksmynt.

Beträffande derefter regleringen af utgifts-anslagen under

Nionde hufvud-titeln,

omfattande Pensions- och Indragnings-staterna, anmälde Departements-Chefen, att, hvad angick

1:o *Pensions-staterna,*

Direktionen öfver Civil-statens pensions-inrättning, uti underdånig skrifvelse den 29 sistlidne April, jemte det för civile embets- och tjenstemäns samt betjenters klassifikation

i afseende på deras i fattigdom efterlefvande enkors och barns pensionsrätt å allmänna enke- och pupill-fonden öfverlemnades ett uppgjordt förslag, som med vissa förändringar blifvit af Kongl. Maj:t den 13 påföljde Juni i nåder fastställdt, tillika förnyat den underdåniga begäran, som af Civil-statens år 1852 församlade Fullmäktige framställdes, att Kongl. Maj:t måtte till Rikets Ständer aflåta nådig proposition om tillökning med minst fem tusen Riksdaler Banko i årliga anslaget till nämnde fond; en tillökning som Direktionen ansett vara af behofvet påkallad icke blott med hänsigt till ifrågavarande understöds i allmänhet numera alltför otillräckliga belopp, utan äfven för de särskilda embets- och tjenstegradernas med nuvarande tillgångar icke verkställbara klassificerande efter tjensternas vigt.

Då de från berörda fond utgående pensioner af högst 450 R:dr riksmynt, nemligen för medellösa enkor och barn efter Stats-ministrar, Stats-råd, Presidenter och Justitiæ-råd, samt minst 30 R:dr samma mynt efter vaktbetjente, äfvensom lägre skogs- och jägeri-betjente syntes i många delar påkalla förhöjning och i sammanhang dermed en mera ändamålsenlig klassifikation, än med nuvarande tillgångar kunnat åstadkommas, tillstyrker Departements-Chefen i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte af Rikets Ständer åska, det ofvannämnde fonds på nionde hufvud-titeln uppförda anslag, under benämning af *Pensions-staten för civile embets- och tjenstemäns enkor och omyndige barn*, måtte ökas med begärda 7,500 R:dr riksmynt; hvarigenom Pensions-staternas sammanlagda belopp, nu utgörande 296,073 R:dr 16 sk. Banko eller 444,110 R:dr riksmynt, skulle förhöjas till 451,610 R:dr sistnämnda mynt.

I afseende å

2:o *Allmänna Indragnings-staten*

hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att Kongl. Maj:t, på de grunder, som i afseende å löneregleringen finnas upptagna i de hos Kongl. Maj:t förda Protokoll öfver Finans-ärenden den 11 i denna månad samt öfver Justitiæ- och Civil-departementens ärenden innevarande dag, äfvensom i öfverensstämmelse med ofvanberörde Nådiga förklarande i fråga om Statsråds-ledamöters pensionsrätt, täcktes i Nåder föreslå Rikets Ständer, att den rättighet, som, enligt gällande författningar, tillkommer civile embets- och tjenstemän i allmänhet, att, när de uppnått 70 års ålder och varit i 30 års oafbruten tjenst, eller när de uppnått 65 års ålder samt varit i tjenst omkring 40 år och förete läkarebetyg om försvagad helsa, undfå afsked med *hela* lönens bibehållande på Allmänna Indragnings-staten, må, hvad pensions-beloppet angår, för dem, som komma att uppbära förhöjda löner utöfver 3000 R:dr, så inskränkas, att för löner

å 3,500 eller 4,000 R:dr, pensionen skall utgöra	. . . . .	3,000 R:dr.
å 4,500 eller 5,000 „ „ „ „	. . . . .	4,000 „
å 6,000 „ „ „ „	. . . . .	4,500 „
å 7,000 „ „ „ „	. . . . .	6,000 „
å 8000 eller 9000 „ „ „ „	. . . . .	7,000 „
å 12,000 R:dr och derutöfver „ „ „	. . . . .	8,000 „

med de undantag och särskilda bestämmelser, som, beträffande vissa embeten och tjenster, finnas omförmälda i åberopade Protokoll och Nådiga förklarande.

Till ledning vid beräknandet af den förhöjning, som uti anslaget till Allmänna Indragnings-staten skulle erfordras i följd af de föreslagna tillökningarne i lön- och pensions-belopp, hade Föredraganden gjort sig underrättad om sammanlagda pensionsbeloppet hittills för de embets- och tjenstemän samt betjente, som årligen erhållit afsked med rättighet till lönernas bibehållande på Indragningsstat; och detta belopp hade under åren 1849—1855 utgjort i medeltal nära 20,000 R:dr b:ko eller 30,000 R:dr riksmynt. Enär den nu föreslagna pensionsförhöjning kunde antagas utgöra omkring 50 procent af förra pensionsbeloppen, men verkade på Allmänna Indragnings-statens utgifter endast i den mån, personer, som tillträdt löner efter den nya regleringen, komme att vid upphunnen pensionsålder afträda, hade Departements-chefen beräknat, att under första året af regleringens tillämpning, Indragnings-statens utgifter till nye pensions-tagare skulle ökas med 15,000 R:dr, under andra året med detta belopp dubbelt eller 30,000 och under tredje året med tredubbelt eller 45,000 R:dr, således tillhopa för de tre år, som stats-regleringen komme att omfatta, med 90,000 Riksmynt, hvaraf årligen medeltalet, 30,000 R:dr, syntes böra, såsom nödig förhöjning i Allmänna Indragnings-statens anslag, äskas i den Nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof.

Vidare tillstyrkte Departements-Chefen, att i samma Proposition måtte få inflyta följande framställningar, som Kongl. Maj:t, under denna dag i Nåder beslutat, rörande anslag på Indragnings-staten, nemligen:

a) på föredragning genom *Justitiæ-departementet* om anslag af 605 R:dr 50 öre för Andre registratorn i Justitiæ-revisions-expeditionen och 1,344 R:dr för Notarien i Krigs-Hof-rätten samt fortfarande anslag af 1,800 R:dr åt professorn C. J. Schlyter;

b) på föredragning genom *Utrikes-departementet* om anslag af 675 R:dr 50 öre åt Translatorn för Finska språket och 750 R:dr åt hvarje af tre kabinetts-kurirer;

c) på föredragning genom *Landtförsvars-departementet* om anslag af 1,971 R:dr åt f. d. kamereraren i Krigs-kollegium, Krigs-kommissarien Axel Obitz, 675 R:dr åt f. d. Förvaltaren vid Utredningsförrådet i Christianstad P. W. Francke, 225 R:dr åt f. d. Vaktmästaren vid samma förråd J. Nilsson, 1,314 R:dr, åt Revisorn i Krigs-kollegium D. E. Pettersson, 975 R:dr åt Intendenten vid Utrednings-förrådet i Götheborg, Majoren C. Barck, 75 R:dr åt f. d. Slotts- och Garnisons-predikanten vid Dalarö skans P. E. Hofberg samt 247 R:dr 50 öre åt f. d. Slotts-vaktmästaren derstädes C. J. Spegel.

d) Äfvenledes hemställde Departements-Chefen, att Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Dess, på fördragning genom *Civil-departementet*, under den 13 Juni sistlidet och den 12 Juni innevarande år meddelade beslut, måtte i Nåder föreslå Rikets Ständer dels att åt Kommissions-landtmätaren i Stockholms län *F. W. Nordell*, hvilken, född år 1793, varit mer än 45 år i Statens tjenst och, genom derunder ådragna svåra förkylningar, blifvit af sjukdom urståndsatt att sin tjenst förrätta eller genom arbete sig försörja, bevilja en årlig pension af 450 R:dr; dels ock att, med afseende å

aflidne ordinarie Läraren vid Stockholms Navigationsskola *P. J. Högfeldts* i lifstiden inlagda utmärkta förtjenster icke blott om denna skola, utan äfven för öfrigt om Navigations-vetenskapens förkofran inom fäderneslandet, anvisa åt Högfeldts enka *Beata Maria Been,* som med två oförsörjda döttrar och en son befinna sig i nödställd belägenhet, en årlig pension af 600 R:dr.

e) på grund af Kongl. Maj:ts Nådiga beslut, fattadt den 11 innevarande månad angående löneregleringen inom *Finans-departementet,* föreslog Departements-Chefen i underdånighet, att på Allmänna Indragnings-staten måtte i Nåder äskas anslag af 765 R:dr åt en Kammarskrifvare i Kammar-kollegii Arkiv-kontor, 1,344 R:dr åt en Notarie i Stats-kontoret, 650 R:dr åt f. d. Ombudsmannen och Redogöraren vid Direktionen öfver Lapplands Ecklesiastik-verk, 1,849 R:dr 84 öre åt en Proto-notarie i Kammar-rätten, 876 R:dr 94 öre åt en Kanslist derstädes, 1,285 R:dr 50 öre åt Kammar-rättens vice Advokat-fiskal samt 1,471 R:dr 81 öre åt en Revisor i samma Rätt af högre och 1,156 R:dr 81 öre åt en sådan tjensteman af lägre lönegrad; äfvensom, med anledning af vederbörandes till Finans-departementet ingifna och nu anmälda underdåniga ansökningar, Departements-Chefen hemställde, det Kongl. Maj:t täcktes i Nåder föreslå Rikets Ständer:

att, af den pension, som vid 1844 och 1845 års riksdag, med afseende å förekomne, särdeles bevekande omständigheter, tillerkändes Stats-rådet Grefve *Hårds* enka, hälften eller 750 R:dr Riksmynt måtte, efter hennes numera timade död, öfverflyttas på bemälda makars i medellöst tillstånd efterlemnade ogifta döttrar *Gustava, Sofia* och *Maria Margaretha Hård,* att af dem tillgodonjutas med 250 R:dr hvardera, så länge de förblifva ogifta;

att, med afseende å den nitiska och i många riktningar gagneliga verksamhet, som Stats-rådet *Gabriel Poppius* under en lång lifstid utvecklat både i Statens tjenst och för inhemska näringars förkofran, hans efterlemnade oförsörjda döttrar, *Fredrika Gustava* och *Augusta Charlotta,* måtte på indragningsstaten tilläggas en årlig pension af 800 R:dr Riksmynt för begge eller 400 R:dr för hvardera, så länge de ogifta förblifva;

att, i betraktande af Landshöfdingen i Wester-Norrlands län Friherre *Hampus Wilhelm Mörners* långvariga tjenst, bemälde Friherres efterlemnade enka, *Lucia Margaretha Liljenstolpe,* hvilken, sjelf sjuklig, med tre oförsörjda döttrar, deraf två äfven sjukliga, befunne sig i särdeles ömmande omständigheter, måtte på indragningsstaten erhålla en pension af 600 R:dr;

att, sedan Befallningsmannen på Upsala Slott, Öfverste-Löjtnanten *Jacob Magnus Nordencreutz'* efterlemnade fem oförsörjda döttrar fått sig år 1851 tillagd på indragningsstaten årlig pension af 40 R:dr Banko för hvardera, men en af dem derefter aflidit och en ingått äktenskap, hvarigenom *deras* pensions-belopp blifvit besparade, 60 R:dr Riksmynt deraf måtte öfverflyttas till den äldsta nu oförsörjda dottern *Christina Mathilda Nordencreutz'* hvilken, född 1808, är genom ofärdighet och försva-

gad synförmåga urståndsatt att annorlunda än i ringa mån, bidraga till sitt lifsuppehälle, och hvars pension sålunda skulle ökas till 120 R:dr Riksmynt;

samt att *Charlotte Bahrholtz*, enka efter Sekreteraren i Krigs-Hofrätten, Expeditions-sekreteraren *C. G. Bahrholtz*, hvilken i lifstiden tjenstgjort vid nämnda Hofrätt i mer än 40 år och till sitt frånfälle förrättat Krigs-Hofrättsråds-embetet, men i sådan egenskap icke kunnat, såsom endast tillförordnad, bereda sina efterlefvande pensionsrätt, måtte, med afseende på enkans och en oförsörjd dotters behöfvande omständigheter, tillerkännas på Allmänna Indragningsstaten skillnaden mellan det pensionsbelopp, nämnda enka nu innehar på Civilstatens enskilda Enke- och Pupill-fond, och det hon såsom enka efter Krigs-Hofrätts-råd skulle erhållit med 225 R:dr Riksmynt i årlig pension.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Departements-Chefen ansåg sig jemväl böra, till intagande i den blifvande Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof, underdånigst erinra om de särskildt i Nåder beslutade framställningar till Rikets Ständer rörande tillökning i f. d. Kongl. Räntmästaren *Gustaf Denis af Wåhlbergs* pension, med 1,929 R:dr, samt godtgörelse till *Fjerdingsmännen i 12 socknar inom Södermanland* för minskad inkomst af Salpeterbjelpen, med 9 R:dr 41 öre, allt Riksmynt, att af Allmänna Indragnings-staten utgå.

f) Till följd af Kongl. Maj:ts denna dag, på föredragning genom *Ecklesiastikdepartementet*, fattade beslut hemställde Departements-Chefen jemväl, att, i fråga om Allmänna Indragningsstaten, framställning till Rikets Ständer måtte ske dels om fortsättning af förut till vissa ändamål beviljade anslag, 1,200 R:dr åt Vetenskaps-Akademien och 2,250 R:dr åt Sekreteraren A. M. Strinnholm, dels om de på nämnde stat, för Professorn vid Upsala och Lunds Akademier, uppförda 6 emeriti-löners förhöjning med 1,000 R:dr för hvardera, dels ock om anvisande af nya anslag med 3,000 R:dr åt Öfver-direktören S. A. Norling, 900 R:dr åt Kapellmästaren vid Lunds Akademi, Assessoren E. Wenster och 225 R:dr, allt Riksmynt, åt hvarje af Professoren Acharii efterlemnade två ogifta döttrar.

Den af Stats-kontoret, under den 15 sistlidne Juli, om Statsverkets tillstånd och behof afgifne berättelse, hvilken, så vidt den angick inkomsternas beräknande och frågan om vissa anslag för Kronomagasinerna, redan blifvit Kongl. Maj:t i underdånighet föredragen, anmäldes nu i öfriga delar, och dervid först i hvad den rörde bestämmandet af medelpris, för nästa Statsreglerings-period, å *spannmålen under sådana löner, som innehafvarne tillträdt före Statsregleringen vid 1840 och 1841 års riksdag;* börande, enligt hvad då bestämdes, löne-innehafvarne åtnjuta ersättning från Allmänna Indragningsstaten, om och i den mån nämnda medelpris öfverstege 7 R:dr Banko tunnan.

I afseende

I afseende härå hade Stats-kontoret upplyst, att Riksmarkegångspriset utgjort:

år 1854	Banko R:dr	10:	4.
år 1855	» »	9:	26.
år 1856	» »	12:	—

således i medeltal 10 R:dr 26 sk. Banko, och att beloppet af den spanmål, som inbegreps under lönerna för äldre, före vidtagandet af 1841 års Statsreglering utnämnde embets- och tjenstemän samt betjente, vore 10,722 tunnor, så att, till betäckande af denna utgift à 3 R:dr 26 sk. för tunnan, borde, enligt Stats-kontorets åsigt, lämpligen anslås, på förslag, 38,000 R:dr Banko eller 57,000 R:dr Riksmynt.

Med antagande af denna beräkning skulle, utöfver de på nuvarande Riksstat för ändamålet beräknade 25,000 R:dr B:ko eller 37,500 R:dr Riksmynt, erfordras en tillökningssumma af 19,500 R:dr sistnämnde mynt; men, under förutsättning, att af ifrågavarande personer omkring en fjerdedel qvarstode i tjenst och komme i åtnjutande af den nu föreslagna lönereglering, hvarigenom all spanmåls-beräkning under deras löner skulle upphöra, tillstyrkte Departements-Chefen, att den erforderliga tillökningen i detta förslagsanslag måtte upptagas till blott 15,000 R:dr Riksmynt.

I samma underdåniga berättelse hade Statskontoret, bland annat, hemställt, att den ersättning till *Geschwornern Mathias Griesbachs arfvingar*, som för det honom af Drottning Christina skänkta, men år 1684 till boställe åt Kapten-löjtnanten vid Dal-Regementet anvisade hemmanet Munkebo, vore bestämd till 5 tunnor ½ kappe spanmål årligen att, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 28 Juli 1852, utgå i penningar efter Stora Kopparbergs läns markegångspris, och hvilken affördes i Rikshufvudboken å öfverskotten på statsverkets inkomster, måtte, till undvikande af detta anordningssätt, hvilket Rikets Ständers Revisorer funnit mindre lämpligt, och då utgiften vore personel, få för framtiden öfverflyttas till Allmänna Indragningsstaten; hvarom Departements-Chefen jemväl i underdånighet tillstyrkte Nådig framställning till Rikets Ständer.

Då Allmänna Indragningsstaten, enligt den sednast afslutade Rikshufvudboken för år 1854, uppgick sammanlagdt till omkring . . . Riksmynt R:dr 465,000

samt härtill lades dels nyssberörda tillökning i förslagsanslaget till spanmålsförhöjning åt visse löntagare . . .	»	»	15,000
dels den här ofvan beräknade, på lönregleringen beroende förhöjning i pensionsbelopp	»	»	30,000
dels och öfrige, nu ifrågaställda, nya anvisningar i penningar på Indragnings-staten, utgörande tillhopa	»	»	35,530,81
skulle dess slutsumma blifva	»	»	545,530,81

Departements-Chefen ansåg följaktligen denna stat, som är underkastad ständiga förändringar, kunna, för jemnandet af Riksstatens slutsumma, lämpligen beräknas

till R:mt R:dr	545,392,85
hvilket, med tillägg af Penssionstaterna	451,610
gåfve för nionde hufvudtiteln en summa af	997,002,85.

Hvad Departements-Chefen i nu omförmälde hänseenden rörande regleringen af utgiftsanslagen under nionde hufvudtiteln och dermed sammanhang egande ämnen, i underdånighet föreslagit, biträddes af Statsrådets öfrige Ledamöter och blef af Kongl. Maj:t i nåder gilladt och bifallet.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Slutligen och sedan Kongl. Maj:t jemväl, på särskild föredragning af vederbörande Departements-Chefer, meddelat nådiga beslut om de framställningar, som, angående andra, tredje, fjerde, femte, sjette och åttonde hufvud-titlarne jemte de till dessa titlar hänförliga extra anslag, borde till Rikets Ständer göras, anhöll Chefen för Finansdepartementet att få i underdånighet fästa Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet deruppå, att, då Stats-verkets inkomster vore, enligt protokollet den 11 innevarande månad, beräknade tillsammans till . . . . . Riksmynt R:dr 25,427,500

men utgifterna till ordinarie stats-regleringen skulle utgöra

på Första hufvud-titeln	1,301,400	
„ Andra „	2,134,000	
„ Tredje „	480,000	
„ Fjerde „	8,142,829,37	
„ Femte „	3,213,000	
„ Sjette „	2,016,304	
„ Sjunde „	3,401,792	
„ Åttonde „	2,530,671,78	
och Nionde „	997,002,85	24,217,000

det följaktligen uppkommande årliga öfverskott af . . . Riksmynt R:dr 1,210,500

hvilket borde till Riksgälds-kontoret öfverlemnas, syntes utgöra en fullt tillräcklig tillgång för betäckande af räntor och kapital-afbetalningar å de lånesummor, hvilka intill slutet af nästa statsreglerings-period kunde komma att upptagas för jernvägsarbetenas bedrifvande med all den kraft, som kunde utvecklas under iakttagande af nödig varsamhet att ej åstadkomma skadliga rubbningar i de tillgängliga arbetskrafternas användande och fördelning.

Efter inhemtande af hvad sålunda förekommit, behagade Kongl. Maj:t på tillstyrkande af Stats-rådets samtlige ledamöter, i nåder uppdraga åt Chefen för

Finans-departementet att, när protokollsutdrag dit inkommit angående hvad på de öfrige departementens föredragning blifvit i fråga om Stats-regleringen i nåder beslutadt, uppsätta och till justering inför Kongl. Maj:t i Stats-rådet anmäla förslag till nådig proposition om Stats-verkets tillstånd och behof, grundad på Kongl. Maj:ts nu i ämnet fattade beslut.

Ex protocollo

Mildhog Lundgren.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 October 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Lagerheim;* samt
Stats-råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Sedan anmäldt blifvit, att Stats-rådet Ulner, i anseende till sjukdom, var hindrad att i dag komma tillstädes, uppläste Chefen för Finans-departementet, Stats-rådet Gripenstedt, till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, uppsatt förslag till den Nådiga Proposition, angående Statsverkets tillstånd och behof, som i öfverensstäm-

melse med Kongl. Maj:ts uti dithörande frågor fattade beslut, borde till Rikets Ständers Stats-utskott aflåtas.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallte, att, i enlighet dermed, omförmälde Nådiga Proposition skulle till Rikets Ständers Stats-utskott expedieras.

Ex protocollo

L. L. Fries.

STOCKHOLM, tryckt hos J. W. Lundberg, 1856.

Utdrag af Protokollet öfver Ecklesiastik-Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Augusti 1856.

Närvarande:

Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Ecklesiastik-Departementet, Stats-Rådet *Anjou*, föredrog i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — —

20:o.

Vin- och byggnadssäd för Hotagens Kapell.

En utaf f. d. Riksdagsfullmägtigen *Nils Larsson*, i egenskap af ombud för Hotagens till Föllinge Lappmarks pastorat hörande kapellförsamling i Jemtlands Län och Hernösands Stift underdånigst gjord ansökning, det Kongl. Maj:t ville till Rikets nästsammanträdande Ständer aflåta Nådig Proposition om beviljande af ett efter församlingens behof lämpadt årligt anslag till vin- och byggnads-säd, samt att Kongl. Maj:t under tiden och intilldess Rikets Ständer beslut i frågan meddelat, täcktes af för ändamålet disponible medel tilldela församlingen ett årligt kontant understöd.

Till följd af aflåten Nådig Remiss hade Kammar-kollegium och Stats-kontoret häröfver infordrat underdåniga yttranden af ej mindre Föllinge socknemän och vederbörande Kontrakts-prost, än af Konsistorium i Hernösand och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet, varande härvid af Konsistorium yttradt, att, enär Hotagens kapellförsamling utgör ett från moderförsamlingen Föllinge utbrutet kyrkosamhälle, men kapellboerne icke visat, det de sökt att i laglig ordning

erhålla från Föllinge kyrkokassa den till följd af samma utbrytning på deras kyrka belöpande andel af Föllinge kyrkas vin- och byggnads-säd, Konsistorium funne sig sakna skäl att till den underdåniga ansökningen tillstyrka bifall; hvaremot Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört, att Hotagens af endast Lappmarkshemman och nybyggen bestående församling, jemlikt Nådiga Brefvet den 2 September 1851, väl vore berättigad att utgöra ett från moderförsamlingen utbrutet kyrkosamhälle med egen själasörjare, men att, enligt berörde Nådiga Bref, någon förändring uti förhållandet till moderförsamlingen i öfrigt icke skulle ega rum; hvadan och då derförutan de hemman, af hvilka kapellaget består, icke erlägga någon spanmålstionde till Kronan, och således icke eller bidraga till utgörande af det belopp spanmål, som Kronan såsom vin- och byggnadssäd afstått till Föllinge församling, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåg kapellaget icke, på sätt Konsistorium antagit, vara berättigadt till någon andel uti samma vin- och byggnads-säd, utgörande endast 6 tunnor $16^{32}/_{360}$ kappar korn; och enär de fåtaliga kapellboerne, hvilka åtagit sig icke obetydliga uppoffringar för kapellpredikantens aflönande, och för sin nya kyrkobyggnad åsamkat sig en jemförelsevis icke obetydlig skuld, i allmänhet befunno sig i mindre goda ekonomiska omständigheter, så att befaras kunde, det de, i saknad af tillgångar till bestridande af de omkostnader, hvilka voro en följd af kapellagets skiljande i ofvanomförmälde hänseende från moderförsamlingen, framdeles, särdeles vid inträffande större reparationer af deras kyrkobyggnad, komme att gå i mistning af den fördel, som genom anställande af särskild själasörjare blifvit kapellaget beredd, tillstyrkte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, jemte anmälan att Kronans odisponerade tiondespanmål inom Föllinge församling för närvarande utgör 20 tunnor $16^{106}/_{368}$ kappar korn, det Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets nästsammanträdande Ständer göra framställning derom, att ett årligt anslag af 5 tunnor korn måtte såsom vin- och byggnads-säd Hotagens kapellag beviljas att utgå, intill dess kapellboernes ekonomiska omständigheter i en framtid blefve så förbättrade att ett dylikt bidrag vore öfverflödigt; hvarjemte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställt, att Kongl. Maj:t, intilldess ett sådant anslag komme att utgå, måtte täckas att under tiden anvisa ett motsvarande belopp af tilläfventyrs befintliga, till slikt ändamål disponibla tillgångar; och hade Kammar-kollegium och Stats-kontoret, uti den 23 sistlidne Maj afgifvet utlåtande, sökandernes anhållan jemväl i underdånighet förordat.

I öfverensstämmelse med hvad af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande samt af Kammar-kollegium och Stats-kontoret blifvit tillstyrkt, hemställde Stats-Rådet i underdånighet, att Kongl. Maj:t må föreslå Rikets nästsammanträdande Ständer att åt Hotagens kapellag för ofvannämnde ändamål anvisa ett anslag utaf 5 tun-

nor korn årligen, att af Kronans behållna tionde inom Föllinge socken utgå in natura, eller, om tillgång härpå komme att saknas, i penningar efter Länets medelpris.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21:o.

Roteringsskyldighet för Kyrkoherdebostället i Ulrika församling.

Landtförsvars-Departementets Protokolls-utdrag den 2 November sistlidet år, deraf inhemtades att, sedan Kyrkoherden i Ulrika församling af Östergöthlands Län *N. Rybäck* jemte Ulrika socknemän gjort underdånig framställning derom, att bemälda församlings kyrkoherde-boställe ½ mantal Ycke, hvilket är åsatt ordinarie rotering och utgör ¼ af roten № 2 vid Kinds kompani af 1:a Lif-Grenadier-regementet, måtte, genom roteringens öfverflyttande uppå annan lägenhet, varda från detta åliggande befriadt; varande såsom stöd härför anfördt, att Ulrika pastorat är ett bland de minsta och svagaste, innehållande blott 10¼ förmedlade hemman, hvaraf Kyrkoherdens årliga lönespanmål uppgår till endast 12 tunnor, samt att han, som af bostället måste utgöra 14⁴/₇ kappar hospitalsspanmål, icke är i åtnjutande af någon vederlags-spanmål; — så och efter det vederbörande Chefs-embete, Kronofogden samt Häradsskrifvaren i orten, äfvensom Konsistorium i Linköping och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet blifvit häröfver hörde och yttranden afgifvit, hade Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs- och Kammar-kollegier, uti underdånigt utlåtande den 3 sistlidne October, förmält, att ifrågavarande hemman ½ mantal Ycke, som förut varit skogvaktare-boställe, men genom Nådiga Brefvet den 14 November 1747 blifvit anslaget till boställe åt Kyrkoherden i Ulrika nybildade pastorat, alltså icke vore berättigadt till den, jemlikt 4 § i Presterskapets privilegier den 16 October 1723, äldre Kyrkoherde-boställen tillkommande befrielse från rotering; hemställande Kollegierne likväl, under åberopande af hvad uti liknande fall blifvit angående de jemväl i sednare tider tillkomne kyrkoherde-boställena i Torps socken af Elfsborgs Län samt Östra Wingåkers af Nyköpings Län i Nåder förklaradt, huruvida icke Kongl. Maj:t, i betraktande af Ulrika kyrkoherde-boställes svaga beskaffenhet och pastoratets ringhet i öfrigt, täcktes till Rikets nästsammanträdande Ständer aflåta Nådig framställning, att sistberörde kyrkoherde-boställe, hvilket af befrielse från roteringsbördan syntes vara i stort behof, och hvarifrån roteringen, enligt hvad upplyst blifvit, icke kunde till andra hemman eller lägenheter förflyttas, måtte tillerkännas ersättning derför af statsmedel, i öfverensstämmelse med hvad genom Nådiga Brefvet den 22 December 1841 och Stats-kontorets Cirkulär-bref den 25 Februari 1842 är stadgadt för kapellans-boställen, hvilka fortfarande rotering vidkännas; hvarefter Kongl. Maj:t, vid underdånig föredragning af detta ärende, förklarat att, med afseende å det utaf Krigs- och Kammar-kollegierne upplysta förhållande, den Ulrika kyrkoherde-boställe hittills åliggande roterings-

skyldighet komme att af bostället fortfarande bibehållas; men i anledning af den i sammanhang härmed gjorda underdåniga hemställan om beredande åt meranämnde boställe af en roterings-kostnaden motsvarande ersättning, i Nåder förordnat, att handlingarne i målet skulle till Ecklesiastik-Departementet öfverlemnas.

Stats-Rådet tillstyrkte i underdånighet att Kongl. Maj:t må till Rikets nästsammanträdande Ständer aflåta Nådig Proposition derom att en årlig ersättning, motsvarande kostnaden för den ifrågavarande kyrkoherde-boställe åliggande roteringsskyldighet, måtte varda boställs-innehafvaren tillagd.

22:o.

Anslag för en ordinarie prestman i Tyngsjö Kapell.

Konsistorii i Westerås Stift underdåniga skrifvelse den **16** Maj **1855**, angående anslag för anställande af en ordinarie prestman inom Tyngsjö kapellag af Malungs pastorat och Kopparbergs Län; och inhemtades af handlingarne i detta mål, att, i anledning af väckt fråga om delning af nämnda pastorat, bestående af Öfver Malungs och Ytter Malungs socknar, Öije kapellag, Södra Finnmarken eller Tyngsjö kapellag samt Vestra Finnmarken, socknemännen, på sockenstämma den **20** Februari **1853**, af förekomne skäl, förklarat sig anse en sådan delning icke böra ega rum, men att Tyngsjö kapellboer åter vid samma sockenstämma framställt den enhälliga önskan, att en kapellpredikant måtte hos dem varda anställd, i afseende hvarpå förekommit: att afståndet för kapellboerne till moderkyrkan är från **4½** till öfver **5½** mil, och att pastoratets **2**:ne ordinarie prester, nemligen Pastor och en Komminister, begge bosatte i Öfver-Malung, endast tre gånger om året kunna hålla Gudstjenst i Tyngsjö kapell, helst de dessutom tjenstgöra i pastoratets öfriga **3**:ne kyrkor, af hvilka för själavården menliga förhållanden blifvit en följd att tillståndet i Södra Finnmarken vore långt ifrån hvad det borde och kunde vara; att till Tyngsjö kapellag, bestående af **37** mycket små hemmanslägenheter, torp och nybyggen med **489** innevånare, lämpligen kunde höra det på Malungs vestra Finnmark belägna Afradsberg med **43** och Raskknölen med **21** innevånare eller tillsammans **553** personer, jemte andra dit angränsande lägenheters innehafvare i Ekshärads och Äppelbo socknar, som hade vida närmare till Tyngsjö, än till sina egna kyrkor, och möjligen kunde finna sin fördel vid att förenas med kapellaget, hvarigenom folknummern komme att betydligt ökas; att kapellaget i aflöning åt den föreslagne predikanten erbjudit sig årligen utgöra **161** R:dr; hvartill komme hälften af Kyrkoherdens och Komministerns inkomster från kapellaget eller **105** R:dr **32** sk., allt Banko, hvilket belopp bemälde prestmän vid sockenstämman förklarat sig vilja afstå, emot det att Kapellpredikanten, utom de vid denna tjenst vanliga göromål, bestrede deras

predikotur, då de voro förhindrade att i Tyngsjö sig infinna, nattvardsbarnens beredelse, samt uppsigten å barnaundervisningen i kapellaget; och slutligen att då detta löne-anslag, tillsammans utgörande 266 R:dr 32 sk., ansetts alldeles otillräckligt för predikantens nödtorftiga bergning, samt icke kunde af kapellboerne, såsom bestående af fattiga nybyggare, ökas, en årlig tillökning deruti af statsmedel ansetts erforderlig, äfvensom ett statsanslag för en gång till anskaffande af boställe, hvartill en lägenhet af 2 à 3 tunnors årligt utsäde med behöflig äng, mulbete och skog icke kunde erhållas för mindre än 2 à 3,000 R:dr Banko.

För egen del har Konsistorium i anledning häraf, uti skrifvelse den 2 November 1853, anfört, att Konsistorium, med afseende å de svårigheter, som förekomma mot delning af Malungs pastorat, icke funnit skäl att i underdånighet föreslå en sådan delning, eller vidtagande af ytterligare undersökningar och förberedande åtgärder för detta ändamål, men deremot ansett sig böra hos Kongl. Maj:t i underdånighet förorda Tyngsjö kapellboers förberörde framställning om en kapellpredikants anställande derstädes; hvarjemte Konsistorium, med vitsordande af kapellboernes oförmåga att med högre belopp än de erbjudit aflöna en sådan predikant, eller att bekosta erforderligt boställe åt honom, helst kapellaget blefve nödsakadt att ombygga sitt kapell och anskaffa ny begrafningsplats, underdånigst hemställt, att då, utöfver de af kapellboerne och presterskapet erbjudna 266 R:dr 32 sk., erfordrades ett årligt belopp af 400 R:dr till Predikantens aflöning, i anseende till dyrheten att lefva på denna afskilda ort, och emedan behofvet fordrade att derstädes anställdes en något äldre och erfaren prestman, Kongl. Maj:t måtte till Rikets då snart sammanträdande Ständer aflåta Nådig Proposition om anslag dels af 3,000 R:dr till inköp af boställe åt nämnde Predikant och dels af 400 R:dr årligen såsom bidrag till hans aflöning.

Anbefaldt att, efter vederbörandes hörande, underdånigt utlåtande häröfver afgifva, har Kammar-Kollegium, jemte öfverlemnande af Malungs socknemäns och Tyngsjö kapellboers, äfvensom Kronofogdens i orten och Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Länet underdåniga yttranden, hvilka alla innehålla tillstyrkande af Nådigt bifall till Konsistorii underdåniga hemställan, med eget utlåtande den 15 Juni 1854 till Kongl. Maj:t inkommit, och deruti samma hemställan jemväl i underdånighet förordat.

Vid underdånig föredragning af detta ärende den 21 Juli sistberörde år, har Kongl. Maj:t, enär Riksdagen redan var långt framskriden, förklarat sig ej finna skäl att lemna Nådigt bifall till hvad Konsistorium och öfriga vederbörande härvid hemställt och tillstyrkt; men anbefallt Konsistorium att före den nästinstundande Riksdagen med ny anmälan om förhållanderne till Kongl. Maj:t inkomma; äfvensom att, i anledning af det ådagalagda behofvet af en förbättrad själavård inom Tyngsjö kapellag, vidtaga de åtgärder, som kunde vara lämpliga,

samt i underdånighet anmäla, huruvida särskilda medel voro härför tills vidare behöfliga; hvarefter och sedan, i anledning af Konsistorii särskildt gjorda hemställan om bidrag af allmänna medel såsom aflöning för anställande af en behöflig extraordinarie Prestman vid Tyngsjö kapell, Kongl. Maj:t för detta ändamål anvisat ett årligt anslag af 400 R:dr att under åren 1855 och 1856 utgå af besparingarne å 8:de Hufvudtiteln, Konsistorium uti förstnämnde skrifvelse, med åberopande af de uti dess yttrande af den 2 November 1853 anförda förhållanden, gjort ytterligare underdånig framställning derom, att en Predikant finge i meranämnde kapellag anställas, samt att Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition derom, att 3,000 R:dr måtte beviljas till inköp af boställe åt förbemälde Predikant, äfvensom att ett årligt belopp af 400 R:dr, allt Banko, blefve anslaget såsom understöd till hans aflöning.

Stats-Rådet tillstyrkte i anledning häraf, att Kongl. Maj:t må till Rikets nästsammanträdande Ständer aflåta Nådig Proposition, angående beviljande dels af 4,500 R:dr Riksmynt till inköp af boställe åt en Predikant i Tyngsjö kapell, dels af 600 R:dr nämnde mynt årligen, såsom bidrag för hans aflöning, intilldess kapellboerne sjelfve blifva i tillfälle att Kapellpredikantens underhåll bekosta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet i förestående 23 mål i underdånighet yttrat och hemställt täcktes Kongl. Maj:t i Nåder gilla; och skulle, beträffande de under N:is 20, 21 och 22 upptagna mål, utdrag af Protokollet öfverlemnas till Finans-Departementet för att tjena till ledning vid författande af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets nästsammanträdande Ständer, angående Statsverkets tillstånd och behof.

Ex Protocollo,

Carl Fr. Liljewalch.

Utdrag af Protokollet öfver Ecklesiastik-Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet på Stockholms Slott den 14 October 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern Herr *Gunther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Departements-Chefen, Stats-Rådet *Anjou*, föredrog i underdånighet följande ärenden rörande reglering af Åttonde Hufvudtitelns så väl ordinarie som extra stat, samt anförde dervid i underdånighet:

1:o.

Löneanslag för Departementets Expedition.

I öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts, på sätt Protokollet öfver Finans-ärender af den 11 innevarande månad utvisar, redan fattade Nådiga beslut i afseende å en allmän löneregler för Statens med penningelöner försedde tjenstemän, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer göra Nådig framställning om förhöjda löner jemväl för tjenstemännen och vaktmästaren i Departementets Expedition, beräknade till enahanda belopp för hvarje grad, som det Eders Kongl. Maj:t funnit godt bestämma för öfriga Departementens Expeditioner. I sammanhang härmed anhåller jag att få fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på behofvet af tillökning i antalet af Expeditionens tjenstemän.

Eders Kongl. Maj:t har, vid pröfningen och stadfästandet af Stadga för Rikets Elementarläroverk, funnit nödigt att, till Departements-Chefens biträde vid de allmänna uppfostran och undervisningen rörande ärender, som tillhöra Ecklesiastik-Departementet, äfvensom för tillsynen öfver alla derunder lydande läroanstalter, inom Departementets Expedition anställes en Expeditions-Sekreterare, hvilkens åligganden i allmänhet skola blifva, att uti de till Departementet inkommande mål, som röra allmänna uppfostran och undervisningen samt dertill hörande läroanstalter, besörja den utredning, som erfordras för deras föredragning inför Eders Kongl. Maj:t, samt ansvara för beslutens uppsättning och ex-

pedierande; — att tillse, det inom Expeditionen föras de statistiska och andra anteckningar, som för noggrann kännedom om undervisningens och läroverkens tillstånd äro nödiga; — att med sorgfällig uppmärksamhet följa alla frågor som röra allmänna uppfostran och undervisningen eller dermed ega sammanhang, samt för Departements-Chefen föreslå de åtgärder, som i dessa afseenden anses behöfliga och gagneliga; — att utarbeta de förslag och utlåtanden i dithörande ämnen, hvarom han af Departements-Chefen erhåller uppdrag; — samt att, efter derom af Departements-Chefen erhållen befallning, verkställa inspektionsresor till läroverken, för att om deras tillstånd, de der följda undervisnings-methoder m. m. afgifva redogörelse.

Dessa många och maktpåliggande angelägenheter lära svårligen kunna af bemälde Expeditions-Sekreterare behörigen skötas utan biträde af någon yngre tjensteman, som kan odeladt egna sin tid och uppmärksamhet åt de ärender, som inom denna afdelning af Departementet förekomma, särdeles i afseende å förandet af de statistiska anteckningarne och vid de tillfällen, då Expeditions-Sekreteraren är på inspektionsresor frånvarande.

Expeditionens stat upptager för närvarande löner endast för två Expeditions-Sekreterare; men som desse, äfven med biträde af de yngre ordinarie tjenstemännen, icke kunnat medhinna uppsättande af de många och ofta särdeles besvärliga expeditionerna samt öfriga dem åliggande embetsskyldigheter, har sedan flera år tillbaka äldste Protokolls-Sekreteraren varit förordnad att såsom Expeditions-Sekreterare tjenstgöra, samt äldste Kanslisten förrättat Protokolls-Sekreterare-tjenst, hvaraf åter blifvit en följd att tjenstgöringen inom Expeditionens Kansli måst i större mån, än eljest varit nödigt, af Extraordinarier bestridas.

Då någon af de nuvarande ordinarie tjenstebefattningarne således icke kan med ofvan omförmälda nya tjenster förenas, helst för framtiden ej torde kunna påräknas att, såsom hittills skett, få en stor del af arbetet af Extraordinarier verkställd, emot ingen eller ringa godtgörelse; hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t må hos Rikets Ständer äska anslag till nya löner på ordinarie stat åt en Expeditions-Sekreterare och en Kanslist, samt att den förstnämndes lön må, med hänseende till hans uppdrag såsom inspektör för läroverken, bestämmas lika med den för äldsta ledamöterna i Rikets Kollegier föreslagna, eller 5,000 R:dr Riksmynt; — äfvensom, och då endast en ordinarie Vaktmästare är vid Expeditionen anställd, men minst två äro för den dagliga uppvaktningen i embetsrummen och budskickningar i Expeditionens ärender behöfliga, Eders Kongl. Maj:t torde finna af behofvet påkalladt, att lön för ytterligare en Vaktmästare föreslås.

Derest Eders Kongl. Maj:t täckes i nåder bifalla hvad nu blifvit i underdånighet hemställdt, skulle för ändamålet erfordras tillökning i Expeditionens löningsstat med 21,363 R:dr Riksmynt, enligt följande närmare utredning:

R:dr

		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.
Expeditions-Chefen, nuvarande arfvode		4,500: —	tillökning	1,000: —	nya arfvodet	5,500: —
2 Expeditions-Sekreterare, à 2,794: 50., nuvarande lön		5,589: —	»	3,411: —	nya lönen	9,000: —
1 Dito			»	5,000: —	»	5,000: —
2 Protokolls-Sekreterare, à 1,863: —,	»	3,726: —	»	3,274: —	»	7,000: —
1 Dito	»	1,800: —	»	1,700: —	»	3,500: —
1 Registrator	»	1,863: —	»	1,637: —	»	3,500: —
2 Kanslister, à 1,242: —,	»	2,484: —	»	1,516: —	»	4 000: —
1 Dito				2,000: —	»	2,000: —
3 Kopister, à 619: 50.,	»	1,858: 50.	»	1,141: 50.	»	3,000: —
1 Vaktmästare	»	416: 50.	»	183: 50.	»	600: —
1 Dito				500: —	»	500: —
		22,237: —		21,363: —		43,600: —

2:o.

Löneförhöjning för Riks-Arkivet.

Vid afgifvande af förslag till löneförbättringar för Riks-Arkivets tjenstemän finner jag mig så mycket hellre böra följa de grunder, som blifvit tillämpade för tjenstemännen i Departementets Expedition, som Riks-Arkivet utgör en afdelning af Eders Kongl. Maj:ts Kansli, och tjenstegraderna i dessa båda embetsverk kunna anses fullt jemförliga med hvarandra. Den enda afvikelse, som jag anser härvid böra ega rum, är, att Riks-Arkivarien, med afseende å den vigtiga och ansvarsfulla befattning han såsom Chef för Riks-Arkivet innehar, bör tilläggas något högre aflöning än den motsvarande Expeditions-Sekreteraregraden inom Kansliet, eller 5,000 R:dr Rmt. Med antagande häraf, äfvensom att Aktuarierna erhålla lika lön med Protokolls-Sekreterarne, förste Amanuenserna med Kanslister, andre Amanuensen med Kopister, samt Vaktmästarne, endast med någon nedsättning för den yngste, lika med Vaktmästarne i Kansli-expeditionerna, blefve lönetillökningen för Riks-Arkivet 8,875 R:dr Riksmynt, enligt följande fördelning:

		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.
Riks-Arkivarien . . nuvarande lönen		2,880: —	tillökning	2,120: —	nya lönen	5,000: —
2 Aktuarier, à 1,546: 50.	»	3,093: —	»	3,907: —	»	7,000: —
2 Förste Amanuenser, à 900: —	»	1,800: —	»	2,200: —	»	4,000: —
1 Andre Amanuens	»	625: 50.	»	374: 50.	»	1,000: —
1 Vaktmästare	»	416: 50.	»	183: 50.	»	600: —
1 Dito	»	360: —	»	90: —	»	450: —
		9,175: —		8,875: —		18,050: —

3:o.

Löneförhöjning för Kgl. Bibliotheket. Jemväl för Kongl. Bibliothekets tjenstemän, hvilka tillhöra Eders Kongl. Maj:ts Kansli, torde de för Kansliets öfrige tjenstemän i motsvarande grader föreslagna löner böra bestämmas, endast med de undantag, att Kongl. Bibliothekarien, som är att närmast jemföra med Riks-Arkivarien, tillägges lika lön med denne, samt att lönen för Andre Amanuensen, nu uppgående till nära lika belopp med Kanslistlön, synes kunna bestämmas till 1,500 R:dr, eller något lägre än den för Kanslisterna föreslagna.

Med iakttagande häraf, samt att Vice Bibliothekarien erhåller lika lön med Protokolls-Sekreterare, och Förste Amanuensen med Kanslist, kommer det till löneförbättringar för Bibliothekets tjenstemän och vaktbetjente afsedda belopp att utgöra 4,802 Rdr 50 öre Riksmynt, enligt följande beräkning:

		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.
Kongl. Bibliothekarien,	nuvarande lön	2,823: —	tillökning	2,177: —	nya lönen	5,000: —
Vice Bibliothekarien	»	1,800: —	»	1,700: —	»	3,500: —
Förste Amanuensen	»	1,570: 50.	»	429: 50.	»	2,000: —
Andre Amanuensen	»	1,237: 50.	»	262: 50.	»	1,500: —
1 Vaktmästare	»	416: 50.	»	183: 50.	»	600: —
1 Dito	»	400: —	»	50: —	»	450: —
		8,247: 50.		4,802: 50.		13,050: —

4:o.

Anslag för Upsala Universitet. T. f. Kanslern för Upsala Universitet har i afseende på Akademiens lärares i de verldsliga fakulteterna och tjenstemäns löner anmält behofvet af en förbättring, hvartill Akademiens egna medel icke lemna tillgång. Dervid anföres, att enligt nu gällande stat för Akademien af den 11 September 1837, åtnjuta 18 Professorer i dessa fakulteter i lön 225 tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, och äro åt 8 Adjunkter inom samma fakulteter anslagna 65 tunnor till hvardera, åt 3 Adjunkter, med afseende å särskilda tjensteåligganden, 75 tunnor, och åt en Adjunkt 90 tunnor; att de Professorer, som icke hafva boställen, tillgodonjuta dessutom hushyre-ersättning af 200 Rdr Banko; att, efter utfärdandet af 1837 års stat, hafva tillkommit 4 nya Professioner, hvilkas innehafvare numera af statsmedel åtnjuta 2000 R:dr Banko hvardera, och åt de 16 äldste Professorerna har af statsanslag beviljats en lönetillökning af 300 Rdr, och Adjunkterna af statsmedel erhållit en lönetillökning af 180 Rdr, hvarförutom de 10 äldste af dem åtnjuta ytterligare 100 R:dr Banko; att, om spanmålens värde utföres med 9 Rdr 3 skill. Banko, medeltalet af aflöningspriset vid Universitetet de sista 20 åren, så åtnjuta de 16 äldste Professorerna, med spanmålslön,

löneförhöjning, hushyresmedel eller boställen, i medeltal 2,539 R:dr 3 sk., de, som hafva spanmålslön och hushyresmedel, men icke lönförhöjning, 2,239 R:dr 3 sk., de som uppbära penningelön och hushyresmedel 2,200 R:dr, och de som endast undfå penningelön 2,000 R:dr; att de lägst lönade Adjunkterna åtnjuta efter samma medeltalsberäkning 769 R:dr 3 sk., de som uppbära 75 tunnor 859 R:dr 33 sk., och den som har 90 tunnor 996 R:dr 30 sk., till hvilka summor komma för de 10 äldste 100 R:dr Banko för hvardera; att, i förhållande till de stegrade lefnadskostnaderna, dessa löner äro otillräckliga, helst som Upsala är en af de dyraste orter i Sverige och i detta afseende i de flesta fall fullt jemförlig med hufvudstaden; att spanmålslöntagarne endast i inskränkt mån äro i bättre förhållande än andre, då spanmålspriserna bero af priserna på Europeiska marknaden och derföre mera bestämmas af beskaffenheten utaf utlandets skördar än af den inom riket; att dessutom, då ungefär en tredjedel af den spanmål, Akademien eger att använda, utgöres af kronotionde och grundräntespanmål, hvilken skall lösas efter medelmarkegångspris, detta för närvarande löntagare gör förlust då lönerna vid Universitetet utgå med vid pass 1 R:dr 16 sk. Banko mindre för hvarje tunna af lönernas belopp, än som under förut varande förhållanden varit att påräkna; att de svårigheter, som mött vid återbesättande af Professors- och Adjunktsplatser inom juridiska och medicinska fakulteterna, hvilka svårigheter utan tvifvel snart komma att göra sig gällande i afseende på lärareplatserna i åtskilliga praktiska vetenskaper, som tillhöra filosofiska fakulteten, visa, att nuvarande inkomster ej äro lockande, då unge män på andra banor lätt erhålla vida förmånligare anställningar; att de fleste Professorer icke hafva någon utsigt till vidare befordran; att lönerna vid Lunds Universitet äro i allmänhet bättre än de i Upsala; att Adjunkternes ställning blifvit väsendtligen förändrad genom de nya Universitets-statuterna, då, i stället för att desse lärare förut kunnat egna en större del af sin tid åt enskild undervisning, de nu äro förpligtade att två timmar i veckan hålla offentliga föreläsningar, jemte det de, i likhet med hvad förut egt rum, måste vara beredde att vid inträffande förfall bestrida alla till ett Professors-embete hörande åligganden; att genom föreläsningsskyldigheten och uppbörandet för de äldre af dubbel årsberäkning för befordran inom kyrkan, deras ställning försämrats, oaktadt senare löneförbättringar, helst som många yngre tjenstemän å andra banor åtnjuta lika stora löneförmåner, och dessutom många bättre utsigter stå till buds för de mest utmärkta anlagen och grundligaste kunskaperna, hvilka det vore för Universitetet af största vigt att kunna vid sig fästa. På dessa med flera skäl anhålles, att Professorslönerna måtte höjas till minst 3,000 R:dr Banko årligen, hvarigenom de kunde ställas i någorlunda jemnbredd med Hofrätts- och Kollegii-Råds i Stockholm, Revisions-Sekreterarnes, äfvensom Borgmästarnes i de flesta småstäder löner, och Akademi-Adjunkternas till 1,333 R:dr 16 sk Banko, hvilket vore hvad yngste Adjunkten inom theo-

logiska fakulteten åtnjuter, äfvensom att de båda lärarne i moderna språken, af hvilka lärare fordrades samma vetenskapliga underbyggnad som vid andra akademiska lärarebefattningar, måtte åtnjuta samma löneförmåner som Adjunkterna, då de nu blott erhölle 75 tunnor säd och hade boställsrum, hvilkas värde uppskattas till 133 R:dr 16 sk.; samt att Akademi-Räntmästaren och Bibliothekarien, hvilka alltid å Universitetets stat varit uppförde till lika löner med Professorerna, måtte komma i åtnjutande af samma lönförhöjning som desse, och vice Bibliothekarien, som nu uppbär 90 tunnor spanmål, måtte erhålla den för Adjunkter föreslagna förhöjning; och slutligen att, hvad angår Akademiens tjenstemän, Sekreteraren och Kamereraren, hvilkas löner nu utgå med 155 tunnor spanmål, och 100 R:dr Banko i hushyresmedel, eller två tredjedelar af Professorernas löner enligt stat, måtte, helst då Sekreteraren, efter upphörandet af Akademiens domsrätt och fastställandet af nya Statuterna, gått i mistning af en icke obetydlig del extra inkomster, få en lön af 2,000 R:dr Banko, — Notariens lön, som nu utgör 70 tunnor, måtte, då denne tjensteman numera kommit i mistning af alla sportler, höjas till 1,000 R:dr, och Kanslistens till 666 R:dr 32 sk. Banko. Om desse löneförbättringar beviljas, önskar dock t. f. Kanslern, att då försäljningspriset å Akademiens spanmål är högst olika, så att, då spanmålen år 1849 gällde 7 R:dr 21 sk. 8 r:st. Banko och år 1845 endast 5 R:dr 42 sk., den år 1854 steg till 11 R:dr 24 sk. och år 1846 ända till 11 R:dr 32 sk. 4 r:st. banko, Rikets Ständer måtte bevilja ett förslags-anslag, hvarigenom lönerna kunde uppehållas vid det bestämda beloppet, för hvilket ändamål ett anslag af 25,000 R:dr banko anses tillräckligt.

I anledning af hvad som blifvit anfördt, och då en löneförbättring synes vara af behofvet påkallad, helst då Eders Kongl. Maj:t nu vill föreslå Rikets Ständer förhöjning i lönerna för statens öfriga embets- och tjenstemän, tillstyrkes, att, hvad Professorerna vid Upsala universitet angår, Eders Kongl. Maj:t må äska det anslag som erfordras att tillförsäkra en löneinkomst åt de 10 äldste ordinarie Professorerna af 4,500 R:dr riksmynt, och åt de öfriga ordinarie Professorerna jemte Räntmästaren och Bibliothekarien af 4,000 R:dr, samt att, enligt hvad vederbörande hemställt, de 4 Emeritilönerna äfven må erhålla en förhöjning till 4,000 R:dr riksmynt.

Härtill erfordras följande anslag:

1) Till 10 professorslöners höjande från 2,539 R:dr 3 sk. banko till 3,000 R:dr samma mynt, 4,609 R:dr 18 sk. banko, eller R:mt R:dr 6,914: 6 öre.

2) Till 6 professorslöners höjande från 2,539 R:dr 3 sk. till 2,666 R:dr 32 sk. banko, 765 R:dr 30 sk. banko, eller . . . . . » 1,148: 43 »

Transport R:mt R:dr 8,062: 49 öre.

Transport R:mt R:dr	8,062:	49	öre.
3) Till 4 professorslöners höjande från 2,239 R:dr 3 sk. till 2,666 R:dr 32 sk. banko, 1,710 R:dr 20 sk. banko, eller . . . . . »	2,565:	62	»
4) Till 2 Emeritilöners höjande från 2,239 R:dr 3 sk. till 2,666 R:dr 32 sk. banko, 855 R:dr 10 sk. banko, eller . . . . . »	1,282:	81	»
5) Till 2 professors- och 2 Emeritilöners höjande från 2,200 R:dr till 2,666 R:dr 32 sk. banko, 1,866 R:dr 32 sk. banko, eller . . . . . »	2,800:	—	»
6) Till 2 professorslöners höjande från 2,000 R:dr till 2,666 R:dr 32 sk. banko, 1,333 R:dr 16 sk. banko, eller . . . . . »	2,000:	—	»
eller inalles ett anslag af . . . . . R:mt R:dr	16,710:	92	öre.

Förnyad underdånig anhållan har skett från Upsala Universitet om anslag för en profession i theoretisk medicin och medicinal-lagfarenhet. Härvid anföres hufvudsakligen, att den theoretiska medicinen, innefattande pathologien, nosografien och medicinens historia, är för närvarande förenad med praktiska medicinen, och att medicinal-lagfarenhetens föredragande åligger professorn i anatomien och fysiologien; att föreningen af så många olikartade, hvar för sig vigtiga ämnen icke tillåter deras tillbörliga behandling; att antalet af lärare ock är ringare än man i allmänhet ansett behöfligt för medicinska undervisningen; och att Lunds Universitet har särskilda lärostolar för theoretiska och praktiska medicinen. På de anförda skälen tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t må hos Rikets Ständer göra Nådig framställning om beviljande af anslag till en lärostol i medicin vid Upsala Universitet, men så, att läroämnenas fördelning må af Eders Kongl. Maj:t sedermera bestämmas. I öfverensstämmelse med ofvananförda förslag om professorslönernas belopp, föreslås detta anslag till 4,000 R:dr riksmynt.

Redan år 1847 gjorde Kansleren underdånig hemställan om upprättande af en profession i fornnordisk språk- och ålderdomskunskap. Ehuru undervisning i dessa vetenskapsämnen redan då meddelades efter eget åtagande af Bibliothekarien, Professor Schröder, ansåg Kanslern, till betryggande af undervisningens fortfarande bestånd i så vigtiga och uti den medborgerliga bildningen så ingripande ämnen, vara af vigt, att för dem en särskild lärostol inrättades, helst med hänseende till den omvårdnad det städse tillväxande bibliotheket alltmera kräfver, det vore att befara att, efter professor Schröders bortgång, det blefve svårt att finna en man, som kunde förena två så olika och hvar för sig trägna och maktpåliggande befattningar. Kanslern anförer, att samma skäl ännu qvarstår och har vunnit ytterligare erkännande och stöd genom den ansökning, som några af den

vid Universitetet studerande ungdomen hos Hans Kongl. Höghet Akademie-Kanslern gjort om Hans Nådiga medverkan för inrättande af en särskild profession i Svenska språket; att det visserligen är af vigt att undervisningen äfven omfattar det nuvarande modersmålet, i synnerhet då detta ingår som ett vigtigt bildningsmedel vid de lägre läroverken, men att, då ett vetenskapligt studium af ett språk ej kan idkas utan att språket betraktas i sin historiska utveckling och i sitt förhållande till närbeslägtade språk, ändamålet hufvudsakligen vunnes genom en profession, hvilken, för att i namnet uttrycka hela dess omfång, kunde erhålla benämningen: »Profession i de Nordiska språken», såsom den motsvarande lärostolen vid Köpenhamns universitet kallas.

Denna af t. f. Kanslern gjorda anhållan synes förtjena all uppmärksamhet, då onekligen modersmålets vetenskapliga studium bör vara ett föremål för universitetets verksamhet. På de af Kanslern anförda skäl tillstyrkes, att Eders Kongl. Maj:t må af Rikets Ständer, för upprättande vid Upsala Universitet af en profession i de nordiska språken, äska ett årligt anslag af 4,000 R:dr riksmynt.

Oaktadt den stora betydelse kännedomen af lefvande språken numera eger, så väl i allmänhet som ock för undervisningen vid Rikets Elementar-läroverk, saknas dock vid Rikets Universiteter tidsenligt ordnade läroanstalter för detta ämne. Upsala Universitet har visserligen sedan år 1835 en profession i modern litteratur och esthetik, men språkundervisningen har varit öfverlemnad åt exercitii-mästare, till dess Kongl. Maj:t förordnat, att de två språkmästarelönerna borde anslås till två e. o. adjunkter, den ene i Franska och Engelska, den andre i Tyska och Italienska språken. Vid Lunds Universitet inrättades af framlidne kanslirådet Norberg en profession i lefvande språk, hvilken blifvit på Akademiens stat upptagen, och är med densamma förenadt åliggandet att äfven föreläsa esthetik; för öfrigt upptager äfven detta universitets stat tvänne språkmästare.

De af Eders Kongl. Maj:t utfärdade nya statuterna för Rikets Universiteter upptaga bland undervisningsämnena för filosofiska fakulteterna ny-europeisk linguistik och litteratur. Af dessa läroämnen har Upsala en lärostol för det ena, Lund för det andra, och vid hvardera är esthetiken med det der bestämda läroämnet förenad. För att gifva fullt utrymme för dessa tre läroämnen, bemställer jag, om icke Eders Kongl. Maj:t skulle täckas göra Nådig framställning till Rikets Ständer om beviljande af anslag till en ny profession vid hvartdera Universitetet, i hufvudsakligt ändamål att bereda undervisning i ny-europeisk linguistik, men med förbehåll af den nogare bestämning af dess förhållande till de tvänne omnämnda professionerna, som Eders Kongl. Maj:t kan, efter pröfning af omständigheterna, finna lämplig.

Om Eders Kongl. Maj:t täckes bifalla detta förslag, så bör för Upsala Universitet, till upprättande af en ny profession för berörda ändamål, äskas ett årligt anslag af 4,000 R:dr riksmynt.

Hvad den af t. f. Kanslern fordrade lönförbättringen för adjunkterna inom verldsliga fakulteterna, en språklärare och vice Bibliothekarien angår, tillstyrkes i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t må täckas föreslå Rikets Ständer beviljande af den summa, som erfordras för lönernas höjande till 2,000 R:dr riksmynt. Den andra språkläraretjensten, för hvilken löneförbättring äfven begäres, borde, om en profession för ny-europeisk linguistik upprättas, kunna indragas, och den lön, som nu dertill utgår, 813 R:dr 1 sk. banko, eller 1,219 R:dr 53 öre riksmynt, inberäknas såsom tillgång för denne professors aflöning.

Till denna löneförbättring erfordras följande anslag, då spanmålen utföres med ett penningevärde af 9 R:dr 3 sk. banko för hvarje tunna:

1 Adjunktslön à 90 tunnor och 180 R:dr = 995 R:dr 30 sk. banko, lönefyllnad	Banko R:dr	337: 34.
3 Adjunktslöner à 75 tunnor och 180 R:dr = 859: 33, lönefyllnad 473: 31 eller tillsammans	»	1,420: 45.
10 Dito à 65 tunnor och 180 R:dr = 769: 3, lönefyllnad 564: 13, eller	»	5,642: 34.
1 Språklärarelön à 75 tunnor och 133: 16 = 813: 1, lönefyllnad	»	520: 15.
Vice Bibliothekariens lön à 90 tunnor = 815: 30, lönefyllnad	»	517: 34.
	Banko R:dr	8,439: 18.

Från den här uppkommande summan 8,439 R:dr 18 sk. böra dock afräknas 1,000 R:dr banko, anslagna som lönetillökning för de 10 äldsta Adjunkterna, då således uppkommer ett behof af 7,439 R:dr 18 sk. banko, motsvarande 11,159 R:dr 6 öre riksmynt.

Då äfven den för Akademiens tjenstemän begärda lönförbättring synes vara billig, tillstyrkes, att den må äskas till föreslagna belopp, hvartill erfordras enligt följande utredning:

Sekreterarens lön,	155	tunnor och	100 R:dr	= 1,504: 33,	lönefyllnad	495 R:dr	15	sk. b:ko.
Kamererarens	» 155	»	» 120 »	= 1,524: 33,	»	475 »	15	» »
Notariens	» 70	»		= 634: 18,	»	365 »	30	» »
Kanslistens	» 35	»		= 317: 9,	»	349 »	23	» »
						1,685:	35.	

en summa af 1,685 R:dr 35 sk. banko, motsvarande 2,528 R:dr 59 öre R:mt.

Den sammanlagda summan, som erfordras till löneförbättringar och nya professioners upprättande, utgör således 42,398 R:dr 17 öre riksmynt, hvilken dock bör minskas med nu varande lön för en språklärare, utgörande 75 tunnor och 133 R:dr 16 sk. banko = 813 R:dr 1 sk. banko, motsvarande 1,219 R:dr 53 öre riksmynt, då summan blifver 41,178 R:dr 64 öre R:mt.

De spanmålslöner, som uppbäras af Upsala Akademies lärare och tjenstemän,

lösas på det sätt, att, sedan det af Akademien disponerade spanmåls-beloppet blifvit försåldt, och hela den derigenom uppkommande summa blifvit fördelad proportionelt på hvarje tunna, hvarje löntagare erhåller, efter det sålunda bestämda lösningspris, betalning för det honom anslagna antal tunnor. Det anslag, som behöfves för att uppehålla de spanmålslön uppbärande lärarnes och tjenstemännens löner vid de föreslagna beloppen, bör således blifva ett förslagsanslag, hvarvid torde böra iakttagas, att den till Akademien anslagna kronotionde beräknas efter medelpris, och den från Akademiens hemman, frälseräntor m. m. utgående, efter de läns årsmarkegång, hvarifrån spanmålen utgår. Den ojemnhet i lönerna, som för olika år derigenom kan uppkomma, torde i någon mån jemnas genom de små emolumenter af ved efter nedsatt lösningspris, humlegård och åker, som i ofvanstående beräkning ej äro bland löneförmånerna upptagna.

Till följd af hvad jag nu haft nåden anföra, torde det anslag, som äskas af Rikets Ständer, böra sålunda fördelas, att såsom fast anslag föreslås . . . . . 12,000 R:dr riksmynt, och såsom förslagsanslag, då det behöfliga beloppet, 29,178 R:dr 64 öre, minskas genom de besparingar, som uppkomma när tjenster stå lediga . . . . . 25,000 » »

Med anledning af Hans Kongl. Höghet Akademie-kanslerns anmälan, att en ändamålsenlig undervisning i sinnessjukdomars behandling hittills icke kunnat vid Upsala universitet meddelas de studerande, som egna sig åt medicinens studium, men att denna förmån skulle kunna på lämpligt sätt dem beredas, om med öfverläkarebefattningen vid Upsala centralhospital förenades en särskild profession i psychiatrien, har Eders Kongl. Maj:t, sedan Seraphimer-Ordens-Gillet, efter General-direktörens för hospitalerna hörande, yttrat, det denna förening mellan nämnda öfverläkarebefattning och undervisningsskyldighet vore ej allenast för universitetet gagnelig, utan ock kunde på sjukvården inom hospitalet komma att ega ett ganska fördelaktigt inflytande, och bereda öfverläkaren en behöflig tillökning i inkomster, den 18 sistlidne April i Nåder tillåtit, att öfverläkaren vid Upsala hospital må för medicine studerande i Upsala under läseterminerna två timmar i veckan hålla föreläsningar och meddela klinisk undervisning rörande sinnessjukdomarna och deras behandling; hvarjemte Eders Kongl. Maj:t medgifvit, att tills vidare en ledig adjunktslön inom medicinska fakulteten må till arfvode för detta åliggande användas. På det den provisoriska ställning, hvari denne lärare genom arfvodets tillfälliga beskaffenhet är ställd, må kunna upphöra, och den tills vidare för behofvet påräknade adjunktslönen få för sitt egentliga ändamål användas, har underdånig hemställan blifvit gjord, att Eders Kongl.

Maj:t

Maj:t må täckas af Rikets Ständer äska ett anslag af 1,500 R:dr riksmynt till arfvode för öfverläkaren vid Upsala centralhospital, mot honom åliggande förbindelse att vid Upsala universitet hålla föreläsningar två timmar i veckan under läseterminerna och meddela klinisk undervisning rörande sinnessjukdomar och deras behandling; till hvilken hemställan jag får tillstyrka nådigt bifall.

— — — — — — — — — — — — — — — —

För utveckling till full verksamhet af de naturvetenskapliga och praktiska institutionerna vid universitetet, framställes behofvet dels af en konservator vid Zoologiska museum, med lön af 1000 R:dr Banko, och en konservator vid Botaniska museum, med lön af 500 R:dr Banko, om af honom ej fordras vetenskaplig bildning, men i annat fall 1000 R:dr, dels af arfvoden åt sex amanuenser vid institutionerna för theoretisk och agrikultur-kemi, fysiologisk kemi, mineralogi, fysik, samt vid Astronomiska observatorium, två för förstnämnda läroanstalt och en för hvardera af de öfriga, hvartill begäras 233 R:dr 16 sk. Banko för hvardera, eller tillsammans 1,400 R:dr Banko; hvilka anslag Eders Kongl. Maj:t, med hänseende till det vigtiga ändamålet, torde täckas af Rikets Ständer äska med 1,500 R:dr riksmynt till lön för en konservator vid Zoologiska museum, 750 R:dr för en konservator vid Botaniska museum, samt 2,100 R:dr till arfvoden för sex amanuenser vid ofvannämnda läroanstalter.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Såsom årligt anslag till instrumental-apparatens underhåll och till successivt anskaffande af nya instrumenter af förbättrad konstruktion, äfvensom till inköp af kemiska reagentier, kompletterande af mineralsamlingen och dylikt, samt för bekostande af städning och uppassning på de särskilda laborations-lokalerne och vid de experimentala föreläsningarne, erfordras för den allmänna och agrikultur-kemiska läroanstalten 2,766 R:dr 32 sk. Banko, för den fysiologisk-kemiska 866 R:dr 32 sk., och för den mineralogisk-kemiska 600, eller tillsammans 4,233 R:dr 16 sk. Banko, och föreslås, i anseende till angelägenheten och vigten af den kemiska institutionens utveckling till full och ändamålsenlig verksamhet, att den för ändamålet erforderliga summa må, efter afdrag af dels på akademiens stat, dels genom äldre statsanslag befintlig tillgång, 850 R:dr, af Rikets Ständer äskas med ett något minskadt belopp, eller i stället för begärda 3.383 R:dr 16 sk. Banko . . . . . Riksmynt R:dr 4,700.

För fysiska kabinettet, hvilket snart kommer att förflyttas till den rymliga och passande lokal, som för detsamma i Kemiska institutionens nya byggnad blifvit beredd, begäres en förhöjning ifrån 722 R:dr 16 sk. Banko, som denna läroanstalt af universitetets och statens medel redan uppbär, med 744 R:dr 16 sk. Banko årligen, hvarigenom årliga anslaget skulle komma att uppgå till 1,466 R:dr 32 sk. Banko. Det anföres att, i anseende till anslagets otillräcklighet, de

experimentala föreläsningarne måst inskränkas till hälften af de offentliga föreläsningstimmarne. För att möjliggöra ett större antal experimentala föreläsningar, samt till beredande af tillfälle för mera försigkomna och hoppgifvande studerande att sjelfve under ledning öfva sig i fysiska experimenters anställande och i utredande af sådana frågor, som stå i sammanhang med fysiska vetenskapens föremål, äfvensom för att bättre, än hittills låtit sig göra, kunna förse kabinettet med nyuppfunna dyrare instrumenter, begäres denna tillökning, hvilken, i anseende till det tillfälle som nu snart yppar sig att vid universitetet i lämplig lokal utvidga denna under närvarande tidsförhållanden särdeles vigtiga och inflytelserika institutions verksamhet, torde af Eders Kongl. Maj:t äskas utaf Rikets Ständer, men med ett något nedsatt belopp af . . . Riksmynt R:dr 1000.

Som den nyligen inrättade Zoologiska professionen ej eger något anslag, utan egentligen skulle med Botaniska museum dela det för naturaliekabinettet bestämda, för botaniska institutionen otillräckliga anslaget af 308 R:dr 16 sk. Banko; men gagnande undervisning i zoologi ej kan meddelas utan tillgång till zoologiska samlingar, och dels för fullständigande af den redan vid universitetet befintliga samlingen, dels för inköp af djur och skeletter, dels till ersättande af samlingskostnaden, dels för samlingarnas bevarande erfordras betydliga utgifter, begäres ett anslag af 1000 R:dr Banko årligen. Jag hemställer, att Eders Kongl. Maj:t må täckas besluta Nådig framställning om ett anslag för uppgifna ändamål af . . . . . Riksmynt R:dr 1,200.

— — — — — — — — — — — — — — — —

I afseende på Akademiens sjukhus är anmäldt, att ehuru derstädes nu finnes utrymme för 45 sjuksängar med fullständig attiralj, sjukhusets årliga anslag och öfriga tillgångar likväl icke medgifva, att hela sängantalet året om kan åt sjuka upplåtas, hvarföre en årlig förhöjning i detta anslag af 666 R:dr 32 sk. Banko anses behöflig. På de för begäran om Nådig Proposition rörande detta anslag anförda skäl, nemligen den stora vigten af kliniska undervisningen och de studerandes öfning i sjukdomarnes diagnostik och behandling, och den omständighet, att tillfälle blifvit beredt för vårdandet af sådana sjuka studerande, hvilkas sjukdomstillstånd fordrar närmare omvårdnad och omsorgsfullare behandling än den som kan dem beredas i deras bostäder, tillstyrkes att af Rikets Ständer må äskas ett årligt anslag af . . . . . Riksmynt R:dr 1,000.

Rörande anslag för en gång göras från Upsala universitet följande hemställanden:

Vid riksdagen 1850—1851 anslogo Rikets Ständer 66,666 R:dr 32 sk. Banko till uppförande af en byggnad för den kemiska institutionen vid Upsala

universitet, dock med vilkor, att, om det framdeles skulle visa sig att berörda summa icke blefve tillräcklig för ifrågavarande byggnadsföretags utförande, universitetet då borde af egna tillgångar vidkännas de utgifter, som derutöfver kunde erfordras. T. f. kanslern upplyser, att denna byggnad, utvidgad på Akademiens särskilda bekostnad till inrymmande äfven af den fysiska läroanstalten, är uppförd under tak och håller på att inredas, samt blifver färdig till afsyning nästkommande år, men att för de särkilda laborationsrummens, äfvensom för det gemensamma föreläsningsrummets och ugnsrummets apterande till deras ändamål och förseende med fasta, på olika sätt konstruerade ugnar, kapeller, pannor, bänkar, hyllor, skåp, laborationsbord, m. m. dylikt, kostnaderna blifvit beräknade att uppgå till **6,000** R:dr för det allmänna kemiska laboratoriet tillika med de för alla gemensamma undervisningsrummen, till **2000** R:dr för det fysiologiskt kemiska laboratoriet, och till **1,000** R:dr för det mineralogiska laboratoriet, tillsammans **9,000** R:dr Banko. Jag tillstyrker i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t må täckas af Rikets Ständer äska ett anslag för ifrågavarande ändamål, att för en gång utgå med . . . . . Riksmynt R:dr **13,500.**

Vid första uppsättningen af de för nämnda läroanstalter erforderliga instrumentalier, såsom vågar, platinakärl, luftpumpar, gasometrar, med flera dyrbarare instrumenter, äfvensom af porslins- och glaskärl och flerfaldiga andra förnödenheter, som från utrikes orter måste anskaffas, deruti äfven inbegripna nödiga instrumenter för experimentala föreläsningar, uppgifvas kostnaderna, beräknade i förhållande till medeltalet af laboranter i de särskilda laboratorierna, till **18,050** R:dr Banko. Sedan härifrån afdragits **7,500** R:dr, hvilka för detta ändamål blifvit af Akademiens egna medel upplagda, anhålles att af Rikets Ständer må äskas fyllnaden, att för en gång utgå med **10,550** R:dr Banko, eller **15,825** R:dr riksmynt; till hvilken anhållan jag underdånigst tillstyrker bifall.

— — — — — — — — — — — — — — — —

T. f. Kanslern har anfört, det universitetet visserligen har åtskilliga, till en del ganska dyrbara materialier till bildande af ett Botaniskt museum, men egentligen icke kan anses ega något sådant museum. Till fyllande af de största luckorna vid musei ordnande och till inköp af de vigtigaste samlingar, som nu kunna vara till salu, begäres proposition till Rikets Ständer om anslag för en gång af **3,000** R:dr Banko; och får jag, så väl med hänseende till behofvet som dertill att den utmärkte nuvarande föreståndarens för botaniska institutionens verksamhet bör till musei kompletterande begagnas, tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t må för ändamålet äska . . . . . Riksmynt R:dr **4,500.**

5:o.

T. f. Kanslern för Lunds universitet har på hufvudsakligen samma skäl, som i afseende på enahanda förhållande vid Upsala universitet blifvit anförda, *Anslag för Lunds Universitet.*

förordat Konsistorii anhållan om adjunktslönernas inom de verldsliga fakulteterna förbättring till 2,000 R:dr riksmynt; och får jag på samma, ofvan anförda skäl tillstyrka, att Nådig framställning derom må göras.

Ifrågavarande adjunkters antal vid Lunds universitet utgör 15, af hvilka 5 åtnjuta i lön 700 R:dr, jemte en år 1851 tillkommen löneförhöjning 180 R:dr, inalles 880 R:dr Banko eller 1,320 R:dr Riksmynt. Således erfordras för hvarje en tillökning af 680 R:dr, eller för fem . . . . . R:mt R:dr 3,400.

De öfriga 10 adjunktslönerna utgöra 500 R:dr Banko och med lönförhöjning af 180 R:dr, 680 R:dr Banko eller 1,020 R:dr riksmynt. Lönetillökningen, som nu erfordras, utgör således 980 R:dr r:mt för hvarje, eller för 10 . . . . » » 9,800.

Ifrån den sammanlagda summan af . . . . . » » 13,200 böra dock ytterligare afdragas 1,000 R:dr Banko, som utgå till de 10 äldsta adjunkterna, i följe hvaraf den summa, som till löneförbättring behöfver af Rikets Ständer äskas, utgör . . . . . Riksmynt R:dr 11,700.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Om Eders Kongl. Maj:t täckes besluta framställning om löneförbättring till minst 4,000 R:dr riksmynt för professorerna vid Upsala Akademi, så tillstyrkes, att dylik framställning — som, i anseende till saknad utredning af det belopp, hvartill spanmålslönerna kunna beräknas, för närvarande icke gerna kan ske rörande de professorer vid Lunds Universitet, som uppbära spanmålslön, hvilken lön i Lund utgår till hvarje löntagare med högre belopp än i Upsala, eller med 300 tunnor spanmål, — må ske för de 3 professorer vid Lunds Universitet, hvilka uppbära en penningelön af 2,000 R:dr Banko, samt rörande 4 emiritilöner, hvardera till nyssnämnda belopp; då det anslag, som för detta ändamål erfordras, uppgår till 1,000 R:dr riksmynt för 7 löners förbättrande, eller inalles . . . . . Riksmynt R:dr 7,000.

De skäl, som blifvit anförda för äskande af anslag till professioner i Nordiska språken och Ny-europeisk linguistik m. m. vid Upsala universitet, får jag i underdånighet åberopa för tillstyrkande af professioner i samma ämnen vid Lunds universitet, med anslag till lika belopp, eller . . Riksmynt R:dr 8,000.

Slutligen har t. f. Kanslern anmält behofvet af en annan lokal för kemiska institutionen i Lund och af betydliga förbättringar å den der befintliga Botaniska. Hvad kemiska institutionens lokal angår, anföres, att de tre nedra rummen, i anseende till sin ringa höjd samt brist på rör i väggarna, under begagnandet fyllas med rök och qväfvande ångor: en olägenhet, som äfven vidlåder de öfra rummen; att samma rum, till följe af den fuktiga grunden och golfvens läge nedom gatan, äro i hög grad fuktiga och osunda, hvarjemte de i dem förvarade effekter förstöras genom svampbildning, rost och erg; att universitetets mineral-

samling måste till en del inrymmas i en korridor och en förstuga, äfvensom drogue-samlingen tills vidare i anatomihuset; att knappast 18 laboranter få plats, ehuru hvarje termin per medium 30 anmäla sig till deltagande i öfningarne, 5 à 6 medicinæ studiosi oberäknade. Af de alternativa kostnadsförslag, som redan före sistlidne riksdag framställdes, nemligen antingen 20,000 R:dr Banko, eller ock 16,666 R:dr 32 sk. i händelse universitetets reservfond skulle befinnas stark nog att bekosta inköpet af byggnadstomt, förordar t. f. Kanslern det förra.

För Botaniska institutionen hafva blifvit framställda tre olika förslag till förändring eller ombyggnad af dertill hörande hus. Detta behöfver en omfattande reparation, som medförer, enligt det ena förslaget, i förening med påbyggnad af husets ena del, en kostnad af 15,000 R:dr riksmynt. Det andra förslaget upptager en tillbyggnad, med en kostnad af 21,000 R:dr. Det tredje, som afser husets förändring helt och hållet till växthus, erfordrar, jemte öfriga dermed förenade kostnader för bostad åt trädgårdsmästaren m. m., ett anslag af omkring 26,000 R:dr riksmynt, som dock Konsistorium ansett sig böra höja till 30,000 R:dr; hvilken summa t. f. Kanslern föreslår.

I anseende till dessa institutioners vigt, och angelägenheten af deras utveckling till ändamålsenlig verksamhet, tillstyrkes att Eders Kongl. Maj:t må af Rikets Ständer äska anslag till uppförande af byggnad för kemiska institutionen vid Lunds Universitet . . . . . 30,000 R:dr Riksmynt, och till förbättring af de botaniska institutionen tillhörande byggnader ett anslag, att i mån af behof utgå . 30,000 » »

— — — — — — — — — — — — — — — —

6:o.

Anslag för Elementarläroverken.

Sedan Eders Kongl. Maj:t under den 14 sistlidne Augusti täckts utfärda stadga för Rikets allmänna Elementar-läroverk, får jag nu göra underdånig framställning om de anslag, som äro nödiga för läroverkens reglering och fastställande af en normalstat för lärarnes aflöning.

Genom Nådiga Cirkuläret till Konsistorierna i Riket och Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk den 6 Juli 1849 befalldes dessa, att, sedan vederbörande stadsmyndigheter samt skolornas Inspektorer och Rektorer blifvit hörde, uppgöra och till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdåniga förslag till fullständig reglering af stiftens undervisningsverk, hvarvid dock borde tagas i betraktande, huruvida det för undervisningen i allmänhet kunde anses vara mera ändamålsenligt, att färre och fullständigare skolor på passande ställen underhållas, än att statens tillgångar användas till flera och mindre fullständiga läroverk. Dessa förslag, som i afseende på sistanförda grundsats yttra något olika åsigter, öfverensstämma dock i allmänhet uti att anse nu varande läroverk behöfliga, äf-

vensom behöfligt att en del deraf utvidgas. Om man erkänner, att läroverkens fullständighet, så vidt möjligt är, för undervisningens jemna gång är fördelaktig, så synas deremot de långa afstånden mellan städerna inom de flesta delar af riket, äfvensom den tilltagande folkmängden, tala för behofvet deraf, att skolor för ungdomen, i den ålder då den så litet som möjligt bör sakna uppfostran i hemmet, finnas på flera orter än dem, å hvilka högre läroverk med en för staten vida betydligare kostnad kunna uppehållas. Dertill kommer, med hänseende till redan befintliga läroverk, svårigheten att inskränka de bildningstillfällen, hvilka staten genom redan inrättade läroverk erbjuder, äfvensom det förhållande, att en förändring synes mindre lämplig i en tidpunkt, då man är sysselsatt att öfver landet lägga ett jernvägsnät, som sannolikt skall medföra betydliga, men ännu ej med säkerhet beräknelig förändring i en stor dels af nuvarande städer folkmängd och i deras vigt och betydelse såsom hufvudorter för landsbygden.

Under det således skäl icke äro för handen att i närvarande stund inskränka eller alldeles indraga något af redan befintliga läroverk, synas flera af dem böra utvidgas utöfver deras nuvarande omfång. I anledning af den tilltagande folkmängden och det alltför stora afståndet från andra läroverk, lärjungarnes talrikhet, särskilda orters behof, med flera omständigheter, tillstyrkes den reglering af läroverken, som innehålles i hosföljande förslag till stat.

Af den grundsats, hvilken Eders Kongl. Maj:t genom stadgan för Elementarläroverken godkänt, att för hvarje läroämne, som vid Elementar-läroverken utgör ett väsentligt undervisningsämne, bör vid högre läroverk finnas åtminstone *en* lärare, af hvilken de högsta kunskapsprof fordras, och som är berättigad till åtnjutande i bestämd ordning af de högsta löneförmåner, hvilka Elementar-läroverkens stat erbjuder, följer, att lärare i naturvetenskap och lefvande språk, hvilka, hittills vid de högre läroverken ställde utom lönetur med öfriga lärare, haft fasta löner å 600 R:dr banko, böra bland Lektorerna upptagas, hvilket med hänseende till läraren i naturvetenskap endast är ett erkännande af den rätt, som han redan i sjuttonde århundradet vid gymnasier inom riket åtnjöt, och med afseende på läraren i lefvande språk är en följd af den betydenhet undervisningen i dessa språk i sednare tider erhållit. Då icke heller något af de å läroverkens stat redan upptagna Lektoraterna kan anses öfverflödigt, och i hänseende till dessa endast den förändring behöfver göras, att med lektionen i filosofi bör förenas undervisningen i svenska språket, så kommer Lektorernas antal vid de läroverk, som hafva fullständig lönestat, att uppgå till åtta.

Då likväl vid upprättandet af nya läroverk det är ovisst, huru stort antal lärjungar kan komma att dem besöka, särdeles i deras öfra klasser, och dessa nyupprättade läroverk icke, åtminstone tills vidare, kunna göra anspråk på fullständig lönestat, så vågar jag för dem ej föreslå flera än 4 Lektorer, hvilkas

läroämnen torde af Eders Kongl. Maj:t efter de olika förhållanden, som för hvarje ort förete sig, böra särskildt för hvarje bestämmas.

Fullständig lönestat upptages för de läroverk, som uppkommit genom förening af gymnasium och skola, äfvensom för det talrikt besökta läroverket i Örebro. Undantag göres endast för det mindre freqventerade läroverket i Hernösand, hvars lärjungeantal sannolikt ock kommer att lida minskning genom de högre läroverken i Jemtland och Norrbotten, samt för det i Wisby, hvilket endast har ett ringa antal lärjungar i öfra klasserna. Vid dessa läroverk föreslås Lektorernas antal till fem.

Då uppehållandet af högre bildning i väsentlig mån beror derpå, att en åtskillnad i lönetur vid Elementar-läroverken bibehålles, hvarigenom både de högre läroverken kunna försäkras om att för undervisningen ega vetenskapligt bildade män, och de som egna sig åt lärarekallet hafva en uppmuntran att, före inträdet på lärarebanan, eller under utöfningen af lärarekallet inom ett lägre område, söka förkofran i vetenskaplig bildning utöfver det mått som erfordras för alla lärareplatser utan undantag, — så är för Adjunkter och Kolleger, såsom ock hittills varit vanligt, en särskild lönestat uppgjord.

Lärarnes antal har, för att ej erfordra alltför stora kostnader, blifvit inskränkt till det minsta för undervisningens upprätthållande nödiga, under förutsättning, att det biträde, som möjligen på särskilda ställen vidare behöfves, kan vinnas af extra lärare och duplikanter. Vid högre läroverk behöfvas dock Adjunkter till ett antal, som, der 8 Lektorer äro, icke kan inskränkas till mindre än 6, och vid de öfriga till 8. Kollegernas antal bestämmes i mån af de lägre läroverkens föreslagna omfång.

Sedan Rikets Ständer vid riksdagen 1847—1848 till förbättring af lärarnes löner anslagit en årlig summa af 90,000 R:dr banko, har Eders Kongl. Maj:t genom en den 6 Juli 1849 stadfästad Öfvergångs-stat bestämt lärarelönerna till belopp, hvilka icke allenast skulle bereda en mera tryggad utkomst, utan ock blifva en ersättning för förhöjd presterlig tjenstårsberäknings upphörande. De förhållanden, som sedermera uppkommit eller fullt utvecklats, och hvilka framkallat det erkända behofvet af förbättring i embets- och tjenstemännens inkomster, hafva ock medfört otillräckligheten af skollärarnes nu varande lönevilkor. Lärarne vid en stor del af Elementar-läroverken hafva i underdånighet inför Eders Kongl. Maj:t anmält behofvet af förbättring i deras löner, och då Eders Kongl. Maj:t beslutit att till Rikets Ständer göra Nådig framställning om löneförbättring för rikets embets- och tjenstemän i allmänhet, torde Eders Kongl. Maj:t icke förbise behofvet deraf för de vid Elementar-läroverken anställda lärare.

Lektorernas löner, som i gällande stat äro beräknade, enligt regeln, till 800

(eller 840), 1,000, 1,200 och 1,500 R:dr banko, motsvarande 1,200 (eller 1,260), 1,500, 1,800 och 2,250 R:dr riksmynt, upptagas i förslaget till ny lönestat till 2,000, 2,400, 2,800 och 3,200 R:dr riksmynt, så att läroverk med 8 Lektorer erhålla 2 löner i hvarje lönegrad, de med 4 Lektorer en i hvarje lönegrad, och de med 5 Lektorer två i andra och en i hvardera af de öfriga lönegraderna.

Kollegernas och Adjunkternas löner motsvara hvad i Öfvergångs-staten af den 6 Juli 1849 upptages i skolestaten till belopp af 600, (hvilken lön Rikets Ständer år 1851 föreslogo att nedsättas för yngste läraren, der lokala förhållanden ej gjorde undantag nödigt, till 400), 800, 1,000 och 1,200 R:dr banko, eller 900, 1,200, 1,500 och 1,800 R:dr riksmynt, hvilken sistnämnda lön, utgörande den för Rector Scholæ, har vid inträffande ledigheter indragits vid flera läroverk, som uppkommit genom gymnasii och skolas förening. De återstående tre lönegraderna torde böra förhöjas till 1,000, 1,400 och 1,800 R:dr riksmynt; en förhöjning, som visserligen ej är betydlig och endast kan anses såsom någorlunda billig, om man tager i betraktande de utsigter, som för tjensternas innehafvare stå öppna, att befordas till beställningar inom kyrkan, samt till rektorater och lektorater vid Elementar-läroverken.

Eders Kongl. Maj:t har genom Nådiga Stadgan för Elementar-läroverken täckts besluta, att vid högre läroverk Rektorer skola förordnas för fem år i sender. Enligt denna anordning böra för dessa läroverk arfvoden bestämmas för rektorsgöromålens bestridande. Vid de läroverk, för hvilka ett sådant arfvode nu utgår, är detsamma fastställdt till 300 R:dr banko eller 450 R:dr riksmynt årligen. Jag hemställer i underdånighet, att det må för de större läroverken med 8 eller 5 Lektorer fastställas till 800 R:dr riksmynt, hvarigenom en yngre lektor skulle, då förmånen af fria boställsrum tillkommer, alltid åtnjuta åtminstone lika löneförmåner med de äldsta Lektorerna, och en Lektor i högsta lönegraden erhålla såsom Rektor en aflöning ungefärligen motsvarande hvad som blifvit föreslaget för universitets-professorerna; ett förhållande, som i anseende till Rektorsembetets stora vigt synes billigt. — Vid högre läroverk med 4 Lektorer torde rektorsarfvodet kunna inskränkas till 600 R:dr riksmynt. Rektorslönen vid lägre läroverk, hvilka, utom Rektor, hafva 5 eller 6 Kolleger, föreslås till 2,800 R:dr, hvarigenom den, med tillägg af öfriga förmåner, ungefärligen motsvarar äldsta Lektorslön. Vid läroverk med 2 eller 3 Kolleger föreslås den till 2,000 R:dr, så att den, under samma förhållanden, uppgår mot andra Lektorslönegraden; vid läroverk med blott en Kollega, till 1,800 R:dr, med boställsförmån fullt motsvarande lägsta Lektorslön.

De arfvoden, som utgå till lärare i Musik, Teckning och Gymnastik, äro för närvarande ojemnt fördelade, så väl med hänseende till deras belopp som till de

läroverk,

läroverk, för hvilka de utbetalas. Directores Musices äro uppförde på alla gymnasiers stat, utom Stockholms, som har en Kantor; vid de flesta skolor äro anställde Kantorer; lärare i gymnastik finnas vid ett större, lärare i teckning vid ett mindre antal läroverk. För att efter omständigheterna ordna dessa arfvoden, föreslås en summa af 36,000 R:dr Riksmynt.

Enligt hvad jag nu haft nåden anföra, erfordras till reglering af Elementarläroverken:

1)	För nuvarande högre läroverk, jemte ett dylikt i Stockholm och ett i Örebro	R:mt R:dr 432,000.
2)	För 11 högre läroverk med 4 Lektorer	235,400.
3)	För 4 skolor med 6 lärare	37,600.
4)	För 7 skolor med 5 lärare	56,000.
5)	För 1 skola med 4 lärare	6,200.
6)	För 10 skolor med 3 lärare	44,000.
7)	För 11 skolor med 2 lärare	30,800.
8)	Till arfvoden åt lärare i Musik, Teckning och Gymnastik . .	36,000.
9)	Nya Elementarskolan i Stockholm	21,600.
10)	Ett läroverk med en lärare	1,000.
		R:mt R:dr 900,600.

När derifrån afräknas nuvarande tillgångar, 603,292 R:dr 20 öre Riksmynt, så uppkommer ett behof af 297,307 R:dr 80 öre samma mynt, hvilka Eders Kongl. Maj:t torde täckas föreslå Rikets Ständer att för uppgifna ändamål bevilja.

I denna reglering äro för Stockholm upptagna tre högre läroverk, hvarjemte de smärre skolor, som redan finnas å malmarne, torde böra bibehållas, och sådana äfven inrättas för de delar af dessa, inom hvilka de högre läroverken ej blifva förlagda; hvaremot de s. k. Allmänna barnskolorna synas böra upphöra att af allmänna medel åtnjuta understöd. Ehuru denna reglering för Stockholms läroverk måste tillstyrkas, såsom närmast öfverensstämmande med planen för Elementar-läroverkens reglering, så kan jag likväl, om kostnaden för 3 högre läroverk och 5 skolor, hvardera med 2 lärare, 80,800 R:dr, skulle anses nog stor, ej underlåta att omnämna ett förslag, att låta gymnasium qvarstå, såsom innehållande gemensamma öfra klasser för Stockholms skolor, och af dessa inrätta Claræ, Jakobs, Mariæ och Catharinæ skolor till läroverk med 5 klasser hvardera, af hvilka de tre högre i Claræ och Mariæ skolor bestämdes för de lärjungar, som läsa klassiska språk, och de tre högre i Jakobs och Catharinæ skolor för dem, som icke läsa nämnda språk, samt Nicolai, Adolf Fredriks, Hedvig Eleonoræ och Ulrika Eleonoræ skolor bibehölle hvardera två lärare; för hvilken reglering af Stockholms stads läroverk kostnaden icke skulle kunna öfverstiga 60,000 R:dr Riksmynt.

Äfven bör jag fästa Eders Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet på en önskan, som ifrån åtskilliga läroverk i inkomna underdåniga ansökningar om löneförbättring blifvit uttalad, nemligen den, att lärarnes löner icke måtte så bestämmas, att öfvergång till bättre lön blefve beroende af den ovissa tillfälligheten af äldre kamraters afgång, utan så, att löneförhöjning alltid berodde af tjenstgöringstidens längd. Då inom samma tjenstegrad vid Elementar-läroverken tjenstgöringen icke i ringaste mån förändras genom lärarens uppflyttande till högre aflöning, utan hvarje lärare fortfarande har samma undervisningsämnen och samma undervisningstid, utan afseende derpå att han innehar den förmånligare eller mindre förmånliga lönen, så synes all billighet förorda denna anordning, hvilken ock har för sig ett mägtigt talande skäl deruti, att en lärare kan i detta fall öfvergå från ett läroverk till ett annat utan att förlora i inkomster, om han der måste anses blifva yngste löntagaren, eller synas förnärma andras rätt, om hans föregående tjenstgöring vid annat läroverk räknas honom till godo i jemförelse med andra lärare vid det läroverk, der han sednast blifvit anställd.

Om man i ett eller annat af de förhållanden, inom hvilka jemförelser kunna ega rum, undersöker, hvilken ökad kostnad en sådan lönestat möjligen skulle, med hänseende till nuvarande lärares tjensteålder, förorsaka, så visar sig, då denna kostnad så föga öfverstiger den som uppkommer genom fasta löner, hvilka i mån af inträffande ledigheter mottagas, att anordningens fördelar för lärarne vida öfverväga den icke betydliga utgift för staten, som deraf skulle kunna uppstå.

I synnerhet vore särdeles förmånligt, om en sådan lönereglering kunde fastställas för de svagare aflönade Adjunkterna och Kollegerna. En inkomst af 1,000 R:dr Riksmynt kan för en lärare under hans första tjenstgöringstid derigenom blifva mera tillräcklig, att han kan bestämdt förutse och beräkna när en förbättring i hans ekonomiska ställning skall inträda. Har han att påräkna under de fem första åren 1,000 R:dr i lön, under de fem derpå följande 1,400, och efter 10 år 1,800 R:dr, så är hans ställning vida förmånligare, än om han ifrån början är lemnad i ovisshet, när en förbättring är att vänta. Qvarstår han någon längre tid efter 10 år, utan att söka eller vinna befordran till förmånligare tjenst vid kyrkan eller skolan, så torde utväg kunna finnas att i mån af hans skicklighet och förtjenst bereda honom en ersättning.

Då hvarje lärares tjensteålder är med säkerhet känd, så kan ock med en sådan lönestat med visshet bestämmas det anslagsbelopp, hvilket för hvarje riksdag behöfver af Rikets Ständer äskas, och som omöjligen kan öfverskridas, men väl lemna besparingar i den mån äldre lärare afgå och andre inträda i deras ställe med lägsta lönens åtnjutande. Äfven för näst ingående statsreglerings-period skulle en sådan beräkning med lätthet kunna göras, då redan anställde lärares tjensteålder är bestämd, och de härefter inträdandes aflöning faller inom lägsta aflöningsgraden.

Då likväl den summa, som för läroverkens behof erfordras, är ganska betydlig, och det i främsta rummet är af vigt, att Rikets Ständer känna det anslag, som i bestämd siffra behöfves, vågar jag ej föreslå, att Eders Kongl. Maj:t nu gör till Rikets Ständer annan framställning, än den som grundar sig på det hittills följda sättet för lönetur och lönegrader.

Den summa, som är behöflig, enligt nu föreslagna lönestat, till förbättring af nuvarande ordinarie lärares löner, hvilken summa ock utgör det belopp, som är af nöden, om, utan anslag till läroverks utvidgande eller nya lektoraters inrättande, endast skulle bestämmas en löneförbättring för de lärareplatser, som redan äro på Elementar-läroverkens lönestat upptagne, med inberäknande af läroverken i Skenninge och Sölvesborg, hvilka icke erhöllo förhöjd aflöning genom öfvergångs-staten af den 6 Juli 1849, och af hvilka det i Skenninge, i anseende till det ringa lärjunge-antalet och närbelägenheten af Wadstena skola, ej bör erhålla anslag för flera än en lärare, men med uteslutande af skolan i Marstrand, hvars lärares aflöning icke torde böra utsträckas öfver det belopp, hvartill den kan utgå af den kyrkan och skolan derstädes anslagna tionde, — utgör 146,139 R:dr 31 öre Riksmynt; hvarvid dock ingen löneförbättring är afsedd för lärare i musik, teckning och gymnastik.

Eders Kongl. Maj:t har bestämt, att vid högre läroverk bibliotheker böra finnas, hvilka kunde påräknas till nytta ej allenast för läroverkens lärare, utan ock för andra, som önska att dem begagna. Några läroverk hafva redan betydliga boksamlingar; men för sådanas anläggande vid de öfriga, likasom för läroverkens materiel, vågar jag denna gång ej föreslå att anslag må äskas af Rikets Ständer, då löneförbättringarne medtaga så betydliga summor. För bibliothekarier äro redan arfvoden upptagna å Elementar-läroverkens stat för några få läroverk. Till ordnande af denna angelägenhet och utdelande af arfvoden i den mån läroverken hafva bibliotheker af det omfång och den beskaffenhet, att deras vård fordrar särskild ersättning, föreslås att Eders Kongl. Maj:t må täckas af Rikets Ständer begära ett anslag af . . . . . Riksmynt R:dr 4,000.

I underdånig skrifvelse af den 18 November 1854 anhöllo Rikets Ständer, att Eders Kongl. Maj:t måtte vid den definitiva regleringen af Elementar-läroverken taga i öfvervägande, huruvida de så kallade Pedagogierna eller mindre sko-

lor i åtskilliga af rikets smärre städer må kunna sättas i närmare förhållande till Rikets öfriga läroverk. Denna Rikets Ständers anhållan grundade sig på hvad Rikets Ständer inhemtat, att Pedagogierna i sjelfva verket äro att anse såsom beroende af statsanslag, hvarmed de till största delen i äldre tider blifvit försedda, ehuru deras verksamhet aldrig genom någon offentlig stadga är vorden ordnad, och att de hafva i vissa städer utvecklat sig till nära likhet med Elementar-läroverk, i andra åter närmat sig till eller blifvit förenade med folkskolan.

Dessa Pedagogier åtnjuta till största delen statsanslag af spanmål, indelta räntor, omedelbart från statsverket utgående penninge-anslag, samt ersättning för djeknepenningar. Då staten icke genom annat än tillfälligt understöd bidrager till folkskolornas uppehållande, så kunna de till Pedagogierna gifna anslag icke vara att anse såsom bidrag för dessa skolor, utan åsyfta beredandet af tillfällen till undervisning utöfver det omfång, hvartill folkskolan sådan meddelar. De måste anses tillhöra Elementar-läroverken, och detta så mycket mera, som, om de åsyfta bibringandet af de kunskaper, hvilka behöfvas för borgerligt yrke, men icke tillhöra tillämpningsskolan, detta bibringande af kunskaper åligger Elementarläroverken.

Pedagogiernas verksamhet torde då ej heller kunna lämpligen ordnas på annat sätt, än att de upptagas bland Elementar-läroverken och i alla hänseenden ställas under de för dessa gällande föreskrifter. Om detta sker, så har derigenom undvikits den svårighet, hvarom jag i det föregående haft nåden nämna, att inskränka de bildningstillfällen, hvilka staten redan erbjuder. En annan fördel, utom den för städerna sjelfva uppkommande, vore den, att dessa skolors ordnande till Elementar-läroverk skulle bidraga att minska det alltför stora tilloppet af lärjungar i flera nuvarande läroverks nedra klasser. En omständighet, som visserligen icke för det närvarande kan tagas i nogare betraktande, men som förtjenar att något afses, är den, att sedan Eders Kongl. Maj:t ordnat Elementar-läroverken till enhet och sammanhang, Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet torde vändas till folkskolans ordnande och ställande i tjenligt förhållande till Elementar-läroverken, i hvilken händelse de sistnämndas första klasser torde blifva att anse såsom folkskolans öfverklasser, och såsom sådana böra vara öfver landet ännu allmännare utbredda, än hvad med de nu på Elementarläroverkens stat uppförda läroverken är fallet.

Flera af nuvarande Pedagogier hafva haft två lärare, hvilket antal kan nära nog anses hafva varit regeln vid deras inrättande. De inskränkta lönetillgångarne hafva dock merendels nödsakat att indraga den ena läraretjensten. Af de myndigheter, som varit hörda öfver frågan om läroverkens organisation, har en och annan antydt, att skolorna efter denna inskränkning förlorat förtroende. För Elementar-läroverken, hvilkas hela lärokurs ej kan inskränkas inom en klass, gäller i allmänhet, att, på det undervisningen må vinna nödig begränsning och

det lif, som uppehålles genom flera lärares samverkan för samma ändamål, hvarje läroverk bör hafva åtminstone två lärare, hvarföre ock, om Eders Kongl. Maj:t täckes bifalla, att Pedagogierna eller mindre skolor i åtskilliga af Rikets smärre städer må upptagas på Elementar-läroverkens stat, hvarje af dem bör förses med Rektor och en Kollega.

Antalet af dessa läroverk i de städer, som ej hafva Elementar-läroverk, utgör 31, bland hvilka då räknas Engelholms Pedagogi, som hittills uppehållits på endast stadens bekostnad. Men om man tager i betraktande, att de på endast en mils afstånd ifrån hvarandra belägna städerna Hedemora och Säther böra kunna åtnöjas med ett gemensamt läroverk, och att Sigtuna, som snart kommer att förläggas under landsrätt, och Waxholm, som för närvarande endast åtnjuter ett penninge-anslag af 16 R:dr Banko, icke torde böra komma i fråga, så blifver antalet af de nya Elementar-läroverk, som derigenom komma att upprättas, 28.

Enligt föreslagen lönestat, erfordrar hvarje läroverk med två lärare	2,800
R:dr R:mt. För 28 sådana läroverk blefve således kostnaden	78,400,
hvarifrån afgå nuvarande tillgångar, hvilkas användande städerna, i de fall då de utgöras af dessas egna medel, böra medgifva, så framt de önska erhålla ökadt statsanslag, omkring	14,951,
då årliga kostnaden för detta utvidgande blefve	63,449 R:dr R:mt.

Skulle Rikets Ständer bifalla detta betydliga tillskott, så torde dock böra Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning förbehållas, i hvad mån det anslag, som är bestämdt för hvarje särskildt läroverk, må utgå, sedan alla förhållanden af läge, folkmängd, stadens benägenhet att lemna skolhus och rektorsboställe, lärjungarnes sannolika antal m. fl., blifvit sorgfälligt utredda. Anslag för öfningslärare torde för närvarande ej behöfva beräknas.

Slutligen får jag i underdånighet anhålla, att Nådig framställning måtte göras till Rikets Ständer rörande inrättning af skolor med två lärare i Oskarshamn och Arvika köping. Såsom hufvudsakliga skäl för underdånig anhållan att erhålla läroverk har anförts: för Oskarshamn dess folkmängd, dess afstånd från andra läroverk (8½ mil från Kalmar, 9 från Westervik, 7 från Wimmerby), dess läge i en ort som har flere köpingar, hvilka alla, utom Figeholm, hafva närmare till Oskarshamn än till annan stad; för Arvika dess afstånd från närmaste städer (från Carlstad 7½, från Åmål 8 mil), dess folkmängd och läge i en ort med omkring 60,000 menniskor, som hafva närmare till Arvika än till någon stad.

Om Eders Kongl. Maj:t täckes bifalla denna anhållan, torde för närvarande skolor med två klasser i Oskarshamn och Arvika inrättas, och således till hvar-

dera, utan beräkning af öfningslärare, behöfvas ett anslag af 2,800 R:dr eller tillsammans 5,600 R:dr Riksmynt.

Underdånigt Förslag till Stat för Rikets allmänna Elementar-läroverk.

Högre Elementar-läroverk.

1) Med åtta Lektorer:	1	Lektor, lön	3,200.	
	1	» »	3,200.	
	1	» »	2,800.	
	1	» »	2,800.	
	1	» »	2,400.	
	1	» »	2,400.	
	1	» »	2,000.	
	1	» »	2,000.	20,800.
	1	Adjunkt »	1,800.	
	1	» »	1,800.	
	1	» »	1,400.	
	1	» »	1,400.	
	1	» »	1,000.	
	1	» »	1,000.	8,400.
		Rektorsarfvode . .		800.
				30,000.

Sådana läroverk inrättas i städerna:

Upsala	1.
Gefle	1.
Linköping	1.
Skara	1.
Strengnäs	1.
Örebro	1.
Westerås	1.
Wexiö	1.
Lund	1.
Götheborg	1.
Kalmar	1.
Carlstad	1.

Sammanlagda kostnaden för dessa 12 läroverk utgör R:dr R:mt 360,000.

Transport » » 360,000.

Transport R:dr R:mt 360,000.

2) Med fem Lektorer: 1 Lektor, lön 3,200.
1 » » 2,800.
1 » » 2,400.
1 » » 2,400.
1 » » 2,000. 12,800.
1 Adjunkt » 1,800.
1 » » 1,800.
1 » » 1,400.
1 » » 1,400.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000. 10,400.
Rektorsarfvode . . . 800.
24,000.

Sådana läroverk inrättas i städerna:
Stockholm 1.
Hernösand 1.
Wisby 1.

Sammanlagda kostnaden för dessa 3 läroverk utgör » » 72,000.

3) Med fyra Lektorer: 1 Lektor, lön 3,200.
1 » » 2,800.
1 » » 2,400.
1 » » 2,000. 10,400.
1 Adjunkt » 1,800.
1 » » 1,800.
1 » » 1,400.
1 » » 1,400.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000.
1 » » 1,000. 10,400.
Rektorsarfvode . . . 600.
21,400.

Transport » » 432,000.

Transport R:dr R:mt 432,000.

Sådana läroverk inrättas i städerna:

Hudiksvall	1.
Wenersborg	1.
Nyköping	1.
Fahlun	1.
Jönköping	1.
Christianstad	1.
Carlskrona	1.
Piteå (Luleå)	1.
Östersund	1.
Stockholm	2.

Sammanlagda kostnaden för dessa 11 läroverk utgör R:dr R:mt 235,400.

Tillsammans 26 högre läroverk, kostnad » 667,400.

Lägre Elementar-läroverk.

1) Med sex lärare:

Rektor,	lön	2,800.	
1 Kollega	»	1,800.	
1 »	»	1,400.	
1 »	»	1,400.	
1 »	»	1,000.	
1 »	»	1,000.	9,400.

I städerna:

Norrköping	1.
Westervik	1.
Malmö	1.
Umeå	1.

Sammanlagda kostnaden för 4 läroverk utgör » » 37,600.

2) Med fem lärare:

Rektor,	lön	2,800.	
1 Kollega	»	1,800.	
1 »	»	1,400.	
1 »	»	1,000.	
1 »	»	1,000.	8,000.

Transport » » 705,000.

Transport R:dr R:mt 705,000.

I städerna: Eksjö 1.
Mariestad 1.
Helsingborg 1.
Ystad 1.
Carlshamn 1.
Halmstad 1.
Sundsvall 1.

Sammanlagda kostnaden för 7 läroverk utgör » » 56,000.

3) Med fyra lärare: Rektor, lön 2,000.
1 Kollega » 1,800.
1 » » 1,400.
1 » » 1,000. 6,200.

I staden Haparanda 1 . . . . . » » 6,200.

4) Med tre lärare: Rektor, lön 2,000.
1 Kollega » 1,400.
1 » » 1,000. 4,400.

I städerna: Wadstena 1.
Wimmerby 1.
Alingsås 1.
Borås 1.
Sala 1.
Landskrona 1.
Warberg 1.
Uddevalla 1.
Åmål 1.
Filipstad 1.

Sammanlagda kostnaden för 10 läroverk utgör » » 44,000.

5) Med två lärare: Rektor, lön 1,800.
1 Kollega » 1,000. 2,800.

Transport » » 811,200.

		Transport	R:dr	R:mt	811,200.
a) *Nuvarande Elementar-läroverken* i	Söderköping	1.			
	Eskilstuna	1.			
	Askersund	1.			
	Sölvesborg	1.			
	Strömstad	1.			
	Luleå	1.			
	Stockholm:				
	Jakobs (eller Claræ)	1.			
	Catharinæ (eller Mariæ)	1.			
	Adolf Fredriks	1.			
	Hedvig Eleonoræ	1.			
	Ulricæ Eleonoræ	1.	11.	»	30,800.
b) *Nya Elementar-läroverk* i	Oskarshamn	1.			
	Arvika	1.	2.	»	5,600.
c) *Pedagogierna och Stadsskolorna* i	Öregrund	1.			
	Söderhamn	1.			
	Norrtelje	1.			
	Enköping	1.			
	Östhammar	1.			
	Lidköping	1.			
	Ulricehamn	1.			
	Sköfde	1.			
	Hjo	1.			
	Falköping	1.			
	Mariefred	1.			
	Södertelje	1.			
	Trosa	1.			
	Thorshälla	1.			
	Köping	1.			
	Arboga	1.			
	Nora	1.			
	Linde	1.			
	Hedemora och Säter	1.			
	Grenna	1.			
	Transport	20.	»	»	847,600.

Transport	20.	R:dr B:mt	847,600.
Cimbritshamn	1.		
Engelholm	1.		
Laholm	1.		
Falkenberg	1.		
Kongsbacka	1.		
Kongelf	1.		
Christinehamn	1.		
Borgholm	1.		
	28.	»	78,400.
6) Med en lärare: Läroverket i Skeninge		» »	1,000.
Tillsammans 64 lägre läroverk, kostnad		» »	259,600.
Anslag till ordnande af undervisningen i Musik, Teckning och Gymnastik		» »	36,000.
Anslag för Bibliothekarier vid de högre Elementar-läroverken		» »	4,000.
Summa för alla Elementar-läroverken		R:dr R:mt	967,000.

7:o.

Sundhets-Kollegii löneslat.

Med åberopande deraf, att antalet af de till Sundhets-Kollegium inkomna mål så betydligt ökats, att desamma under åren 1851 och 1852 uppgått till öfver 5,000, samt att i följd häraf de för Kollegii ledamöter bestämda löner, uppgående till endast 1,280 R:dr B:ko, ingalunda motsvarade de med dessa tjenster förenade många och vigtiga göromål, anhöll Kollegii Ordförande i underdånigt memorial den 21 Oktober 1853, att Eders Kongl. Maj:t måtte till Rikets då snart sammanträdande Ständer göra Nådig framställning om höjande af ledamöternas löner till enahanda belopp, som blifvit för ledamöter i åtskilliga Rikets Kollegier vid förut skedda regleringar bestämda, äfvensom om löneförhöjning för Kollegii Sekreterare och Kamererare till motsvarighet mot hvad deras vederlikar i andra verk åtnjöte; men Eders Kongl. Maj:t fann skäl då icke vara för handen att någon proposition härom till Rikets Ständer aflåta.

Sedan numera, i följd af den stegrade lefnadskostnaden, en allmän löneförhöjning för tjenstemännen funnits af behofvet högligen påkallad, har frågan

om förbättring i Sundhets-Kollegii löningsstat så mycket mindre kunnat förbises, som densamma i afseende å så väl Ordföranden och ledamöterna som de fleste af tjenstemännen varit lägre än inom andra Embetsverk. Förslag till ny aflöningsstat har blifvit af Kollegii Ordförande afgifvet, upptagande detta förslag, hvilket jemväl blifvit af Kollegium förordadt, förhöjda löner för så väl Ordföranden och ledamöterna som samtlige tjenstemännen och vaktbetjeningen, med undantag endast af de tre i Kollegium anställda Kanslisterna, hvilka i de nuvarande lönerna ansetts hafva skälig ersättning för sitt arbete. Ordföranden har härvid, jemte det han, bland annat, anmärkt, att Sekreterarens och i synnerhet Kamererarens tjensteåligganden på sednare tiden i högst betydlig mån ökats, särskildt fästat uppmärksamhet på nödvändigheten af löneförhöjningen för ledamöterna och i sådant afseende åberopat den i ofvan omförmälda memorial gjorda framställning af de åligganden, hvilka hvar och en af dem har att uppfylla, samt hvad deruti i öfrigt blifvit anfördt, innefattande hufvudsakligen, att Kollegii ledamöter hafva sin tid fullt ut lika mycket upptagen af embetsgöromål som ledamöterna i något annat af Statens embetsverk, och icke ega någon tid öfrig för att, såsom beräknadt varit, kunna bereda sig andra inkomster än lönen, och det allraminst genom en tidsödande praktik; att detta förhållande vore inom läkarekorpsen så väl kändt, att vid inträffande ledighet af ledamotsplats fullt qualificerade personer funnos föga villige att åtaga sig det ansvarsfulla och mödosamma kallet mot en lön, knappt motsvarande en fjerdedel af den inkomst en praktiserande läkare med någorlunda förtroende i hufvudstaden årligen påräknar; att vid de sednaste trenne ledigheterna ledamotsplatserna blifvit besatte med tillförordnade ledamöter, hvilka derjemte innehafva annan tjenst, nemligen tvänne regements-läkare-beställningar och den tredje en profession vid Carolinska Institutet; att de två förstnämnde åtnjuta tjenstledighet från regements-läkare-beställningarne och kunna ensamt egna sig åt medicinal-råds-embetet, dock på regements-läkare-tjenstens bekostnad, och att den tredje genom oafbruten ansträngning af en ovanlig arbetsförmåga bestridt båda sina befattningar; att utmärktare provinsial- och regements-läkare samt professorer vid Carolinska Institutet eller Akademierna af medicinal-råds-lönernas ringhet afhållas från att emottaga dessa embeten; samt att fara vore för handen att, om nuvarande förhållanden oförändradt fortfore, medicinal-råds-platserna vid inträffande ledigheter icke skulle kunna besättas med personer af det anseende inom vetenskapen, läkarekorpsen och det allmänna, samt med den erfarenhet både såsom vetenskapsmän och tjenstemän, som dessa vigtiga platser fordra.

Efter granskning af ofvanberörde af Sundhets-Kollegii Ordförande afgifna förslag, och med afseende derå, att lönerna för Kollegii embets- och tjenstemän hittills varit bestämda lägre än för motsvarande befattningar i Rikets Kollegier, anser jag mig böra i underdånighet föreslå, att Eders Kongl. Maj:t må hos Rikets

Ständer äska anslag till följande löneförbättringar för Sundhets-Kollegii Ordförande, Ledamöter, Tjenstemän och Vaktbetjente, nemligen:

		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.
Kollegii Ordförande,	nuvarande lön	5,497: 50.	tillökning	1,502: 50.	nya lönen	7,000: —
1 Medicinal-råd	»	1,920: —	»	1,580: —	»	3,500: —
3 D:o à 1,920: —	»	5,760: —	»	4,740: —	»	10,500: —
1 Sekreterare	»	1,599: —	»	401: —	»	2,000: —
1 Kamererare	»	1,278: —	»	1,222: —	»	2,500: —
1 Ombudsman	»	1,278: —	»	222: —	»	1,500: —
1 Aktuarie och Registrator	»	960: —	»	540: —	»	1,500: —
1 Notarie	»	960: —	»	540: —	»	1,500: —
3 Kanslister à 639: —	»	1,917: —	förhöjning, motsvarande ljuspenningar à 20 R:dr	60: —	»	1,977: —
1 Vaktmästare	»	397: 50.	tillökning	102: 50.	»	500: —
1 D:o	»	397: 50.	»	52: 50.	»	450: —
1 Kammardräng	»	315: —	»	135: —	»	450: —
		22,279: 50.		11,097: 50.		33,377: —

Och utgör sålunda den erforderliga tillökningssumman **11,097** R:dr **50** öre Riksmynt; varande härvid i afseende å Kanslist-lönerne annan förändring icke föreslagen än att, till följd af Eders Kongl. Maj:ts beslut om ljuspenningarnes upphörande, de till Kanslisterna med **20** R:dr R:mt till hvarje utgående ljuspenningar blifvit lönerne tillagde.

8:o.

Lön för ytterligare en Provinsial-läkare i Norrbottens Län.

I anledning af en utaf Råneå socknemän redan under år **1854** väckt fråga om anställande af en Provinsial-läkare ensamt för denna socken jemte Gellivare Lappmark, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens Län, till hvars handläggning denna fråga blifvit öfverlemnad, upplyst, att Länets längd efter hafskusten utgör **24** och efter vestra gränsen **28—36** mil med en areal af **937,25** qvadratmil, deraf kustlandet upptager **232,95** och Lappmarken **704,50** qvadratmil; att en befolkning af **61,089** menniskor är spridd på denna yta, samt att inom Länet finnas anställde endast **3** Provinsial-läkare och i Piteå stad en Regements- och Lasaretts-läkare; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vidare anfört, att desse omständigheter jemte svårigheten att aflägsna en läkare från sitt distrikt, hvarinom en enda resa kan upptaga hans tid i fjorton dagar, ådagalade behofvet af delning utaf icke blott det medlersta af Länets Provinsial-läkare-distrikter, eller Råneå, Öfver- och Neder-Calix samt Gellivare Lappmarks-socknar, der innevånarnes antal uppgår till **15,724** personer, utan äfven det sydligaste, bestående af Piteå och Luleå städer, Piteå, Neder- och Öfver-Luleå samt Jockmocks, Arfvidsjaurs och Arjeplougs Lappmarkers socknar

med en befolkning af **31,161** personer; och som bristande kommunikationsanstalter göra Länets indelning i Provinsial-läkare-distrikter efter folkmängden olämplig samt elfdalarne syntes blifva den lämpligaste indelningen i detta afseende, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit, att Länet måtte fördelas i följande Provinsial-läkare-distrikter, nemligen:

Piteå, hvartill borde räknas Piteå stad, Piteå socken samt Arfvidsjaurs och Arjeplougs Lappmarker;

Luleå, med Luleå stad, Neder- och Öfver-Luleå socknar samt Jockmocks Lappmark till område;

Råneå, som skulle utgöras af Råneå socken och Gellivare Lappmark;

Calix, bestående af Öfver- och Neder-Calix socknar; och

Haparanda, hvartill Haparanda stad, Neder-Torneå, Carl Gustafs, Öfver-Torneå och Pajala socknar samt Juckasjärfvi och Enontekis Lappmarker skulle höra.

Sedan Råneå socknemän uti ingifven ansökning ytterligare framställt behofvet af en särskild Provinsial-läkare för denna socken jemte Gellivare Lappmark, har Sundhets-Kollegium, uti infordradt underdånigt utlåtande i ämnet, då Råneå socknemäns berörde anhållan öfverensstämde med det af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till indelning af Länets Provinsial-läkare-distrikter afgifna förslag, hvilket Kollegium funne för närvarande lämpligt, i underdånighet tillstyrkt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer föreslå anvisande af **1,000** R:dr R:mt till lön åt en ytterligare Provinsial-läkare inom Norrbottens Län med station i närheten af Råneå kyrka och med Råneå och Gellivare socknar till tjenstgörings-distrikt, dock med vilkor, att det nya distriktets innevånare förbinda sig att vid Provinsial-läkare-stationen uppföra eller anvisa och för framtiden underhålla lämplig bostad åt Läkaren af den beskaffenhet, som af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande varder godkänd.

Med afseende å hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Sundhets-Kollegium sålunda yttrat tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t må hos Rikets Ständer äska anslag till lön åt nu ifrågavarande Provinsial-läkare till det belopp och med det vilkor Sundhets-Kollegium föreslagit.

9:o.

Lön för en extra Provinsial-läkare inom Skaraborgs Län.

Med anförande, att folkmängden i Lidköpings Provinsial-läkare-distrikt uppgår till **62,203** personer och att afståndet från Läkarens station Lidköping till de aflägsnare trakterna inom distriktet utgör 5 mil, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs Län, då desse förhållanden tydligen ådagalade, att sjukvården uti ett så vidsträckt område, der allt läkarebiträde saknades, utom det som kunde erhållas af de i Skara boende Militär-läkare, icke kunde af en Provinsial-läkare behörigen handhafvas, i underdånighet hemställt, att Eders Kongl.

Maj:t måtte täckas hos Rikets Ständer föreslå anvisande af lön för en särskild Provinsial-läkare inom sydvestra delen af Länet med station i närheten af Naums gästgifvaregård, och med distrikt af Ås, Sals, Flo och Näs socknar af Åse härad, Barne, Wiste och Laske härader samt Wånga, Edsvära och Qvämmes socknar af Skånings härad, hvilket nya distrikt komme att innefatta 30,632 innevånare.

Öfver denna framställning hörde hafva det föreslagna distriktets innevånare, med vitsordande af behofvet och nyttan af ökad läkarevård för orten, densamma förordat, hvarefter Sundhets-Kollegium uppå de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförde skäl i underdånighet tillstyrkt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer aflåta nådig proposition om anvisande af ett anslag utaf 750 R:dr R:mt till arfvode åt en extra Provinsial-läkare inom sydvestra delen af Lidköpings distrikt med station inom Naums socken och med det distrikt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit; dock att såsom vilkor för detta anslags disponerande måtte bestämmas, att det nya distriktets innevånare förbinda sig att åt Provinsial-läkaren vid den blifvande stationen uppföra och underhålla lämplig bostad af den beskaffenhet och belägenhet, som af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkännes.

Uti detta af Sundhets-Kollegium afgifna tillstyrkande instämmer jag i underdånighet.

10:o.

Lön för en extra Provinsial-läkare i Göteborgs Län.

Hos Eders Kongl. Maj:t hafva Stångenäs och Sotenäs häradsboer i underdånighet anhållit, att en Distrikts-läkare med station i Lysekihl måtte varda för berörde härader anställd samt till stöd härför anfört, att dessa båda härader, med en folkmängd af omkring 13,000 innevånare å två i hafvet utskjutande halföar, vore i afseende å läkarevård särdeles vanlottade, i det att Sotenäs härad, tillhörande Strömstads Provinsial-läkare-distrikt, vore 9 till 10 mil aflägset från Läkarestationen, och Stångenäs härad beläget på ett afstånd af 6 mil från dess i Uddevalla stationerade Provinsial-läkare; att häraf vore en följd att vid inträffande behof af sjukvård, särdeles om läkaren för tillfället afrest till annan del af distriktet, så lång tid åtginge före läkarens anträffande, att all läkarehjelp blefve ändamålslös; samt att beträffande särskildt köpingen Lysekihl inom Stångenäs härad detta förhållande vore så mycket mera kännbart, som dit årligen inlöpa flere hundra fartyg, hvilkas besättningar ofta äro i behof af läkarevård.

Under handläggningen af denna ansökning hafva innevånarne i Tunge, Qville och Sörbygdens härader, uti särskilda ansökningar framställt behofvet af en förbättrad läkarevård äfven för dessa härader och anhållit, att den för Stångenäs och Sotenäs härader ifrågasatte Distrikts-läkaren måtte blifva gemensam för desse

jemte förstnämnde härader samt erhålla sin station vid Håby kyrka eller emellan densamma och Svarteborgs gästgifvaregård.

Uti infordradt utlåtande öfver desse ansökningar har Provinsial-läkaren i Uddevalla distrikt, Doktor Åhlström, vitsordat behofvet af en läkares stationerande å lämpligt ställe för den tätt befolkade trakten af Stångenäs, Sotenäs, Sörbygdens, Qville och Bullarens härader, som ligger emellan städerna Uddevalla och Strömstad, der på en väglängd af 9½ mil icke någon läkare eller barnmorska finnes att tillgå, hvaraf blifvit en följd, att då desse härader hafva från 3 till 8 mil till närmaste Provinsial-läkare, månget lif blifvit spildt af brist på läkarevård; varande af bemälde Provinsial-läkare vidare anfördt, att Lysekihl, belägen på en i hafvet långt utskjutande udde, blefve olämplig till station för läkaren; att det icke vore skäl att anställa denne ensamt för Stångenäs och Sotenäs härader, då Qville, Bullarens, Sörbygdens och norra delen af Tunge härader med en befolkning af mer än 22,000 menniskor vore i lika stort behof af läkare; att station för en sådan borde förläggas i granskapet af Håby eller Svarteborgs kyrkor, eller ock emellan dem; samt att, om detta förslag vunne bifall, de i Strömstad och Uddevalla stationerade Provinsial-läkare, som härigenom finge mindre distrikter, kunde mera gagnande handhafva sin sjukvård, än nu måste vara fallet, synnerligen inom Uddevalla distrikt, hvarest folkmängden uppginge till öfver 60,000 menniskor.

Med åberopande af det utaf Doktor Åhlström sålunda afgifne yttrande, deri Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus Län hufvudsakligen instämt; hemställer Sundhets-Kollegium, det täcktes Eders Kongl. Maj:t till Rikets Ständer göra nådig proposition om ett årligt anslag af 750 R:dr R:mt till aflöning åt en extra Provinsial-läkare för Sotenäs, Stångenäs, Sörbygdens, Qville och Tunge härader att stationeras i närheten af Håby kyrka, med ovilkorlig skyldighet för distriktets innevånare att bekosta uppbyggande och underhållande af lämplig bostad åt den blifvande läkaren.

Med afseende på hvad af vederbörande blifvit i detta ärende upplyst, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer göra Nådig framställning om beviljande, på nyssberörde vilkor, af det föreslagna beloppet 750 R:dr R:mt till arfvode åt ifrågavarande Extra Provinsial-läkare.

11:o.

Lön åt en extra Provinsial-läkare inom Östra härad af Jönköpings Län.

Å Östra Häradsboers vägnar har Riksdags-fullmäktigen för detta härad vid sistlidne riksdag Daniel Danielsson i Nyabyberg i underdånighet anhållit, att en ordinarie, eller om hinder härför skulle möta, en extra ordinarie Provinsial-läkare med lön på stat måtte varda för detta härad med station i Hvetlanda anställd;

vid

vid öfverlemnande af hvilken ansökning Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings Län i underdånighet anfört, att nämnde härad för närvarande utgör ett med Norra och Södra Wedbo härader gemensamt distrikt för en Provinsial-läkare med station i Ekesjö; att detta distrikt innefattar nära en tredjedel af länet eller 32 qvadratmil med 39 socknar och en folkmängd af öfver 56,000 personer, deraf ensamt inom Östra härad 18 socknar och 24,000 innevånare; att afståndet från stationen Ekesjö till distriktets ändpunkter så väl i norr som i söder utgör omkring 6 mil och distriktets hela längd således 12 mil; samt att inom angränsande Westra härad station i Wrigstad väl blifvit inrättad för särskild extra Provinsial-läkare, men att dels svårighet mött vid besättande af denna jemväl nu lediga plats, dels stationens, ortens och distriktets belägenhet vore sådan, att Östra härads förening med samma distrikt, långt ifrån att för innevånarne i sistnämnde härad uppfylla det åsyftade ändamålet, tvertom skulle öka icke allenast olägenheterna för dessa, utan ock den redan varande svårigheten för läkaren i Westra härads distrikt att fullgöra sina åligganden samt följaktligen äfven den, att erhålla skicklig och kompetent person till denna befattning, helst afståndet från Wrigstad till sydöstra gränsen af Östra härad är 8 mil, hvarförutan Westra härads distrikt redan eger en utsträckning af 10 mil och innefattar 20 socknar med 30,000 innevånare; och har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på grund af dessa förhållanden i underdånighet tillstyrkt, att en Provinsial-läkare måtte inom Östra härad anställas samt att den lämpligaste indelningen af distrikten för Östra och Westra härader derefter kunde få utgöra föremål för särskild pröfning.

Med åberopande af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda anfört, har Sundhets-Kollegium, i afgifvet utlåtande, underdånigst hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Rikets Ständer göra Nådig framställning om anvisande af ett årligt anslag till aflöning åt en extra Provinsial-läkare för Östra härad att stationeras i Hvetlanda, under vilkor för distriktets innevånare att bekosta uppbyggande och underhållande af lämplig bostad åt läkaren efter af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkänd plan.

Uppå de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförde skäl tillstyrker jag i underdånighet bifall till hvad Sundhets-Kollegium sålunda hemställt.

12:o.

Anslag till Pharmaceutiska Institutet.

Sedan Rikets Ständer, på Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställningar, under de sednast förflutne riksdagarne anvisat ett årligt belopp af 1,000 R:dr banko att intill nästa statsreglering utgå till det i Stockholm inrättade Pharmaceutiska Institutet med vilkor att Apothekare-societeten med ett lika belopp till

denna undervisningsanstalt bidroge, har Sundhets-Kollegium vitsordat att Institutet fortfarande på ett utmärkt sätt gagnat den undervisningsgren, som utgör dess föremål och att nyssnämnde vilkor blifvit utaf Apothekare-societeten fullgjordt, hvadan Kollegium hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte till Rikets Ständer aflåta proposition om fortfarande anslag af 1,500 R:dr R:mt för nämnde Institut.

Uti en sedermera inkommen underdånig ansökning har Apothekare-societetens Direktion framställt behofvet utaf ökadt anslag af statsmedel för Pharmaceutiska Institutets utvidgning och förändrade organisation, — hemställande jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer äska, att enahanda belopp, som hittills, eller 1,500 R:dr R:mt må med förut stadgadt vilkor till Pharmaceutiska Institutet fortfarande utgå.

13:o.

Anslag till Carolinska Medico-Kirurgiska Institutet.

Uti skrifvelse den 19 sistlidne Maj har Sundhets-Kollegium, med åberopande af sitt vid flera föregående tillfällen lemnade vitsord om den stora nytta den sedan år 1845 vid Allmänna Barnhuset fortfarande kliniska undervisningen i barnsjukdomars kännedom och behandling medfört, och om oumbärligheten för framtiden af den för detta ändamål inrättade profession, samt under anförande i afseende å de vid sednaste riksdag intill nästa statsreglering anslagne arfvoden till en Professor i pathologisk anatomi och till en Kirurgie Adjunkt, att dessa båda lärareplatser icke skulle kunna nu eller framdeles indragas utan ganska kännbar skada för den praktiska läkarebildningen i landet, i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer äska, att de å Carolinska Institutets stat, dock endast för nuvarande statsregleringsperiod uppförda anslag till arfvoden åt en Professor i klinik för barnsjukdomar, en Professor i Pathologisk anatomi och en Kirurgie Adjunkt varda å ordinarie stat upptagne.

Vidare förmäler Kollegium, att, redan innan den kliniska undervisningen i barnsjukdomars kännedom och behandling öppnades, behofvet af en Amanuens härvid insågs, hvadan Eders Kongl. Maj:t i det den 2 April 1845 utfärdade Nådiga förordnandet för den tillförordnade Professorn täcktes stadfästa det af honom gjorda erbjudande att af sitt arfvode årligen afstå 300 R:dr banko till aflöning åt en Amanuens, hvilket belopp allt sedan till samma ändamål utgått. Enär emedlertid denna profession otvifvelaktigt är förenad med lika om icke trägnare undervisnings-skyldighet, än någon af de öfriga vid läroverket, och nämnde biträde dervid måste anses desto mera oundgängligt, som undervisningen numera icke är inskränkt till begagnande endast af det tillfälle, som Allmänna Barnhuset dertill lemnar, utan genom tillkomsten af en s. k. Ambulatorisk klinik på sednare tider vunnit en lika nyttig som för läraren mödosam utvidg-

ning, synes det Kollegium icke vara med rättvisa förenligt att Professorn ännu längre skall på sin bekostnad aflöna den under alla omständigheter oumbärlige Amanuensen; hvadan Kollegium i underdånighet hemställer, det Eders Kongl. Maj:t i Nåder behagade af Rikets Ständer begära att ett arfvode af 600 R:dr R:mt årligen kunde varda på stat uppfördt till aflönande af en Amanuens vid kliniken för barnsjukdomar.

Beträffande ett af Professorerne vid Carolinska Institutet, uti deras till Kollegium aflåtne skrifvelse, angående behofven för detta undervisningsverk, framställdt förslag angående beredande af klinisk undervisning i veneriska sjukdomars kännedom och behandling, anför Kollegium, att Kollegium redan länge insett det stora behofvet af en sådan undervisnings tillvägabringande här i hufvudstaden, och äfven vid föregående tillfällen derå fästat Eders Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet. Veneriska sjukdomen utgör nemligen en verklig landsplåga, hvilken, oaktadt alla de åtgärder, som af Eders Kongl. Maj:t, Rikets Ständer och vederbörande Embets-myndigheter tid efter annan till dess hämmande blifvit vidtagna, under de sednare åren, synnerligast i städerna, visat sig snarare till- än aftaga. Att de från läroverken utexaminerade läkarne ega säker kunskap om denna sjukdoms kännetecken i olika utvecklings-grader är lika vigtigt för dess tidiga upptäckande hos deraf angripne personer, som för dessas ändamålsenliga behandling och förekommande af sjukdomens spridande till andra. Vid kliniken för barnsjukdomarne är visserligen tillfälle att derom meddela undervisning med hänsyn till sjukdomens uppträdande hos späda barn; men vid öfriga klinikerna saknas allt tillfälle till praktisk handledning för unga läkare i denna vigtiga del, emedan med venerisk sjukdom behäftade personer vid de för klinikerne bestämda sjukinrättningar icke emottagas. De enda sjukvårds-anstalter, som i hufvudstaden lemna ett sådant tillfälle äro allmänna garnisons-sjukhuset och Stockholms stads och läns förenade kurhus, garnisons-sjukhuset dock i mera inskränkt mått, enär endast sjuka af mankön, företrädesvis lidande af sjukdomens primära symptomer, der förekomma. Deremot förete de å Stockholms kurhus intagne patienter sjukdomens alla former hos båda könen äfvensom hos alla åldrar, och tillåtelse att besöka kurhuset vissa dagar i veckan har derföre blifvit utverkad för de unge läkare, hvilka begagna undervisningen på klinikerne härstädes, äfvensom en föreskrift derom blifvit intagen i det för kurhuset gällande nådiga reglemente, hvarjemte de sednast anställde Öfverläkarne vid kurhuset beredvilligt gått de studerande tillhanda med upplysningar om der förekommande sjukdomsfall. Någon ordnad klinisk undervisning har dock härigenom icke kommit till stånd, och kan ej eller skäligen begäras af kurhusets Öfverläkare utan all ersättning. Att en sådan beredes och följaktligen den ifrågavarande undervisningen icke längre, såsom hittills, blifver endast tillfälligare, af läkarens större eller mindre beredvillighet beroende, anser Kollegium af yttersta vigt för unga läkares praktiska öfning

i bedömandet och behandlingen af ifrågavarande sjukdom, som för hela landets bästa påkallar anlitandet af alla utvägar till dess hämmande, och Kollegium anhåller derföre i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas hos Rikets Ständer föreslå beviljande af ett årligt anslag af 1,000 R:dr R:mt att utgå såsom arfvode för hållande af kliniska föreläsningar i veneriska sjukdomars kännedom och behandling vid Stockholms stads och läns kurhus.

Slutligen har Kollegium, beträffande erforderliga löneförbättringar för lärarepersonalen vid Carolinska Institutet åberopat ett af Kollegii Ordförande särskildt afgifvet förslag i detta afseende, deruti bemälde Ordförande hemställer, att lönerna för Institutets Professorer måtte bestämmas till 3,000 R:dr, med ett särskildt arfvode af 900 R:dr för den af dem, som innehafver befattningen af Institutets Inspektor, helst denne, till följd af ökade tjenstegöromål, måste anses bestämdt förhindrad att utom tjensten något förvärfva; att läraren i medicina legalis, som skäligen kan ställas emellan professors- och adjunkts-graden, måtte få sig tillagd en lön af 1,000 R:dr; att adjunkterne i anatomi samt kemi och pharmaci, i anseende till deras, vid jemförelse med öfrige adjunkterne, trägnare befattningar, måtte hvardera tilläggas en löneförbättring af 300 R:dr, allt Riksmynt, samt att Institutets vaktmästare måtte erhålla lika aflöning med den för Sundhets-Kollegii vaktmästare föreslagna.

Beträffande ofvan omförmälde fråga om inrättande af klinisk undervisning för veneriska sjukdomars kännedom och behandling, har jemväl Öfverståthållareembetet uti skrifvelse den 26 Maj innevarande år, till Eders Kongl. Maj:t inkommit med en underdånig framställning, dervid bemälde embete fästar Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på behofvet och nyttan af en sådan undervisning samt föreslår att Eders Kongl. Maj:t måtte för berörde ändamål af Rikets Ständer äska ett årligt anslag af 1,500 R:dr R:mt.

Till hvad Sundhets-Kollegium i ofvanberörde hänseenden hemställt, anser jag mig, uppå de af Kollegium anförde skäl, böra i underdånighet tillstyrka nådigt bifall, äfvensom jag finner de för en del af lärarepersonalen och vaktbetjeningen vid Carolinska Institutet begärda lönetillökningar, särdeles om de, hvad lärarne beträffar, sammanställas med hvad för andra statens tjenstemän med jemnförliga befattningar nu af Eders Kongl. Maj:t föreslås, icke kunna anses öfverstiga hvad ett oundgängligt behof kräfver, hvarföre jag jemväl tillstyrker bifall till hvad i detta afseende blifvit äskadt; kommande i händelse af bifall till hvad nu blifvit föreslaget, och med iakttagande att för de tjenstemän, för hvilka någon löneförhöjning icke blifvit ifrågasatt, de hittills utgående ljuspenningarne tilläggas lönerna, tillökningen i Carolinska Institutets stat att utgöra 6,592 R:dr 8 öre Riksmynt, enligt följande beräkning:

		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.		R:dr R:mt.
Pharmaciæ & Chemiæ Professorn,	n. v. lön	2,493: —	tillökning	507: —	nya lönen	3,000: —
Materiæ medicæ D:o Anatomiæ D:o Medicinæ D:o Artis obstetriciæ D:o Chirurgiæ D:o	à 2,493: — »	12,465: —	»	2,535: —	»	15,000: —
1 Professor i Kliniken för barnsjukdomar	»	2,400: —	»	600: —	»	3,000: —
1 D:o i Pathologisk anatomi	»	2,400: —	»	600: —	»	3,000: —
Inspektors-arfvode	»	—	»	900: —	»	900: —
Läraren för barnmorske-elevernes undervisning	»	900: —	tillökning motsvarande ljuspenningar	30: —	»	930: —
Läraren i Medicina legalis	»	600: —	tillökning	400: —	»	1,000: —
Pharmaciæ & Chemiæ Adjunkten	»	600: —	»	300: —	»	900: —
Anatomiæ D:o	»	600: —	»	300: —	»	900: —
Materiæ medicæ D:o	»	500: —	tillökning motsvarande ljuspenningar	20: —	»	520: —
Medicinæ D:o	»	500: —	»	20: —	»	520: —
Artis obstetriciæ D:o	»	500: —	»	20: —	»	520: —
Chirurgiæ D:o	»	600: —	»	20: —	»	620: —
1 Vaktmästare	»	322: 50.	tillökning	127: 50.	»	450: —
1 D:o	»	237: 42.	»	212: 58.	»	450: —
		25,117: 92.		6,592: 8.		31,710: —

Börande jag likväl härvid anmärka, dels att i afbidan på ett slutligt jemnande af de 6 förstnämnde professors-lönerne till normalbeloppet 2,493 R:dr, de nu utgå till 3 professorer med 1 R:dr 50 öre utöfver samma belopp samt till en med 3 R:dr och till en med 1 R:dr 50 öre derunder, dels ock att 3 af Institutets professorer, såsom tillsatte förr än det vid 1840 och 1841 årens riksdag fattade beslut angående beräkning af den under lönerne inbegripne spanmål, trädde i verkställighet, uppbära lösen för de under hvarderas löner beräknade 63 tunnor spanmål, enligt förut gällande grunder, så att lönerna för dem under sistlidet år uppgått till 2,616 R:dr 55 öre.

14:o

Anslag till frilärlingar vid barnmorskeundervisningsanstalterne.

I sammanhang med förenämnde framställningar har Sundhets-Kollegium fästat Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på otillräckligheten af det för 12 frilärlingar vid den i Stockholm varande undervisningsanstalt för barnmorskor å stat uppförde anslag af 864 R:dr B:ko eller 1,296 R:dr R:mt, motsvarande 8 R:dr B:ko i månaden för hvarje elev under nio månaders lärotid. Detta understöd, hvilket allt sedan år 1824 varit till enahanda belopp bestämdt, har nemligen alltid, men synnerligast under de sednare åren, då priset å alla lifs-

förnödenheter betydligt stegrats, icke motsvarat behofvet, och de lärlingar, hvilka icke haft att påräkna ytterligare understöd af de församlingar, som dem kallat, eller af anhöriga, hafva häraf varit föranledde att bereda sig utkomst genom utvägar, alltid menlige för deras undervisning, någon gång för deras sedlighet. Kollegium har emedlertid, lika med Direktionen öfver Allmänna Barnbördshuset härstädes, kommit till den öfvertygelse, att ett nödvändigt vilkor för beredande icke allenast af hjelplig bergning åt frilärlingarne under lärotiden, utan ock för utöfvande af erforderlig uppsigt och kontroll öfver deras flit och uppförande, är att de inom Inrättningen erhålla kosthåll, på sätt Eders Kongl. Maj:t för de vid läroanstalten i Göteborg antagne frilärlingar i nåder medgifvit. Då efter approximativ beräkning en sådan utspisning kan åstadkommas för omkring 21 sk. 4 r:st. B:ko om dagen för hvarje lärling, uppgår underhållskostnaden för en sådan till omkring 13 R:dr 16 sk. B:ko i månaden samt för hela lärotiden af 9 månader till 120 R:dr B:ko, och det anslag, som erfordras för 12 lärlingars underhåll, utgör således inalles 1,440 R:dr B:ko eller 2,160 R:dr R:mt årligen; hemställande Kollegium, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Rikets Ständer äska uppförande på ordinarie stat af den sålunda erforderliga tillökning på detta anslag 864 R:dr Riksmynt.

I likhet härmed och enär, beträffande de 6 vid den nya läroanstalten i Göteborg afsedde frilärlingar, Rikets Ständer vid sistförflutne riksdag för desse lärlingars underhåll beviljade 576 R:dr B:ko eller 864 R:dr R:mt, motsvarande 8 R:dr B:ko i månaden för hvarje lärling under hela året, men lärotiden äfven här beräknats till endast 9 månader, samt genom en tillökning af endast 24 R:dr B:ko för hvarje lärling eller tillsammans 144 R:dr B:ko, tillgång kan beredas för alla frilärlingarnes underhåll inom Inrättningen med ett belopp, motsvarande så väl det för frilärlingarne i Stockholm föreslagna, som den godtgörelse Direktionen öfver Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg nu, enligt ingånget kontrakt, för frilärlingarnes kosthåll uppbär, anhåller Sundhets-Kollegium det Eders Kongl. Maj:t täcktes för Rikets Ständer föreslå beviljandet för ofvannämnde ändamål af nyssberörde summa 144 R:dr B:ko eller 216 R:dr R:mt att på ordinarie stat uppföras.

Uppå de af Sundhets-Kollegium anförde skäl tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets Ständer göra nådig framställning om beviljande på ordinarie stat af de för ifrågavarande frilärlingars underhåll erforderlige tillökningssummor, tillsammans 1,080 R:dr Riksmynt.

15:o.

Anslag till gymnastisk-orthopediska Institutet.

Uti ofvanberörde skrifvelse den 19 Maj innevarande år anmäler Sundhets-Kollegium, att, enligt de till Kollegium ingångne berättelser om Orthopediska Institutets verksamhet, de vilkor, som af Rikets Ständer varit bestämda vid be-

viljande af ett årligt anslag till Institutet, blifvit behörigen fullgjorde; och då denna Inrättning utgör en vigtig och behöflig sjukvårdsanstalt, hvilken, utan understöd af allmänna medel, icke skulle kunna ega bestånd och än mindre, såsom nu sker, utsträcka sin verksamhet till behandling äfven af obemedlade sjuke, hemställer Sundhets-Kollegium, det Eders Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer äska det nu beviljade anslagets fortfarande till lika belopp, eller 3,750 R:dr Riksmynt, och på enahanda vilkor, som hittills.

Denna Sundhets-Kollegii hemställan torde af Eders Kongl. Maj:t i nåder bifallas.

16:o.

Tillökning i förslagsanslaget för farsoters botande.

Utgifterna å det i riksstaten förslagsvis till 9,000 R:dr B:ko upptagne anslag för farsoters och smittosamma sjukdomars botande hafva, enligt hvad Sundhets-Kollegium anmäler, under de sednare åren vida öfverstigit denna summa. Sålunda hafva dessa utgifter under år 1852 uppgått till 35,717 R:dr 24 sk. 7 r:st., och år 1853, sedan Eder Kongl. Maj:t förordnat, att alla utgifter för kolerafarsoten inom riket böra af detta anslag utgå, till 94,667 R:dr 12 sk. 2 r:st. För år 1854 hafva de utgjort 28,054 R:dr 34 sk. 7 r:st. och år 1855 32,662 R:dr 40 sk. 4 r:st. allt Banko.

Då anledning icke förekommer, att utgifterna å detta anslag för framtiden komma att understiga hvad de under de tvänne sednast förflutne åren utgjort, tillstyrker jag i underdånighet att, på det den i staten uppförda summa må närmare än som hittills varit händelsen motsvara de utgifter, som dermed böra bestridas, Eders Kongl. Maj:t må af Rikets Ständer äska ifrågavarande förslagsanslags bestämmande till 40,000 R:dr Riksmynt.

17:o.

Anslag till utgifvande af planschverk öfver svenska svamparter samt till meteorolog. observat.

Uti skrifvelse den 11 nästlidne Juni förmäler Vetenskaps-Akademien, huru-som, på det Akademien skall kunna motsvara det henne lemnade uppdrag att vårda och upprätthålla det naturhistoriska Riks-museum, —

Jemväl har Vetenskaps-Akademien gjort framställning om tillökning i Musei anslag till materielen, till inköp af sällsynta föremål samt till vetenskapligt biträde vid de naturhistoriska samlingarnes ordnande.

För de tre zoologiska afdelningarne åtnjuter Museum årligen 2,250 R:dr R:mt, hvarutaf likväl, enligt hvad Akademien upplyst, till bestridande af expenser för breflösen, ved, ljus, m. m. åtgå omkring 675 R:dr. Musei botaniska afdelning uppbär årligen 450 R:dr och den mineralogiska 600 R:dr, men en del af dessa belopp kommer ej heller samlingarne till godo. Enär denna vigtiga in-

stitution icke kan med dessa anslag rätt uppfylla sin bestämmelse, har Vetenskaps-Akademien anhållit om följande förhöjda anslag, nemligen:

för Musei Zoologiska Afdelning:

till materiel och inköp	R:dr	3,000: —	
till biträde	»	1,500: —	4,500: —

för den Botaniska Afdelningen:

till materiel och inköp	R:dr	1,000: —	
till biträde	»	500: —	1,500: —

samt

för den Mineralogiska Afdelningen:

till materiel och inköp	R:dr	2,400: —	
till biträde	»	600: —	3,000: —
		eller tillsammans R:dr R:mt	9,000: —

I betraktande af det gagn, en närmare kännedom om de klimatiska förhållanderna medför så väl i vetenskapligt som i sanitärt och ekonomiskt hänseende, har Vetenskaps-Akademien gjort framställning om medels beviljande, för att meteorologiska observationer må kunna i stor utsträckning anställas inom riket, på sätt uti de flesta öfriga civiliserade länder eger rum. Detta anser Akademien desto lättare kunna utföras, som tjenstemännen vid den elektriska telegrafen, hvilken numera är utsträckt öfver en större del af landet, torde kunna användas såsom särdeles passande biträden för ifrågavarande ändamål. Enligt det af Akademien uppgjorda förslag, beräknadt efter 30 öfver hela riket spridda observationsorter, förutom de i Stockholm, Upsala och Lund redan befintliga och hvarest utan särskild kostnad observationer anställas, erfordras en summa *för en gång* af 4,500 R:dr till anskaffande af nödiga instrumenter; hvarjemte Akademien begär såsom

årligt anslag:

för instrumenternas underhåll och inköp af nya	R:dr	300: —
arfvoden åt observatörerna à 150 R:dr åt hvardera	»	4,500: —
arfvode åt den person, som af Akademien utses att beräkna observationerna samt ersättning åt hans räknebiträden	»	1 200: —
	eller tillsammans R:dr R:mt	6,000: —

Sedan med det anslag till anskaffande af originalmålningar utaf Svenska vexter, m. m., som Akademien af allmänna medel uppburit och om hvars fortfarande Akademien särskildt gjort underdånig framställning, ett så betydligt antal Svenska svamparter blifvit afbildade, att ett arbete öfver desamma snart bör kunna utgifvas,

gifvas, ej blott till gagn för vetenskapen, utan till ej ringa fördel för den enskilda hushållningen, har Vetenskaps-Akademien, uppå väckt förslag af Professor Fries, under hvars ledning den värdefulla målningssamlingen blifvit utförd, att densamma måtte utgifvas såsom ett större plancheverk, med dertill hörande text, slutligen i underdånighet anhållit, att nådig proposition må till Rikets Ständer aflåtas rörande beviljande för nämnde ändamål af 4,500 R:dr, med hvilken summa Professor Fries beräknat att en större del af ifrågavarande arbete skulle kunna utgifvas.

Med afseende å hvad Vetenskaps-Akademien härvid i underdånighet hemställt och å i öfrigt förekommande omständigheter får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t hos Rikets Ständer måtte äska:

att ett anslag, utöfver Riksmusei nu gällande stat, af 6,000 R:dr R:mt må beviljas till den fördelning emellan Riksmusei särskilda afdelningar, som, uppå vederbörandes förslag, kan af Eders Kongl. Maj:t fastställas; att årligen må anslås för anställande af meteorologiska observationer, till arfvoden åt 30 observatörer à 75 R:dr till hvardera . . . . . R:dr R:mt 2,250: —
till arfvode och räknebiträde m. m. åt den, som leder och ordnar arbetet . . . . . » 1,200: —
till instrumenters underhåll . . . . . » 300: —
samt för en gång till inköp af de för observationerne nödiga instrumenter . . . . . » 4,500: —
samt slutligen att 4,500 R:dr R:mt må ställas till Akademiens disposition för utgifvande af förenämnda plancheverk med text öfver svenska svamparter.

— — — — — — — — — — — — — — — —

18:o.

Om ökade anslag till Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien.

Uti underdånig skrifvelse den 13 Maj innevarande år anför Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien, att under de 15 år, som förflutit sedan nu stat för Akademien fastställdes, så betydliga förändringar i flere afseenden inträffat, att Akademien funne sig nödsakad hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig framställning om behofvet af ökade anslag, på det Akademien må kunna utan afbrott eller återgång fullfölja hvad som hittills blifvit med framgång börjadt, så väl för utvidgande, riktande och ordnande af de samlingar, som äro ställda under Akademiens inseende, som i öfrigt för befrämjande af vetenskapliga företag, hvilka utgöra föremål för Akademiens bemödanden.

Härvid anmärker Akademien först, att anslaget å dess stat för samlingarnes ökande, 2,000 R:dr Banko, är bestämdt för statens historiska Museum och Myntkabinettet gemensamt, men att erfarenheten visat, att det för dessa ändamål är

alldeles otillräckligt, helst då i betraktande tages, att antalet af jordfynd, till en del af stort materielt värde, under de sednare åren till följd af vidgade odlingar betydligt ökats, och huru nödvändigt det varit och ännu är att genom inköp af enskilda samlingar rikta statens Museum, samt slutligen huru många luckor ännu återstå att fylla i den offentliga mynt- och medalj-samlingen.

Af den öfversigt Akademien lemnar af kostnaden för samlingarnes ökande för åren 1827—1855 visar sig att denna kostnad i medeltal utgjort för hvarje år:

under åren	1827—1831	B:ko R:dr	476: —
» »	1832—1836	»	648: —
» »	1837—1841	»	1,058: —
» »	1842—1846	»	1,594: —
» »	1847—1850	»	2,129: —
» »	1851—1855	»	3,239: —

och att densamma således för hvarje qvinquennium ökats med omkring 50 procent.

För betäckande af den brist, som uppkommit derigenom att, på sätt nyssberörde redogörelse utvisar, hvad som för samlingarnes ökande under de sednast förflutna åren utbetalts med 1,239 R:dr Banko årligen öfverstigit det för detta ändamål på Akademiens stat uppförda anslag, hafva dels extra anslag blifvit af Eders Kongl. Maj:t beviljade, dels anslaget på Akademiens stat för resekostnader, m. m., i någon mån anlitats, dels ock försäljning af dupletter ur Myntkabinettet och nedsmältning af odugliga mynt, som stundom åtföljt inlösta jordfynd, egt rum, så att bristen vid 1855 års slut utgjorde endast 428 R:dr 1 sk. 10 r:st. Banko; men då den sist anförda inkomstkällan numera är till största delen medtagen, och dessutom de i Myntkabinettet ännu befintliga dupletter med större fördel för samlingarne kunna användas till myntbyten, samt anslaget till resekostnader m. m. under sednaste åren icke lemnat något för samlingarne användbart öfverskott, finner Akademien ingen annan utväg, om samlingarne fortfarande skola kunna ökas efter samma måttstock som hittills, än att ett förhöjdt anslag för detta ändamål ställes till Akademiens disposition; och föreslår Akademien fördenskull och med ledning af ofvananförde femårsberäkningar, att anslaget på Akademiens stat för samlingarne må ökas från 2,000 R:dr till 3,333 R:dr 16 sk. B:ko eller 5,000 R:dr Riksmynt.

Sedan Akademien härefter redogjort för den stora tillvext, samlingarne under sednare tider vunnit, samt i afseende å de på Akademiens stat upptagne anslag, för bibliotheket 500 R:dr Banko och för tryckningskostnader 666 R:dr 32 sk. samma mynt, yttrat sig för närvarande icke finna skäl att ifrågasätta tillökning häri, men att, hvad sistnämnda anslag beträffar, detsamma icke lemnar tillgång till några större och dyrbarare verks utgifvande, förmäler Akademien att tvänne större sådana arbeten nu äro så förberedda, att deras utgifvande kan företagas, så

snart dertill nödiga medel erhållas. Det ena af dessa arbeten är ett plancheverk öfver de fornsaker och andra historiska märkvärdigheter, som i statens historiska museum förvaras. Flere hundra teckningar äro för detta ändamål utförda af en antagen ritare, som genom långvarig öfning vunnit en sällspord skicklighet att afbilda dylika föremål, och då det för den arkeologiska vetenskapen är af stor vigt att känna de fornlemningar, som tillhöra hvarje särskildt land och folk, samt Sveriges National-museum för ett sådant vetenskapens utvidgande kan lemna talrika och mycket vigtiga bidrag, anser Akademien det vara i sin ordning att göra dessa skatter bekanta för det större antal forskare, som icke kan på stället om dem taga kännedom, samt att utgifvandet af berörda teckningar således skulle blifva en vinst för vetenskapen och en ära för fäderneslandet.

Det andra arbetet, som likaledes är förberedt att allmängöras, består i teckningar af Svenska medeltidssigiller från 12:te till nära slutet af 14:de seklet, utförda af samme ritare under Akademiens inseende, med det anslag af 200 R:dr Banko årligen, som Rikets Ständer vid de två sednaste riksdagarne beviljat. Medelst användande af fem års anslag hade vid 1855 års slut blifvit aftecknade 1,148 sigill, bestående af dels konungars, drottningars och andra kungliga personers, dels offentliga, såsom landskapers, städers, andliga och verdsliga korporationers och embetsmyndigheters, dels enskilda personers sigill af mångfalldig art, till en del under en viss tidrymd utförda med stor konstskicklighet. Deras utgifvande skulle medföra vigtiga upplysningar till Sveriges konsthistoria under medeltiden, på ett afgörande sätt utreda mången för närvarande dunkel eller oriktig uppgift i vår historia samt framför allt sprida ljus öfver Svenska personers slägtförhållanden och sålunda bilda ett ovärderligt och för häfdeforskaren oumbärligt bihang till de i Svenskt Diplomatarium redan utgifna eller framdeles utkommande historiska urkunderna. Den kostnad, som blifvit nedlagd på dessa teckningars utförande, och den betydliga möda, som varit förenad med originalsigillens uppsökande, granskande och förklarande, samt ritningarnes kollationerande, skulle till största delen vara förgäfves använda, om icke medel till deras utgifvande kunde erhållas.

Uppå dessa skäl och då ifrågavarande plancheverk erfordra en utgifningskostnad, som på långt när icke skulle kunna bestridas af Akademiens anslag för tryckningskostnader, äfven om detta icke, såsom nu är fallet, behöfde för andra ändamål användas, hemställer Akademien i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas i Nådig Proposition till Rikets Ständer för ofvanberörda tvänne plancheverks utgifvande begära ett anslag för en gång af 6,000 R:dr R:mt, att ställas till Eders Kongl. Maj:ts disposition, för att i mån af behof till det uppgifna ändamålet användas.

Akademien fäster vidare Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på behofvet af anslag för inredning af Museum och Myntkabinettet. De belopp af tillsam-

mans 5,000 R:dr Banko, som vid 1841 och 1848 årens riksdagar blifvit för detta ändamål anvisade, hafva nemligen efter hand blifvit använda och fullt medtagne, så att vid 1855 års slut på detta anslag fanns en brist af 187 R:dr 40 sk. 4 r:st Banko, hvilken under innevarande år måst ytterligare ökas, så vida ej samlingarnes ordnande skolat afbrytas. Ett större antal skåp, montrer, m. m., alla beräknade att kunna användas i det nu under byggnad varande National-museum, hafva blifvit för de anslagne medlen anskaffade och ändamålsenligt inredda, och ehuru dessa och öfriga förvaringsrum redan äro uppfyllda, återstå dock ännu mycket betydliga förråd så väl af antiqviteter och historiska märkvärdigheter, som af mynt, hvilka, ehuru till en del redan provisoriskt ordnade, sakna förvaringsrum för att uppställas eller uppläggas, och sålunda måste hållas för allmänheten otillgänglige och i detta skick äro för vetenskapen fruktlösa. Akademien anhåller derföre i underdånighet att till fortsatt inredning af museum och myntkabinettet ett anslag för en gång af 3,000 R:dr R:mt måtte beviljas.

Slutligen anmäler Akademien att, till följd af den utsträckning statens historiska museum och myntkabinettet under sednare åren vunnit och för det arbete, som på dessa samlingars ordnande måste nedläggas, oundgängligen fordras icke blott en ökad arbetspersonal, utan äfven förbättring af de redan varande tjenstemännens otillräckliga aflöning. Den lön af 1,600 R:dr Banko, som sedan år 1842 uppbäres af Akademiens Sekreterare, som tillika är Riks-antiqvarie och Garde des Medailles, var redan vid nämnde tid otillräcklig för en familjs underhåll i hufvudstaden och motsvarar numera, sedan priserna på alla lefnadsförnödenheter betydligen ökats, knappt halfva lefnadskostnaden. Arbetet med de ständigt vexande samlingarnes ordnande och beskrifvande samt de efter hand flerdubblade Sekreterare-göromålen gifva så trägen sysselsättning, att Akademiens Sekreterare och samlingarnes vårdare nu icke kan med dessa befattningar förena någon annan, och tillåta honom icke heller, om han vill samvetsgrannt fullgöra sina åligganden, att dela sin tid och sina krafter åt enskilda vinstgifvande litterära företag. Akademien finner det derföre icke billigt, icke ens välbetänkt, att på ett så otillräckligt sätt löna en embetsman, åt hvilken staten anförtrott en, redan blott i materielt hänseende, utomordentligt dyrbar egendom, och af hvilken fordras en ansträngande verksamhet och mångsidig vetenskaplig bildning samt hvars befattning nödgar honom att företaga resor äfven utom fäderneslandet och sätter honom i beröring med främmande vetenskapsmän och andre personer, deraf kostnader föranledas, som för andra tjenstemän inom samma grad äro främmande; och Akademien hemställer, uppå alla dessa skäl, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Rikets Ständer att höja lönen för de förenade befattningarne af Akademiens Sekreterare, Riks-antiqvarie och Garde des Medailles till 4,500 R:dr R:mt, eller lika med högsta lönen för ledamöter i Rikets Kollegier, i fall denna kommer att ännu högre bestämmas.

Beträffande den vid Akademien anställda Amanuens yttrar Akademien, att dennes lön uppgår till endast 500 R:dr B:ko och att Akademien så mycket mindre kan påräkna att för en sådan lön erhålla ett dugligt biträde åt sin Sekreterare och samlingarnes vårdare, som hos ett sådant biträde måste förutsättas studier af vidsträcktare omfång än de, hvilka berättiga till motsvarande tjenstegrader inom Eders Kongl. Maj:ts Kansli och öfrige civile embetsverk. Genom samlingarnes stora tillvext och deras offentliga förevisande har dessutom arbetet så betydligt ökats, att deras vårdare behöfver biträde af icke blott en, utan flere personer, som kunna derät odeladt egna sin tid. Akademien finner det äfven nödvändigt att hon sättes i tillfälle att uppsöka och bilda yngre vetenskapsmän med anlag för de specialstudier, som erfordras, på det vid inträffande ledighet tjenlige personer må finnas att öfvertaga vården om samlingarne. För dessa ändamål anser Akademien behöfvas ett årligt anslag af 2,500 R:dr R:mt, att af Akademien kunna disponeras åt biträdande personer, till en början utan fast anställning, tilldess Akademien lyckats finna tjenliga ämnen, hvilka kunna hos Eders Kongl. Maj:t föreslås till ordinarie tjenstemän, med reservation af någon mindre del af anslaget att ytterligare användas till uppmuntran åt extra arbetare; anhållande Akademien, som äfven finner nödigt att den för Akademiens vaktmästare i stat bestämda lön af 100 R:dr Banko förhöjes, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Rikets Ständer äska ofvanberörde summa 2,500 R:dr, äfvensom 550 R:dr R:mt till förbättrande af vaktmästarens lön och aflöning åt ett behöfligt biträde åt denne.

Uppå de sålunda af Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-akademien anförde skäl och då, beträffande Riks-antiqvariens aflöning, dennes tjenstebefattning synes vara närmast jemförlig med Riks-arkivariens och Kongl. Bibliothekariens, och den för desse sednare föreslagna lön, 5,000 R:dr R:mt, sålunda jemväl torde böra för Riks-antiqvarien föreslås, tillstyrker jag underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer göra Nådig framställning om anvisande ej mindre *på ordinarie stat* af dels ett från 3,000 till 5,000 R:dr förhöjdt anslag för ökande af Akademiens samlingar, dels 5,000 R:dr till lön åt Riks-antiqvarien i hans egenskap jemväl af Akademiens Sekreterare och Garde des Medailles, af hvilket sistnämnde belopp, efter afdrag af nuvarande lönen, 2,479 R:dr 50 öre, endast 2,520 R:dr 50 öre utgör nytt anslag, dels ock 3,050 R:dr att af Eders Kongl. Maj:t, efter Akademiens förslag, disponeras, 2,500 R:dr till biträden åt Riks-antiqvarien vid samlingarnes vårdande m. m., samt 550 R:dr till vaktbetjening; än äfven *för en gång* af 3,000 R:dr till fortsatt inredning af Historiska Museum och Myntkabinettet, samt 6,000 R:dr, allt Riksmynt, för utgifvande af ofvanomförmälda tvänne vetenskapliga arbeten.

19:o.

Anslag till Akad. för de Fria konsterna.

Uti skrifvelse den 23 sistlidne Februari har Akademien för de Fria konsterna underdånigst andragit, att de för dennes tjenstemanna- och lärarepersonal, jemlikt i nåder fastställd stat af den 15 Juni 1841, anslagna löner och arfvoden i allmänhet vore otillräckliga i jemförelse med tidens dyrhet och det alltmera stegrade anspråket på nit, skicklighet och noggrannhet vid tjensternas utöfning; att derjemte de med Akademiens läroanstalter förknippade materiela behofven för hvarje år blifvit kostsammare att uppfylla, och att en ytterligare förhöjning i de för dessa behof oafvisliga utgifter vore att förutse; att Akademien, för att kunna motsvara sitt ändamål och i någon, om än ringa, mån följa den utveckling af konstbildnings-verksamheten, som i andra länder eger rum, måste vara betänkt på ett högst nödigt utvidgande af sina undervisnings-anstalter, synnerligen med hänsigt till bildande af skicklige målare, hvilken del af hennes läroverk för närvarande stode något tillbaka; samt att, i nära sammanhang med dessa förbättringar, af behofvet påkallades ett förökande i vidsträcktare mån än hittills af samlingarne, äfvensom renovation af den del deraf, som begagnas för tecknings-undervisningen; men att Akademien måste anse för omöjligt att med tillgångar, som för de närvarande behofven redan vore alltför knappa, åvägabringa den större verksamhet, som med de ifrågasatta förbättringarne åsyftades, i synnerhet som hennes enskilda inkomster, numera uppgående till endast 2,200 R:dr B:ko om året, äfven om de befrias från sådane utgifter, hvilka ansåges rätteligen tillhöra staten att bestrida, såsom för åtskilliga materiela behof, till hvilkas fyllande statsanslaget varit otillräckligt, äfvensom för ökad tjenstgöring af vissa bland lärarepersonalen och vaktbetjeningen, utgörande tillsammans under sistlidet år ett belopp af 1,101 R:dr 41 sk. 5 r:st. Banko, endast med den sorgfälligaste hushållning kunde förslå till utförandet af de ändringar utaf undervisnings-lokalernes inredning och anordning, hvilka blefve en oundviklig följd af läroverkets afsedda ombildning; och anhåller Akademien, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, i underdånighet, att Nådig Proposition måtte till Rikets Ständer aflåtas om en tillökning af 5,000 R:dr Banko uti det statsanslag, Akademien för närvarande åtnjuter; hvarjemte, för att göra behofvet af denna tillökning åskådligt, underdånigst blifvit öfverlemnadt följande

Förslag till ny stat för Akademien för de Fria konsterna.

	Förra staten.			Föreslagna staten.			
				Begärd tillökning.		Summa.	
	Banko.			Riksmynt.		Riksmynt.	
	R:dr	sk.	r:st.	R:dr.	öre.	R:dr	öre.
Ständig Præses är Öfver-intendenten, utan särskild lön för denna befattning.							
1 Sekreterare	450	—	—	125	—	800	—
1 Amanuens till Sekreterarens biträde och tjenstgöring i Bibliotheket . .	150	—	—	175	—	400	—
1 Skattmästare	—	—	—	300	—	300	—
Konstnärer, hvilka äro skyldige att bilda elever och att vara i Stockholm bosatte samt i tillfälle att uti Akademiens verksamhet och öfverläggningar deltaga:							
1 Statybildhuggare	500	—	—	—	—	750	—
1 Historiemålare	500	—	—	—	—	750	—
1 Landskapsmålare	300	—	—	—	—	450	—
1 Porträttmålare	300	—	—	—	—	450	—
1 Miniatyrmålare	300	—	—	—	—	450	—
1 Medaljör	300	—	—	—	—	450	—
1 Kopparstickare	300	—	—	—	—	450	—
Anmärkning: Under denna anslagstitel upptager nuvarande stat jemväl en Ornamentsbildhuggare, med ett arfvode af 200 R:dr, som Akademien vid flere tillfällen föreslagit till indragning, att dermed öka anslaget till Emeriti-löner åt äldre afskedstagande lärare. Af detta skäl uteslutes denne konstnär här.	200	—	—	—	—	—	—
Lärare:							
1 Direktör	450	—	—	125	—	800	—
4 Professorer för figurteckningen för tre månaders tjenstgöring om året, hvardera à 533: 16.	1,800	—	—	500	—	3,200	—
Transport	5,550	—	—	1,225	—	9,250	—

	Förra staten.			Föreslagna staten.			
				Begärd tillökning.		Summa.	
	Banko.			Riksmynt.		Riksmynt.	
	R:dr	sk.	rst.	R:dr	öre.	R:dr	öre.
Transport	5,550	—	—	1,225	—	9,250	—
1 Professor för byggnadskonsten för 6 månaders tjenstgöring	450	—	—	125	—	800	—
1 Professor i Målare-akademien för d:o	200	—	—	150	—	450	—
1 Lärare i den förberedande byggnadsskolan för d:o	250	—	—	125	—	500	—
1 Hjelplärare i samma skola för d:o .	—	—	—	400	—	400	—
1 Lärare i den praktiska byggnadsskolan för d:o	250	—	—	125	—	500	—
1 Lärare i den högre Ornamentsskolan för d:o	200	—	—	150	—	450	—
1 Lärare i Geometri- och Perspektivskolan för d:o	200	—	—	150	—	450	—
2 Lärare i de elementära tecknings-skolorna för 11 månaders tjenstgöring à 800 R:dr	800	—	—	1,200	—	2,400	—
1 Hjelplärare i samma skolor för d:o .	200	—	—	600	—	900	—
Anslag till emeriti-löner för Professorer eller Lärare, som på grund af ålderdom eller sjuklighet från sina befattningar nödgas afgå	300	—	—	750	—	1,200	—
Härvid åberopas den anmärkning, som här ofvan vid Ornaments-bildhuggare-arfvodet blifvit gjord.							
Arfvode för föreläsningar i konsthistoria, ikonologi etc.	150	—	—	225	—	450	—
Belönings-stipendier och Medaljer:							
för elever, som genom flit och skicklighet sig utmärka i målning, bildhuggeri eller byggnadskonst, enligt Kongl.							
Transport	8,550	—	—	5,225	—	17,750	—

Maj:ts

	Förra staten.			Föreslagna staten.			
				Begärd tillökning.		Summa.	
	Banko.			Riksmynt.		Riksmynt.	
	R:dr	sk.	rst.	R:dr	öre.	R:dr	öre.
Transport	8,550	—	—	5,225	—	17,750	—
Maj:ts förnyade Nådiga Stadgar för Akademien den 20 Maj 1846	450	—	—	225	—	900	—
Utrikes Rese-stipendier: enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente af den 21 Febr. 1849 en årlig summa af 2,000 R:dr Hamb. Banko, som à 128 sk. utföres till . . . . . och kommer, enligt Kongl. Brefvet d. 9 Mars 1819, hvad af detta anslag ej utgår att till ett annat år besparas och för ändamålet oförryckt tillhandahållas.	5,333	16	—	—	—	8,000	—
Betjening och Expenser:							
1 Vaktmästare	300	—	—	150	—	600	—
Karl- och Qvinno-modeller i de högre tecknings-skolorna	300	—	—	500	—	950	—
Beklädnad för betjeningen	200	—	—	—	—	300	—
Eklärerings-kostnad, undervisningsmateriel, skrif- och rit-materialier, expenser och diverse utgifter	600	—	—	600	—	1,500	—
Samlingarnes förökande	600	—	—	1,100	—	2,000	—
Summa	16,333	16	—	7,800	—	32,000	—
Utgörande sålunda den begärda tillökningen, efter afdrag af ofvannämnde Ornaments-bildhuggare-lön	—	—	—	300	—	—	—
ett belopp af	—	—	—	7,500	—	—	—

Med bifall till den underdåniga framställningen torde Eders Kongl. Maj:t finna godt i Nåder föreslå Rikets Ständer, att den begärda tillökningen i årliga anslaget till Akademien för de Fria konsterna måtte beviljas med 7,500 R:dr Riksmynt.

20:o.

Förhöjdt anslag för Naturhistoriska Riksmuseum.

Utaf de vid Naturhistoriska Riks-museum anställda 5 Intendenter, nemligen 3 för den Zoologiska, en för den Botaniska och en för den Mineralogiska afdelningen, åtnjuter den äldste Zoologiæ Intendenten i lön 1,600 R:dr samt de fyra öfrige Intendenterne 1,000 R:dr Banko. Desse tjenstemän hafva sig anförtrodd vården om statens naturhistoriska samlingar och innehafva, till följd af dessas numera vunna betydliga tillvext, särdeles trägna befattningar. Då de derjemte måste ega hög vetenskaplig bildning, och det hufvudsakligen är genom Intendenterne, som samlingarne kunna och böra göras för vetenskapen fruktbärande, finner jag de för dem bestämda aflöningar icke stå i rättvist förhållande till de fordringar, som å dem göras. Den för en Preparator vid Naturhistoriska Museum anslagna lön af 500 R:dr Banko torde äfven kunna anses alltför låg, särdeles då i betraktande tages, att han bör vara en åtminstone i den Zoologiska vetenskapen bildad man. För biträden eller s. k. elever finnas å Musei stat uppförda 300 R:dr Banko, men jemväl detta anslag har, enligt hvad erfarenheten visat, varit otillräckligt.

Vid ofvanupptagne förhållanden anser jag mig böra underdånigst hemställa, det Eders Kongl. Maj:t må hos Rikets Ständer äska, att lönerna för Intendenterna vid Naturhistoriska Riks-Museum bestämmas för de 2 äldsta till 3,000 R:dr samt för de 3 öfrige till 2,500 R:dr; att lönen för preparatorn förhöjes till 1,200 R:dr samt att anslaget till elever upptages till 800 R:dr, allt Riksmynt; utgörande den sålunda föreslagna förhöjningen i Musei stat tillsammans 5,400 R:dr nämnde mynt.

21:o.

Fortf. anslag till Serafimer-Ordens Lasarett.

Sedan inkomsten af tolag för varutrafiken på Finland upphört att lemna tillgång till det bidrag af 10,000 R:dr årligen, som genom Nådiga brefvet den 3 December 1828 blifvit anvisadt till understöd för sjukvården vid Serafimer-Ordens-Lasarettet efter dess då beslutade utvidgning, hafva, i stället för berörde bidrag, dels Rikets Ständer under 1848, 1851 och 1854 årens riksdagar anvisat 4,500 R:dr årligen att under den tid, den vid hvardera riksdagen uppgjorda statsreglering omfattade, till lasarettet utgå, dels hufvudstadens innevånare af allmänna fattigvårdsmedlen anslagit öfrige 5,500 R:dr årligen.

Då de förhållanden, hvilka vid nästföregående riksdagar föranledt ifrågavarande anslags beviljande, ännu fortfara och härtill kommer, att, i anseende till den under sednare år inträffade prisstegring på lefnadsförnödenheter, utgifterna för de sjukas vård och underhåll i så betydlig mån ökats, att Serafimer-Lasarettets inkomster icke äro tillräckliga för utgifternas bestridande, har Direktionen

för nämnde Lasarett, uti skrifvelse den 23 sistlidne Juni, i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t må täckas, med afseende å det stora gagn så väl Stockholms stad och län som landet i allmänhet njuter af Serafimer-Lasarettet både såsom sjukvårds-inrättning och undervisnings-anstalt för yngre läkare, hos Rikets Ständer göra framställning derom, att det anslag af 4,500 R:dr årligen, som i stället för förloradt bidrag af Finska tolagsmedel, blifvit åren 1848, 1851 och 1854 af Rikets Ständer beviljadt för tiden af då uppgjorda statsregleringar, måtte fortfarande till detsamma få utgå och såsom ordinarie anslag blifva för Lasarettets underhåll å stat uppfördt.

Med stöd af de skäl, Direktionen för sin underdåniga framställning åberopat, anser jag mig böra underdånigst hemställa om Nådigt bifall till ifrågavarande anhållan.

22:o.

Anslag å Åttonde Hufvudtiteln till skrifmaterialier, expenser, m. m.

Enär, i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts beslut rörande löneförbättring för Rikets embets- och tjenstemän, de till dessa hittills utgående ljuspenningar skulle, i händelse de förhöjda lönerna beviljas, komma att försvinna, torde förslagsanslaget å Åttonde Hufvudtiteln till skrifmaterialier och expenser samt ved och ljus böra minskas med ett belopp, motsvarande det som i ljuspenningar från samma anslag nu utgår, utgörande:

För Departementets Expedition	540:
» Riks-Arkivet	260:
» Kongl. Bibliotheket	190:
» Sundhets-Kollegium jemte Carolinska Institutet	880:
» Vitterhets-Akademien	90:
Summa R:mt R:dr	1,960:

I följd hvaraf detta anslag, nu uppgående till 12,554 R:dr 42 sk. 6 r:st. banko, eller 18,832 R:dr 33 öre R:mt, skulle komma att utgöra 16,872 R:dr 33 öre sistnämnde mynt.

23:o.

Anslag till folkundervisningens befrämjande.

Rikets Ständer hafva vid sistförflutna riksdag, likasom vid flera föregående, beviljat till folkundervisningens befrämjande följande anslag, att fortfarande till och med det år, då nästföljande riksdag slutas, årligen i mån af behofvet utgå, nemligen:

a) till understöd för folkskolelärares aflöning inom de socknar, der, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, statsbidrag för sådant ändamål i följd af särskilda förhållanden kan erfordras, 20,000 R:dr banko.

b) till seminarier för bildande af lärare vid folkskolor **9,100** R:dr banko, och

c) till stipendier för elever vid nämnda seminarier **12,000** R:dr banko.

Dessa anslag anser jag för ifrågavarande ändamål vara behöfliga under ytterligare tre år. Det förstnämnda eller anslaget till folkskolelärares aflönande har visserligen icke utgått till fulla beloppet, då det varit nödigt att för oförutsedda behof bespara någon del, men jag anser mig dock så mycket hellre böra tillstyrka detsammas bibehållande vid förut bestämdt belopp, som genom tillkomsten af nya skolor ökade behof af bidrag till lärarnes aflönande uppstå, och lönerna i de flesta fall jemväl blifvit något förhöjda genom Eders Kongl. Maj:ts, enligt Rikets Ständers underdåniga anhållan, meddelade föreskrift att de åtta tunnor spanmål af skollärarelönen, hvilka skola lösas med penningar, böra betalas efter länens markegångspris.

Eders Kongl. Maj:t har ännu icke pröfvat Rikets Ständers i underdånig skrifvelse den **28** Augusti **1854** gjorda anhållan att antalet af seminarier för folkskolelärares bildande måtte förminskas. Då denna anhållan, öfver hvilken vederbörandes utlåtanden blifvit infordrade och inkommit, likväl icke afser en besparing i utgiften för dessa seminarier, utan att derigenom tillgångar skulle kunna vinnas att bereda utvidgning och en fullständigare organisation af de återstående seminarierne samt ökad bildning hos folkskolelärarne, lärer det vara så mycket mera nödigt, att den hittills beviljade anslagssumman får fortfara, som den vigtiga frågan om folkundervisningens ändamålsenliga ordnande snart torde blifva föremål för Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning.

Då Rikets Ständer, i sammanhang med frågan om seminariernas indragning, äfven anhållit, att, der så nödigt pröfvas, någon del af de till stipendier vid folkskolelärare-seminarierna anslagna medel måtte användas såsom reseunderstöd för lärjungar från aflägsnare orter, så torde, så väl med hänseende härtill som till den genom sednare årens prisstegringar ökade kostnaden för elevernas vistelse vid seminarierna, en mindre summa än den hittills för detta ändamål anslagna icke vara tillräcklig.

Jag får således i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t må föreslå Rikets Ständer att äfven för nästa statsreglerings-period bevilja:

till understöd för folkskolelärares aflönande i de socknar, der, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, statsbidrag för detta ändamål i följd af särskilda förhållanden kan erfordras	R:mt R:dr	**30,000:**
till seminarier för bildande af folkskolelärare, efter Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning	» »	**13,650:**
samt till elever vid nämnda seminarier, att af Eders Kongl. Maj:t efter behof disponeras	» »	**18,000:**
	» »	**61,650:**

eller för tre år tillsammans 184,950 R:dr R:mt, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att för folkundervisningens befrämjande använda de besparingar, som å nämnda anslag kunna uppkomma.

24:o.

Vid sednast förflutna riksdag gjorde Eders Kongl. Maj:t Nådig framställning till Rikets Ständer om beviljande af 10,000 R:dr banko för utarbetande af en ordbok öfver Svenska språket, hvilket anslag skulle under åren 1854—1857 med 2,500 R:dr årligen till Svenska Akademien utgå, med åliggande för Akademien att före dessa års utgång till Eders Kongl. Maj:t inberätta hvad fortgång ordboks-arbetet haft och hvad som ytterligare för detsamma kunde erfordras. Med afseende å vigten deraf, att Svenska Akademien förses med nödiga medel att utföra ifrågavarande åt henne uppdragna ordboks-arbete, beviljade Rikets Ständer, på sätt Eders Kongl. Maj:t föreslagit, den äskade summan att utgå under år 1854 och följande tre år med en fjerdedel årligen. *Anslag till Svenska Akademien.*

Enligt mig meddelad upplysning har Akademien användt de anslagna medlen för utskrifvande af ordlistor å språkprof-samlingarne i alfabetisk ordning, för språkprof-samlingens fullständigande, för upprättande af ordboks-stommen såsom material-samling för hufvud-redaktionen samt för denna hufvud-redaktion, hvilken Akademien uppdragit åt dess ledamot Professoren C. A. Hagberg. Med hänseende till ifrågavarande språkverks stora omfattning, mångfalden af källor, af hvilka alla ännu icke hunnit ransakas, och ännu ej alla ens kunnat med säkerhet anlitas, samt arbetskrafternas och penningemedlens begränsning, anses något bestämdt angifvande för verkets fullbordan icke vara möjligt, men att dess kraftigare fortgång, bland annat, beror på fortsatt anslag till hufvud-redaktören och erforderlige biträden.

Som det beviljade anslaget upphör med år 1857 och det är af vigt, att arbetet icke må af brist på medel behöfva afbrytas, föreslår jag, att Eders Kongl. Maj:t behagade till Rikets Ständer göra Nådig framställning om beviljande af samma anslag för ytterligare tre år med årligen 2,500 R:dr banko, eller tillsammans 7,500 R:dr banko, motsvarande 11,250 R:dr R:mt, med förbindelse för Akademien att afgifva årlig redogörelse inför Eders Kongl. Maj:t om arbetets fortgång.

25:o.

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Akademi för de Fria Konsterna i underdånig skrifvelse den 18 Maj 1853 hos Eders Kongl. Maj:t, på anförda skäl, anhållit om beredande af ett årligt anslag af 6,000 R:dr banko, hvarmed hos utmärktare inhemske, i fäderneslandet bosatte konstnärer skulle beställas konstalster så väl *Anslag till inköpande af inhemska konstalster.*

till uppställande i de allmänna samlingarne, som till prydnad i kyrkor, stadshus samt andra allmänna byggnader och församlingsrum, efter af menigheterna gjorda anmälanden och Eders Kongl. Maj:ts pröfning, samt Rikets Ständer vid sednaste riksdag, i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga framställning i ämnet, beviljat för berörda ändamål en summa af 6,000 R:dr banko, att med 2,000 R:dr årligen utgå under åren 1855, 1856 och 1857, har bemälde Akademi, i anseende till det fortfarande behofvet af ett årligt statsanslag för att kunna bereda lämplig sysselsättning åt fäderneslandets konstnärer, och synnerligen dem, som egna sig åt de högre konstarterna, staty-bildhuggeriet och historiemålningen, samt att sålunda underhålla och främja den inhemska konstodlingen, som derförutan skulle hindras i sin utveckling och beröfvas stödet af de förnämsta konstidkarne, då dessa, lemnade utan uppmuntran, tvingades att i utlandet söka sig ett fält för sin verksamhet, medelst skrifvelse af den 8 sistlidne Juli i underdånighet hemställt, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets Ständer aflåta Nådig proposition om anvisande af ett till 6,000 R:dr banko förhöjdt årligt belopp, att efter 1857 för ifrågavarande ändamål utgå.

Med fästadt afseende å hvad Akademien till stöd för denna sin underdåniga hemställan anfört, torde Eders Kongl. Maj:t finna skäligt densamma i så måtto bifalla, att Eders Kongl. Maj:t behagade hos Rikets Ständer föreslå att äfven för nästa statsreglerings-period på extra stat anvisa en summa af 9,000 R:dr R:mt, att för det af Akademien omförmälda ändamål utgå med 3,000 R:dr om året.

26:o.

Anslag till nybyggnad af Götheborgs hospital m. m.

Medelst underdånig skrifvelse den 9 innevarande månad har Eders Kongl. Maj:ts Serafimer-Ordens-Gille anmält, att sedan Rikets Ständer, enligt deras underdåniga skrifvelse den 13 Augusti 1851 och den 28 Augusti 1854, beviljat anslag först till nybyggnad vid Wexiö hospital 127,000 R:dr banko och sedermera för tillbyggnader vid Wadstena, Hernösands och Götheborgs hospitaler 200,000 R:dr samma mynt, af hvilket sednare anslag, anvisadt till betalning på fyra år, dock endast 150,000 R:dr banko under nuvarande statsreglerings-period skulle komma att utgå, nybyggnaden vid Wexiö hospital blifvit uppförd och vore i det närmaste färdig till begagnande, äfvensom att vid Hernösands och Wadstena hospitaler de beslutade byggnaderna vore under arbete, men att, hvad anginge Götheborgs hospital, för verkställandet af tillbyggnaden derstädes det hinder mött, att å den plats, der byggnaden skulle uppföras, efter hvad vid närmare undersökning utrönts, en pålitlig grund för samma byggnad ej kan beredas utan högst betydliga, förut ej beräknade omkostnader, hvilket förhållande, i förening dermed att prisen å byggnads-materialier och arbetslöner äfven under tiden betydligen stigit, föranledt dertill, att, jemlikt hvad ett den 19 November nästlidet år af

sakkunnig person upprättadt kostnadsförslag utvisar, ifrågavarande tillbyggnad vid Götheborgs hospital skulle erfordra en summa af **265,000** R:dr R:mt, hvadan det för denna tillbyggnad beviljade anslag blefve alldeles otillräckligt; och som dessutom emot byggnadens uppförande på gamla hospitals-tomten jemväl förekomme, att erforderligt utrymme för parkanläggning och promenader, som för en ändamålsenlig hospitals-inrättning äro nödvändiga, äfven derstädes saknas, enär den dertill påräknade, af Götha elf å ena och allmänna landsvägen å andra sidan begränsade lokal för sådant ändamål ej kan ännu på flera år få begagnas, och någon öfverenskommelse med nuvarande arrendator af den omkring hospitalet belägna mark, som tillhör hospitalet, om upplåtelse af jord för berörde ändamål ej heller kunnat tillvägabringas, förmäler Serafimer-Ordens-Gillet sig hafva varit betänkt på hospitals-inrättningens förläggande å något annat, mera lämpligt ställe, hvilken nya anläggning, enligt General-Direktören Ekströmers, uti afgifvet utlåtande, yttrade öfvertygelse, jemväl skulle kunna verkställas för samma kostnadssumma, som uti ofvanberörde förslag blifvit för tillbyggnaden vid gamla hospitalet beräknad, och blefve sålunda detta sednare, som kunde under byggnadstiden fortfarande begagnas, derefter för andra, med afseende å dess läge mera passande ändamål tillgängligt.

I sammanhang härmed och då de sednare årens erfarenhet jemväl skall hafva visat, det utrymmet vid Upsala hospital är alldeles otillräckligt, — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Då till de redan under arbete varande tillbyggnaderne vid Wadstena och Hernösands hospitaler fullt åtgå de dertill beräknade **100,000** R:dr banko och således, af de under denna statsreglerings-period anvisade medel, till Götheborgs hospitals-byggnad återstå **50,000** R:dr banko, men äfven med beräkning för denna byggnad af ytterligare de **50,000** R:dr banko, om hvilka Rikets Ständer år **1854** gifvit försäkran, dessa sammanlagda belopp dock på långt när ej vore tillräckliga för uppbyggande af ett nytt ändamålsenligt hospital, inrättadt så som en mera utbildad medicinsk vård och en mildare behandling af de sinnessvaga ovilkorligen kräfver, samt enär uti de ifrågavarande byggnadsförslagen alldeles icke tagits i beräkning de betydliga omkostnader, som erfordras för anskaffandet af nödvändiga inventarier till hospitalernas sättande i fullt skick, till gäldande hvaraf hospitalsfonden saknade tillgångar, hemställer Serafimer-Ordens-Gillet i underdånighet, det täcktes Eders Kongl. Maj:t till Rikets Ständer aflåta Nådig proposition att, jemte sistnämnda belopp, **50,000** R:dr banko eller **75,000** R:dr R:mt, för ifrågavarande nybyggnader vid Götheborgs hospital, dessutom för detta och för Upsala hospital måtte beviljas ett ytterligare anslag af **305,000** R:dr, eller tillsammans **380,000** R:dr R:mt, att i mån af behof utgå.

Slutligen och med afseende derå, att förändring i de sednare årens höga spanmålspriser kan inträffa, i hvilket fall hospitalsfondens inkomster, som hufvud-

sakligast bestå af spanmål, förmodades ej blifva tillräckliga till bestridande af utgifterna, helst under sednare tider löner till tjenstemän och betjening måst betydligen ökas, äfvensom utspisningskostnaden i väsendtlig mån blifvit förhöjd, hvarförutom i samma mån som utrymmet vid hospitalerna ökas och antalet af hospitalshjonen blifver större, en betydligare tillökning i utgifterna för deras underhåll och vård deraf blifver en följd, anhåller Serafimer-Ordensgillet underdånigst, det måtte Eders Kongl. Maj:t hos Rikets Ständer begära, att ett anslag till minst enahanda belopp, som vid sistförflutne riksdagar eller 25,000 R:dr Banko årligen under den tid blifvande statsreglering kommer att omfatta, må till Ordensgillets disposition anvisas, att emot redovisnings-skyldighet användas till betäckande af den brist i hospitalsfondens inkomster, hvilken för bestridande af nödige utgifter till hospitalernas underhåll samt till förbättring i hospitalsvården möjligen kan uppkomma.

Då, hvad först angår Götheborgs hospital, frågan om tillbyggnad af gamla hospitalet vid nu upplysta förhållanden torde böra förfalla, samt annan utväg sålunda icke återstår än att genom ny anläggning afhjelpa det jemväl af Rikets Ständer erkända behofvet af utvidgning och en mot tidens fordringar svarande förbättring af detta hospital, får jag i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t behagade till Rikets Ständer göra nådig framställning derom, att till nybyggnad af Götheborgs hospital, på sätt föreslaget blifvit, måtte, utöfver de 50,000 R:dr B:ko eller 75,000 R:dr R:mt, som redan under nu löpande statsreglerings-period finnas för ändamålet disponible, beviljas det ytterligare belopp, som, enligt hvad förberördt är, dertill ansetts erforderligt, eller 190,000 R:dr R:mt.

Beträffande åter det ifrågasatta anslaget för utvidgning af Upsala hospital,

— — — — — — — — — — — — — — — —.

Vidkommande slutligen Serafimer-Ordensgillets framställning om fortfarande anslag till betäckande af möjligen uppkommande brist i hospitalsfondens inkomster, anser jag mig böra, på de af Ordensgillet andragna skäl, i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t hos Rikets Ständer föreslå, att äfven för den tid nästblifvande statsreglering kommer att omfatta, en summa af 25,000 R:dr Banko, eller 37,500 R:dr R:mt årligen, må till Serafimer-Ordensgillets disposition anvisas, för att, på sätt Ordensgillet föreslagit, varda använda.

27:o.

Anslaget till hospitals-inrättningen å Kungsholmen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t den 5 Juli sistlidet år i nåder anbefallt Öfverintendents-embetet att gå i författning om uppförande enligt fastställda ritningar af en hospitalsbyggnad för sinnessjukas vård å egorna till de för sådant ändamål inköpta lägenheterna Hedvigsberg och Conradsberg å Kungsholmen invid hufvudstaden,

staden, under iakttagande deraf, att med anbringandet af de till inrymmande af osnygga och stormande patienter afsedda flyglarne skulle, i anseende till otillräckligheten af för ändamålet tillgängliga medel, tills vidare anstå, har Öfverintendents-embetet, medelst underdånig skrifvelse den 29 sistl. Juli anmält, att ifrågavarande byggnadsföretag genast blifvit af Embetet påbörjadt, och grundläggningen numera så fortskridit, att murningsarbetet kunnat vidtaga; men att Embetet, till följd af de under sednare åren uppkomna prisförhöjningar och deraf föranledd svårighet att erhålla antagliga anbud å leverans af vissa byggnads-materialier, körslor, m. m., funnit nödigt låta för berörde byggnad upprätta nytt kostnadsförslag, grundadt dels på de prisbestämmelser, hvartill Embetet redan lyckats uppgöra leverans-kontrakt, dels de medelpris, som på sista tiden visat sig gällande; upptagande detta förslag för byggnaden, inberäknadt flyglarne, samt kostnaden för i förra förslaget uteslutna innanfönster, lastagebrygga och körvägar, äfvensom stängsel för promenadgårdar jemte platsens planering närmast omkring byggnaderna, en summa af 404,000 R:dr Banko, som med 87,374 R:dr öfverstiger det näst förut uppgjorda förslagets slutsumma 316,626 R:dr Banko.

Då uti denna tillökning i kostnadsbeloppet ingår en summa af 23,214 R:dr 20 sk. Banko för anskaffande af en efter nyaste uppfinningar inrättad luftvexlings- och värme-apparat jemte vattenuppfordringsverk, hvilka arbeten i det föregående förslaget beräknats till en sammanlagd kostnad af endast 24,556 R:dr 32 sk. Banko, men nu upptagits till 47,771 R:dr 4 sk. samma mynt, förmäler Öfverintendents-embetet i detta hänseende underdånigst, hurusom anstalter för byggnaders uppvärmning och ventilering, genom en af Fransmannen Leon Duvoir uppfunnen och i utlandet numera flerestädes använd förändrad konstruktion af vattenvärmnings-apparater, vunit väsendtlig förbättring med afseende å ej mindre bränsel-besparing, än apparatens större säkerhet, åstadkommandet af högre värmegrad, lätthet att lämpa värmet efter olika årstider samt byggnadens lätta och fullständiga ventilation; hvarföre Öfverintendents-embetet ansett det vara med det allmännas fördel öfverensstämmande, att i förevarande hänseende göra sig till godo denna uppfinning, helst den dyrbarare anläggningskostnaden snart ersättes genom besparing i bränsle.

Härjemte tillkännagifver Öfverintendents-embetet i underdånighet, att för bestridande af omförmälda byggnadskostnad . . . . . R:dr 404,000: —
förefunnes, sedan med de af Rikets Ständer anvisade medel
R:dr 300,000: —
lägenheterne Hedvigsberg och Conradsberg
blifvit inköpte för . . . . . » 36,000: —
såsom disponibel tillgång . . . . . R:dr 264,000: —

Transport R:dr 264,000: —

Transport R:dr 264,000: —
jemte 2:ne års behållna inkomster af lägenheterna, omkring . . . . . » 2,000: —
R:dr 266,000: —

och erfordrades således till fyllnad i anslaget en summa af » 138,000: —
Banko, som, med undantag af redan förut genom Öfverintendents-embetets underdåniga skrifvelse den 19 Juli sistlidet år för Eders Kongl. Maj:t känd brist af . . . . . B:ko R:dr 14,057: 16.
utgörande skillnaden emellan befintliga tillgångar och då uppgjordt kostnadsförslag för byggnaden utan flyglar, — härledde sig från följande i det nu utarbetade kostnadsförslaget upptagna nya beräkningar, nemligen:

ökade priser å materialier och dagsverken å de delar af byggnaden, som af Eders Kongl. Maj:t äro anbefallda till utförande . . . . . » 35,450: 12.

för utförandet af flygelbyggnaderna till inrymmande af de s. k. 4:de och 5:te klasserna eller de osnygga och stormande patienterna . . . . . » 41,810: 16.

tillökning, med anledning af byggnadsföretagets utsträckning, i beloppen för ej mindre arfvoden till Arkitekten och Räkenskapsföraren än oförutsedda kostnader . » 5,000: —

för stängsel, omkring 1,000 alnar, för promenadgårdar, lastagebrygga samt körbanor, omkring 1,200 alnar, för fortskaffande af materialier till byggnadsplatsen . . . » 9,309: —

innanfönster . . . . . » 5,492: —

planering af platsen omkring byggnaderna . . . . » 3,666: 32.

tillökt kostnad för värme- och ventilations-apparat samt invändig vattenledning m. m. . . . . » 23,214: 20.

Banko R:dr 138,000: —

Då af de redan beviljade 300,000 R:dr Banko blifvit vid sednaste riksdag anvisade endast 225,000 R:dr s. m. till utgående med 75,000 R:dr under hvartdera af åren 1855, 1856 och 1857, har, med anledning af hvad anfördt blifvit, Öfverintendents-embetet, jemte förmälan att endast 1855 års anslag hittills blifvit lyftadt samt att af dels arrendet för jorden dels uthyrda byggnader vid lägenheterna Hedvigsberg och Conradsberg för närvarande tillflyter byggnadsfonden en inkomst för året af 1,307 R:dr Banko, som i första rummet måste till erforderligt underhåll af samma byggnader användas, men hvaraf dock ett belopp af 1,000 R:dr Banko kan för hospitalsbyggnaden årligen påräknas, i underdånighet hemställt, det Eders Kongl. Maj:t, i sammanhang med nådig framställning till Rikets Ständer om anvisande för år 1858 af återstående delen

af anslaget för merberörde hospitalsbyggnad, 75,000 R:dr Banko eller 112,500 R:dr Riksmynt, måtte täckas i nåder föreslå Rikets Ständer att för samma ändamål anslå ytterligare en summa af 135,000 R:dr Banko eller 202,500 R:dr Riksmynt, att med 101,250 R:dr sistnämnde mynt utgå under hvartdera af åren 1858 och 1859, vid hvilket sednare års slut den för 200 patienter afsedda nya hospitalsinrättningen förmodades skola vara färdig till begagnande.

På grund af hvad Öfverintendents-embetet sålunda andragit, anser jag mig böra underdånigst tillstyrka, det täcktes Eders Kongl. Maj:t hos Rikets Ständer föreslå att, utöfver de under nu löpande statsreglerings-period disponible 225,000 R:dr Banko, ett till 210,000 R:dr Banko eller 315,000 R:dr Riksmynt ökadt anslag måtte för hospitals-byggnaden beviljas, att utgå år 1858 med 213,750 R:dr och år 1859 med 101,250 R:dr Riksmynt.

28:o.

Anslag till Nationalmusei-byggnadens fullbordande.

Uti underdånigt memorial af den 30 sistlidne Augusti har Chefen för Nationalmusei-byggnaden Öfverste-löjtnanten J. Kleen anmält, att de för denna byggnads uppförande anslagne medel nu i det närmaste åtgått samt i sammanhang dermed framställt behofvet af ökadt anslag för byggnadens fullbordande.

Af den redogörelse Byggnads-chefen i berörde memorial afgifver rörande Musei-byggnadsarbetet i sin helhet och de kostnader, som hittills derå blifvit nedlagda, visar sig, att af hela byggnadens uppförande till full höjd nu endast återstår en del af midtelbyggnaden och öfversta leden af taklisten, samt att, sedan från den till Musei-byggnaden anvisade summa 500,000 R:dr Banko afgått:

af den först tillförordnade byggnads-kommittén till undersökning af lokalen, m. fl. förberedande åtgärder använde	35,855: 46.
kontant behållning i kassan	11,113: —
Deponerade i Banken för Drätselkommissionens räkning . .	500: —
Förskott på marmorarbeten	25,805: 25.
Behållning i materialier och instrumentalier till ett värde af .	18,000: —
	91,274: 23.

verkliga kostnaden för det nu utförda arbetet utgör 408,725 R:dr 25 sk. Banko.

I afseende å det belopp, som för Musei-byggnadens fullbordande erfordras' anför Byggnads-chefen att den af Rikets Ständer anslagna ofvanberörde summa 500,000 R:dr icke var grundad på någon tillförlitlig beräkning, helst, då densamma beviljades, ännu icke någon ritning för byggnadsföretaget var uppgjord. Sedermera utarbetades tvänne särskilda kostnadsberäkningar öfver det af Öfverbyggnadsrådet Stüler uppgjorda och af Eders Kongl. Maj:t fastställda byggnadsprojekt, det ena af då varande Öfverste-löjtnanten Hjelm, slutande sig på en

summa af **720,000** R:dr B:ko, och det andra af Öfverintendents-embetet, uppgående till en slutsumma af **975,313** R:dr **15** sk. **3** r:st. samma mynt; och anser Byggnads-chefen, att om de priser på materialier och dagsverken, som voro gängse, då dessa förslag uppgjordes, fortfarit att vara gällande, den af Öfverste-löjtnanten Hjelm föreslagna summa sannolikt skulle varit tillräcklig för att färdigbygga Museum; men att, enär sedan dess, hvad då icke kunde förutses, dagsverkslönerna stigit med **100** och materialierna med **40** à **50** procent och derutöfver, det sednare förslaget synes komma att närma sig den sannolika slutkostnaden för Musei-byggnaden. Då emellertid icke med någon visshet kan förutses hvar de uppjagade priserna komma att stadna, finner Byggnads-chefen sig böra, för att vara fullt förvissad att den begärda summan icke under hvilka förhållanden som helst skall komma att öfverskridas, i underdånighet hemställa, att, i öfverensstämmelse med bilagd beräkning öfver de återstående kostnaderna, en ytterligare summa af **500,000** R:dr Banko må för Nationalmusei-byggnadens fullbordande anvisas; anhållande Byggnads-chefen slutligen att af denna summa minst **100,000** R:dr Banko årligen från och med år **1857** måtte hållas för Musei-byggnaden disponible.

Med afseende å hvad Chefen för Musei-byggnaden Öfverste-löjtnanten Kleen sålunda anfört och då de betydliga kostnader, som å ifrågavarande byggnad redan blifvit nedlagda, skulle vara fruktlöst använde om byggnadsarbetet, i brist på medel för dess fortsättande, komme att afstadna, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas hos Rikets Ständer göra nådig framställning om beviljande af den enligt Byggnads-chefens beräkning för Musei-byggnadens fullbordande erforderliga summa af **750,000** R:dr Riksmynt, att, i mån af behof, af Eders Kongl. Maj:t för byggnadsarbetet disponeras med **150,000** R:dr för år **1857** och med lika summa under hvartdera af de följande tre åren, hvaremot återstående beloppet **150,000** R:dr först vid en kommande riksdag torde behöfva anvisas.

29:o.

Ytterligare anslag till utskrifning af Riks-registratur.

Sedan det utaf Rikets Ständer vid **1847—1848** årens riksdag anvisade anslag af **6,000** R:dr B:ko till kostnadens bestridande för utskrifning af registratur inom de särskilda afdelningarne af Eders Kongl. Maj:ts Kansli för den tid, under hvilken sådant uti Riks-arkivet saknades, redan år **1854** åtgått, och för nämnde belopp **123** band registratur blifvit utskrifna och till Riks-arkivet aflemnade, har Riks-arkivarien, med tillkännagifvande att ännu en högst betydlig mängd registratur är outskrifven, så att det med förenämnde anslag afsedda ändamål icke ens till hälften kan anses uppnådt, uti skrifvelse den **18** nästlidne September, i underdånighet hemställt, huruvida icke till fullständigare utförande

af registraturens utskrifning Eders Kongl. Maj:t skulle finna för godt att af Rikets Ständer äska ett ytterligare belopp af 6,000 R:dr Banko.

Med afseende å vigten deraf, att riks-registraturet varder behörigen kompletteradt, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t må till Rikets Ständer aflåta nådig proposition, att anslag af 3,000 R:dr Riksmynt årligen varder för ifrågaställda ändamålet anvisadt, att utgå för den tid nu instundande riksdags statsreglering kommer att omfatta.

30:o.

Anslag till utgifvande af äldre historiska skrifter.

Uppå Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda nådiga proposition beviljade Rikets Ständer vid sistlidne riksdag ett belopp af 6,000 R:dr Banko, att under tre år med 2,000 R:dr årligen utgå och af Eders Kongl. Maj:t disponeras för utgifvande af sådane i Riks-arkivet samt andra allmänna och enskilda samlingar befintliga skrifter och handlingar, hvilka äro af vigt för fäderneslandets historia och offentliga förhållanden. Enligt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 8 Februari nästlidet år äro desse medel till fulla beloppet disponerade för utgifvande af de delar af von Chemnitz' historiska verk om trettioåriga kriget, hvilka hittills otryckta i Riks-arkivet förvarats; »Arkiv till upplysning om Svenska krigens och krigsinrättningarnes historia», 1:sta Bandet, samt en ny upplaga af »Olai Petri Svenska krönika»; och då flere värdefulla handskrifter rörande Sveriges historia, dess lagstiftning och offentliga förhållanden så väl i Riks-arkivet, som i andra samlingar finnas förvarade, hvilka förtjena att offentliggöras, men för dylika arbeten icke kan påräknas den afsättning, att de utan understöd kunna utgifvas, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Rikets Ständer äska ett anslag på extra stat af 3,000 R:dr R:mt årligen under nästa statsregleringsperiod, eller tillsammans 9,000 R:dr nämnde mynt, att af Eders Kongl. Maj:t för berörde ändamål disponeras.

31:o.

Anslag på Indragningsstat för Öfverdirektören Norling.

Sedan Eders Kongl. Maj:t, för att tillvägabringa en ändamålsenligare reglering af Veterinär-undervisningen i riket, funnit godt, under den 20 Juli nästlidet år, utfärda provisoriska reglementen jemte stater för Veterinär-inrättningarne i Stockholm och Skara, och i sammanhang dermed, uppå Öfverdirektören S. A. Norlings, uti särskild till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift, gjorda underdåniga framställning derom, att föreståndare-befattningen vid båda Veterinär-skolorna, hvilken han vid läroanstalten i Skara på ordinarie stat och vid den härvarande såsom tillförordnad innehade, måtte tills vidare af samma person, såsom dittills få bestridas, i nåder förklarat, det Eders Kongl. Maj:t ville deröfver, sedan de Direk-

tioner, som, enligt vid samma tillfälle jemväl meddelad föreskrift, skulle för hvardera Veterinär-inrättningen bildas, yttranden i ämnet afgifvit, sig utlåta; så hafva dessa sedermera förordnade Direktioner, under den 13 December nästlidet år, och den 3 sistlidne Maj, med underdåniga yttranden till Eders Kongl. Maj:t inkommit, och dervid, uppå anförde skäl, afstyrkt den föreslagna föreningen af föreståndare-befattningarne, men tillika i underdånighet hemställt, att Öfverdirektören Norling, som numera upphunnit 70 års ålder, och under 35 år varit tillförordnad föreståndare för Veterinär-inrättningen i hufvudstaden, måtte, i anseende till hans utmärkta förtjenster om Veterinär-undervisningen och sjukvården, betryggas mot ekonomisk förlust genom den reglering, som kunde blifva en följd af ifrågavarande Inrättningars förnyade organisation.

Vid underdånig föredragning häraf den 23 nästlidne Maj fann Eders Kongl. Maj:t de båda Veterinär-inrättningarne i riket böra hvardera hafva särskild föreståndare, i följd hvaraf det förordnande Öfverdirektören Norling innehade såsom föreståndare och förste Professor vid Veterinär-inrättningen i Stockholm skulle med utgången af Juni månad innevarande år upphöra, dock med bibehållen rättighet för Norling att, då hans närvaro och tjenstegöromål sådant medgifva, i Direktionens för sistnämnde Inrättning öfverläggningar deltaga; och behagade Eders Kongl. Maj:t, med fästadt afseende å Öfverdirektören Norlings mångåriga och utmärkta förtjenster så väl om Veterinär-inrättningen i Stockholm allt ifrån dess första grundläggning, som om djurläkare-yrkets ordnande i riket, i nåder förordna, att nådig proposition skulle till Rikets Ständer aflåtas, angående uppförande å Allmänna Indragningsstaten af ett mot Norlings innehafda arfvode såsom föreståndare för Veterinär-inrättningen i Stockholm svarande belopp af 2,000 R:dr Banko årligen, att af Norling åtnjutas under hans återstående lifstid, samt att samma belopp skulle, intilldess Rikets Ständer sig öfver denna proposition yttrat, qvartaliter utgå från och med den 1 Juli innevarande år af dertill disponible medel å 8:de Hufvudtiteln, på sätt Eders Kongl. Maj:t ville derom framdeles förordna.

I öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts sålunda fattade Nådiga beslut, torde Eders Kongl. Maj:t i Nådiga propositionen om statsverkets tillstånd och behof föreslå Rikets Ständer att å Allmänna Indragnings-staten uppföra ett belopp af 3,000 R:dr Riksmynt, att af Öfver-Direktören Norling årligen under hans återstående lifstid uppbäras.

32:o.

Anslag för teckningar af vexter ur Sveriges Flora m. m.

Då det statsanslag af 800 R:dr årligen, som Vetenskaps-Akademien under de sednare åren uppburit, för att låta utföra original-målningar af vexter ur Sveriges Flora, samt för utgifvande af teckningar af zoologiska föremål, icke är beviljadt för längre tid än sednast fastställda statsreglering omfattar, men behof-

vet af samma anslag under längre tid kommer att fortfara, alldenstund ett icke ringa antal inhemska vextarter ännu återstår att afbilda, har Akademien hos Eders Kongl. Maj:t anhållit om aflåtande af Nådig proposition till Rikets Ständer i fråga om anslagets ytterligare beviljande; och har Akademien dervid upplyst, att de medel, som för berörde ändamål sedan sista riksdag utgått, hufvudsakligen blifvit använda till förökande af den samling afteckningar utaf svamparterne, hvilken blifvit utförd under Professor Fries' inseende och som numera vunnit den utvidgning, att ett arbete, innefattande så väl de nya eller mindre kända, som de i ekonomiskt eller annat hänseende användbaraste arterne snart bör kunna till vetenskapens och allmänhetens gagn utgifvas; hvarjemte Akademien förmält att förberörde i sitt slag enda, och genom Professor Fries' ledning och bestämning klassiska samling tillvunnit sig den uppmärksamhet, att främmande länders författare hit afrest, för att taga kännedom af densamma.

Med afseende å de i denna underdåniga framställning åberopade skäl, hemställer jag, det Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Rikets Ständer, att för ytterligare trenne år till ofvanberörde ändamål anvisa 1,200 R:dr Riksmynt om året, eller tillsammans 3,600 R:dr samma mynt.

33:o.

Fortsatt understöd åt Sekreteraren Strinnholm.

Sekreteraren A. M. Strinnholm har i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Rikets Ständer göra Nådig framställning derom, att sökanden finge fortfarande uppbära det årliga understöd af 1,500 R:dr, som vid sistförflutna riksdag blifvit honom beviljadt för utarbetning och utgifvande från trycket af »Svenska folkets historia från äldsta tider»; och har sökanden derjemte anmält, att 6:te bandet af ifrågavarande arbete under loppet af nästkommande år kommer att läggas under pressen.

Med bifall till denna underdåniga anhållan och för att bereda Sekreteraren Strinnholm tillfälle att fortfarande egna sin verksamhet åt fortsättningen af förrberörde förtjenstfulla arbete, torde Eders Kongl. Maj:t finna godt i Nåder föreslå Rikets Ständer, att det begärda anslaget för ytterligare trenne år måtte beviljas.

34:o.

Pension åt Professor E. Acharii oförsörjda döttrar.

Sedan den årliga pension af 300 R:dr banko, hvilken allt sedan år 1849 af Allmänna Indragnings-staten utgått till aflidne Provincial-läkaren Professor Eric Acharii enka, Margaretha Maria Hoffberg, i anseende till hennes den 19 sistlidne Juni inträffade död numera upphört, hafva professor Acharii efterlemnade oförsörjda döttrar, Charlotta Wilhelmina och Erica Julia Maria Acharius, uti ingifven skrift i underdånighet anhållit, att ofvannämnda utaf deras moder i lifstiden

uppburna understöd finge uppå dem öfverflyttas; varande härvid bifogadt intyg derom att sökanderne, Charlotta Wilhelmina, född den 22 September 1808, och Erika Julia Maria, född den 20 December 1812, båda äro sjukliga och sakna förmåga att sig sjelfva försörja samt befinna sig i torftiga omständigheter.

Vid berörde förhållanden och med särskildt afseende å sökandernes aflidne faders ådagalagda förtjenster såsom vetenskapsman, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer, att å Allmänna Indragningsstaten bevilja hvardera af sökanderne ett årligt anslag af 225 R:dr Riksmynt, att af dem under deras återstående lifstid uppbäras.

35:o.

Pension för Kapellmästaren, Assessor E. Wenster.

Uti ingifven skrift har Kapellmästaren vid Lunds Universitet, Assessoren *Emanuel Wenster*, underdånigst anhållit, att då han, som i 50 år varit i egenskap af Kapellmästare vid Universitetet anställd och nu mera uppnått 71 års ålder, i anseende till försvagade krafter funne sig böra taga afsked från nämnde befattning, men för egen och en talrik familjs bergning ej vore i tillfälle att afstå från de med tjensten förenade inkomster, Eders Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer föreslå honom att efter afskedstagandet varda på Allmänna Indragningsstaten uppförd med en summa, motsvarande det belopp han af Universitetets kassa för närvarande uppbär, eller 850 R:dr Banko; hvilken ansökning t. f. Kansleren för Lunds Universitet, uti infordradt, den 12 sistlidne September afgifvet utlåtande, lika med Consistorium Academicum, i underdånighet förordat.

Och får jag i anledning häraf underdånigst tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t täcktes Assessor *Wensters* ifrågavarande anhållan i så måtto bifalla, att Eders Kongl. Maj:t behagade hos Rikets Ständer föreslå honom att, sedan han från Kapellmästare-tjensten erhållit afsked, varda uppförd å Allmänna Indragningsstaten, att der under sin återstående lifstid få årligen uppbära ett belopp, svarande mot den lön han, enligt Universitetets stat, såsom Kapellmästare åtnjuter, eller 900 R:dr Riksmynt.

36:o.

Extra anslag till löneförbättringar för år 1857.

I öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga beslut att föreslå de för Embets- och Tjenstemän nödige ansedde löneförbättringar att utgå från och med 1857 års början, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer äska, att ett belopp, motsvarande de å 8:de Hufvudtitelns ordinarie stat föreslagne löneförhöjningar för ett år måtte såsom extra anslag beviljas; utgörande dessa löneförhöjningar:

för

för Departementets Expedition	13,863:	—
» Riks-arkivets tjenstemän	8,875:	—
» Kongl. Bibliothekets d:o	4,802:	50.
» Elementar-läroverkens d:o	146,139:	31.
» Sundhets-kollegii d:o	11,097:	50.
» Carolinska Institutets d:o	6,592:	8.
» Riks-antiqvarien	2,520:	50.
» Akademiens för de Fria konsterna tjenstemän	3,925:	—
» Universiteternas d:o	48,500:	—
» Riks-musei d:o	5,050:	—
tillsammans R:dr Riksmynt	251,364:	89 öre.

Hvad Departements-chefen i ofvanberörde afseenden i underdånighet yttrat och hemställt, täcktes Kongl. Maj:t, uppå tillstyrkan af Stats-rådets öfrige Ledamöter, i Nåder gilla och bifalla; och behagade Kongl. Maj:t derjemte förordna, att utdrag af protokollet skulle till Finans-departementet öfverlemnas för att tjena till ledning vid författande af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets nu sammanträdande Ständer, angående Statsverkets tillstånd och behof i hvad den kommer att röra Åttonde Hufvud-titeln, äfvensom att handlingarne rörande de ärenden, hvarom framställning till Rikets Ständer blifvit beslutad, framdeles skulle till vederbörande Utskott öfverlemnas.

Ex Protocollo,

Carl Fr. Liljewalch.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1856.

№ 2.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 7 Nov. 1856, kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upphörande af det från rotehållarne eller soldaterne vid indelta Infanteriet nu utgående bidrag till soldatbeklädnadens anskaffande och underhåll; Gifven Stockholms slott den 28 Oktober 1856.

Öfver tyngden af roteringsbesväret hafva rotehållarne i flera orter af Riket tid efter annan fört klagan. Kongl. Maj:t och Rikets Ständer hafva ock på sednare tider å dessa klagomål fästat det afseende, omständigheterna kunnat medgifva. Sålunda har roteringsbesväret inom de Norra länen nemligen Norrbottens, Westerbottens och Jemtlands, blifvit till rotehållarnes förmån betydligen minskadt genom jemkningar i den gamla roteringen; och medelst upphörande af mötes-passevolansafgiften eller skyldigheten att under möten underhålla soldaten, har en allmän lindring i roteringsbesväret rotehållarne i Riket tillgodokommit.

Då nu Statsverkets närvarande fördelaktiga ställning synes lemna tillgång att bereda rotehållarne någon ytterligare lindring i detta besvär, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Rikets Ständer, att det från rotehållarne eller vid vissa regementen, från soldaterne utgående kontanta bidrag till beklädnaden må upphöra samt ett deremot svarande stats-anslag anvisas att, jemte det förut å 4:de Hufvud-titeln till »Lifmundering för indelta Infanteriet» upptagna belopp, för ändamålet användas; hvarigenom rotehållarne skulle befrias icke allenast från en kontant utgift, hvilken i medeltal, efter de sista 10 årens riksmarkegångspris å soldatmunderingen, utgjort 3 R:dr 18 sk. 6 rst. Banko årligen för hvarje rote, utan äfven från det dermed i sammanhang stående besväret att genom ombud deltaga i beklädnads-direktionernas göromål jemte granskningen af dessa direktioners redogörelser, samt sålunda en i ena och andra afseendet för rotehållarne önskvärd lättnad dem beredas.

Kongl. Maj:t vill först härvid i nåder erinra Rikets Ständer, huru med be-

klädnadens anskaffande och underhåll vid rothålls-regementena intill närvarande tid tillgått.

Desse Regementens beklädnad har nemligen, på grund af knekte-kontrakten, ifrån äldre tider varit besörjd på det sätt: att *släpkläder* i allmänhet tillhandahöllos soldaterne af rotehållarne, men vid några regementen anskaffades af soldaterne sjelfva emot åtnjutande af deremot svarande högre löne-förmåner af roten; att *Lifmunderingen* åter bestods af Kongl. Maj:t och Kronan, likväl vid åtskilliga regementen med bidrag dertill från rotehållarne; att släpkläderna nyttjades vid alla arbets-kommenderingar, kompanimöten och mindre tjenstgöringstillfällen inom regementenas stånd, hvaremot Lifmunderingen endast begagnades under regements-möten och mönstringar samt kommenderingar utom regementenas stånd; och att släpmunderingen merändels hvart 3:je år nyanskaffades, då deremot ny lifmundering blott hvart 12:te år uppsattes. — Genom Kongl. Förordningen angående indelta Infanteriets beklädnadssätt den 4 Februari 1812 förbyttes Kronans ofvanberörde beklädnads-skyldighet uti en bestämd, årligen utgående vedergällning i penningar eller slitnings-ersättning för den tid, soldaterne, i stället för Krono- eller Lifmunderingen, under fredlig tid kommo att nyttja släpkläderne; hvarvid de vid regementena då befintlige kronomunderingar med alla dertill hörande persedlar till soldaterne öfverlemnades, emot förbindelse att i fredstid städse vara försedde med 2 brukbara munderingar, af hvilka den bäst behållna alltid borde förvaras i rotekistan och således, när regementena erhöllo eller förskaffade sig släpmunderingar, de i rotekistorna förvarade borde till dagligt bruk åt soldaterne utdelas, men de nyförfärdigade i stället uti rotekistorna inläggas. Beträffande de beklädnadspersedlar, som rotehållarne vid en del regementen voro skyldige påkosta hvarje gång regementena med ny Lifmundering försågos, så bestämdes, att dessa regementen skulle, såsom förut, vidkännas åliggandet att i fredlig tid hvart 12:te år, räknadt från det år, Kronomunderingen sist utföll, till Kronan erlägga värdet af förberörde persedlar efter markegång. Vid 1817 och 1818 årens Riksdag funno väl Rikets Ständer, att indelta Infanteriet genom den sålunda vidtagna åtgärden kunde med minsta tunga för Statsverket bättre, än förut, förses med både Krono- och Släpmundering, men att ehuru 1812 års Kongl. Förordning ålade soldaten att sjelf hålla sig beklädnaden med understöd af slitnings-penningarne och bidraget af roten, det likväl vore klart, att kostnaden, oberäknadt de mindre betydliga slitnings-penningarne, drabbade ensamt rotehållaren, som måste vidkännas soldatens hela underhåll; och då Staten på det hela eller hvarje medborgareklass i samhället ålåge att deltaga i kostnaderne för landets försvar och säkerhet, samt det icke heller vore förenligt med knekte-kontraktens i 80 § af Regeringsformen försäkrade helgd, att Staten undandroge sig fullgörandet af det hufvudsakliga vilkoret i samma kontrakt, nemligen: att bestå Krono- eller Lifmunderingen, ansågo Rikets Ständer billigt och nödigt, att rotehållarne lättades från den dem i denna del åliggande tyngd, hvilken, i an-

seende till tidens förändrade skick och soldatens derefter lämpade kostsamma beklädnad, vore för jordbrukarne för hårdt tryckande, i synnerhet som, hvad åter släpkläderne anginge, det från början stadgade bidrag dertill af rotehållarne icke kunde återföras till de persedlar, knekte-kontrakten utstakade, emedan med dem soldaten icke skulle vara beklädd eller ändamålet uppfyllas, samt, i Rikets Ständers tanke, det äfven instämde med kontraktens rätta tillämpning, att rotehållarne, af ålder förbundne bestå soldaten sådane släpkläder, hvarmed han den tiden varit belåten, nu måste vidkännas hvad som erfordras till hans släpbeklädnad, sådan den vid förändrade förhållanden finnes böra vara beskaffad. Rikets Ständer ansågo sig alltså föranlåtna att föreslå en ny reglering i beklädnadssättet vid indelta Infanteriet; hvilket beklädnadssätt äfven, efter rotehållarnes hörande, af Kongl. Maj:t genom Dess Nådiga Förordning den 30 December 1819 fastställdes. Härigenom stadgades bland annat: att kronan och rotehållarne skulle årligen till beklädnaden bestå hvardera en sjettedel af munderingens värde efter riksmarkegång; att de af kronan förut bestådda slitnings-penningar endast kommo att utgå för kommenderingar utom regementets stånd; att vid Helsinge Regemente, der rotehållarne vägrat ingå på erläggandet af sjettedels-bidraget, enär de, jemlikt knekte-kontraktet, icke vore förbundne till någon beklädnads-afgift, såvida icke soldaten innehade årstjenst hos rotebönderne och derför borde undfå arbetskläder, Lifmunderingen skulle anskaffas genom beklädnads-direktionens försorg; att, i följd af rotehållarnes vid 1:sta Lif-Grenadier-Regementet enahanda vägran, sjettedels-bidraget vid detta regemente skulle erläggas af Grenadiererna utaf dem i lego-kontrakten med rotehållarne öfverenskomna beklädnads-säden och släplönen; samt att, af samma skäl, sjettedelsbidraget vid Kronobergs, Jönköpings och Calmar regementen borde af soldaten bekostas. Vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag antogo Rikets Ständer, uppå Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, brukningstiden för Lifmunderingen till *fyra* i stället för *tre* år; i följd hvaraf, genom Kongl. Kungörelsen den 9 Juli 1830, det årliga bidraget till munderingens underhåll, så väl för Kronan som för rotehållarne, minskades från en sjettedel till en åttondedel af munderingens markegångsvärde; Och utgår afgiften för närvarande efter denna beräkningsgrund.

De roterings-skyldige hafva härigenom vunnit den lättnad i beklädnads-besvären, att de, i stället för att ursprungligen hvart tredje år nödgas anskaffa ny släpmundering och, vid några regementen tillika hvart tolfte år bidraga till ny Lifmundering, nu äro befriade från all annan beklädnads-skyldighet än att erlägga det årliga bidraget med en åttondedel af enkel soldatmunderings värde efter Riksmarkegång.

Skulle nu, på sätt Kongl. Maj:t här ofvan föreslagit, jemväl detta bidrag till beklädnaden från rotehållarne och, vid några regementen, från soldaterne komma att upphöra, erfordras i stället ett för behofvet tillräckligt anslag af statsmedel. Till beräkningsgrund härvid måste antagas regementenas eller korpsernas nummer-

styrka efter plan, enär den ifrågavarande förmånen bör tillgodokomma ej mindre de effektiva rotenumren, för hvilka beklädnads-bidraget erlägges, än de vakanta, för hvilka detta bidrag innefattas i vakans-afgiften. Dock anser Kongl. Maj:t något anslag icke erfordras för rotenumren vid Jemtlands Fältjägare-korps, alldenstund rotehållarne i Jemtland icke för närvarande vidkännas någon afgift för manskapets beklädande, utan denna afgift, till följd af den nyligen fastställda roteringen derstädes, i stället utgår från den då jemväl bildade Jemtlands roteringskassa, med kapitalfond af Jemtlands gamla till rotehållarne öfverlemnade reservmedelskassa, uppkommen genom dit anslagna räntor från Medelpad, och försedd med årliga inkomster ursprungligen utaf hemmans-räntor, afrads-penningar och augments-räntor, som tillförene, enligt det äldre indelnings-verket, voro till understöd för rustningen eller roteringen anvisade, eller numera utaf ett deremot svarande kontant statsanslag, som till roteringskassan ingår. Likaledes lärer något anslag icke vara af nöden för de vid Skånska Infanteri-regementena under en tid af 50 år, från och med år 1816, emot en afgift af 6 tunnor spannemål för hvarje nummer vakanta 385 rotar, af det skäl, att, vid upphörandet af mötes-passevolans-afgiften, någon nedsättning i deras vakans-afgift icke blifvit dem medgifven; viljandes Kongl. Maj:t likväl till Rikets Ständers vidare pröfning öfverlemna, huruvida den för öfrige rotehållare föreslagna förmånen af beklädnads-bidragets upphörande eller ersättning derför må äfven ifrågavarande 385 vakanta rotar tillkomma.

Antalet af rotar, som sålunda skulle åtnjuta den föreslagna lindringen, blifver följande:

vid 1:sta Lif-Grenadier-Regementet	1,244.
» Upplands Regemente	1,200.
» Skaraborgs d:o	1,200.
» Södermanlands d:o	1,200.
» Kronobergs d:o	1,100.
» Jönköpings d:o	1,100.
» Dal-Regementet	1,197.
» Elfsborgs Regemente	1,200.
» Westgötha-Dals d:o	1,200.
» Bohus Läns d:o	904.
» Westmanlands d:o	1,200.
» Norrbottens Fält-Jägare-Korps	483.
» Westerbottens d:o	460.
» Calmare Regemente	1,100.
» Nerikes d:o	766.
» Wermlands d:o	908.
Transport	16,462 rotar.

	Transport	16,462 rotar.
vid Norra skånska Infanteri-Regementet		799.
» Södra skånska d:o d:o		797.
	tillhopa	18,058 rotar.

Hvad beträffar Helsinge regemente, som vid det ofvan omförmälda förhållandet, att de roterings-skyldige icke lemna något bidrag till beklädnaden, för detta ändamål nu endast åtnjuter hälften af det beklädnads-bidrag, som för de öfrige regementena bestås, hvarigenom mycken svårighet uppstår för regementets beklädnadsdirektion att underhålla 2:ne munderingar för regementet i det skick, som vederbör, vill Kongl. Maj:t, med anledning af detta förhållande, nu tillika i nåder föreslå Rikets Ständer, att Helsinge regemente må i berörda afseende försättas i samma ställning, som alla öfrige rothålls-regementen, samt således anslaget utsträckas äfven till detta regementes 1,200 rotar. Och torde Rikets Ständer härvid taga i betraktande, att, ehuru å det på 4:de Hufvud-titeln uppförda anslag, 71,000 R:dr B:ko, till Lifmunderingen för indelta Infanteriet, uppkomma årliga besparingar, hvilka till större eller mindre del skulle kunna betäcka ifrågavarande utgift för Helsinge regemente, så användas likväl dessa besparingar, med Rikets Ständers medgifvande, dels till beklädnads-slitnings-ersättning för de kommenderingar ur indelta Arméen, hvilkas underhåll af 4:de Hufvud-titeln bekostas, dels för tillfällig anskaffning af beklädnads-förnödenheter för indelta Arméen, då medel dertill ej finnas anvisade å Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Kollegii Intendents-Afdelnings stat; hvadan nödigt är, att i sammanhang med nu ifrågaställde förändring med beklädnads-afgiften, anslag för berörde ändamål äfven för Helsinge regemente anvisas.

Enligt hvad redan blifvit omförmäldt, har rotehållarnes beklädnads-bidrag under de sednast förflutne 10 åren i medeltal utgjort 3 R:dr 18 sk. 6 rst. Banko årligen för hvarje nummer; hvadan den nya stats-utgiften för ofvannämnda . 18,058 rotar.
samt vid Helsinge regemente . . . . . 1,200.
eller tillhopa för . . . . . 19,258 rotar.
á 3 R:dr 18 sk. 6 rst. skulle uppgå till 65,196 R:dr 17 sk. Banko, motsvarande 97,794 R:dr 53 öre Riksmynt; Och då nuvarande anslag till Lifmunderingen utgör 71,000 R:dr Banko eller 106,500 R:dr Riksmynt, skulle det sammanlagda anslaget, som är behöfligt för underhållet af så väl Lif-, som Släpmunderingen blifva 136,196 R:dr 17 sk. Banko, motsvarande 204,294 R:dr 53 öre Riksmynt, eller i rund summa, 204,500 R:dr Riksmynt, hvilket belopp borde uppföras å 4:de Hufvudtiteln bland anslagen för *materielen* under benämning: *till Lif- och Släpmunderingar vid rothålls-regementena;* hvaremot det nuvarande anslaget till »*Lifmundering för indelta Infanteriet*» skulle försvinna.

Från det nya stats-anslaget med sagda benämning skulle utbetalas ej allenast till regementenas och korpsernas beklädnads-fonder hela den nu dels af kronan och

dels af rotehållarne bestridda beklädnads-afgiften, utan äfven till aflönings-fonder, musik-kassor, med de flera ändamål, hvarför afgift ifrån vakanta rotar finns anslagen, ersättning för den minskade vakans-afgift, som af denna förändring blefve en följd. Vid 1:sta Lif-Grenadier-Regementet samt Kronobergs, Jönköpings och Calmare regementen, der beklädnads-bidraget nu erlägges af soldaterna, som i stället åtnjuta högre förmåner af roten, anser Kongl. Maj:t det böra lemnas vederbörande rotehållare öppet att, sedan denna afgift för soldaterne upphört, af soldatens löneförmåner årligen innehålla ett emot beklädnads afgiften efter årets riksmarkegångspris svarande belopp, så länge dessa förmåner för soldaten utgå enligt de uti nu vanliga kontrakt bestämda grunder.

Af den nu med beklädnads-afgiften föreslagna förändring, om den af Rikets Ständer jemväl för deras del antages, blifver äfven en följd, att sammansättningen af rothålls-regementenas och korpsernas beklädnads-direktioner förändras, bland annat så, att rotehållarnes ombud uteslutas från antalet af Ledamöterne; hvarjemte rotehållarnes åliggande att deltaga i granskningen af direktionernas redogörelser kommer att upphöra.

Slutligen vill Kongl. Maj:t i Nåder hafva förklarat, att den sålunda för rotehållarne afsedda lindring i roterings-besväret, i händelse Rikets Ständer jemväl för sin del dertill lemna bifall, endast kan komma att fortfara så länge ett, det upphörda beklädnads-bidraget från rotehållarne motsvarande stats-anslag af Rikets Ständer anvisas, eller, i händelse detta, i följd af inträffande stegring af priset på beklädnads-förnödenheter, skulle befinnas otillräckligt, nödigt anslag för beklädnadens anskaffning och underhåll af Rikets Ständer Kongl. Maj:t tillhandahålles.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut Supra.

OSCAR.

A. F. N. Gyldenstolpe.

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen, i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 28 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Günther*,
Hans Excellens, Herr Stats-Ministern för Utrikes ärendena, Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou,
Almqvist.

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Grefve Gyldenstolpe anförde i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — —

2:o.

Angående upphörande af beklädnads-bidraget från rotehållarne vid indelta Arméen.

Af rotehållare, flerestädes i Riket, hade tid efter annan klagan blifvit förd öfver tyngden af det dem åliggande roteringsbesvär.

Kongl. Maj:t och Rikets Ständer hade ock på senare tider å dessa klagomål fästat det afseende, omständigheterna kunnat medgifva. Sålunda hade roteringsbesväret inom de Norra länen, nemligen inom Norrbottens, Westerbottens och Jemtlands, blifvit till rotehållarnes förmån till icke ringa del nedsatt genom jemkningar i den gamla roteringen; och medelst upphörande af mötes-passevolans-afgiften, eller skyldigheten att under möten underhålla soldaten, hade en allmän lindring i roterings-besväret rotehållarne i Riket tillgodokommit.

Då Kongl. Maj:t med afseende å Statsverkets närvarande fördelaktiga ställning, torde finna skäl för sin del medgifva rotehållarne någon ytterligare lindring i detta besvär; ville Departements-Chefen i underdånighet föreslå, att framställning till

Rikets Ständer vid innevarande Riksdag måtte göras om upphörande af det från rotehållarne eller, vid vissa Regementen, från soldaterne utgående kontanta bidrag till beklädnaden samt om anvisande af ett deremot svarande stats-anslag, att jemte det förut å 4:de Hufvud-titeln till »Lifmundering för indelta Infanteriet» upptagna belopp, för ändamålet användas. Härigenom skulle rotehållarne befrias, icke allenast från en kontant utgift, hvilken i medeltal efter de sista 10 årens Riksmarkegångspris å soldat-munderingen utgjort 3 R:dr 18 sk. 6 rst. Banko årligen för hvarje rote, utan äfven från det dermed i sammanhang stående besväret att genom ombud deltaga i beklädnads-Direktionernas göromål, jemte granskningen af dessa Direktioners redogörelser, samt sålunda en för rotehållarne önskvärd lättnad dem beredas.

Innan Departements-Chefen ingick i beräkning öfver den i följd häraf för Staten uppkommande ökade utgift, anhöll Departements-Chefen i undernånighet få i korthet framställa förflutna och närvarande förhållandet med beklädnadens anskaffning och underhåll vid rotehålls-regementena.

Dessa regementens beklädnad hade nemligen, på grund af knekte-kontrakten, ifrån äldre tider varit besörjd på det sätt att *släpkläder* i allmänhet tillhandahöllos soldaterne af rotehållarne, men vid några regementen anskaffades af soldaterne sjelfve emot åtnjutande af deremot svarande högre löneförmoner af roten; att *Lifmunderingen*, åter bestods af Kongl. Maj:t och Kronan, likväl vid åtskilliga regementen med bidrag dertill från rotehållarne; att släpkläderna nyttjades vid alla arbetskommenderingar, kompani-möten och mindre tjenstgörings-tillfällen inom regementenas stånd, hvaremot Lifmunderingen endast begagnades under regements-möten och mönstringar samt kommenderingar utom regementenas stånd; och att släpkläder merändels hvart 3:dje år ny-anskaffades, då deremot ny Lifmundering blott hvart 12:te år uppsattes. Genom Kongl. Förordningen, angående indelta Infanteriets beklädnadssätt, den 4 Februari 1812, förbyttes kronans ofvanberörda beklädnadsskyldighet uti en bestämd, årligen utgående *vedergällning i penningar* eller slitningsersättning för den tid soldaterne, i stället för Krono- och Lifmunderingen, under fredlig tid kommo att nyttja släpkläderna; hvarvid de vid regementena då befintliga kronomunderingar med alla dertill hörande persedlar till soldaterne öfverlemnades, emot förbindelse att i fredstid städse vara försedde med tvänne brukbara munderingar, af hvilka den bäst behållna alltid borde förvaras i rotekistan och således, när regementena erhöllo eller förskaffade sig släpmunderingar, de i rotekistorna förvarade borde till dagligt bruk åt soldaterne utdelas, men de ny-förfärdigade i stället uti rotekistorna inläggas. Beträffande de beklädnads-persedlar, som rotehållarne vid en del regementen vore skyldige påkosta hvarje gång regementena med ny Lifmundering försågos, så bestämdes, att dessa regementen skulle, såsom förut, vidkännas åliggandet att i fredlig tid hvart 12:te år, räknadt från det år kronomunderingen sist utföll,

sist utföll, till kronan erlägga värdet af förberörda persedlar efter markegång. Vid **1817** och **1818** årens Riksdag funno väl Rikets Ständer, att indelta Infanteriet genom den sålunda vidtagna åtgärden kunde med minsta tunga för Statsverket bättre, än förut, förses med både krono- och släpmundering; men att, ehuru **1812** års Kongl. Förordning ålade soldaten att sjelf hålla sig beklädnaden, med understöd af slitnings-penningarne och bidraget af roten, det likväl vore klart, att kostnaden, oberäknadt de mindre betydliga slitnings-penningarna, drabbade ensamt rotehållaren, som måste vidkännas soldatens hela underhåll; Och då staten på det hela eller hvarje medborgare-klass i samhället ålåge att deltaga i kostnaderna för landets försvar och säkerhet samt det icke heller vore förenligt med knekte-kontraktens i **80** § af Regeringsformen försäkrade helgd, att Staten undandrager sig fullgörandet af det hufvudsakliga vilkoret i samma kontrakt, att bestå krono- eller lifmunderingen, ansågo Rikets Ständer billigt och nödigt, att rotehållarne lättades från den dem nu åliggande tyngd i denna del, hvilken, i anseende till tidens förändrade skick och soldatens derefter lämpade kostsamma beklädnad, vore för jordbrukarne för hårdt tryckande, i synnerhet som, hvad åter släpkläderna angick, det från början stadgade bidrag dertill af rotehållarne icke kunde återföras till de persedlar, knekte-kontrakten utstaka, emedan med dem soldaten icke skulle vara beklädd eller ändamålet uppfyllas, samt, i Rikets Ständers tanka, det äfven instämde med kontraktens rätta tillämpning, att rotehållarne, af ålder förbundne att bestå soldaten sådane släpkläder, hvarmed han den tiden varit belåten, nu måste vidkännas hvad som erfordras till hans släpbeklädnad, sådan den vid förändrade förhållanden finnes böra vara beskaffad. Rikets Ständer funno sig alltså föranlåtne att föreslå en ny reglering i beklädnadssättet vid indelta Infanteriet, hvilket äfven, efter rotehållarnes hörande, af Kongl. Maj:t genom Kongl. Förordningen den **30** December **1819** fastställdes. Härigenom stadgades bland annat att kronan och rotehållarne skulle årligen till beklädnaden bestå hvardera $1/6$:del af munderingens värde efter Riksmarkegång; att de af kronan förut erlagda slitnings-penningar endast komme att utgå för kommenderingar utom regementets stånd; att vid *Helsinge* regemente, der rotehållarne vägrat ingå på sjettedels-bidraget, enär de, jemlikt knekte-kontraktet, icke vore förbundne till någon beklädnads-afgift, såvida icke soldaten innehade årstjenst hos rotebönderne och derföre borde undfå arbetskläder, lifmunderingen skulle anskaffas genom beklädnadsdirektionens försorg; att, i följd af rotehållarnes vid *1:sta Lif-Grenadier-Regementet* enahanda vägran, sjettedels-bidraget vid detta regemente skulle erläggas af Grenadiererne utaf den i lego-kontrakten med rotehållarne öfverenskomna beklädnadssäden och släplönen; samt att, af samma skäl, sjettedels-bidraget vid Kronobergs, Jönköpings och Kalmar regementen borde af soldaten bekostas. Vid **1828**, **1829** och **1830** årens Riksdag antogo Rikets Ständer, uppå Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, brukningstiden för lifmunderingen till *fyra* i stället

för *tre* år; i följd hvaraf, genom Kongl. Kungörelsen den 9 Juli 1830, det årliga bidraget till munderingens underhåll, såväl för Kronan som för rotehållarne, minskades från 1/6:del till 1/8:del af munderingens markegångsvärde; och utgår afgiften för närvarande efter denna beräkningsgrund.

De roteringsskyldige hade härigenom vunnit den lättnad i beklädnads-besväret, att de, i stället för att ursprungligen hvart 3:dje år nödgas anskaffa ny släpmundering och, vid några regementen, tillika hvart 12:te år bidraga till ny lifmundering, nu voro befriade från all annan beklädnads-skyldighet än att erlägga det årliga bidraget med 1/8:del af enkel soldat-munderings värde efter riksmarkegång.

Skulle nu, på sätt Departements-Chefen här ofvan föreslagit, jemväl detta bidrag till beklädnaden å rotehållarnes sida och, vid några regementen, å soldaternas, komma att upphöra, återstode att bestämma beloppet af det anslag, som i stället erfordras utaf statsmedel. Till beräkningsgrund härvid ansåg Departements-Chefen böra tjena regementenas eller korpsernas nummerstyrka efter plan, enär den ifrågavarande förmånen borde tillkomma ej mindre de effektiva rotenumren, för hvilka beklädnadsbidraget erlägges, än de vakanta, för hvilka detta bidrag innefattas i vakans-afgiften. Likväl ansåg Departements-Chefen, att något anslag icke erfordrades för rotenumren vid *Jemtlands Fältjägare-Korps*, enär rotehållarne i denna provins icke för närvarande vidkännas någon afgift för manskapets beklädande, utan denna, till följd af den nyligen fastställda roteringen derstädes, i stället utgår från den då jemväl bildade *Jemtlands roterings-kassa*, med kapitalfond af Jemtlands gamla, till rotehållarne öfverlemnade, reservmedels-kassa, uppkommen genom dit anslagna räntor från Medelpad och med årliga inkomster af hemmansräntor, afradspenningar och augmentsräntor, som tillförene, enligt det äldre indelningsverket, voro till understöd för rustningen eller roteringen anvisade, eller nu mera af ett deremot svarande kontant statsanslag, som till roterings-kassan ingår. Likaledes förmodade Departements-Chefen, att något anslag icke vore af nöden för de vid *Skånska Infanteri-regementena* under en tid af 50 år från och med år 1816, emot en afgift af 6 tunnor spanmål för hvarje nummer vakanta 385 rotar, enär Kongl. Maj:t i ett likartadt fall, eller vid upphörandet af mötespassevolans-afgiften, genom Nådig resolution af den 30 Oktober 1846 förklarat någon nedsättning i deras vakansafgift icke kunna medgifvas, enär denna såsom en påräknad statsinkomst vore uti Riks-staten till oafkortadt belopp uppförd. Dock hemställde Departements-Chefen i underdånighet, att det måtte till Rikets Ständers vidare pröfning öfverlemnas, huruvida den för öfrige rotehållare föreslagna förmånen af beklädnads-bidragets upphörande eller ersättning derför borde äfven ifrågavarande 385 vakanta rotar tillkomma.

Antalet af rotar, som sålunda skulle åtnjuta den föreslagna lindringen, blefve följande:

Vid 1:a Lif-Grenadier-Regementet	1,244.
» Uplands Regemente	1,200.
» Skaraborgs d:o	1,200.
» Södermanlands d:o	1,200.
» Kronobergs d:o	1,100.
» Jönköpings d:o	1,100.
» Dal-Regementet	1,197.
» Elfsborgs Regemente	1,200.
» Westgötha-Dahls d:o	1,200.
» Bohus Läns d:o	904.
» Westmanlands d:o	1,200.
» Norrbottens Fältjägare-Korps	483.
» Westerbottens d:o	460.
» Calmar Regemente	1,100.
» Nerikes d:o	766.
» Wermlands d:o	908.
» Norra Skånska Infanteri-Regementet	799.
» Södra Skånska d:o	797.
tillhopa	18,058 rotar.

Hvad beträffar Helsinge Regemente, hvilket, vid det ofvan anmärkta förhållandet att rotehållarne icke lemna något bidrag till beklädnadens underhåll, för detta ändamål nu endast åtnjuter hälften af det beklädnadsbidrag, som för de öfriga regementena bestås, och hvarigenom mycken svårighet uppstod för regementets beklädnads-direktion att underhålla tvänne munderingar för regementet i det skick, som vederbör, ansåg Departements-Chefen sig vid detta tillfälle böra i underdånighet tillstyrka, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Rikets Ständer, att Helsinge regemente måtte i detta afseende försättas i samma ställning, som alla öfriga rotehållsregementen, samt således anslaget utsträckas äfven till detta regementes 1,200 rotar. Härvid fann Departements-Chefen sig dock böra lemna den upplysning, att å det på 4:de Hufvudtiteln uppförda anslag 71,000 R:dr banko till lifmundering för indelta Infanteriet visserligen uppkomma årliga besparingar, hvilka till större eller mindre del skulle kunna betäcka ifrågavarande utgift för Helsinge regemente; men som, med Rikets Ständers medgifvande, dessa besparingar användas dels för beklädnads-slitnings-ersättning för de kommenderingar ur indelta arméen, hvilkas underhåll af 4:de Hufvudtiteln bekostas, dels för tillfällig anskaffning af beklädnads-förnödenheter för indelta arméen, då medel dertill ej finnas anvisade å Krigs-Kollegii Intendents-afdelnings stat, ansåg Departements-Chefen erforderligt, att, i sammanhang med nu ifrågaställda förändring med beklädnads-afgiften, anslag äfven för Helsinge regemente anvisades.

Enligt hvad förut redan blifvit omförmäldt, hade rotehållarnes beklädnads-bidrag under de sednast förflutna 10 åren i medeltal uppgått till 3 R:dr 18 sk. 6 r:st. banko årligen för hvarje nummer; och skulle således den nya statsutgiften för ofvannämnda . . . . . 18,058 rotar.
samt vid Helsinge Regemente . . . . . 1,200.
eller tillhopa . . . . . 19,258 rotar,
à 3 R:dr 18 sk. 6 r:st., uppgå till 65,196 R:dr 17 sk. banko, motsvarande 97,794 R:dr 53 öre Riksmynt; och då nuvarande anslag till Lifmunderingen utgör 71,000 R:dr banko eller 106,500 R:dr Riksmynt, skulle det sammanlagda anslaget, som vore behöfligt för underhållet af så väl Lif- som Släpmunderingen, blifva 136,196 R:dr 17 sk. banko, motsvarande 204,294 R:dr 53 öre Riksmynt eller i rund summa 204,500 R:dr Riksmynt, hvilket skulle uppföras å 4:de Hufvudtiteln bland anslagen för *materielen*, under benämning *Till Lif- och Släpmunderingar vid rotehålls-regementena*, hvaremot det nuvarande anslaget, 71,000 R:dr banko, till »Lifmundering för indelta infanteriet,» skulle försvinna.

Från detta statsanslag skulle utbetalas ej allenast till regementenas och korpsernas beklädnadsfonder hela den nu dels af kronan och dels af rotehållarne bestridda beklädnads-afgiften, utan äfven till aflöningsfonder, musikkassor, med de flera ändamål, hvarför afgift från vakanta rotar finnes anslagen, ersättning för den minskade vakansafgift, som af denna förändring blefve en följd. Vid 1:sta Lif-Grenadier-Regementet samt Kronobergs, Jönköpings och Calmar regementen, der beklädnads-bidraget nu erlägges af soldaterne, som i stället åtnjuta högre förmåner af roten, torde det lemnas vederbörande rotehållare öppet att, sedan denna afgift för soldaterne upphört, af soldatens lönförmåner årligen innehålla ett emot beklädnads-afgiften efter årets riksmarkegångspris svarande belopp, så länge dessa förmåner för soldaten utgå enligt de uti nu vanliga kontrakt bestämda grunder.

Af den nu föreslagna förändringen med beklädnads-afgiften blefve äfven en följd, att sammansättningen af rotehålls-regementenas och korpsernas beklädnads-direktioner förändras, nemligen bland annat så att rotehållarnes ombud utgå från antalet af ledamöterne; hvarjemte rotehållarnes åliggande att deltaga i granskningen af direktionernes redogörelser komme att upphöra.

Slutligen hemställde Departements-Chefen, att den nu ifrågaställda förändringen må af Kongl. Maj:t i Nåder medgifvas med det uttryckliga förklarande, att den kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda beklädnads-bidraget från rotehållarne motsvarande statsanslag af Rikets Ständer anvisas, eller, i händelse detta i följd af inträffande prisstegring på beklädnads-förnödenheter, skulle befinnas otillräckligt, nödigt anslag för beklädnadens anskaffning och underhåll af Rikets Ständer Kongl. Maj:t tillhandahålles.

Kongl. Maj:t täcktes, i enlighet med Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkan, Nådigst gilla och bifalla hvad Departements-Chefen härvid sålunda i underdånighet anfört och hemställt.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Härefter uppläste Departements-Chefen till justering följande, i öfverensstämmelse med de högstberörde särskilda Nådiga besluten, uppsatta underdåniga förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer, nemligen angående:

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

2:o. Upphörande af beklädnads-bidraget från rotehållarne vid indelta arméen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, dessa underdåniga förslag i Nåder gilla, och befallde, att, i enlighet dermed, Nådiga Propositioner, sådana de finnas detta protokoll bilagda, skulle till Rikets Ständer aflåtas.

ex protocollo
J. Ax. Torenstedt.

№ 3.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 8 Nov. 1856, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående vissa ändringar i nu gällande Stadganden om utskrifnings-sättet och inrättningen af Allmänna Bevärings-manskapet; Gifven Stockholms Slott den 28 Oktober 1856.

Då det är af stor vigt, att Allmänna Beväringen är så ändamålsenligt ordnad, att det bistånd, som deraf till Rikets försvar i farans stund bör kunna påräknas, blifver i möjligaste måtto verksamt, men bevärings-inrättningen i sitt nuvarande skick ej till alla delar motsvarar det dermed åsyftade ändamål, har Kongl. Maj:t härigenom velat påkalla Rikets Ständers medverkan till de förbättringar i bevärings-inrättningen, som Kongl. Maj:t i nedannämnde afseenden funnit vara behöfliga.

Hvad som härvid i första rummet bör tagas i öfvervägande är den för bevärings-skyldighetens fullgörande bestämda ålders-tiden.

Nu gällande författning af den 13 Februari 1849 innehåller i allmänhet, i likhet med 1812 års bevärings-stadga, att skyldigheten att till Rikets försvar ingå i allmänna beväringen skall för hvarje svensk man vidtaga med fyllda tjugu och

fortfara till fyllda tjugufem år. Afsigten med detta stadgande var otvifvelaktigt att för landets försvar kunna förfoga öfver ungdomskraften och rörlighetsförmågan hos den manliga befolkningen och använda denna såsom krigare, innan densamma genom fredliga yrken eller giftermål och bosättning med så starka band fästades vid hemmet, att den ogerna skiljdes derifrån. Erfarenheten har likväl ådagalagt, att den svenska ynglingen, uppfödd under inflytelsen af ett hårdt och kroppens utveckling fördröjande klimat, i allmänhet icke det år, då han, efter nu gällande stadganden, inträder i bevärings-åldern, eger den kroppsstadga och de krafter, som oundgängligen erfordras för att kunna utstå ett fälttågs mångfaldiga mödor, umbäranden och ansträngningar.

Bevärings-manskapets hela första åldersklass består, efter medeltalsberäkning för de sista femton åren, af omkring 28,000 man hvarje år. Denna beväringsklass, kvilken vid inträffande behof alltid först bör utgå, skulle, om den kunde till någotnär fulla antalet påräknas, utgöra en krigsstyrka, motsvarande mera än två tredjedelar af hela den stående hären, och till följd häraf utgöra en högst väsendtlig förstärkning af denna. Förhållandet i verkligheten är dock annorlunda. Af samtlige till mönstrings undergående inställda bevärings-skyldige blifva, enligt hvad förenämnda medeltalsberäkning utvisar, nära 4000, eller 13,11 procent, årligen ställde på tillvext eller förbättring för under-målighet eller kropps-svaghet. Hela detta antal får således afräknas, utom det antal, som årligen måste kasseras. Inom en del län visar sig berörda förhållande särdeles missgynnsamt. Så uppgår t. ex., likaledes enligt medeltals-beräkning, antalet af på tillvext eller förbättring ställda bevärings-skyldige utaf första åldersklassen inom Hallands län till 16,6 procent, inom Blekinge län till 20,9 procent, inom Skaraborgs län till 21,2 procent och inom Calmar län ända till 27,3 procent.

Dessutom torde kunna antagas, att en betydlig del af bevärings-manskapet, ehuru icke vid mönstringen ställd på tillvext eller förbättring, utan approberad, icke desto mindre saknar den för krigstjenst erforderliga styrka och kroppsstadga, så att troligen många deribland, om de tågade i fält, skulle blifva otjenstbare innan de hunnit mäta sig med fienden. Således komme blott ett ringare antal af den påräknade styrkan att lemna ett verkligt bistånd vid landets försvar: ett förhållande lika olycksbringande för de beväringsskyldige sjelfve som för Staten.

Enda utvägen att förekomma detta menliga förhållande är alltså att framflytta beväringsåldern: och en sådan utväg har äfven allmänt blifvit förordad af de i ämnet hörda civila och militära embetsmyndigheter. Sundhets-Kollegium, bland andra, har dervid anfört, att alltsedan läkare-rapporter om bevärings-manskapets besigtningar börjat till Kollegium ingå, i dessa rapporter esomoftast anmärkts, hurusom det nästan öfverallt i Riket visat sig, att ynglingar vid fyllda tjugu år, hvarken nog allmänt uppnått det för bevärings-manskapet föreskrifna längdmåttet eller ega den kroppsstyrka, som erfordras, för att anses vapenföre. Några landshöfdingar och

regements-chefer hafva ock yttrat den åsigten, att beväringsskyldigheten först borde inträda efter fyllda 22 år.

Ehuru det, från rent militärisk synpunkt betraktadt och med afseende på behofvet af hela krigsmaktens fulla tjenstbarhet, vore fördelaktigast, om beväringsåldern kunde framflyttas ända till 2:ne år, vill Kongl. Maj:t likväl, då en så långt utsträckt förändring måhända skulle alltförmycket störande ingripa i landets nu bestående ekonomiska förhållanden och folkets vanor, nu endast föreslå Rikets Ständer en åtgärd, som uti förevarande hänseende skulle i betydlig mån afhjelpa missförhållandet, en åtgärd, hvilken Kongl. Maj:t, oaktadt de dermed möjligen förenade olägenheter, anser högst nödig för Fäderneslandets trygghet.

Hvilka betänkliga följder användandet i fält af alltför unga och till kroppskrafter ännu ej fullt utbildade krigare kan medföra, derom lemna erfarenheten och krigshistorien de bedröfligaste vittnesbörd. Lyckligtvis har vårt land, alltsedan nuvarande beväringssystems införande, varit förskonadt från dylik erfarenhet i afseende på den beväringsskyldiga ungdomen, emedan denna icke i någon väsendtligare mån behöft till fälttjenst användas; men tider kunna komma, då möjligen äfven hos oss alla användbara krafter måste anlitas för fredandet af ett älskadt fosterland och försvaret af dess sjelfbestånd; och skulle nu de tillgångar, landet af naturen eger i sin stridbara befolkning till försäkrande af dessa vigtiga ändamål, finnas i ett eller annat afseende mindre fullkomligt ordnade, blir det en ovilkorlig pligt för den, som sådant befarar, att efter förmåga verka till afhjelpande af det ofullkomliga och införande af något mera ändamålsenligt.

Beväringsålderns framflyttande, om ock med endast ett år, skulle medföra flera väsendtliga fördelar. Fäderneslandet kunde derigenom uti första beväringsklassen påräkna ett betydligt större antal fullt vapenföra försvarare och de beväringsskyldige sjelfve undginge till en stor del det besvär och den kostnad, som årligen för dem måste uppstå deraf, att de nödgas inställa sig vid bevärings-mönstring, för att der möjligen ställas på tillvext eller förbättring såsom undermåliga och kroppssvaga, med skyldighet dock att åter inställa sig vid ett följande års mönstring; ett förhållande, hvars vigt kan inses deraf, att t. ex. år 1855 eller det sista år, för hvilket uppgifter erhållits, icke mindre än 3,775 bevärings-ynglingar befunnos undermåliga och hade således från till en del aflägsna hemvist förgäfves tågat till mönstringsorterna, dit de följande året måst återkomma till undergående af ny besigtning. Dessutom skulle den ifrågasatta förändringen medföra för staten en betydlig inskränkning uti de med sjukvården i fält förenade kostnader, i den mån härens led förstärktes af mera härdadt och till kroppsbyggnaden kraftigare manskap; och den ungdom, som till fullgörande af medborgerlig pligt ginge att ikläda sig krigarens kall, då fäderneslandets väl det fordrade, skulle i vida mindre grad blifva underkastad missödet att snarare finna sitt slutliga mål på sjukbädden genom fältlifvets öfveransträngning, än uti stridens ärorika faror.

På grund af de vigtiga skäl, som sålunda vid denna maktpåliggande frågas bedömande förekomma, och alldenstund fördelarne af förändringen så påtagligt öfverväga dermed möjligen förenade olägenheter, får Kongl. Maj:t i Nåder föreslå Rikets Ständer: *att skyldigheten att till Rikets försvar ingå i allmänna Beväringen må för hvarje Svensk man vidtaga först med året näst efter det, hvarunder den beväringsskyldige fyllt tjuguett, och fortfara till och med det år, hvarunder han uppnått tjugusex år, dock med den utsträckning, att allt det Rikets Handelsflotta tillhörande sjöfolk, som vid utbrott af krig är å sjömans-husen eller i Magistraternas rullor inskrifvet, skall vara skyldigt att, mot befrielse från vapenöfning i fredstid, när Rikets försvar det påkallar, tjenstgöra vid Kongl. Maj:ts flotta från och med året efter fyllda tjuguett år till och med året, då trettioett år fyllas, hvilken utsträckning af bevärings-pligten,* i likhet med hvad förut varit stadgadt, *likväl icke må tillämpas hvarken på det manskap, som efter krigets utbrott förhyres, eller på sjö-kapitener och styrmän, ej heller på machinister å ångfartyg, tillhörande enskilda personer eller bolag.*

En annan fråga af hufvudsaklig vigt i afseende på allmänna Beväringen är den om beväringsskyldighetens fullgörande genom legokarl. Några förändringar uti de härom nu gällande stadganden äro af mer än ett skäl behöfliga.

Grundtanken för bevärings-inrättningen är, att likasom en hvar är pligtig att hafva lif och blod osparda för menskligheten högsta intressen och efter olika förmåga bidraga till främjande deraf, så böra ock de medborgare i Staten, som genom ungdom, rörlighet och kroppskrafter äro till krigstjenst de lämpligaste och för det helas behof i andra afseenden de mest umbärlige, under visst antal år hålla sig beredda att personligen, utan åtskillnad för olika stånd och vilkor, bära vapen för det gemensamma fäderneslandets försvar. Derföre få ock, enligt författningarnes stadgande, inga andra undantag härifrån ega rum än för dem, som redan valt krigsståndet till sitt lefnadsyrke eller för annat vigtigt statsbehof finnas oumbärliga, samt för dem, som i anseende till sjuklighet, lyten eller kroppssvaghet äro till krigstjenst oförmögna. Men som, oaktadt denna vackra tanke i allmänhet gjort sig gällande vid stiftandet af beväringsförfattningen, tillåtelse likväl i samma författning lemnats den beväringsskyldige att genom legning anskaffa karl i sitt ställe och en sådan tillåtelse genom långvarigt begagnande blifvit häfdvunnen, torde svårligen någon ändring härutinnan för närvarande kunna beredas. Emellertid måste, så vidt möjligt är, förekommas, att den medgifna legningsrätten verkar till förminskning af de fördelar, som af bevärings-inrättningen hos oss skäligen böra kunna väntas.

Lagstiftaren har visserligen sökt ordna förhållandet på det sätt, att bevärings-

manska-

manskapet, så vidt det finge ersättas medelst legokarlar, endast skulle bestå af fullt dugligt och vapenfört folk och derföre stadgat, att till legokarlar inga andra finge antagas, än sådane, som vore mellan 25 och 37 års ålder samt derutöfver till 40 års ålder sådane, som förut varit i krigstjenst; men det har vid tillämpningen häraf visat sig, att legokarlarne i allmänhet både till duglighet och pålitlighet i tjensten samt uppförande i öfrigt äro betydligt underlägsna de ynglingar, som personligen fullgöra sin beväringspligt. De, hvilka låta sig lega, bestå nemligen till en stor del af personer, som till följd af bristande omtanka eller arbetsdrift ej lyckats att på annat sätt bereda sig utkomst. Bland de legokarlar, som förut varit i krigstjenst, utgöres största antalet af f. d. soldater vid värfvade Arméen, hvilka uttjenat sin kapitulationstid och sedermera dels af bristande håg för krigareyrket icke velat, dels i anseende till oduglighet derför icke fått förnya kapitulationen, således i båda fallen olämpliga att öfvertaga andras beväringspligt. Dessutom inträffar, i afseende på många legokarlar, det förhållande, att, när de tagit lega närmare slutet af den medgifna legoåldern, en alltför lång tid förflutit, sedan de sjelfva blifvit vapenöfvade, så att de hunnit längesedan glömma den färdighet i vapen och militärisk tjenstgöring, hvilken de såsom bevärings-ynglingar inhemtat, samt dessutom blifva nog gamla innan deras legotid tilländalöper.

Ett så menligt förhållande kunde åtminstone i någon mån afhjelpas genom stadgande, att legokarl ej finge godkännas vid högre ålder än 34 år, eller vid högre än 37 år, i fall han förut varit anställd i krigstjenst. Om legningsrättigheten å ena sidan så inskränktes, kunde densamma deremot å andra sidan erhålla den utsträckning, att personer, tillhörande femte beväringsklassen, ifall beväringsåldern, på sätt här ofvan är föreslaget, framflyttas ett år, äfven kunde få till legokarlar antagas.

Dessas anskaffande blefve genom en sådan tillåtelse mycket underlättadt för de beväringsskyldige, en fördel, som i det närmaste kunde uppväga den ifrågasatta inskränkningen i legotiden; och bevärings-manskapets tjenstbarhet komme att befrämjas genom yngre, få år förut vapenöfvade karlars antagande. Någon minskning åter i det gagn och den säkerhet, staten af Bevärings-inrättningen nu har att påräkna, bör, genom tillåten legning bland bevärings-manskapet af 5:te klassen, så mycket mindre kunna uppstå, som denna klass endast sällan kan komma i fråga att till krigstjenst uppbådas, samt för öfrigt, om denna beväringsklass skulle redan vara uppbådad till tjenstgöring, någon legning lika litet som värfning af manskap derifrån då kan ega rum.

De utgifter, de beväringsskyldige få vidkännas för legokarlars anskaffande, uppgå årligen till en inalles ganska ansenlig summa, ehuru denna omöjligen kan till siffran beräknas, enär legningskostnaderna efter omständigheterna och de enskildes öfverenskommelser äro till beloppet så olika, att, då detta i somliga fall blott utgör 20 eller 30

Riksdaler Riksmynt, det i andra deremot uppgår till flere hundrade Riksdaler. Om hvarje klass af bevärings-manskapet antages till blott 25,000 man och af dessa 5 på hundradet, eller 1,250, lega karlar i sitt ställe, — en beräkning, som icke är för hög, enär, t. ex. år 1854, legokarlarnes antal utgjorde 10 procent af de mönstrade, — samt om vidare antages, att legan i medeltal utgår med 75 Riksdaler Riksmynt årligen för hvarje legd karl eller lika med medeltalet för hela Riket af årliga rote- och rusthålls-vakans-afgiften för karl, så skulle beväringslegan, sålunda erlagd af 6,250 legande från alla fem beväringklasserne, uppgå till en summa af 468,750 Riksdaler Riksmynt om året.

En utväg finnes visserligen att till Rikets fördel och Bevärings-inrättningens verksamma befrämjande bättre använda de sålunda nu i legokostnader utgående summor, om all enskild legning förbjödes, och i stället stadgades, att hvarje beväringsskyldig, som önskade blifva frikallad från personlig beväringstjenst, egde att, för erhållande af en dylik befrielse, under fem års tid till staten erlägga en viss legoafgift, samt om Rikets Ständer ansloge den härigenom blifvande statsinkomsten antingen till bestridande af kostnaden för en längre öfningstid åt bevärings-ungdomen eller till legande af beväringskarlar genom vederbörande embetsmyndigheters försorg, så att icke allenast staten blefve förvissad att erhålla dugligt manskap, utan ock detta sålunda bland de redan uttjenta beväringsklasserne valda manskap, som, mot erhållande af legopenningen, å nyo antog beväringstjenst, dymedelst kunde bilda en gammal stam äfven inom beväringen. Men då en dylik anordning möjligen kunde hafva till påföljd, att, när krigets faror hotade, Rikets försvars-styrka blefve ringare, än påräknadt vore, i fall antingen ett större antal beväringsskyldige då skyndade att begagna den medgifna rättigheten att erlägga legoafgift eller ock denna afgift icke blifvit bestämd till så högt belopp, att den erforderliga styrkan kunde dermed, äfven vid ett inbrytande krig, anskaffas; samt härtill kommer, att genom införande af en bestämd legoafgift, det till grund för Bevärings-inrättningen liggande begreppet om personlig beväringstjenst lätteligen kunde öfvergå till en sådan alldeles motsatt uppfattning af denna prestation, att man i stället betraktade densamma såsom en skatteafgift, hvarigenom den förmögnare friköpte sig från ett åliggande, som endast den, hvilken icke hade råd att betala penningar, nödgades fullgöra med sin person, — kan Kongl. Maj:t, inseende vigten af dessa betänkligheter, icke föreslå vidtagandet af nu antydda åtgärd.

Deremot vill Kongl. Maj:t, på grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, härmed i nåder föreslå Rikets Ständer den förändring i nu gällande stadganden om legokarlars antagande för beväringsskyldige, *att till legokarlar må kunna få antagas äfven de, som tillhöra årets femte beväringsklass, men ingen legokarl godkännas, vid högre ålder, än fyllda trettiofyra år, så framt han icke förut varit anställd i krigstjenst, då en sådan karl kan godkännas intill fyllda trettiosju år.*

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

A. F. N. Gyldenstolpe.

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-Arenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen, i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 28 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther*,
Hans Excellens, Herr Stats-Ministern för Utrikes ärendena, Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou,
Almqvist.

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Grefve Gyldenstolpe, anförde i underdånighet:

1:o.

»Då det är af yttersta vigt, att allmänna Beväringen, som, till tryggande af Rikets försvar, skall i farans stund förstärka den stående hären, är så ändamålsenligt ordnad, att det bistånd, deraf bör kunna påräknas, blifver så kraftigt som möjligt, men bevärings-inrättningen i sitt nuvarande skick ej till alla delar motsvarar det dermed åsyftade ändamål, finner jag mig af min embetspligt uppmanad att till Eders Kongl Maj:ts Nådiga pröfning i underdånighet framställa förslag till de för-

Angående vissa ändringar i nu gällande stadganden om Bevärings-manskapet.

bättringar i nämnda inrättning, hvilka, efter min tanke, äro behöfliga och till hvilkas genomförande Rikets nu församlade Ständers medverkan torde böra påkallas.»

»Hvad som härvid först torde böra tagas i öfvervägande är den för beväringsskyldighetens fullgörande bestämda ålderstiden.»

»Nu gällande författning af den 13 Februari 1849 innehåller i allmänhet, i likhet med 1812 års Beväringsstadga, att skyldigheten att till Rikets försvar ingå i allmänna Beväringen skall för hvarje svensk man vidtaga med fyllda tjugu och fortfara till fyllda tjugufem år. Afsigten med detta stadgande var otvifvelaktigt att för landets försvar kunna förfoga öfver ungdomskraften och rörlighetsförmågan hos den manliga befolkningen och använda denna såsom krigare, innan densamma genom fredliga yrken eller giftermål och bosättning med så starka band fästades vid hemmet, att den ogerna skiljdes derifrån. Erfarenheten har likväl ådagalagt, att den svenska ynglingen, uppfödd under inflytelsen af ett hårdt och kroppens utveckling fördröjande klimat, i allmänhet icke det år, då han, efter nu gällande stadganden, inträder i beväringsåldern, eger den kroppsstadga och de krafter, som oundgängligen erfordras för att kunna utstå ett fälttågs mångfaldiga mödor, umbäranden och ansträngningar.»

»Beväringsmanskapets hela första åldersklass består, efter medeltals-beräkning för de sista 15 åren, af omkring 28,000 man hvarje år. Denna beväringsklass, hvilken vid inträffande behof alltid först bör utgå, skulle, om den kunde till något när fulla antalet påräknas, utgöra en krigsstyrka, motsvarande mera än två tredjedelar af hela den stående hären och till följd häraf utgöra en högst väsendtlig förstärkning af denna. Förhållandet i verkligheten är dock annorlunda. Af samtliga till mönstrings undergående inställda beväringsskyldiga blifva, enligt hvad medeltalsberäkningen för hela Riket under de sistförflutna femton åren utvisar, nära 4,000, eller 13,11 procent, årligen ställda på tillvext eller förbättring för undermålighet eller kroppssvaghet. Hela detta antal får således afräknas, utom det antal, som årligen måste kasseras. Inom en del län visar sig nyssnämnda förhållande särdeles missgynnsamt. Så uppgår t. ex., enligt ofvan anförda medelberäkning, antalet af på tillvext eller förbättring ställda beväringsskyldige utaf första åldersklassen inom Hallands län till 16,6 procent, inom Blekinge län till 20,9 procent, inom Skaraborgs län till 21,2 procent och inom Kalmar län ända till 27,5 procent.»

»Dessutom torde kunna antagas, att en betydlig del af beväringsmanskapet, ehuru icke vid mönstringen ställd på tillvext eller förbättring, utan approberad, likväl saknar den för krigstjenst erforderliga styrka och kroppsstadga, så att troligen många deribland, om de tågade i fält, skulle blifva otjenstbara innan de hunnit mäta sig med fienden. Sålunda komme blott ett ringare antal af den påräknade styrkan att lemna ett verkligt bistånd vid landets försvar; ett förhållande lika skadligt och olycksbringande för de beväringsskyldige sjelfva som för staten.»

»Enda utvägen att förekomma detta menliga förhållande är alltså att framflytta

beväringsåldern; och en sådan utväg har äfven allmänt blifvit tillstyrkt af de civila och militära embetsmyndigheter, som fått tillfälle att i frågan sig yttra. Sundhets-Kollegium, bland andra, har härvid anfört, att alltsedan rapporter om beväringsmanskapets besigtningar från dertill kommenderade läkare börjat till Kollegium ingå, i dessa rapporter esomoftast anmärkts, hurusom det nästan öfverallt i riket visat sig, att ynglingar vid fyllda tjugu år hvarken nog allmänt uppnått det för beväringsmanskapet föreskrifna längdemåttet eller ega den kroppsstyrka, som erfordras för att anses vapenföra. Några Landshöfdingar och Regements-Chefer hafva varit af den åsigten, att bevärings-skyldigheten först borde inträda efter fyllda 22 år.»

»Ehuru äfven jag, från rent militärisk synpunkt och med afseende å behofvet af hela krigsmaktens fulla tjenstbarhet, finner fördelaktigast vara om beväringsåldern kunde framflyttas ända till 2:ne år, helst derigenom en större öfverensstämmelse komme att ega rum med förhållandet i Norrige, hvarest de värnepligtige först vapenöfvas året näst efter det, då de fyllt tjugutvå år, vågar jag likväl icke nu i underdånighet framställa förslag om en så långt utsträckt förändring, som måhända skulle på en gång alltför mycket störande ingripa i landets nu bestående ekonomiska förhållanden och folkets vanor. Men fastän jag i denna sak finner mig böra åsidosätta min åsigt om det i sig sjelf rättaste och nyttigaste, kan jag dock icke underlåta att i underdånighet föreslå den åtgärd, som uti förevarande hänseende skulle åtminstone i någon mån afhjelpa missförhållandet, och hvilken åtgärd jag, oaktadt de dermed möjligen förenade olägenheter, anser högst nödig för fäderneslandets trygghet.»

»Hvilka betänkliga följder användandet i fält af alltför unga och till kroppskrafter ännu ej fullt utbildade krigare kan medföra, derom lemnar krigshistorien mångfaldiga vittnesbörd.»

»Sednast har England, under det ansträngande fälttåget på Krim, fått hemta en dyrköpt erfarenhet häraf, då, enligt dess egna befälhafvares offentliga intyg, det unga ditsända manskapet redan inom få veckor dukade under för fältlifvets mödor och till tusental gick att befolka sjukhusen, i stället för att deltaga i striderna.»

»Lyckligtvis har vårt land, alltsedan nuvarande beväringssystems antagande, varit förskonadt från dylik erfarenhet i afseende på den beväringsskyldiga ungdomen, emedan denna icke i någon väsendtligare mån behöft till fälttjenst användas; men tider kunna komma, då möjligen äfven hos oss alla användbara krafter måste anlitas för fredandet af ett älskadt fosterland och försvaret af dess sjelfbestånd; och skulle nu de tillgångar, landet af naturen eger till försäkrande af dessa vigtiga ändamål, finnas i ett eller annat afseende mindre fullkomligt ordnade, blir det en ovilkorlig pligt för den, som sådant befarar, att efter förmåga verka till afhjelpande af det ofullkomliga och införande af något mera ändamålsenligt.»

»Om beväringsåldern framflyttades ett år, så att beväringspligten först inträdde med året näst efter det, hvarunder den beväringsskyldige fyllt tjuguett år, torde, i

händelse några olägenheter af denna förändring för de beväringsskyldige sjelfva skulle uppstå, dessa befinnas af så underordnad beskaffenhet, att derå icke, i en fråga af den vigt som den förevarande, bör fästas afseende.»

»Deremot skulle beväringsålderns framflyttande, om ock endast med ett år, medföra flera väsendtliga fördelar. Fäderneslandet kunde derigenom uti första beväringsklassen påräkna ett betydligt större antal fullt vapenföra försvarare och de beväringsskyldige sjelfva undginge till en stor del det besvär och den kostnad, som årligen för dem måste uppstå deraf, att de nödgas inställa sig vid beväringsmönstring, för att der möjligen kunna ställas på tillvext eller förbättring såsom undermåliga och kroppssvaga, med skyldighet dock att åter inställa sig vid ett följande års mönstring; ett förhållande hvars vigt kan inses deraf, att t. ex. år 1855, eller det sista år, för hvilket uppgifter erhållits, icke mindre än 3,775 beväringsynglingar befunnos undermåliga och hade således från till en del aflägsna hemvist tågat till mönstringsorterna blott för att tillsägas att året derpå dit återkomma till undergående af ny besigtning.»

»Dessutom skulle den ifrågasatta förändringen medföra för staten en betydlig inskränkning uti de med sjukvården i fält förenade kostnader, i den mån härens leder förstärktes af mera härdadt och till kroppsbyggnaden kraftigare manskap; och den ungdom, som till fullgörande af medborgerlig pligt ginge att ikläda sig krigarens kall, då fäderneslandets väl det fordrade, skulle i vida mindre grad blifva underkastad missödet att snarare finna sitt slutliga mål på sjukbädden genom fältlifvets öfveransträngning, än uti stridens ärorika faror. Fäderneslandet undginge ock den förebråelsen och sorgen, att utan ändamål hafva uppoffrat en betydlig del af sin befolkning, hvilken tvungits att förrätta mannavärf innan den hunnit förvärfva mannakraft.»

»På grund af de vigtiga skäl, som vid denna maktpåliggande frågas bedömande sålunda förekomma, och alldenstund fördelarne af förändringen så påtagligt öfverväga dermed möjligen förenade olägenheter, vågar jag i underdånighet tillstyrka, att Nådig framställning till Rikets Ständer måtte aflåtas derom: att *skyldigheten att till Rikets försvar ingå i allmänna Beväringen skall för hvarje svensk man vidtaga först med året näst efter det, hvarunder den beväringsskyldige fyllt tjuguett och fortfara till och med det år, hvarunder han uppnått tjugusex år; dock med den utsträckning, att allt det Rikets handelsflotta tillhörande sjöfolk, som vid utbrott af krig är å sjömanshusen eller i magistraternas rullor inskrifvet, skall vara skyldigt att, mot befrielse från vapenöfning i fredstid, när Rikets försvar det påkallar, tjenstgöra vid Eders Kongl. Maj:ts flotta från och med året efter fyllda tjuguett år till och med året, då trettioett år fyllas, hvilken utsträckning i beväringspligten likväl, i likhet med hvad förut finnes stadgadt, icke bör tillämpas hvarken på det manskap, som efter krigets utbrott förhyres, eller på sjö-kapitener och styrmän, ej heller på machinister å ångfartyg, tillhörande enskilda personer eller bolag.*»

»En annan fråga af hufvudsaklig vigt i afseende på allmänna Beväringen är den om beväringsskyldighetens fullgörande genom legokarl. Några förändringar uti de härom nu gällande stadganden synas af mer än ett skäl behöfliga.»

»Grundtanken för bevärings-inrättningen är, att likasom en hvar är pligtig att hafva lif och blod osparda för menskliglietens högsta intressen och efter förmåga bidraga till befrämjande deraf, så böra ock de medborgare i staten, som genom ungdom, rörlighet och kroppskrafter äro till krigstjenst de lämpligaste och för det helas behof i andra afseenden de mest umbärliga, under visst antal år hålla sig beredda att personligen utan åtskillnad för olika stånd och vilkor, deltaga i det gemensamma fäderneslandets försvar. Derföre få ock, enligt författningens stadgande, inga andra undantag härifrån ega rum, än för dem, som redan valt krigsståndet till sitt lefnadsyrke eller för annat vigtigt statsbehof finnas oumbärlige, samt för dem, som i anseende till sjuklighet, lyten eller kroppssvaghet äro till krigstjenst oförmögna. Men då denna vackra grundtanke i allmänhet gjort sig gällande vid stiftande af beväringslagen, synes det hafva varit mera öfverensstämmande dermed, om det aldrig tillåtits den beväringsskyldige att genom legning anskaffa karl i sitt ställe.»

»Som likväl legning allt ifrån början varit tillåten och en sådan tillåtelse numera genom långvarigt begagnande blifvit häfdvunnen, torde svårligen någon ändring härutinnan för närvarande kunna beredas. Emedlertid måste, så vidt möjligt är, förekommas, att den medgifna legningsrätten verkar till minskning af de fördelar, som af bevärings-inrättningen hos oss skäligen böra kunna väntas.»

»Lagstiftaren har visserligen sökt ordna förhållandet på det sätt, att beväringsmanskapet, så vidt det finge ersättas medelst legokarlar, endast skulle bestå af fullt dugligt och vapenfört folk och derföre stadgat, att till legokarlar inga andra finge antagas, än sådane, som vore mellan 25 och 37 års ålder, samt derutöfver till 40 års ålder sådane, som förut varit i krigstjenst; men erfarenheten har visat, att legokarlarne i allmänhet både till duglighet och pålitlighet i tjensten samt uppförande i öfrigt äro betydligt underlägsna de ynglingar, som personligen fullgöra sin beväringspligt. De legda bestå nemligen till en stor del af sådane personer, som till följd af bristande omtanka eller arbetsdrift ej lyckats att på annat sätt bereda sig utkomst och de äro ofta lika tvetydiga till sin frejd som försumliga i sina tjenstepligters uppfyllande. Bland de legokarlar, som förut varit i krigstjenst, utgöres största antalet af f. d soldater vid värfvade arméen, hvilka uttjenat sin kapitulationstid och sedermera, dels af bristande håg för krigareyrket icke velat, dels i anseende till oduglighet derför icke fått förnya kapitulationen, således i båda fallen mindre lämpliga att öfvertaga andras beväringspligt. Dessutom företer sig i afseende på många legokarlar det förhållande, att, när de tagit lega närmare slutet af den medgifna legoåldern, en alltför lång tid förflutit sedan de sjelfva blifvit vapenöfvade, så att de hunnit längesedan förglömma den färdighet i vapen och militärisk tjenst-

göring, hvilken de såsom beväringsynglingar inhemtat, samt dessutom hinna blifva nog gamla innan deras legotid tilländalöper.»

»För att åtminstone i någon mån afhjelpa ett så menligt förhållande borde, enligt min åsigt, legokarl ej få godkännas vid högre ålder än 34, eller vid högre än 37 år, i fall han förut varit anställd i krigstjenst. Om legnings-rättigheten å ena sidan så inskränktes, torde densamma deremot å andra sidan kunna erhålla den utsträckning, att personer tillhörande Femte beväringsklassen, i fall beväringsåldern, på sätt jag underdånigst föreslagit, skulle framflyttas ett år, äfven kunde få till legokarlar antagas.»

»Dessas anskaffande blefve genom en sådan tillåtelse mycket underlättadt för de beväringsskyldige, en fördel som i det närmaste kunde uppväga den här ofvan ifrågasatta inskränkningen i legotiden, och beväringsmanskapets tjenstbarhet komme att befrämjas genom yngre, få år förut vapenöfvade karlars antagande. Någon minskning åter i det gagn och den säkerhet staten af bevärings-inrättningen nu har att påräkna, bör, genom tillåten legning bland beväringsmanskapet af 5:te klassen, så mycket mindre kunna uppstå, som denna klass endast sällan kan komma i fråga att till krigstjenst uppbådas samt för öfrigt, om denna beväringsklass skulle redan vara uppbådad till tjenstgöring, någon legning lika litet som värfning, af manskap derifrån då kunde ega rum.»

»De utgifter, de beväringsskyldige få vidkännas för legokarlars anskaffande uppgå årligen till ett inalles ganska ansenligt belopp, ehuru detta omöjligen kan till siffran beräknas, enär legningskostnaderne efter omständigheterna och de enskildas öfverenskommelser äro så olika, att, då de i somliga fall blott utgöra 20 eller 30 R:dr Riksmynt, de i andra deremot uppgå till flera hundrade R:dr. Om hvarje klass af beväringsmanskapet antages till blott 25,000 man och af dessa 5 på hundradet, eller 1,250 lega karlar i sitt ställe, en beräkning, som icke är för hög, enär t. ex. år 1854 legokarlarnes antal utgjorde 10 procent af de mönstrade, samt om vidare antages, att legan i medeltal utgår med 75 R:dr Riksmynt årligen för hvarje legd karl, eller lika med medeltalet för hela Riket af årliga rote- och rusthållsvakans-afgiften för karl, så skulle beväringslegan, erlagd af 6,250 legande från alla fem beväringsklasserne, uppgå till en summa af 468,750 R:dr Riksmynt om året. En utväg funnes visserligen att till Rikets fördel och bevärings-inrättningens befrämjande använda de sålunda nu i legokostnader utgående summor, om all enskild legning förbjöds och i stället stadgades, att hvarje beväringsskyldig, som önskade blifva frikallad från personlig beväringstjenst, egde att, för erhållande af en dylik befrielse, under fem års tid till staten erlägga en viss legoafgift, samt om Rikets Ständer ansloge den härigenom blifvande statsinkomsten antingen till bestridande af kostnaden för en längre öfningstid åt bevärings-ungdomen eller till legande af be-

värings-

väringskarlar genom vederbörande embetsmyndigheters försorg, så att icke allenast staten blefve förvissad att erhålla dugligt manskap, utan ock detta bland de redan uttjenta beväringsklasserna valda manskap, som emot erhållande af legopenningen, ånyo antog beväringstjenst, såmedelst kunde bilda en gammal stam äfven inom beväringen. Men, — då en dylik anordning möjligen kunde hafva till påföljd att, när krigets faror hotade, Rikets försvarsstyrka blefve ringare än påräknadt vore, i fall antingen ett större antal beväringsskyldige då skyndade att begagna den medgifna rättigheten att erlägga legoafgift, eller ock denna afgift icke blifvit bestämd till nog högt belopp, så att den erforderliga styrkan kunde dermed, äfven vid ett inbrytande krig anskaffas; samt härtill kommer, att genom införande af ofvanberörda legoafgift, det till grund för bevärings-inrättningen liggande begreppet om personlig beväringstjenst lätteligen kunde öfvergå till en sådan alldeles motsatt uppfattning af denna prestation, att man i stället betraktade densamma såsom en skatte-afgift, hvarigenom den förmögnare friköpte sig från ett åliggande, som den, hvilken icke hade råd att betala penningar, nödgades fullgöra med sin person, — vågar jag, vikande för dessa betänkligheter, hvilkas vigt jag inser, icke förorda vidtagandet af nu antydda åtgärd.»

»Deremot får jag, på grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa, att Nådig Proposition måtte till Rikets Ständer aflåtas om den förändring i nu gällande stadganden om legokarlars antagande för beväringsskyldige, att *till legokarlar må kunna få antagas äfven de, som tillhöra årets femte beväringsklass, men ingen legokarl godkännas vid högre ålder än fyllda 34 år, så framt han icke förut varit anställd i krigstjenst, då en sådan karl kan godkännas intill fyllda 37 år.*»

Detta Departements-Chefens underdåniga yttrande, med hvad deri blifvit föreslaget och hemställdt, fann Kongl. Maj:t godt, uppå Stats-Rådets öfriga ledamöters underdåniga tillstyrkan, i Nåder gilla och bifalla.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Härefter uppläste Departements-Chefen till justering följande, i öfverensstämmelse med de högstberörda särskilda Nådiga besluten, uppsatta underdåniga förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer, nemligen angående:

1:o vissa ändringar i nu gällande stadganden om Beväringsmanskapet.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, dessa underdåniga förslag i Nåder gilla, och befallde att, i enlighet dermed, Nådiga Propositioner, sådane de finnas detta Protokoll bilagda, skulle till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo

J. Ax. Torenstedt.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1856.

N:o 4.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 12 Nov. 1856, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om upphörande af Furage-passevolans-afgiften vid beridna Rusthålls-Regementena; Gifven Stockholms Slott den 28 Oktober 1856.

Då, i afseende på hästarnes vid indelta kavalleriet underhåll vid möten och mönstringar, vare sig att detta underhåll besörjes in natura af Rusthållarne sjelfve eller att bestyret dermed öfvertages af kronan emot viss afgift af Rusthållarne, det är onekligt, att i begge fallen både kostnad och besvär för Rusthållarne äro dermed förenade, har Kongl Ma:jt, som, i betraktande af Statens i allmänhet ökade tillgångar, funnit skäligt, att någon lindring beredes i rustningsbesväret, hvars tyngd vid många tillfällen blifvit öfverklagad, nu velat föreslå Rikets Ständer, att en sådan lindring måtte Rusthållarne beviljas medelst Statens öfvertagande af kostnaden för nummerhästarnes underhåll vid möten.

Furage-passevolans-afgiften, som de rustande vid indelta kavalleriet erlägga till statsverket, emot befrielse att vid möten och mönstringar samt under marscherna dit ryttare-hästen underhålla, utgår, jemlikt Kongl. kungörelsen den 27 Mars 1830, med 25 *Ltl.* hö, 1 tunna hafra och 5 *Ltl.* råghalm, antingen in natura eller i penningar efter Länens markegång, hvarom öfverenskommelsen senast blifvit förnyad genom Kongl. Brefvet den 3 September 1844, churu ett mindre antal rusthåll, som då vägrade ingå på denna passevolans, sjelfve besörja hästens utfodring vid dessa tillfällen; och har ifrågavarande afgift, som förut med sin verkliga uppbörd årligen ingick till anslaget å 4:de Hufvud-Titeln för indelta Arméens möteskostnader, numera, till följd af Rikets Ständers beslut vid 1850 och 1851 årens Riksdag, blifvit ersatt med ett efter tio års medel-markegångspris förslagsvis beräknadt anslag af 33,940 R:dr Banko.

Om furage-passevolansen eller den deremot svarande natura-præstationen kommer att upphöra, samt ryttare-hästens utfodring att af statsmedel bestridas, anser Kongl. Ma:jt en lika lättnad i rustningsbesväret vid de beridna Kavalleri-Regementena böra

tillgodokomma både effektivt rustande nummer och sådana nummer, hvilka dels erlägga vakans-afgift antingen för karl eller för häst eller för beggedera, och dels, i stället för rustning, utgöra hingsthållning, enär furage-passevolansen påtagligen ingått i beräkning vid bestämmandet af vakans-afgiften eller hingst-hållnings-præstationen. Antalet af nummer, för hvilka en sådan lättnad nu ifrågaställes, blifver då följande, nemligen:

vid Lif-Regementets Dragon-Korps	505
„ Dito Dito Husar-Korps	500
„ Smålands Husar-Regemente	500
„ Skånska Husar-Regementet	1000
„ Dito Dragon-Regementet	1000
tillhopa	3,505 rusthåll.

Hvad angår Jemtlands Hästjägare-Korps, der, i likhet med hvad vid de indelta Kavalleri-Regementena och Korpserna fortfarande kommer att ega rum, hästarna endast under marschen till möten och mönstringar utfodras af de roteringsskyldige, men på sjelfva mötes- och mönstrings-ställena af kronan, och hvartill ett särskildt anslag af 1,940 R:dr årligen, som innefattas i ofvannämnda anslag af 33,940 R:dr, finnes anvisadt, anser Kongl. Maj:t någon ytterligare lättnad i furagerings-skyldigheten vid denna Korps för vederbörande rotehållare icke påkallas, i synnerhet som väsendtliga bidrag till rustningen derstädes utgå från Jemtlands Roterings-kassa.

Enligt skedd beräkning har medelvärdet, under de tio sistförflutna åren, å furage-persedlarne uppgått för år till 10 R:dr 41 sk. 5 rst. Banko per nummer; hvadan för nu ifrågavarande 3,505 nummer uppkommer en kostnad för statsverket af omkring 38,074 R:dr 13 sk. 5 rst. samma mynt, motsvarande 57,111 R:dr 42 öre Riksmynt; hvilken dock, i anseende till årligen omvexlande pris å furage-artiklar, blifver underkastad någon förändring; och vill Kongl. Maj:t i nåder föreslå Rikets Ständer, att ifrågavarande kostnad finge bestridas af det förslagsanslag på 4:de Hufvud-Titeln, som enligt Kongl. Maj:ts till Rikets Ständer aflåtna nådiga proposition, angående Statsververkets tillstånd och behof, skulle uppföras till indelta arméens vapenöfningar i allmänhet; hvaremot, såsom följd af Rusthållarnes befrielse från samma kostnad, den bland Statsverkets inkomster upptagna "Furage-afgift af indelta Kavalleriet" komme att försvinna.

Utaf berörda anslag å 4:de Hufvud-Titeln skulle bestridas ej allenast underhållet vid möten och mönstringar af ryttare-hästarne, utan äfven den deremot svarande ersättningen till Regementenas och Korpsernas löningsfonder och musik-kassor för dit anslagna vakans-afgiter, hvilka sålunda komme att förminskas, äfvensom till de rustande för nummer, som åtagit sig hingsthållning.

För öfrigt har Kongl. Maj:t vid den nu föreslagna förändringen med Rusthållarnes furage-afgifter velat fästa det uttryckliga vilkor, att berörda förändring om den jemväl af Rikets Ständer bifalles, kommer att fortfara endast så länge, som nödiga medel å 4:de Hufvud-Titeln finnas för ändamålet anvisade.

Vidkommande särskildt de afsuttna Kavalleri-Regementena eller Korpserna, anser Kongl. Maj:t dessa icke böra af den för de beridna Rusthålls-Regementena nu föreslagna lindring blifva delaktiga, enär de förra genom förmånen af afsittningen redan åtnjuta all den lättnad, som skäligen kan dem beviljas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

A. F. N. Gyldenstolpe.

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms slott den 28 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Günther*,
Hans Excellens Herr Stats-Ministern för Utrikes Ärenderne Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou,
Almquist.

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Grefve Gyldenstolpe, anförde i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

3:o.

Angående upphörande af Furage-passevolans-afgiften vid beridna Rusthålls-Regementena.

När Rikets Ständer vid 1840 och 1841 årens Riksdag för sin del beslöto Mötespassevolans-afgiftens upphörande, förklarade Rikets Ständer tillika i afseende å den från Rusthållarne vid indelta Kavalleriet utgående Furage-passevolansen, att, alldenstund någon förändring uti hvad Rusthållare af ålder ålegat att vid möten besörja ryttare-hästarnes furagering icke skäligen syntes böra ega rum, enär Rusthållarne äro pligtige att hela året underhålla nummerhästarne, och någon ökad kostnad genom dylikt underhåll vid mötena således egentligen icke uppkomme, Rikets Ständer ansågo sig icke ega anledning medgifva den nu gällande Furage-passevolans-afgiftens upphörande och anvisande af Stats-anslag till de kostnader, hvarför densamma är beräknad.

Då likväl, vare sig att hästarnes underhåll vid möten besörjes in natura af Rusthållarne sjelfva eller att detta underhållsbestyr öfvertages af kronan emot viss afgift af Rusthållarne, det torde vara onekligt, att i begge fallen både kostnad och besvär för Rusthållarne äro dermed förenade, ansåg Departements-Chefen, för den händelse Kongl. Maj:t, i betraktande af Statens i allmänhet ökade tillgångar, nu skulle finna för godt föreslå Rikets Ständer någon lindring i rustningsbesväret, hvars tyngd vid många tillfällen blifvit öfverklagad, sig böra i underdånighet hemställa, att en sådan lindring måtte Rusthållarne beviljas medelst Statens öfvertagande af kostnaden för nummerhästarnes underhåll vid möten.

Furage-passevolans-afgiften, som de rustande vid indelta Kavalleriet erlägga till Statsverket, emot befrielse att vid möten och mönstringar samt under marscherna dit ryttare-hästen underhålla, utgår, jemlikt Kongl. Kungörelsen den 27 Mars 1830, med 25 *Lfl.* hö, 1 tunna hafra och 5 *Lfl.* råghalm, antingen in natura eller i penningar efter Länens markegång; och öfverenskommelsen derom hade sednast blifvit

förnyad genom Kongl. Brefvet den 3 September 1844. Ett mindre antal Rusthåll, som då vägrade ingå på denna passevolans, besörjde sjelfve hästens utfodring vid dessa tillfällen. Ifrågavarande afgift, som förut med sin verkliga uppbörd årligen ingick till anslaget å 4:de Hufvudtiteln för indelta Armeens möteskostnader, hade numera, till följd af Rikets Ständers beslut vid 1850 och 1851 årens Riksdag, blifvit ersatt med ett efter 10 års medelmarkegång-pris förslagsvis beräknadt anslag af 33,940 R:dr B:ko.

Om Furage-passevolansen eller den deremot svarande natura præstationen komme att upphöra, samt ryttarehästens utfodring att af statsmedel bestridas, ansåg Departements-Chefen en lika lättnad i rustningsbesväret, vid de beridna Kavalleri-Regementena böra tillgodokomma både effektivt rustande nummer, och sådana nummer, hvilka dels erlägga vakans-afgift antingen för karl eller för häst eller för beggedera, och dels, i stället för rustning, utgöra hingsthållning, enär Furage-passevolansen påtagligen ingått i beräkning vid bestämmandet af vakans-afgiften eller hingsthållningspræstationen.

Antalet af nummer, för hvilka en sådan lättnad nu ifrågaställdes, blefve då följande:

vid Lif-Regementets Dragon-Korps	505
,, Lif-Regementets Husar-Korps	500
,, Smålands Husar-Regemente	500
,, Skånska Husar-Regementet	1,000
,, Skånska Dragon-Regementet	1,000
tillhopa	3,505 rusthåll.

Hvad angår Jemtlands Häst-Jägare-Korps, der, i likhet med hvad vid de indelta Kavalleri-Regementena och Korpserna fortfarande komme att ega rum, hästarne endast under marchen till möten och mönstringar utfodrades af de roteringsskyldige, men på sjelfva mönstrings- och mötesställena af kronan, och hvartill ett särskildt anslag af 1,940 R:dr årligen, som innefattas i ofvannämnde anslag af 33,940 R:dr, funnes anvisadt, ansåg Departements-Chefen någon ytterligare lättnad i furagerings-skyldigheten vid denna korps för vederbörande rotehållare icke påkallas, i synnerhet som väsendtliga bidrag till rustningen derstädes utgingo från Jemtlands Roterings-kassa.

Enligt uträkning hade medelvärdet, under de 10 sistförflutna åren, å furage-persedlarne uppgått för år till 10 R:dr 41 sk. 5 rst. Banko per nummer, hvadan för nu ifrågavarande 3,505 nummer skulle för Statsverket uppkomma en kostnad af omkring 38,074 R:dr 13 sk. 5 rst. samma mynt, motsvarande 57,111 R:dr 42 öre Riksmynt; hvilken dock i anseende till årligen omvexlande pris å furage-artiklar blefve underkastad någon förändring; och torde Kongl. Maj:t i Nåder föreslå Rikets Ständer att ifrågavarande kostnad finge bestridas af det förslagsanslag på 4:de Hufvudtiteln, som enligt Kongl. Maj:ts till Rikets Ständer aflåtna Nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof skulle uppföras till indelta Arméens vapenöfningar i allmänhet; hvaremot såsom följd af rusthållarnes befrielse från samma kostnad den bland Statsverkets inkomster upptagna "*Furage-afgift af Indelta Kavalleriet*" komme att försvinna.

Utaf berörda anslag å 4:de Hufvudtiteln skulle bestridas ej allenast underhållet vid möten och mönstringar af ryttarehästarna, utan äfven den deremot svarande ersättningen till Regementenas och Korpsernas löningsfonder och musik-kassor för dit anslagna vakans-afgifter, hvilka sålunda kommo att förminskas, äfvensom till de rustande för nummer, som åtagit sig hingsthållning.

För öfrigt hemställde Departements-Chefen i underdånighet att den nu ifrågaställda förändringen med rusthållarnes furage-afgifter måtte af Kongl. Maj:t med-

gifvas under det uttryckliga förklarande, att den kommer att fortfara endast så länge, som nödiga medel å 4:de Hufvud-Titeln finnas för ändamålet anvisade.

Vidkommande serskildt de afsuttna Kavalleri-Regementena eller Korpserna, ansåg Departements-Chefen dessa icke böra af den för de beridna rusthålls-regementena nu föreslagna lindring blifva delaktige, enär de förra genom förmånen af afsittningen redan åtnjöto all den lättnad, som skäligen kunde dem beviljas.

Departements-Chefens i förevarande ämne gjorda underdåniga framställningar, deri Stats-Rådets öfriga ledamöter instämde, blefvo af Kongl. Maj:t i Nåder gillade och bifallna.

Härefter uppläste Departements-Chefen till justering följande, i öfverensstämmelse med de högstberörda särskilda Nådiga besluten, uppsatta underdåniga förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer, nemligen angående:

— —

— —

3:o upphörande af furage-passevolans-afgiften vid beridna rusthålls-regementena.

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, dessa underdåniga förslag i Nåder gilla, och befallde att, i enlighet dermed, Nådiga Propositioner, sådana de finnas detta Protocoll bilagda, skulle till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo

J. Ax. Torenstedt.

N:o 5.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 12 Nov. 1856, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer i fråga om beräkningsgrunden för salpeterhjelpens utgörande inom en del af Södermanlands Län; Gifven Stockholms slott den 30 Oktober 1856.

Sedan, i sammanhang med ett den 7 Maj 1849 afgifvet underdånigt utlåtande öfver väckt fråga om Nådig förklaring i afseende å sättet för salpeterhjelpens utgörande inom Calmar, Jönköpings och Kronobergs Län, Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegium anmält, att nyssnämnda ränta inom Åkers, Daga och Selebo härader samt Barfva socken i Rekarne härad af Södermanlands Län skall, på helt mantal, utgöras med $\frac{1}{3}$:dels stafrum ved, som liqvideras efter markegång, och Kongl. Maj:t, med anledning häraf, anbefallt Kammar-Kollegium att, sedan orsaken till detta beräkningssätt blifvit närmare undersökt, inkomma med underdånigt yttrande, huruvida, beträffande denna

utskylds beräknande inom sistberörda Län, sådane omständigheter förefunnes, som till någon förändring deruti borde föranleda; har Kongl. Maj:t, efter det Kammar-Kollegium den 15 November 1853 underdånigt yttande i ämnet afgifvit samt sedermera, gemensamt med Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Kontor, enligt särskild meddelad Nådig föreskrift, den 28 nästlidne Mars ytterligare upplysningar i frågan meddelat, detta ärende Sig föredragas låtit, och dervid, bland annat, inhemtat: att salpeterhjelpen väl utgör en i hemmantalsräntan inbegripen hufvuddel, men icke allestädes i Riket utgår, utan från början uppkommit derigenom, att på de ställen, der Salpetersjuderier inrättades, allmogen i orten ålades att dit framföra de persedlar och utgöra de dagsverken, som för Salpetersjudningen erfordrades: — att denna skyldighet i allmänhet upphört till följd af Kammar-Kollegii, på nådig befallning, den 28 April 1638 utfärdade circulärbref: — att, då likväl, utom det att penningar i enlighet dermed erlades, en del af allmogen fortfarande betungades med att utgöra ved, mat och "annan forderskap" till Salpetersjudarne m. m., Kongl. Maj:t uti 14 § af nådig Resolution å allmogens besvär den 13 December 1644 förordnat, att detta missbruk skulle upphöra och allmogen befrias från all annan præstation i detta afseende, än salpeterhjelpens betalande i penningar efter deröfver fattad ordning: — att äfven inom Södermanlands Län salpeterhjelpen ej utgöres i andra delar af Länet, än der Kronan förut haft Salpetersjuderier anlagda, hvadan hela Jönåkers, Rönö, Hölebo samt Öster- och Wester Rekarne härader, med undantag af Barfva socken, äro derifrån befriade samt att inom Oppunda och Willåttinge härader Allmogen väl i början af 1600-talet utgjort aska, halm, ved och dagsverken in natura till ett Salpetersjuderi i Lerbo socken, men på grund af förenämnde förordnande af år 1638 fått i dess ställe erlägga penningar, först med en förhöjning af 4 sk. Silfvermynt eller tillsammans En daler af hvart helt behållet mantal, hvilken förhöjning dock från och med år 1651 försvunnit, så att derstädes numera erlägges endast kronovärdet å persedlarne med 28 sk. Silfvermynt eller fjorton skillinger banko af hvart mantal skatte och krono: — att, i afseende på Åkers, Daga och Selebo härader, vid anställd undersökning sig visat, att från och med år 1601 allmogen derstädes till ett salpetersjuderi i Taxinge socken framkört, dels ved, dels stockar, halm och aska, dock ej hvarje år från alla eller hela häraderna och ej heller efter bestämd grund, men att dessa åligganden för bemälde härader, tillhörande det så kallade Lifgedinget, enligt Nådigt Bref den 18 Oktober 1622 blifvit förvandlade till en mark penningar af hvar "hel bonde", i följd hvaraf salpeterhjelpen blifvit debiterad och uppburen i penningar med en mark eller 8 öre Silfvermynt af hvarje helt mantal till och med år 1633: — att följande året i räkenskaperna debiterats, utan någon känd eller uppgifven orsak, för hvarje mantal $\frac{1}{3}$ stafrum ved, hvarå värdet den tiden var lika, eller 8 öre silfvermynt och hvilken blifvit levererad till Skeppsta bruk: — att, denna debitering af ved sedermera fortfarit och veden under några år blifvit för en daler stafrummet försåld, hvaremot från 1660 till 1717, då Lifgedinget upphörde, de skattskyldige fått densamma med penningar till samma pris betala: — att, enligt den 13 December 1717 Nådigst fastställd och till år 1725 gällande jordeboksmethod, salpeterhjelpen återförts till kronovärderingspriset eller 8 öre Silfvermynt för $\frac{1}{3}$ stafrum vid af hvarje mantal skatte och krono, men enligt 1727 och följande årens räkenskaper blifvit erlagd efter markegång med en Daler 16 sk. för hvarje stafrum, hvilket markegångspris år 1735 fastställdes såsom ständigt:— att sedan räntepersedlarnes utgörande efter ständig markegång blifvit genom Kongl. Förklaringen och Påbudet den 15 December 1756 upphäfdt, denna räntepersedel utgått efter årligt markegångspris: — att salpeterhjelpen efter enahanda beräkning utgått inom Barfva socken i Öster-Rekarne härad, emedan denna socken år 1614 blifvit förlagd till Åkers härad och sedermera tillhör Lifgedinget och Gripsholms län till 1639, då den

blifvit återlagd till Rekarne: — att, efter Kammar-Kollegii åsigt omständigheterna här i lika om ej högre grad, än för Småland och Öland, föranleda till den förändring med salpeterhjelpens utgörande, att den må betalas med penningar efter en gång fastställdt pris af en mark eller 8 sk. silfvermynt, lika med fyra skillingar banko för hvarje mantal skatte och krono i Åkers, Selebo och Daga härader samt Barfva socken i Södermanlands Län, helst afgiftens förvandling till $\frac{1}{3}$ stafrum ved icke kan härledas från någon i behörig ordning meddelad föreskrift, utan synes hafva uppkommit, antingen genom missbruk, eller ock att nyssnämnde vedqvantitet, den tid, förändringen skedde, gällde lika med förberörde penninge-afgift, men att nu, då värdena till den grad förändrats, att ett stafrum ved i Södermanlands Län, enligt 1853 års markegångstaxa, gällde 5 R:dr 24 sk. banko, eller icke mindre än 22 gånger sitt kronovärde, och hvarje hemman i denna ort följaktligen finge betala i salpeterhjelp 1 R:dr 40 sk. i stället för blott 4 sk. banko, allt skäl förefunnes att i detta afseende återinföra den ursprungliga skattskyldigheten: vid verkställandet hvaraf likväl ersättningar till indelningshafvare och andra räntetagare samt anslag af statsmedel för detta ändamål ifrågakomme; — samt slutligen att, sedan Kongl. Maj:t med föranledande häraf, under den 19 Maj 1854 låtit förständiga Kammar-Kollegium och Stats-Kontoret att låta upprätta specificerade uppgifter, som utvisa beloppet i medeltal för sednast förflutna tio år af den salpeterhjelp som utgår till de särskilta tjenstemän, verk eller inrättningar, hvilka häraf hafva inkomst, äfvensom den skillnad, som för hvar och en af dem skulle uppkomma, derest den ifrågaställde förändringen i afseende på salpeterhjelpens beräkning inom förenämnde orter af Södermanlands Län komme att ega rum, bemälde Embetsverk, uti skrifvelse den 28 nästförflutne Mars, aflemnat en sådan af Kammar-Kollegii Första Provins-Kontor sammanfattad uppgift, utvisande, att skillnaden mellan hittills beräknad salpeterhjelp i medeltal för åren 1844—1853 och samma utskylds till penningar à 4 sk. banko för hvarje mantal föreslagna belopp skulle, sedan derifrån blifvit undantagne de Landtstatstjenstemäns indelningar, om hvilkas indragning till Kronan i utbyte emot kontanta löneanslag, Kongl. Maj:t under den 22 November 1855 i nåder förordnat, utgöra:

För Åkers styckebruk, till hvilket salpeterhjelpen af hemmanet N:o 1 Barksäter i Barfva socken är anslagen			20. 4.
„ Södermanlands Regimente	23:	32:	11. $\frac{2}{3}$.
„ Fjerdingsmännen i 12 socknar	6:	13:	2. $\frac{1}{4}$.
„ Häradshöfdingen i ofvannämnde härader, hvilken uppbär räntan af Häradshöfdinge-bostället Norrby i Åkers socken	2:	26:	—
och för Borgmästaren i Mariefred, såsom innehafvare af räntan utaf hemmanet Svansta N:o 1 i Kernebo socken . . .	1:	33:	4.
eller tillsammans R:dr	34:	29:	9$\frac{11}{22}$.

På grund af hvad Kammar-Kollegium uti sitt underdåniga utlåtande af den 15 November 1853 anfört och upplyst i frågan om salpeterhjelpens utgörande inom Åkers, Daga och Selebo härader samt Barfva socken uti Öster Rekarne härad af Södermanlands Län, har Kongl. Maj:t för Sin del funnit skäligt, att, i öfverenstämmelse med Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers i afseende på denna räntas utgörande inom de Småländska länen fattade beslut, salpeterhjelpen jemväl inom förenämnde delar af Södermanlands Län må erläggas med penningar efter kronovärde på sätt i allmänhet inom Riket eger rum; och då för tillvägabringandet af en sådan förändring erfordras, att nöjaktiga anslag varda beviljade till godtgörande af den genom samma förändring uppkommande minskning uti stadgade och vid lönereglering beräknade inkomster, vill Kongl. Maj:t härmed i Nåder föreslå, dels att ett årligt anslag af Tjugutre Riksdaler, 32 skillingar 11 rst. banko eller Trettiofem Riksdaler 53 öre Riksmynt, motsvarande den

genom förändringen uppkommande minskning uti de för Södermanlands Regemente vid 1833 års löneregleringsafsedda indelta löningsanslag, må af Rikets Ständer å Riksstatens Fjerde Hufvudtitel uppföras och der tilläggas förutvarande anslaget i penningar, — dels äfven att, till ersättning för ännu i tjenst varande Fjerdingsmän må på allmänna indragningsstaten anvisas ett emot hvars och ens förlust svarande belopp, hvilket vid innehafvarens afgång bör indragas och upphöra; hvaremot, enär innehafvaren af Åkers styckebruk, äfvensom Borgmästaren i Mariefred, åt hvilken räntan af hemmanet Svansta N:o 1 i Kernebo socken är på lön anslagen, icke äro berättigade att uttaga de dem tillkommande hemmansräntor efter andra grunder, än som för utgörandet af Kronans behållna räntor äro i allmänhet stadgade, Kongl. Maj:t anser någon ersättning till dessa indelningshafvare för minskad inkomst genom förändrad ordning för salpeterhjelpens erläggande icke böra ifrågakomma, lika litet som för innehafvaren af Häradshöfdingsbostället Norrby i Åkers socken, till hvilken räntan af detta boställe är anslagen.

De till detta ärende hörande handlingar skola tillställas det Rikets Ständers Utskott, till hvars åtgärd denna Nådiga Proposition varder hänvisad; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens Stats-ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Lagerheim*;
Stats-råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga

Proposition till Rikets Ständer i fråga om beräkningsgrunden för salpeterhjelpens utgörande inom en del af Södermanlands län.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo

L. L. Fries.

N:o 6.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, i fråga om disposition af Sex stycken holmar i Götheborgs och Bohus läns skärgård; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Sedan, i följd af Rikets Ständers vid 1844 och 1845 årens riksdag, enligt Nådig Proposition, meddelta beslut och Kongl. Maj:ts derå grundade Nådiga bref af den 10 Mars 1845, Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegium den 25 April samma år till allmän efterrättelse och kännedom kungjort, att 116 stycken, i Kollegii Kungörelse uppräknade, kronoholmar i Götheborgs och Bohus län finge, utan afgift till kronan, tillsvidare upplåtas till fritt och allmänt begagnande af hvarje Svensk undersåte, har, med anledning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i ofvannämnda län, under behandlingen af detta mål gjorda hemställan, att alla andra med de nyssberörda jemförliga holmar måtte blifva fria förklarade, derest de ej innehålla större jordrymd, Kammar-Kollegium uti underdånig skrifvelse den 7 September 1855 föreslagit, att så beskaffad åtgärd måtte ega rum i afseende å följande, till Götheborgs och Bohus läns skärgård hörande, sex holmar, nemligen: 1:o. *Rossholmen*, 2:o. *Lilla Fiskholmen*, 3:o. *Käften med Kullen* och *Ragnildsskär* och 4:o. *Vadboskären* i Tanums socken och härad, hvilka, under någon tid utarrenderade till egarne af lägenheten Källareholmen emot en gemensam ränta af 16 sk., blifvit, efter upplåtelsetidens slut, den 10 Juni 1853 skattlagde, och äro, med afseende derå att dessa holmar endast lemnade sommarbete åt några få får och att fisket omkring desamma vore högst obetydligt, räntorne föreslagne för

Rossholmen med grund till	2	sk.
,, lilla Fiskholmen	2	,,
,, Käften med Kullen och Ragnildsskär	8	,,
,, Vadboskären, 5 stycken	4	,,
tillsammans B:ko	16	sk.

hvilken ränta nuvarande egarne af Källareholmen erbjudit sig att framgent till kronan erlägga.

5:o. *Rågön* i Qville socken och härad, hvilken hittills, emot 8 sk. årligen, af åboerne å ¼ mantal Rågön begagnade holme, vid skattläggning den 8 Juni 1853, blifvit, såsom endast lemnande sommarbete för några får och saknande fiske, upptagen till en årlig ränta af 8 sk. B:ko, den åboerne å Kalfön vid skattläggnings-tillfället erbjudit sig att, för holmens begagnande, till kronan framdeles erlägga; och

6:o. *Halön* i Thorsby socken och Inlands Södre härad, hvilken, icke i Jordeboken införda holme Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, efter föregången undersökning, genom utslag den 18 April 1853, och Kammar-Kollegium, vid pröfning af detta utslag, förklarat vara af Krono-natur och böra i sådan egenskap uti Jordeboken antecknas: varande vid nämnde den 16 Juli 1852 verkställda undersökning utrönt, att Halön, af mindre omfång, ligger ytterst i skärgården 1½ mil från fasta landet och består endast af kala berg med deremellan belägna små gräsvallar eller torfvor, knappast tjenliga till sommarbete för 2 får med 2 lamm, hvadan ock skattläggningsmännen ansett årliga afgiften för holmen kunna uppskattas till högst 1 R:dr 16 sk. Banko, som derför blifvit af en person erbjuden i arrende.

Med afseende å hvad sålunda blifvit upplyst angående ifrågavarande sex Kronoholmars beskaffenhet samt den ringa inkomst, som genom deras utarrenderande eller skatteförsäljning kan kronan tillskyndas, vill Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Kammar-Kollegii underdåniga hemställan, härigenom i Nåder föreslå, det Rikets Ständer måtte medgifva, att ofvan omförmälda sex Kronoholmar må, på sätt genom förut åberopade Kongl. Bref af den 10 Mars 1845 blifvit angående åtskilliga andra dylika lägenheter förordnadt, tillsvidare upplåtas till fritt och allmänt begagnande af hvarje Svensk undersåte, utan någon afgifts erläggande till kronan, samt under iakttagande, att sådant i Jordeboken behörigen antecknas.

De detta ärende rörande handlingar skola framdeles tillställas det Rikets Ständers Utskott, som kommer att ärendet behandla; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhrœus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer i fråga om disposition af sex stycken holmar i Götheborgs och Bohus läns skärgård.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta Protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex Protocollo
L. L. Fries.

N:o 7.

Ank. till Exp.-Utsk. den 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående utbyte af kronolänsmansboställena Melby och Näsby emot kronoskattehemmanet Bredinge på Öland; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Hos Kongl. Maj:t har Landshöfdinge-Embetet i Calmar län i underdånighet anmält och förordat en af Länsmannen i Gräsgårds härad af Ölands Södra Mot, L. P. Marmolin till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet ingifven ansökning, att de af bemälde länsman nu innehafda tjenstebohemman, $\frac{1}{4}$ mantal N:o 2 Melby i Segerstads socken, och $\frac{3}{16}$ mantal N:o 8 Näsby i Ås socken, hvilka hemman, såsom belägna på $1\frac{1}{2}$ mils afstånd från hvarandra och aflägse både från landshöfdinge-residenset och ortens tingställe, hvarken kunde af boställshafvaren i sambruk skötas, eller med fördel för tjensten bebos, måtte få utbytas emot det mera välbelägna kronoskatte-hemmanet $\frac{7}{16}$ mantal N:o 9 Bredinge i Kastlösa socken, hvilket Marmolin för sådant ändamål inköpt.

Af Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegii häröfver infordrade underdåniga utlåtande, jemte öfriga till detta ärende hörande handlingar inhemtas: att, enligt Jordeboken, hemmanet Näsby N:o 8 i Ås socken består af $\frac{3}{4}$ mantal, hvaraf blifvit till skatte försålda, den 20 Januari 1829, $\frac{3}{16}$ mantal och den 31 December 1850 likaledes $\frac{3}{16}$ mantal, samt genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 17 Juli 1823 $\frac{3}{16}$ mantal äro vordna anslagna till bohemman åt länsmannen i Gräsgårds härad, hvarförutan hemmanet har sig åsatt en ränta af 7 R:dr 2 sk. 4 rst., som är kronan behållen, kronotionde $10\frac{2}{3}$ kappar råg och 16 kappar korn samt utmarks skatt $4\frac{10}{11}$ kappar, hälften råg och hälften korn, deltager i roten N:o 60 för $\frac{2}{3}$ mantal och är genom Kammar-Kollegii bref den 3 Juni 1829 anslaget till posthemman; — att hemmanet Melby N:o 2 i Segerstads socken, med en kronan behållen ränta af 4 R:dr 26 sk. 3 rst., kronotionde $5\frac{1}{3}$ kappar råg och $10\frac{2}{3}$ kappar korn, samt utmarks-skatt $6\frac{3}{8}$ kappar, hälften råg och hälften korn, består af $\frac{1}{2}$ mantal, deraf $\frac{1}{4}$ mantal blifvit den 15 Oktober 1828 till skatte såldt, och det öfriga $\frac{1}{4}$ mantal genom Kammar-Kollegii utslag den 28 Juli 1817 anslaget till bohemman åt förbemälde tjensteman, och deltager i roten N:o 45

för $\frac{1}{2}$ mantal; — att hemmanet N:o 9 Bredinge i Kastlösa socken utgör $\frac{7}{8}$ mantal, som den 27 Februari 1811 blifvit till skatte försåldt, drager en ränta af 10 R:dr 13 sk. 9 rst., kronan behållen, samt kronotionde $11\frac{1}{6}$ kappar råg och $21\frac{5}{6}$ kappar korn och utmarks-skatt $1\frac{9}{16}$ kappar, hälften råg och hälften korn, hvarförutan hemmanet deltager i roten N:o 80 för ett helt mantal; — att länsmans-bohemmanen Melby och Näsby, tillsammanstagna, äro *till mantalet* alldeles lika med det till vederlag föreslagna skattehemmanet Bredinge; och att, ehuru förstnämnda båda hemman hafva icke obetydligt större egorymd än Bredinge, nemligen 22 tunnland 14,445 kappland uppskattad jord, öfvervigten i detta hänseende dock till större delen faller på afrösningsjorden, hvaremot sistberörde hemman är vida bättre i anseende till jordens större bördighet, har ungefärligen lika årligt utsäde med de 2:ne andra och underhåller större antal kreatur: utvisande för öfrigt hemmanens taxeringsvärden, som enligt 1853 års taxeringslängd utgöra

för $\frac{1}{4}$ mantal Melby N:o 2 . . . . . R:dr 670: — —
» $\frac{3}{16}$ mantal Näsby N:o 8 . . . . . » 612: — —
och för $\frac{7}{16}$ mantal Bredinge N:o 9 . . . . . » 1,911: — —

att sistnämnda hemman öfverstiger med icke mindre än 629 R:dr sammanräknade taxeringsvärdet af de 2:ne nuvarande bohemmanen; — samt slutligen att intetdera af dessa hemman är så beläget, att länsmannen i Gräsgårds härad kan der beqvämligen hafva sin bostad och icke heller så inkomstgifvande, att derå kan af jordens afkastning bekostas och underhållas åbyggnader af den storlek och beskaffenhet, som boställshafvarens någorlunda belåtenhet påkallar, hvaremot Bredinge skall vara synnerligen väl beläget till bostad för länsmannen och är försedt med åbyggnader, tillräckliga för hans behof; — vid hvilket förhållande Kammar-Kollegium, då ifrågaställda byte skulle bereda kronan ej blott ett för berörde länsmanstjenst i flera hänseenden mera lämpligt bohemman, utan äfven ett i jord- och åbyggnader fullgodt, om icke bättre vederlag för nuvarande bohemman, i underdånighet hemställt, att, sedan sökanden Marmolin styrkt såväl sin egande rätt till $\frac{7}{16}$ mantal N:o 9 Bredinge, som detsammas gravationsfria beskaffenhet samt handlingarne derom till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflemnat, det föreslagna bytet måtte få gå i verkställighet och sistnämnda hemman alltså blifva kronoochbohemman för länsmannen i Gräsgårds härad, samt $\frac{1}{4}$ mantal Melby N:o 2 och $\frac{3}{16}$ mantal Näsby N:o 8 deremot kronoskatte, genom hvilket byte någon förändring med de trenne hemmansdelarnes räntor, kronotionde, rotering, utmarks-skatt samt öfrige utskylder och besvär icke komma att ega rum.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt vill Kongl. Maj:t härigenom hafva i nåder föreslagit, det Rikets Ständer måtte för deras del medgifva, att ofvanomförmälda till bohemman åt länsmannen i Gräsgårds härad af Ölands Södra Mot $\frac{1}{4}$ mantal N:o 2 Melby och $\frac{3}{16}$ mantal N:o 8 Näsby må, under de af Kammar-Kollegium uppgifna vilkor, utbytas emot kronoskattehemmanet $\frac{7}{16}$ mantal N:o 9 Bredinge; och skola för sådant ändamål de till detta ärende hörande handlingar tillhandahållas det Rikets Ständers Utskott, till hvilket frågan varder af Rikets Ständer hänvisad.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen, i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes ärendena, Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almquist.

Chefen för Finans-Departementet, Statsrådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående utbyte af kronolänsmans-boställena Melby och Näsby emot kronoskattehemmanet Bredinge på Öland.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta Protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle i öfverensstämmelse dermed till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo
L. L. Fries.

N:o 8.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upplåtande af mark å Kronoparken Rådaås i Skaraborgs län för en vattenledning till staden Lidköping; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Efter inhemtande af Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegii underdåniga yttrande, har Kongl. Maj:t låtit Sig föredragas en af Dess Befallningshafvande i Skaraborgs län, uti underdånigt memorial den 30 November 1855, till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning öfverlemnad, på Lidköpings stads innevånares vägnar, af dertill utsedde Kommitterade gjord underdånig ansökning, det Kongl. Maj:t måtte tillåta nämnda stad att från Kullen å kronoparken Rådaås till staden anlägga vattenledning och att för sådant ändamål få använda så stor rymd af samma park, som för anläggningen kan finnas erforderlig, hvarvid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för egen del yttrat, att då ifrågavarande företag i flera hänseenden är af stor vigt för staden Lidköping, hvilken nu saknar tillgång på godt dricksvatten, samt upplåtandet af den för vattenledningen erforderliga obetydliga mark å kronoparken Rådaås icke kan anses medföra någon förlust, enär för berörde ledning kommer att användas endast ett ringa, genom källsprång dränkt område, der vattenbehållningen bör anläggas, och anbringandet af ledningsrören icke kan föranleda någon märkbar olägenhet för skötseln af parken, allt skäl synes å Statens sida vara att på nämnde sätt befrämja det gagneliga företagets utförande: — i afseende hvarpå Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sedermera jemte Embetsskrifvelse den 28 Februari innevarande år insändt en af Ingeniören Johan Alfred Ahlin, efter anställd undersökning uppgjord plankarta med dertill hörande den 11 i samma månad hållet Protokoll, tillika med andra handlingar, hvilka utvisa, att vattenreservoiren, med beräkning att kunna uppfånga flera källådrors vatten och dermed förse rörledningen, erfordrar ett omfång af 18⅕ kappland: att rörledningen, såvidt den skall dragas genom den egentliga Kronoparkens jord, kommer att upptaga 2⅘ kappland för rörstockarnes nedläggande, äfvensom för samma ändamål å Kronoparkens väg från Skogvaktare-bostället Askeslätt 14½ kappland, samt ytterligare, under fortgången genom detta boställes mark 12½ kappland eller tillsammans Ett tunne- och 16 kappland af Kronans

mark: varande för öfrigt, hvad Skogvaktarebostället Askeslätt beträffar, upplyst, att den tillämnade rörnedläggningen öfver en del af dess egor, hvarest rörstockarne komma att ligga på 2½ alnars djup, icke kan tillskynda innehafvaren af bostället något mehn; Och har Kongl. Maj:t, som, efter öfvervägande af hvad sålunda förekommit och handlingarne i öfrigt innehålla, funnit godt förevarande ansökning på det sätt i Nåder bifalla, att staden Lidköping må vara oförhindrad att, i enlighet med ofvan omförmälda af Ingeniören J. A. Ahlin den 11 nästlidne Februari uppgjorda förslag, anlägga ifrågavarade vattenledning från Kronoparken Rådaås genom Skogvaktare-bostället Askeslätts egor samt för ändamålet tillsvidare begagna den, enligt berörda förslag, erforderliga mark af Kronoparken, velat, i följd häraf, i Nåder föreslå, det Rikets Ständer måtte för sin del medgifva, att denna del af Kronoparken Rådaås må till staden Lidköping öfverlåtas, att för vattenledningen allt framgent begagnas, med förbehåll likväl att, derest vattenledningen antingen blifver ofullbordad eller ock upphör att nyttjas, den afstådda marken då genast skall af staden afträdas och till Kronoparken åter utläggas.

De till detta ärende hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas det Rikets Ständers Utskott, hvars utlåtande i ämnet varder af Rikets Ständer äskadt; Och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut Supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther*,
Hans Excellens Stats-ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts

Nådiga

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upplåtande af mark å kronoparken Rådaås i Skaraborgs län för en vattenledning till staden Lidköping.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallde, att nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer anlåtas.

Ex protocollo
L. L. Fries.

N:o 9.

Ank. till Exp.-Utsk. den 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående försäljning af f. d. Landshöfdinge-Residens-tomterne i staden Piteå med å dem befintliga byggnader; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Sedan Kongl. Maj:t under den 29 April 1851, på förekomna skäl, beslutat, att Landshöfdinge-residenset i Norrbottens län skulle från Piteå förflyttas till Luleå, så snart tomt och för ändamålet erforderliga byggnader hunnit i sistnämnda stad anskaffas, och Kongl. Maj:t derefter, med gillande af hvad Dess Befallningshafvande och Öfver-Intendents-Embete i berörde hänseende underdånigst hemställt, under den 28 November 1851 dels förordnat, att de för det blifvande Läns-residenset vid Luleå oundgängliga byggnadsarbeten, beräknade till en kostnad af 30,194 R:dr 24 sk. Banko, borde verkställas till 1856 års slut, dels ock, såsom bidrag till kostnaden för dessa byggnaders uppförande och inredning, af besparingarne å Riks-Statens Sjunde Hufvudtitel till Öfver-Intendents-Embetets disposition, i mån af behof, i nåder anvisat en summa af Tjugu

Tusen Riksdaler Banko, med föreskrift att det härutöfver erforderliga kostnads-beloppet borde af statsanslaget på Sjunde Hufvudtiteln till byggnader och reparationer i landsorterne utgå; har det, såsom bostad för Landshöfdingen, utdömda residenshuset i Piteå, blifvit år 1851 försåldt, till bortrödjande från platsen, för en summa af 206 R:dr 19 sk. 6 rst. banko, som influtit till nyssnämnda anslag, och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, uti underdånig skrifvelse den 29 November 1855, hemställt, att då, med afseende å de nya Läns-residens-byggnadernes i Luleå nära förestående fullbordan, flyttningen af Länsstyrelsen till nämnda stad kunde med full visshet antagas ega rum under Juni månad innevarande år, de återstående byggnaderna vid Piteå residens, såsom, efter Länsstyrelsens förflyttning, icke vidare för Kongl. Maj:t och Kronan behöfliga, måtte tillika med dertill hörande tomter N:o 61, 62 och 63 i qvarteret Stadsvapnet, hvilka med åbyggnader blifvit inköpta åren 1842 och 1843 dels för ett af Rikets Ständer särskildt anvisadt belopp af 6,000 R:dr, dels för en af Allmänna Byggnadsanslaget för landsorterne bekostad summa af 158 R:dr 22 sk. 4 rst. banko, få, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg, å behörigen kungjord offentlig auktion till den högstbjudande försäljas.

Med anledning häraf och efter inhemtande af Kongl. Öfver-Intendents-Embetets underdåniga utlåtande, föreslår Kongl. Maj:t nu, sedan Länsstyrelsens flyttning till Luleå gått i fullbordan, det Rikets Ständer ville för sin del medgifva, att ofvannämnde tomter i Piteå med derå ännu befintliga byggnader må på offentlig auktion försäljas, samt den inflytande köpeskillingen tilläggas det å Riks-statens Sjunde Hufvudtitel uppförda anslaget för byggnader och reparationer i landsorterne, hvilket i allmänhet hårdt anlitade anslag redan måst, utöfver den af Sjunde Hufvudtitelns besparingar anvisade summa af 20,000 R:dr för ofvanomförmälda byggnadsföretag i Luleå, tillskjuta ett belopp af 12,749 R:dr 40 sk. banko.

De till detta ärende hörande handlingar skola hållas tillgängliga för det Rikets Ständers Utskott, till hvars åtgärd denna Nådiga Proposition varder öfverlemnad; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Stott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern, Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes ärenden, Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående försäljning af förra Landshöfdinge-residenstomterne i Piteå, med de å dem befintliga byggnader.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo

L. L. Fries.

N:o 10.

Ank. till Exp.-Utsk. den 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af förre Myntmästaren Assessoren J. A. Grandinsons underdåniga ansökning om ersättning för förlorade boställsrum; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Då Kongl Maj:t under den 19 Juli 1855 beviljat Myntmästaren vid Kongl. Myntverket, Assessoren Johan Alexander Grandinson, enligt dess underdåniga begäran, nådigt afsked från Myntmästare-befattningen, har Kongl. Maj:t äfven, författningarne likmätigt, förklarat bemälde Assessor berättigad att under sin återstående lifstid å Rikets Allmänna Indragningsstat uppbära en mot hans innehafda Myntmästarelön svarande årlig pension af 1,423 R:dr banko, med förhöjning för den under samma lön med 123 tunnor beräknade spanmål; hvaremot Kongl. Maj:t, beträffande den af Grandinson tillika väckta fråga om ersättning för innehafda boställsrum, hvilka med ett värde af 400 R:dr banko årligen varit till bevillning taxerade, förklarat sådan ersättning icke kunna af Kongl. Maj:t i nåder bifallas.

Af sistnämnda anledning har Assessoren Grandinson, uti en sedermera till Kongl. Maj:t ingifven skrift, underdånigst anhållit, att, sedan Kongl. Maj:t under ofvanberörde dag, med nådigt afseende å förekomna omständigheter tillagt honom, såsom gratifikation för en gång, en summa af 400 R:dr banko, hvilken från extra Utgifts-anslaget å Riksstatens Sjunde Hufvudtitel utbetalats, och hvarigenom Grandinson för de den 1 Oktober 1855 afträdde boställsrummen ansåge sig hafva åtnjutit ersättning för ett år, till den 1 Oktober 1856 beräknadt, Kongl. Maj:t måtte jemväl för framtiden bereda sökanden en dylik ersättning, antingen genom beloppets anvisande å någon till Kongl. Maj:ts disposition ställd fond, eller ock genom framställning härom till Rikets Ständer.

Till stöd för omförmälda underdåniga begäran är hufvudsakligen anfördt: att Assessoren Grandinson, som under myntmästaretjenstens innehafvande åtnjutit, utom boställslägenheten, äfven fri vedbrand, samt extra inkomster genom medaljtillverkning, finsilfverförsäljning m. m., af hvilka alla förmåner han genom afskedstagandet gått i mist-

mistning, sålunda komme att, vid uppnådd 74 års ålder och efter 53 års tjenstetid i ordinarie civile befattningar samt 43 vid Kongl. Myntverket, med ansvarsfulla och trägna göromål, tillbragta tjensteår, vidkännas en allt för betydlig minskning uti inkomster, så framt icke den för bostället sökta ersättningen blefve honom tillagd; samt att denna ersättning vore för Grandinson desto mer af ett verkligt behof påkallad, som han, saknande enskild förmögenhet, eljest måste på sin höga ålderdom erfara den största svårighet att, under en ovanligt dyr tid, kunna bereda sin egen och sin familjs nödtorftiga bergning.

Kongl. Maj:t har, vid öfvervägande af detta ärende, funnit de i berörde måtto anförda omständigheter förtjena det afseende, att Kongl. Maj:t härmed velat till Rikets Ständer öfverlemna, om icke förre Myntmästaren, Assessoren J. A. Grandinson må, för mistningen af det fråträdda Myntmästarebostället, tilläggas en till Fyrahundra Riksdaler banko årligen beräknad ersättning och hvilken ersättning, i detta fall, skulle, från och med den 1 Oktober 1856 beräknad, å Rikets Allmänna Indragningsstat uppföras, för att Assessoren Grandinson under hans återstående lifstid tillgodokomma.

De denna fråga rörande handlingar skola till vederbörligt Utskott aflemnas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes ärendena Herr Friherre *Lagerheim*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almquist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nå-

diga skrifvelse till Rikets Ständer i anledning af förre Myntmästaren, Assessoren J. A. Grandinsons, underdåniga ansökning om ersättning för förlorade boställsrum.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt och befallte, att Nådig skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer under denna dag aflåtas.

Ex protocollo
L. L. Fries.

STOCKHOLM, tryckt hos ISAAC MARCUS, 1856.

N:o 11.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 13 Nov. 1856, kl. 11½ f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af åtskilliga utaf Rikets Ständer vid sistförflutna Riksmöte föreslagna lagförändringar; Gifven Stockholms Slott den 14 Oktober 1856.

Nedannämnde af Rikets sist församlade Ständer i underdånighet aflemnade förslag till lagförändringar, öfver hvilka Kongl. Maj:t, innan Ständerna åtskiljdes, icke kunnat fatta och meddela Sitt Nådiga beslut, har Kongl. Maj:t sedermera till pröfning förehaft, men icke funnit godt att i Nåder bifalla; och vill Kongl. Maj:t nu, på sätt i 87:de § Regerings-formen är förordnadt, underrätta Rikets Ständer om de skäl, som hindrat samma förslags antagande.

Uti underdånig skrifvelse den 4 Augusti 1854 hafva Rikets Ständer, som för sin del ansett ett förtydligande af stadgandet i 26 Kap. 2 § Byggninga-Balken i fråga om kyrkoherdarnes och församlingarnes skyldighet att underhålla de hus å kyrkoherde-boställen, som af församlingarne byggas, vara af behofvet påkalladt, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte i Nåder täckas i afseende å den i berörde lagrum bestämda byggnads- och underhålls-skyldighet af nämnde hus utfärda en förklaring af det innehåll omförmälda skrifvelse upptager.

Sedan Stats-rådet och Högsta Domstolen häröfver blifvit hörde, har Kongl. Maj:t tagit Rikets Ständers nämnda förslag i öfvervägande och dervid funnit, att då de bestämmelser, hvilka nu i 26 Kap. 2 § Byggninga-Balken förefinnas i afseende på kyrkoherdens och församlingens ömsesidiga skyldigheter vid underhållandet af de så kallade laga husen å prestebord, innefatta endast de allmänna grunder, efter hvilka en sådan skyldighet skall mätas, Rikets Ständers förslag deremot åsyftar ett omständligt uppräknande af alla de särskilda fall, hvilka vid tillämpning af dessa grunder kunna uppkomma, men att samma förslag, i stället att afhjelpa de brister, det gällande stadgandet må hafva och deråt bereda större tydlighet, utan tvifvel skulle gifva anledning till vida större stridigheter än nu, då, om än sådana stundom ej uteblifva, dock i allmänhet billighet och ömsesidiga medgifvanden ligga till grund för hvad som beslutes och verkställes. I betraktande häraf, och då derjemte förekommer, att förslaget, ehuru det afser en förklaring af hvad nu är stadgadt, i flera delar måste, på sätt anmärkt blifvit, anses innefatta en verklig förändring af den gällande lagen, och följaktligen ej kan såsom förklaring af lag med verkan äfven på förhållanden, som uppstått före utfärdandet antagas, har Kongl. Maj:t funnit sig föranlåten vägra sanktion å ifrågavarande förslag.

Rikets Ständer hafva vidare i underdånig skrifvelse den 29 November 1854 anmält att de, för att förekomma den alltför inskränkta tolkning, som vid tillämpning af förordningen den 19 Augusti 1845, angående ansvar å den, som skadar annan med lifsfarligt vapen hos åtskilliga domstolar skall hafva egt rum i så måtto, att till lifsfarliga vapen endast blifvit hänförda vapen i egentlig mening, såsom skjut-, hugg- och stickvapen, för sin del beslutat en författning, hvarigenom förklarades, att nyssnämnde förordning skall tillämpas då någon, oträngd, i vredesmode, skadar annan med verktyg eller annat tillhygge af den beskaffenhet, att ett våldsamt bruk deraf pröfvas vara för lifvet vådligt.

Kongl. Maj:t, som jemväl häröfver hört Stats-rådet och Högsta Domstolen, har väl funnit med syftningen och innehållet af förordningen den 19 Augusti 1845 instämma, att det deruti stadgade ansvar för bruk af lifsfarligt vapen bör ådömas då någon, oträngd, i vredesmode, tillfogar annan skada ej blott med hugg-, stick-, skär- eller skjut-vapen, utan äfven med tillhygge eller annat dylikt af sådan beskaffenhet, att dess begagnande, på sätt som skett, under vanliga förhållanden är lifsfarligt; men då, enligt hvad Högsta Domstolen i dess utlåtande gifvit tillkänna, omförmälde stadgande redan nu af Högsta Domstolen så tillämpas, och Rikets Ständers förslag blifvit affattadt i sådana ordalag, att stadgandet skulle kunna komma att utsträckas

äfven till andra än ofvannämnde fall, hvilket icke vore lämpligt eller ändamålsenligt, har Kongl. Maj:t ansett sig icke böra samma förslag godkänna.

Med förmälan att, ehuru det i äldre författningar stadgade förbud mot tryckta eller graverade invisningar ännu qvarstode, likväl i allmänna rörelsen alltjemt till dylika handlingar begagnades tryckta och graverade blanketter, hvilka medelst handskrift ifylldes till vissa delar samt af utgifvaren underskrefvos, hafva, enligt underdånig skrifvelse den 5 December 1854, Rikets Ständer, som ansett lagen utan minskning af den säkerhet, som man genom de rörande invisningars form nu gällande föreskrifter sökt vinna, kunna medgifva, att dylika handlingar, såvida de till sina väsendtligaste delar voro handskrifne, i öfrigt må vara tryckta eller graverade, till följd häraf, och då ett sådant medgifvande vore för affärslifvet behöfligt, för sin del beslutat en författning, hvarigenom, med ändring af dels Kungörelsen den 2 Augusti 1792 och Förklaringen den 27 Mars 1817, hvilka förbjuda utgifvande at tryckta eller graverade invisningar, dels ock Kungörelsen den 20 Maj 1835, angående beskaffenheten af handskrifven invisning, förklarades, att såsom handskrifven invisning må den anses, uti hvilken namnet å den, som invisningen utgaf, å den som den emottog och å den, på hvilken den lyder, samt värdet, hvarpå den invisar, jemte utgifningsdagen, blifvit med handskrift införde, äfvensom att, der invisning ställdes till innehafvaren, ordet "innehafvaren" ock borde med handskrift införas.

Då lydelsen af den föreslagna författningens inledning syntes kunna föranleda till grundadt tvifvelsmål, om och i hvad mån de uti Kungörelsen den 20 Maj 1835 meddelade föreskrifter, angående beskaffenheten af handskrifven invisning, skulle i afseende på det, som uti invisning komme att med handskrift införas, fortfarande gälla eller anses upphäfda, har Kongl. Maj:t, efter Stats-rådets och Högsta Domstolens hörande, väl funnit Sig föranlåten vägra bifall till samma förslag; men vill till Rikets Ständer aflåta proposition om nytt förslag, i enlighet med de af Rikets Ständer i ämnet framställda grunder.

Uti underdånig skrifvelse den 4 December 1854 hafva Rikets Ständer anfört, att de, som ansågo lagstiftningen för enskilda Banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, böra i en enda lag sammanföras, för sin del beslutat, att, med upphäfvande af Kungörelsen den 9 Januari 1846, angående enskilda Banker, hvilka utgifva egna

kredit-sedlar och Förordningen den 6 Oktober 1848, angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda Banker, må för sådana Banker utfärdas en lag af den lydelse skrifvelsen upptager.

Emot nämnda förslag, deröfver Stats-rådet och Högsta Domstolen blifvit hörda, har, ibland annat, blifvit anmärkt: att det i 4 § förekommande stadgande, att Bank-bolaget lyder under Rådstufvu-rätt i den stad, der Bankens hufvud-kontor är beläget, vore i så måtto tvetydigt, som deraf ej kunde med visshet slutas om meningen vore antingen att Bank-bolag i alla mål borde lyda under bemälde Rådstufvu-rätt, eller om den skulle anses blott såsom Bankens forum domicilii och alla i allmänna lagen meddelade stadganden, enligt hvilka vissa mål böra i annat än nyssnämnda forum upptagas, således vara äfven i afseende å Bank-bolag gällande; att, hvilkendera af dessa meningar än antoges vara med förslaget åsyftad, detsamma dock skulle komma att i tillämpningen föranleda olägenheter, då nemligen, i ena fallet, tvister om fast egendom och åtskilliga andra mål utan giltig anledning komme att dragas ifrån sitt rätta och naturliga forum, och åter, i det andra fallet, Bank-bolags konkurs-mål skulle, i händelse någon af bolagsmännen vore frälseman, komma att af Hof-rätt upptagas och behandlas; att det i 19 § 1 mom. föreslagna stadgande, att om en-skild Bank ej vid anfordran inlöste sina i 1 § omförmälda förbindelser, borgenären skulle ega att åtnjuta högsta lagliga ränta ifrån den dag, då betalning blifvit vägrad och intill dess inlösning åter vidtoge, icke syntes kunna ega tillämplighet i afseende å sådana Bankens obligationer, som, ehuru de, på sätt i 1 § förmäles, voro tryckta eller graverade, likväl innehölle viss betalningstid eller voro förskrifna med ränta, utan blott å Bankens kredit-sedlar eller andra dermed jemförliga förbindelser, hvarom 9 § 1 mom. af förslaget handlade; att hvad 19 § 3 mom. innehölle likaledes borde tillämpas endast å Bankens kredit-sedlar, enär för dess öfriga förbindelser borde i det hänseende, hvarom här vore fråga, gälla de för förbindelser i allmänhet stadgade grunder; att innehafvares af enskild Banks kredit-sedlar rätt till betalning komme att mer än tillbörligt och nödigt vore inskränkas, om de, såsom förslagets 20 § antyder, skulle, äfven sedan Banken råkat i konkurs-tillstånd, vara förhindrade att söka de särskilda bolagsmännen innan de i första rummet hållit sig till Banken och dess betalningsskyldighet blifvit genom Utslag fastställd; samt att stadgandet i 23 § 2 mom. om föreläggande genom allmän kungörelse för en hvar, som innehade någon den enskilda Bankens kredit-sedel, att, vid förlust af all betalnings-rätt, sedeln till inlösen i Banken uppvisa inom två år från kungörelsens datum, icke syntes tillfyllestgörande för den händelse, att banken komme i konkurs-tillstånd, enär i sådant fall det låge i sakens natur att inlösen i Banken ej finge ske, förr än nämnde två år förflutit, och således all fråga om uppvisande under tiden till annat än bokföring och påskrift måste förfalla.

Kongl. Maj:t, som ansett omförmälda erinringar emot förslagets med Civil-lag

gemenskap egande delar vara af beskaffenhet, att hindra detsammas antagande i den ordning Rikets Ständer nu anmält, har förthy derå vägrat Nådig sanktion; men, i afseende på öfriga delar af förslaget, hvilka innefattade stadganden af ekonomisk och administrativ egenskap, särskildt tagit detsamma i öfvervägande, och med anledning deraf under den 10 November 1855, låtit i ämnet utfärda Nådig kungörelse.

Enligt underdånig skrifvelse den 29 November 1854 hafva Rikets Ständer, som ansett nu gällande lagstadganden i afseende på preskription af fordringar emellan enskilda gifva anledning till den anmärkning, att derigenom i nära obegränsad tid bevarades rätt till talan för fordran emot såväl gäldenär som löftesman utan någon sådan åtgärd, hvarigenom de erinrades om fordringens tillvaro, för sin del, till förekommande af dessa olägenheter och den osäkerhet i rättsförhållanden, som vore en följd af nuvarande lagstiftning, beslutat en författning i detta ämne af den lydelse skrifvelsen utvisar.

Då Rikets Ständer icke bestämt någon viss tid, efter hvars förlopp den nya lagen först skulle träda i verksamhet, men härigenom ett oskyldigt lidande kunde uppkomma för dem, hvilkas fordringar blefvo preskriberade så kort tid efter den nya lagens utfärdande, att deras bevakande i enlighet med de nya föreskrifterna icke kunde medhinnas, samt med afseende jemväl å de i öfrigt i Högsta Domstolen gjorda erinringar emot förslaget i flera delar och deribland särskildt om bristande fullständighet och sådan klarhet i uppställning, att anledningar till missförstånd om den föreslagna författningens syftning och innehåll kunde anses förebyggda, har Kongl. Maj:t vägrat Nådigt bifall till Rikets Ständers ifrågavarande förslag.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Stockholms Slott den 14 Oktober 1856.

OSCAR.

C. E. Günther.

Transsumt af Protokollet öfver Justitie-departements-ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-rådet å Stockholms Slott, Tisdagen den 14 Oktober 1856.

I närvaro af

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther,*
Hans Excellens Herr Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Friherre *Lagerheim,*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou,
Almqvist.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Slutligen uppläste Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern till justering förslag dels till den berättelse — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
och dels till skrifvelse angående de af Rikets Ständer vid sistförflutna riksmöte föreslagna lagförändringar, hvilka Kongl. Maj:t efter Ständernas åtskiljande låtit till nådig pröfning förekomma, men icke antagit; och blefvo dessa tvänne förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, uppå Stats-rådets tillstyrkan, af Kongl. Maj:t i Nåder gillade.

In fidem.
N. A. Heurlin.

Rätteligen transsumeradt; betygar
Ex officio.
C. F. W. Lamberg.

N:o 12.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 13 Nov. 1856, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer om förordnande af en Statsråds-ledamot i afseende på handläggningen af vissa i Riksdags-ordningens 36 och 42 §§ omförmälda Riksdags-ärenden; Gifven Stockholms Slott den 17 Oktober 1856.

Kongl. Maj:t vill härmed gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t i Nåder förordnat Stats-rådet, Kommendören af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-orden, Nils Fredrik Wallensteen att, under innevarande Riksdag, utöfva den befattning med Riksdags-ärenden, som, enligt 36 och 42 §§ Riksdags-ordningen, en ledamot af Stats-rådet tillkommer. Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärende, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-rådet å Stockholms Slott den 17 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther,*
Hans Excellens Herr Stats-Ministern för Utrikes-Ärendena Friherre *Lagerheim,*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Ulner,
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou och
Almqvist.

Efter det Kongl. Maj:t nu i Nåder förordnat Stats-rådet och Kommendören af Kongl. Nordstjerne-orden N. F. Wallensteen, att, under innevarande Riksdag, utöfva den befattning med Riksdags-ärenden, som, enligt §§ 36 och 42 af Riksdags-ordningen, en Ledamot af Stats-rådet tillkommer, så uppläste Departements-chefen, Herr Stats-rådet Fåhræus, ett förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Rikets Ständer angående detta ämne;

och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-rådets öfrige ledamöters underdåniga tillstyrkande, berörda förslag, sådant det finnes detta Protokoll bilagdt, i Nåder gilla samt befalla att, i enlighet med samma förslag, Nådig skrifvelse skulle till Rikets Ständer aflåtas.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ex protocollo
W. Th. Strokirk.

N:o 13.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående godtgörelse till indelningshafvare för sådana grundräntor, som till följd af qvarnars nedläggande afskrifvas; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

I sammanhang med en af Rikets sednast församlade Ständer, uti underdånig skrifvelse den 19 Juli 1854, framställd anhållan, att, sedan den om förändradt beskattningssätt för mjöl- och sågqvarnar väckta fråga blifvit genom vederbörande embetsverk fullständigt utredd, Kongl. Maj:ts täcktes vid en kommande Riksdag i Nåder aflåta Proposition dels om skattlagde eller skattläggning underkastade såg- och tull-mjölqvarnars befriande från grundräntor och dessas utbytande mot bevillning, dels om vederlag af stats-verket för de till åtskilliga ändamål nu anvisade dylika räntor, hafva Rikets Ständer, uti berörda underdåniga skrifvelse, jemväl yttrat den önskan, att då billigheten fordrade, men Författningarne icke uttryckligen medgåfve befrielse från grundränta för sådana qvarn- och sågverk, som måste nedläggas, genom allmän författning måtte, intilldess qvarnräntornas upphörande kunde tillvägabringas, varda i Nåder stadgadt, att nedlagda såg- och mjöl-qvarnar, derest grundräntan derå icke är uti hemmans ränta inbegripen eller till visst ändamål anvisad, och så framt, vid undersökning på stället af vederbörlig Härads-rätt i Krono-ombuds närvaro, sig visar, att qvarn eller såg är ödelagd och ej vidare kan bibehållas, må utaf Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-kollegium från grundräntas utgörande befrias, sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig derom yttrat.

Kammar-kollegium, hvars utlåtande i omförmälda ämne Kongl. Maj:t i Nåder infordrat, har uti underdånig skrifvelse den 7 nästlidne Mars, med anmälan, att Rikets Ständers anhållan, såvidt dermed afsåges grundräntornas afskaffande för qvarnar i allmänhet, föranledde till vidlyftiga förberedande åtgärder, hvilka ännu icke hunnit slutas, afgifvit underdånigt yttrande endast öfver sednare delen af Rikets Ständers underdåniga framställning eller frågan om nedlagde såg- och mjölqvarnars befrielse från grundräntors utgörande.

Vid föredragningen af Kammar-kollegii sålunda afgifna utlåtande, har Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med den deruti yttrade åsigt, funnit, att, om det i allmänhet är rättvist, att en qvarn får, med befrielse från grundräntas utgörande, nedläggas, när egaren icke finner densammas bibehållande fördelaktigt, bör detta anspråk icke förringas eller åsidosättas med anledning af det tillfälliga förhållande, att qvarnräntan är antingen uti ett hemmans ränta inbegripen, eller ock till visst ändamål anvisad, emedan i förra fallet hemmansräntan, om den pröfvas icke kunna utan tillskott af qvarnräntan ega bestånd, bör i förhållande dertill nedsättas, — hvilket dock ej ifrågakommer, när, såsom mångenstädes inträffar, qvarnräntan utgör blott några få skillingar, — och i sednare fallet, för det behof, till hvilket qvarnräntan fordom blifvit anvisad, annan statens tillgång bör anslås, på sätt jemväl, enligt Kongl. Maj:ts i särskilda frågor meddelade beslut, tillförene skett: och då Kongl. Maj:t fördenskull anser det allmänna stadgande, som angående afskrifning af grundränta å nedlagd mjöl- eller sågqvarn är af behofvet påkalladt, böra, utöfver hvad Rikets Ständers ofvanberörda underdåniga begäran åsyftar, innefatta jemväl sådane qvarnar, hvilkas räntor äro antingen uti hemmans räntor inbegripna eller till vissa ändamål anvisade, men upphörandet af dylika indelta qvarnräntor skulle för vederbörande indelningshafvare medföra en förlust, hvilken billigtvis icke utan ersättning kan dem ådragas, har Kongl. Maj:t, innan Dess Nådiga författning i ämnet utfärdas, velat hos Rikets Ständer härmed föreslå, att sådana indelningshafvare, som, till följd af qvarnars nedläggning och derpå grundad ränte-afskrifning, skulle gå i mistning af de hittills bestämda qvarnräntor, må för denna förlust tillförsäkras godtgörelse af stats-medel till belopp, motsvarande den upphörda räntan, enligt det i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855 stadgade beräkningssätt för grundräntors utgörande, men att, när så beskaffade godtgörelsers belopp ej kan på förhand beräknas, desamma må under nästa stats-reglerings-period förskottsvis utgifvas af de under Stats-kontorets förvaltning befintliga medel, emot ersättning, som vid derpå följande Riksdag komme att anvisas.

De till detta ärende hörande handlingar skola till vederbörligt Utskott aflemnas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms Slott som ofvan.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther,*
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Lagerheim,*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou, och
Almqvist.

Chefen för Finans-departementet, Stats-rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående godtgörelse till indelningshafvare för sådane grundräntor, som till följd af qvarnars nedläggande afskrifvas.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta Protokoll bilagdt, och befallte, att nådig proposition skulle i öfverensstämmelse dermed till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo.
L. L. Fries.

N:o 14.

Ank. till Exp.-Utsk. den 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående åtgärder till behöfvandes undsättning i missvextår; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Till afvärjande af den nöd och förlägenhet, som felslagen eller förstörd sädesskörd kan inom en eller flera orter framkalla, blef vid sistlidne Riksdag af Kongl. Maj:t, under den 16 November 1853, i Nåder föreslaget och af Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 10 Juni 1854, bifallet, att Kongl. Maj:t skulle ega för berörde ändamål disponera den dels i Rikets Ständers Bank, dels i Riksgälds-kontoret, efter afdrag af 700,000 Riksdaler Banko, som finge till andra stats-behof användas, innestående behållning af de till dylika undsättningar förut anvisade medel, jemte hvad genom återbetalningar å meddelade undsättningslån kunde inflyta, äfvensom de tullafgifter, hvilka för utländsk spanmål redan influtit eller komme att inflyta, så länge de i detta hänsende vid 1855 års början gällande tullbestämmelser blefve oförändrade; och finge, af ifrågavarande medel, 100,000 R:dr begagnas till undsättningar utan återbetalnings-skyldighet, men återstoden endast till räntefria låneunderstöd, allt under bestämda vilkor och förbehåll.

Under den tid, Rikets Ständers beslut i ämnet varit tillämpadt, har Sverige i allmänhet haft att glädja sig åt så goda skördar, att ett i vissa orter uppkommet öfverflöd af spanmål föranledt till betydlig utförsel. Men, då denna varit gynnad af de, till följd af krig och andra förhållanden, ovanligt uppdrifna sädespriserna i de flesta Europeiska länder, och då den härigenom stegrade utskeppningen, i förening

med bränvinsbränningen, som förtärt en del af spanmålen inom de sädesrikare landsorterna, har höjt priserna inom landet så, att andra af missvext eller felslagen skörd hemsökta trakters invånare icke kunnat på den inhemska marknaden förse sig med erforderligt bröd- och utsädeskorn, har jemväl införsel deraf till icke ringa myckenhet egt rum och staten måst någon gång mellankomma till afhjelpande af behof, som den enskilda företagsamheten, riktad åt andra håll, icke har fyllt eller förekommit.

Sålunda utvisar den underdåniga berättelse, som Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor den 15 nästlidne Juli afgifvit rörande, bland annat, förhållandet med Undsättnings-kreditiv-fonden, och hvilken berättelse, med tillhörande handlingar, skall Rikets Ständers Stats-utskott tillhandahållas, att af nyssnämnde fond blifvit för nödställda orters behof anordnade och lyftade *utan återbetalnings-skyldighet:*

år 1854	B:ko R:dr	7,775: — —
„ 1855		2,266: 32. —
„ 1856 till den 15 Juli, då Stats-kontoret afgaf sin berättelse och hafva, på enahanda sätt, sedermera utgått, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga beslut den 25 nästlidne September samt den 11 och 17 dennes, till de af missvext lidande i Norrbottens, Stora Kopparbergs och Westerbottens län		1,366: 32. —
		10,000: — —
	tillsammans B:ko R:dr	21,408: 16. —

Jemväl för öfrigt hafva undsättningar, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts vid hvarje särskildt fall gifna nådiga föreskrifter, blifvit af Stats-kontoret kontant lemnade till sådana län, som deraf varit i behof.

Till dessa undsättningar hafva de till Stats-kontoret influtna medel af spanmålstull och återbetalade undsättningar lemnat så full tillgång, att Stats-kontoret icke för ändamålet behöft utreqvirera något från Riksgälds-kontoret, utan deremot inlevererat dit ej mindre återguldna undsättningsmedel:

år 1854	122,897: 45. —	
„ 1855	136,013: 15. —	
„ 1856 till den 15 Juli	100,000: — —	358,911: 12. —
än ock år 1854 spanmåls-tullmedel för år 1853	177,102: 3. —	
samt år 1855 dylika medel för år 1854	30,653: 17. —	207,755: 20. —
	tillsammans R:dr	566,666: 32. —

Jemte det af bilagorna till Stats-kontorets berättelse inhemtas, att af det kreditiv, som Rikets sednast församlade Ständer anvisat till Rikets försvar eller andra högst vigtiga och angelägna ändamål, icke något behöft för undsättning i följd af missvext anlitas, upplyser sjelfva berättelsen, att för sådant ändamål den 15 Juli detta

är funnos att tillgå medel innestående i Riksgälds-kontoret .	1,089,487: 37.	—
och å Stats-kontorets räkning i Rikets Ständers Bank . .	13,552: 47.	9.
tillsammans B:ko R:dr	1,103,040: 36.	9.

hvartill kommer spanmålstullen för år 1855, uppgående till 15,091 R:dr 3 sk. Banko, med undantag af hvad för undsättningar nu kan erfordras.

Deremot, då Kongl. Maj:t, under den 26 September 1855, i nåder förordnat, att, bland annat, spanmål af alla slag, omalen och malen, finge, intill Maj månads utgång innevarande år, tullfritt i Riket införas, och den 11 nästlidne April i nåder utsträckt denna tillåtelse till innevarande års slut; äfvensom Kongl. Maj:t har för afsigt att föreslå bibehållandet framgent af dylik tullfrihet för nämnde vara, äro tullmedel för dess införsel hvarken under innevarande år eller för framtiden att påräkna, utan torde hädanefter de enda förstärkningarne till undsättnings-fonden komma att utgöras af återbetalningarne för undsättningslån, hvilka ännu äro i vissa orter utestående.

Vid sådant förhållande synes det illa öfverensstämma med nödig omtanka och försigtighet, att af de nuvarande tillgångarne, som, efter utgångne undsättningar till Norrbottens, Stora Kopparbergs och Westerbottens län, tillsammans icke uppgå till fullt En Million Riksdaler Banko, öfverlemna någon del, såsom vid förra Riksdagen under andra förhållanden skedde, till ändamål, främmande för de samlade medlens ursprungliga bestämmelse, utan har Kongl. Maj:t, i betraktande både af det gagn, som undsättnings-medlen åstadkommit genom afhjelpandet af tillfällig förlägenhet, och af den i sednare tider allmänt ådagalagda noggrannheten vid återbetalning af erhållna undsättningslån, velat föreslå, att Rikets Ständer måtte till Kongl. Maj:ts fortfarande disposition, på samma sätt som för närvarande äger rum, för behöfvandes undsättning vid inträffande missvext eller felslagen skörd, öfverlemna så väl

a) den i Rikets Ständers Bank och Riksgälds-kontor innestående behållning af de till ändamålet förut anvisade tullafgifter och andra medel, som

b) hvad genom återbetalningar å meddelade undsättningslån kan inflyta.

Ehuru af de till undsättningar utan återbetalnings-skyldighet anvisade medel blott en jemförelsevis mindre del behöft under de sednare åren anlitas, bör denna omständighet, som härflutit af tillfälliga fördelaktiga förhållanden, icke ingifva den förmätna tillförsigt, att nöden icke kunde under den närmaste framtiden någon gång inställa sig med kraf på vida större uppoffringar från statens sida; och då således är nödigt, att jemväl för framtiden anvisas ett visst belopp, som vid förekommande behof kan af Kongl. Maj:t, utan återbetalnings-skyldighet, till nödlidande öfverlemnas, vill Kongl. Maj:t i nåder föreslå:

att af de till Kongl. Maj:ts förfogande sålunda ställda undsättningsmedel en summa af högst ett hundra tusen Riksdaler Banko eller ett hundra femtio tusen Riksdaler Riksmynt må, under tiden för nästa statsreglering, få begagnas till undsättningar

utan återbetalnings-skyldighet, åt sådane behöfvande, som icke äro i tillfälle att sjelfve förskaffa sig arbete eller i stånd att af egna tillgångar återgälda de undsättnings-anslag, hvilka dem tilldelas; börande dock dylika understöd företrädesvis tillgodokomma de kommuner, som tillförbinda sig att så använda desamma, att för dithörande fattiga och arbetslösa personer beredes sysselsättning och möjlighet att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

att ofvan omförmälda tillgångar för öfrigt må användas endast till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalnings-termineer och emot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

att, så vidt omständigheterna medgifva, tillfällen för de behöfvande skola beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

att de för undsättningar vid missvexter och felslagna skördar afsedda medel må, till den del de icke äro för anvisade utbetalningar erforderliga, till Riksgäldskontoret öfverlemnas, emot skyldighet för detta verk, att det sålunda emottagna beloppet, vid skeende reqvisition, för dermed åsyftade ändamål Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther,*
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Lagerheim,*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou, och
Almqvist.

Chefen för Finans-departementet, Stats-rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående åtgärder till behöfvandes undsättning i missvextår.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo.
L. L. Fries.

N:o 15.

Ank. till Exp.-Utsk. den 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående bestämmande af viss tid, hvarutöfver, vid de nya jordeböckernas granskning, undersökning uti och jemförelse med äldre jordeböcker icke må ega rum. Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

I sammanhang med pröfningen af det utaf Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegium, på Nådig befallning afgifna förslag till formulär för de nya jordeböcker, som, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga kungörelse den 11 Maj sistlidne år, angående de uti ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, böra för Rikets samtliga län upprättas, har hos Kongl. Maj:t fråga uppstått, huru vidt granskningen af de nya jordeböckerna lämpligen må kunna utsträckas; i hvilket afseende förekommer: att, med anledning af gjord underdånig framställning om behofvet af jordeböckernes granskning för afhjelpande af deruti befintlige felaktigheter och brister, Kongl. Maj:t, som ansett denna fråga, hvarpå många enskilda rättsförhållanden berodde, böra med nödig varsamhet, på behörigt sätt samt utan öfverflödiga och vidlyftiga omgångar behandlas, under den 24 Maj 1853 anbefallt Kammar-kollegium i underdånighet föreslå, huru och på hvad sätt, i öfverensstämmelse med gällande författningar samt under behörigt afseende å Kronans och enskildes rätt, men med åstadkommande af minsta möjliga rubbning i bestående förhållanden för de sednare, äfvensom minsta omgång och besvär för vederbörande Em-

betsmän, arbetet med rättelse af jordeböckerne lämpligen kunde efterhand utföras: att Rikets vid 1834 och 1835 årens Riksdag församlade Ständer, uti underdånig skrifvelse den 30 Oktober förstnämnde år, hos Kongl. Maj:t begärt, att den anbefallda jordeboksgranskningen icke måtte medföra någon till återbetalning ledande efterräkning eller den ringaste rubbning uti eganderättsförhållanden: att, uti häröfver den 19 Oktober 1842 afgifvet utlåtande, Kammar-kollegium, uppå anförde skäl, väl icke ansett sig kunna tillstyrka Nådigt bifall till Rikets Ständers ofvanberörde underdåniga anhållan, det jordeboksgranskningen icke måtte medföra den ringaste rubbning af eganderättsförhållanden, men dock med afseende å de känbara, troligen oberäkneliga lidanden och olägenheter, som för enskilde skulle uppkomma genom förändring af förhållanden, hvilka under en längre tidsföljd fått oklandrade fortfara, äfvensom genom de rättegångar, som härom komme att uppstå, samt enär för öfrigt vådan för det allmänna af en preskription för återtagandet af Statens obehörigen afhända egendom under nuvarande förhållanden på långt när icke vore desamma som fordom, då så beskaffadt afhändande var lika vanligt, som det numera måste anses sällsynt, underdånigst hemställt, att anmärkningar, åsyftande rubbning af skatterätt till jord, som oklandradt innehafts under de näst före nya Jordebokens upprättande sednast framflutna femtio år, icke måtte, vid granskningen af samma jordebok framställas eller till någon åtgärd föranleda, hvaremot i allt öfrigt, som för jordeboksgranskningen kunde blifva föremål, densamma, efter Kollegii åsigt, borde vara obegränsad till så väl tid, som verkan, i följd hvaraf Kollegium icke eller kunde understödja Rikets Ständers anhållan, att granskningen icke måtte medföra någon till återbetalning ledande efterräkning i afseende hvarå Kollegium ansåg gällande författningar böra lända till efterrättelse: att de af Kongl. Maj:t i Nåder tillförordnade kommitterade för afgifvande af förslag rörande beskattningsväsendets samt uppbörds- och redogörelseverkets förenkling, uti deras den 30 April 1847 afgifna betänkande yttrat, hurusom, derest, för upprättandet af ny jordebok, undersökning skulle för hvarje hemman verkställas så fullständigt, att de nu antecknade förhållandernes riktighet genom jemförelse med alla tillgängliga jordeböcker för den förflutna tiden pröfvades, sådant komme att icke allenast medföra så vidlyftigt och tidsödande arbete, att det nya jordeboksverkets fullbordande först vid en ganska aflägsen tidpunkt vore att emotse, utan ock otvifvelaktigt föranleda en högst betydlig mängd tvister om förändring uti nuvarande, på jordeboken grundade förhållanden och således inverkande på både Statens och enskildes häfdvunne rättigheter, utan att det måhända ens alltid, i saknad af erforderliga handlingar, blefve möjligt att dem fullständigt utreda och med full rättvisa afgöra; hvadan och då en dylik utsträckning af undersökningen icke eller instämde hvarken med Kongl. Brefvet den 24 Maj 1833 eller med Rikets Ständers underdåniga framställning den 30 Oktober 1834, samt behofvet sålunda påkallade bestämmande af viss tid, hvarutöfver undersökningen ej må

sträckas tillbaka, kommitterade, enär nödigt vore, att i detta hänseende antaga sådan tidpunkt, då jordeböcker blifvit upprättade, underdånigst tillstyrkte, att de jordeböcker, som år 1793 i Östergöthlands, 1797 i Stockholms och 1795 i Rikets öfriga län upprättats, måtte blifva de äldsta, till hvilka jemförelsen sträckes, och att följaktligen ingen förändring af sådana förhållanden, som i dem och påföljande jordeböcker oförändradt och utan anmärkning iakttagits, må ifrågakomma, men att deremot om skiljaktigheter emellan anteckningarne i berörde jordeböcker förefunnos och dessa anteckningar sålunda icke kunde genom nyssnämnde preskription befästas, undersökning borde, för utrönande af rätta förhållandet, äfven i äldre jordeböcker ega rum, hvarjemte kommitterade, som ansågo den af Kammar-kollegium föreslagna inskränkning af preskriptionstiden endast till sådana anmärkningar, som åsyfta rubbning af skatterätt till jord, hvarken vara erforderlig eller lämplig och icke eller stå tillsamman med de af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer uttalade åsigter, underdånigst hemställde, att det stadgande, som i berörde hänseende komme att meddelas, måtte, utan undantag, omfatta alla anmärkningar i sådana omständigheter, som af jordeboken bero, helst många andra förhållanden kunde förekomma, deruti rubbning efter längre tids förlopp skulle medföra lidande och osäkerhet för enskilde; hvaremot kommitterade höllo före, att om än Staten på detta sätt skulle medgifva viss preskription för efterräkningar å dess sida, någon sådan inskränkning likväl uti de enskildes anmärkningsrätt icke skäligen kunde ifrågakomma, utan ansågo kommitterade dem böra bibehållas vid rättigheten att vinna ändring uti alla sådana felaktigheter, som till deras skada bevisligen egde rum, allenast framställning derom gjordes inom den tid, som kunde blifva bestämd: att Kongl. Maj:t derefter, uti Dess den 20 December 1847 till Rikets då församlade Ständer aflåtna Nådiga Proposition, förklarat hvad kommitterade i underdånighet föreslagit och hemställt, angående upprättande af ny jordebok med flere ämnen, vara i allmänhet lämpligt och ändamålsenligt samt alltså böra bringas till verkställighet i den mån sådant kunde finnas förenligt med den plan för skatteväsendets ordnande i öfrigt, som blefve fastställd, för hvilket ändamål Kongl. Maj:t till Rikets Ständers bifall föreslog, att vid upprättande af ny jordebok måtte, i fråga om vidden och verkan af dervid förekommande granskningsåtgärder jemte tiden för anmärkningars framställande å de skattskyldiges sida, förfaras i enlighet med hvad kommitterade i underdånighet hemställt, samt att i sammanhang med afgifvandet af ofvanberörde förslag till formulär för de nya jordeböckerne, Kammar-kollegium, uti skrifvelse den 14 Mars innevarande år, underdånigst anfört, hurusom Kollegium ansåg nyttan och nödvändigheten af en preskription vid jordeboksgranskningen vara uti Kollegii underdåniga utlåtande den 19 Oktober 1842 och kommitterades betänkande den 30 April 1847 till fullo ådagalagda, äfvensom uti Kongl. Maj:ts Nådiga proposition den 20 December sistnämnde år erkända; och har Kollegium, med fråträdande af sin uti 1842 års utlåtande yttra-

de åsigt om lämpligheten af preskriptionstidens inskränkning till endast sådana frågor, som angå skatterätt till jord, lika med 1847 års kommitterade och på af dem andragna skäl tillstyrkt, det preskriptionstiden måtte, utan undantag, omfatta alla anmärkningar i sådane omständigheter, som af jordeboken bero; hvaremot Kollegium funnit sig icke kunna instämma uti kommitterades yttrade mening om rättvisan och billigheten af en oinskränkt anmärkningsrätt för enskilde och således rättighet för dem att vinna rättelse uti alla sådana felaktigheter, som till deras skada bevisligen ega rum; hemställande Kollegium i underdånighet, att hvad kommitterade för öfrigt föreslagit måtte af Kongl. Maj:t i Nåder bifallas.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, rörande angelägenheten att bestämma en viss tid, hvarutöfver, vid de nya jordeböckernas granskning, undersökning uti eller jemförelse med äldre jordeböcker icke må ega rum, ville Kongl. Maj:t härmed föreslå, det Rikets Ständer för deras del måtte bifalla meddelandet af det allmänna stadgandet, att vid den i och för de nya jordeböckernas granskning skeende jemförelse emellan dessa och jordeböckerne för äldre år, de jordeböcker, som upprättats 1793 i Östergöthlands, 1797 i Stockholms och 1795 i Rikets öfriga län, skola blifva de äldsta, till hvilka jemförelsen må utsträckas, samt att följaktligen ingen förändring af sådane förhållanden, som uti sistnämnda och sedermera upprättade jordeböcker, oförändradt och utan anmärkning, iakttagits, må ifrågakomma, utan allt sådant, å kronans sida, vara såsom laga kraftvunnet att anse; dock att, i händelse skiljaktigheter emellan anteckningarne uti förenämnde jordeböcker, i allmänhet utgörande fyra för hvarje Län, skulle förefinnas, och dessa anteckningar sålunda icke kunna genom ifrågavarande preskription befästas, undersökning för utrönande af rätta förhållandet må äfven i äldre jordeböcker företagas; äfvensom hvad uti omförmäldte hänseende varder förordnadt icke må verka någon förändring af hvad författningarne, rörande efterräkning af alldeles icke eller till för ringa belopp debiterade räntor och andra utskylder, förmå och föreskrifva; hvaremot Kongl. Maj:t anser det böra vara enskild egendoms-innehafvare obetaget att, utan inskänkning till någon viss tid, i hvad hans rätt rörer emot den upprättade jordeboken, uti för öfrigt stadgade ordning, besvär anföra.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Konglig nåd och ynnest städse välbevågen.

Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern Herr *Günther*,
Hans Excellens, Stats-Ministern för Utrikes-Ärendena Herr Friherre *Lagerheim*.
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Chefen för Finans-Departementet, Stats-rådet Gripenstedt uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer angående bestämmande af viss tid, hvarutöfver, vid de nya jordeböckernas granskning, undersökning uti och jemförelse med äldre jordeböcker må ega rum.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallte, att Nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo
L. L. Fries.

N:o 16.

Ank. till Exp.-Utsk. den 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående förhöjning af den pension å Rikets Allmänna Indragningsstat, som vid erhållet nådigt afsked blifvit Kongl. Räntemästaren G. D. af Wåhlberg tillerkänd; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Efter att hafva uppnått en ålder af mer än Sextionio år, af hvilka Femtioett år varit egnade åt Statens tjenst, har Räntemästaren i Kongl. Räntekammaren, Riddaren af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-orden, Gustaf Denis af Wåhlberg hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit att, i anseende till sitt enligt läkarebetyg försvagade helsotillstånd, varda från ofvannämnda befattning entledigad med rättighet att under sin återstående lifstid tillgodonjuta årlig pension å Rikets Allmänna Indragnings-stat.

Kongl. Maj:t, som i anledning häraf under den 10 November sistlidet år beviljat af Wåhlberg Nådigt afsked från Kongl. Räntmästaretjensten, hvilken han från år 1833 förvaltat, har härvid, enär, jemlikt den för Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor gällande Interims-aflönings-stat, af Wåhlberg, såsom Kongl. Räntemästare årligen uppburit i *lön* . . . . . 1,314 R:dr B:ko
och i *arfvode* . . . . . 1,286 „ „
tillsammans 2,600 R:dr B:ko.

och denna aflöning ännu icke blifvit af Rikets Ständer för det hela såsom *ordinarie* lön på Riks-staten uppförd, ansett högre pension på Allmänna Indragningsstaten icke kunna af Wåhlberg för närvarande tilläggas, än det belopp, som motsvarar ofvannämnda, redan före år 1841 bestämda *lön* eller Ett Tusen Tre Hundrade Fjorton Riksdaler Banko.

Då emellertid Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet blifvit fästad derå, att Kongl. Räntemästaren af Wåhlberg *före* Stats-kontorets sednaste löneregler egt

jemte lönen åtnjuta icke blott remisslage, hvars belopp i medeltal fullt motsvarat det för honom uti nu gällande Interims-stat utförda lönfyllnads-arfvode, utan ock, såsom innan år 1841 till Kongl. Räntemästare-tjensten utnämnd, tillökning efter årlig markegång för den under lönen inbegripna spanmål, 114 tunnor, samt att följaktligen af Wåhlberg icke genom ofvanberörde lönereglering för Stats-kontoret vunnit någon tillökning uti inkomst, hvaremot han gått i mistning af förmånen att beräkna förhöjning för den under lönen inbegripna spanmål, hvilket åter föranledt, att pensionen måst till omförmälda summa af 1,314 R:dr utan spanmålsförhöjning bestämmas; har Kongl. Maj:t för Sin del funnit tillökning uti nyssnämnda pensionsbelopp åt den åldrige tjenstemannen desto heldre vara af både rättvisa och billighet påkallad, som detsamma, under nuvarande förhållanden, ingalunda är tillräckligt för de oundgängligaste lefnadsbehofvens fyllande, samt härtill kommer, att Kongl, Räntemästaren af Wåhlberg kunnat vid löneregleringens uppgörande förbehålla sig rättigheten att fortfarande under lönen tillgodonjuta den förhöjning för spanmålen, som han dittills uppburit, ehuru han, för att, i hvad af honom berodde, underlätta verkställigheten af samma lönereglering, från omförmälde rättighet afstått.

Af dessa skäl, och med afseende jemväl å af Wåhlbergs under en mångårig tjenstetid städse ådagalagda utmärkta redbarhet, beprófvade nit samt i allo hedrande förhållande, föreslår Kongl. Maj:t härmed, att Rikets Ständer, i öfverensstämmelse med hvad de i likartade fall förut medgifvit, dels vid 1844 och 1845 årens Riksdag för Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-kollegii och Kammar-rätts- Embets- och Tjenstemän, dels vid 1850 nch 1851 årens Riksmöte för Förste Hof-intendenten P. G. Welin med flere f. d. Allmänna Magasins-kontorets tjenstemän, hvilka, ehuru de ej haft ordinarie löner, likväl fått deras arfvoden motsvarande pensioner sig tillagda, måtte förklara afskedade Kongl. Räntemästaren Gustaf Denis af Wåhlberg berättigad att under de för civile Embets- och Tjenstemän i allmänhet stadgade vilkor, å Allmänna Indragnings-staten uppföras till pension, motsvarande sammanlagda beloppet af hans, enligt nu för Stats-kontoret gällande Interims-stat, innehafda lön och arfvode, Två Tusen Sex Hundra Riksdaler Banko, eller Tre Tusen Nio Hundra Riksdaler Riksmynt, att beräknas och utgå från och med början af December månad år 1855.

De till detta ärende hörande handlingar skola särskildt tillställas Rikets Ständers Stats-utskott, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. A. Gripenstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Stats-Ministern Herr *Günther,*
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes Ärenden Herr Friherre *Lagerheim,*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner,*
Grefve *Gyldenstolpe,*
Anjou, och
Almqvist.

Chefen för Finans-departementet, Stats-rådet Gripenstedt, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer angående förhöjning af den pension å Rikets Allmänna Indragnings-stat, som vid erhållet Nådigt afsked blifvit Kongl. Räntemästaren G. D. af Wåhlberg tillerkänd.

Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-rådets tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt, och befallde, att Nådig Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer aflåtas.

Ex protocollo.
L. L. Fries.

STOCKHOLM, tryckt hos N. Marcus, 1856.

N:o 17.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående berättigande för Öfver-Direktören m. m. A. E. von Sydow att vid afskedstagandet erhålla pension å allmänna Indragningsstaten; Gifven Stockholms Slott den 11 November 1856.

Uti en den 4 i nästlidne månad till Kongl. Maj:t ingifven skrift har Öfver-Direktören och Chefen i Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader, samt Öfversten och Chefen för Väg- och Vattenbyggnads-Korpsen m. m. A. E. von Sydow, under åberopande deraf att han, jemlikt hvad en bifogad tjensteförteckning utvisade, sedan år 1813 eller omkring 43 år varit i Statens tjenst anställd, af hvilken tid han i nära 39 år egnat sin verksamhet åt allmänna arbeten, dels i egenskap af Ingeniör och dels, från år 1840 såsom Chef för den då inrättade Styrelsen öfver dylika arbeten, samt att han som vid nu uppnådda 66 lefnadsår vore till helsan försvagad, icke egde krafter att till det allmännas gagn längre bestrida de till berörde Chefsbefattningar hörande göromål, i underdånighet anhållit, att, enär de inkomster, han under sin långa tjenstetid åtnjutit, varit så ringa, att de knappast uppfyllt behofven för det tarfligaste lefnadssätt, långt mindre medgifvit några besparingar för oberoende utkomst på ålderdomen, samt han, som från början af sin tjenstemannabana icke egt enskild förmögenhet, nu saknade all annan tillgång för sitt och sin familjs uppehälle, än de arfvoden, hans ofvanberörde befattningar lemnade, jemte den pension af 400 R:dr, han från Arméens pensionskassa uppbure, Kongl. Maj:t, med afseende på så väl dessa förhållanden, som den rådande dyrheten å alla lifsförnödenheter, täcktes till Rikets Ständer aflåta nådig framställning derom att, när Sökandens aftagande krafter ej längre tilläte honom att fortfara med utöfningen af omförmälde tjenstebefattningar, honom måtte tillåtas att, efter erhållet afsked, under sin återstående lifstid få såsom pension åtnjuta de samma befattningar åtföljande arfvoden, utgörande tillsammans Tretusen Riksdaler Banko.

Efter öfvervägande häraf och i betraktande af Öfver-Direktören von Sydows långvariga tjenster, derunder han, till det allmännas gagn, utmärkt sig genom kunskaper och ett rättskaffens nit, vill Kongl. Maj:t, som enligt den lönestat för Väg- och Vattenbyggnads-Styrelsen, hvartill uti Nådiga Propositionen angående

Statsverkets tillstånd och behof af den 30 nästlidne Oktober medel för nästa statsreglerings-period blifvit äskade, ansett aflöningen för den vigtiga Chefsbefattningen öfver nämnde embetsverk böra för framtiden höjas till 6,000 R:dr Riksmynt, härmed i Nåder föreslå Rikets Ständer att Öfver-Direktören von Sydow må för sin återstående lifstid förunnas pension till belopp, svarande mot tre fjerdedelar af nämnde årliga aflöning eller Fyratusen Femhundra Riksdaler Riksmynt, som jemväl utgör beloppet af hvad han nu i arfvodes-anslag åtnjuter, — att å allmänna Indragnings-staten utgå från och med månaden näst efter den, då afsked varder honom beviljadt.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 November 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Departements-Chefen, Herr Stats-Rådet Fåhræus uppläste slutligen till justering de i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatta förslag dels till Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer — — — — — — — — — — — — — — — —

angående berättigande för Öfver-Direktören m. m. A. E. von Sydow att vid afskedstagandet erhålla pension å Allmänna Indragnings-staten; — — — — — — — — — — — — — — — —

Och behagade Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörda förslag, sådana de

finnas detta protokoll bilagde, samt befallde att Nådiga Propositioner och Skrifvelser, i enlighet dermed skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,
Vollrath Ekström.

N:o 18.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående beviljandet af en gratifikations-vedergällning åt Kapitenen A. Hahr i och för utgifvandet af hans General-karta öfver Sverige; Gifven Stockholms Slott den 11 November 1856.

Uppå underdånig ansökning af Kapitenen i Arméen A. Hahr, om understöd af allmänna medel, för att blifva försatt i tillfälle att från trycket utgifva, dels en general-karta öfver Sverige, upptagande allt hvad i geografiskt hänseende kunde anses vara af vigt, äfvensom landets administrativa, juridiska och ecklesiastika indelningar, dels ock en särskildt utarbetad socken-statistik öfver alla Rikets län, har Kongl. Maj:t, efter det Chefen för Topografiska korpsen i ämnet sig yttrat, under den 11 April 1853 beviljat inlösen för Statens räkning utaf 300 exemplar af berörda karta jemte dithörande socken-statistik efter ett pris af 16 R:dr 32 sk. banko exemplaret för hela kartan i tio blad, och 3 R:dr 16 sk. samma mynt exemplaret för socken-statistiken; i följd hvaraf nyssnämnde antal exemplar af de hittills utkomne fyra första bladen af ifrågavarande karta, omfattande åtskilliga af Rikets medlersta landskap, efterhand blifvit för Statens medel till bestämdt pris inlöst, hvarefter utdelning deraf egt rum bland högre embetsmyndigheter och förvaltningsverk i Stockholm, Öfverdomstolar, Landshöfdinge-Embeten, General-Befälhafvare och Regements-Chefer, Konsistorier, högre läroverk samt publika skolor i Riket.

Som, enligt Chefens för Topografiska korpsen underdåniga yttrande, berörde under utgifning varande general-karta, med afseende å den noggrannhet och omsorg, hvarmed densamma utarbetas, kommer att i geografiskt hänseende blifva den bästa och fullständigaste hittills utgifna general-karta öfver Sverige, samt arbetet i sin helhet utgör ett nyttigt och behöfligt bidrag till geografisk och statistisk kännedom om fäderneslandet, har Kongl. Maj:t, som vid sådant förhållande anser

Kapitenen Hahr vara förtjent af någon särskild uppmuntran för sitt merberörda allmännyttiga arbete, hvilket erfordrar betydliga kostnader, hvarför motsvarande godtgörelse genom afsättning i bokhandeln icke kan påräknas, velat härmed i Nåder föreslå Rikets Ständer att bevilja Kapitenen Hahr en särskild gratifikations-vedergällning af Tre Tusen Riksdaler Riksmynt, med rättighet för honom att deraf uppbära hälften genast och den andra hälften så snart verkets 3:dje häfte, eller 5:te och 6:te bladen utkommit. Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 November 1856

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Departements-Chefen, Herr Stats-Rådet *Fåhræus*, uppläste slutligen till justering, de i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatta förslag dels till Kongl. Maj:ts Nådiga propositioner till Rikets Ständer — — — — — — — — — — — — — — — rörande tilldelandet af en gratifikations-vedergällning åt Kapitenen A. Hahr i och för utgifvandet af hans General-karta öfver Sverige. — — — — — — — — — — — — — — — —

Och behagade Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta Protokoll bilagde, samt befallde att Nådiga Propositioner och Skrifvelser, i enlighet dermed skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,
Vollrath Ekström.

N:o 19.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående begärdt ytterligare statsbidrag till fullbordande af Sluss- och Kanal-anläggningarne vid Dejefors och Forshaga i Wermlands län; Gifven Stockholms Slott den 11 November 1856.

Sedan Rikets Ständer vid sednaste Riksdag, till understöd vid utförandet af Kanal- och Sluss-anläggningar i Clara elf vid Dejefors och Forshaga, anvisat en summa af 100,000 R:dr Banko, att såsom lån från Riksgälds-Kontoret utgå, har Direktionen för Dejefors och Forshaga Slussverks Aktiebolag, uti en till Kongl. Maj:t ställd, af Dess Befallningshafvande i Wermlands län med memorial af den 22 sistlidne Augusti insänd skrift, under framställning derom, att ehuru kostnaden för ifrågavarande Kanal- och Sluss-anläggningars utförande blifvit uti de för flera år sedan uppgjorda, af Kongl. Maj:t fastställda arbetsplanerne beräknad till endast 206,283 R:dr Banko för anläggning af Kanal och Slussar förbi Dejeforsen och till 94,377 R:dr samma mynt för dylik anläggning förbi Forshaga vattenfall, eller tillsammans 300,660 R:dr Banko, skulle likväl numera, enligt två särskilda, ansökningen bifogade, af Chefen för Vestra Väg- och Vattenbyggnads-distriktet, Majoren D. W. Lilliehöök under sistlidne Juli månad upprättade beräkningar öfver den förhöjning deri, som de under senare tider högt stegrade prisen å dagsverken och materialier förorsakade, ytterligare erfordras vid Dejefors 42,741 R:dr och vid Forshaga 47,867 R:dr, eller tillsammans ej mindre än 90,608 R:dr, allt Banko, i underdånighet anhållit, att enär de å slussverks-arbetena hittills nedlagda kostnader, enligt Bolagets räkenskaper, utgjorde, vid Dejeforsen 12,028 R:dr och vid Forshaga 78,297 R:dr, hvadan återstående kostnaden på förra stället uppginge till 236,995 R:dr och på det sednare till 63,947 R:dr eller för hela företaget till 300,942 R:dr Banko, samt att Bolagets tillgångar, bestående af det utaf Rikets Ständer beviljade lånet 100,000 R:dr och ett till lika belopp uppgående tillskott af aktieegarne, eller tillsammans 200,000 R:dr, hela återstoden, efter afdrag af hvad redan blifvit utgifvet, utgjorde endast 109,675 R:dr, och således, till fyllnad i den återstående kostnaden erfordrades en summa af 191,268 R:dr, hvilken, med tillägg af expropriations-kostnad vid Dejefors med flera opåräknade utgifter, Bolaget ansåg kunna antagas till minst 200,000 R:dr Banko, Kongl. Maj:t med

afseende härå och på det Bolaget skulle kunna blifva försatt i tillfälle att bringa till verkställighet berörde för Wermlands län af särdeles vigt och nytta varande kommunikationsled, måtte, af nu befintliga eller framdeles tillgängliga medel, i nåder anvisa ett ytterligare statsbidrag af åtminstone 100,000 R:dr Banko, att till fullbordande af berörde Sluss- och Kanal-anläggningar såsom anslag utan återbetalnings-skyldighet utgå.

Efter inhemtande af Styrelsens för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader afgifna underdåniga yttrande i ämnet, har Kongl. Maj:t tagit denna underdåniga ansökning i behörigt öfvervägande, och vill härmed hafva till Rikets Ständer i nåder öfverlemnat detta ärende, i ändamål att Rikets Ständer, som å nästlidne Riksdag beviljat ett låneunderstöd för ifrågavarande Sluss- och Kanal-anläggningar, må komma i tillfälle att pröfva, huruvida ytterligare så beskaffadt statsbidrag dertill må i anseende till uppgifna omständigheter anvisas; och varda, med anledning häraf, handlingarne rörande detta mål till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 November 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Departements-Chefen, Herr Stats-Rådet Fåhræus, uppläste slutligen till justering de, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade nådiga beslut, uppsatta förslag — — — — — — — — — — — —
dels till Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelser till Rikets Ständer — — —

rörande begärdt ytterligare statsbidrag till fullbordande af Sluss- och Kanalanläggningarne vid Dejefors och Forshaga i Wermlands län;

Och behagade Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörde förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, samt befallde att nådiga Propositioner och Skrifvelser, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex protocollo,
Vollrath Ekström.

N:o 20.

Ank. till Exp-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående begärdt ytterligare låneunderstöd för fullbordandet af jernvägs-anläggningen mellan sjöarne Wessman och Barken i Stora Kopparbergs län; Gifven Stockholms Slott den 11 November 1856.

Uti en den 14 sistlidne Augusti till Kongl. Maj:t ingifven skrift har Direktionen för det Aktiebolag, som bildat sig för anläggande af en jernväg mellan sjöarne Wessman och Barken, jemte tillkännagifvande, att detta jernvägsbyggnads-företag, till hvilket Rikets Ständer vid senaste Riksdag anvisat ett lån af 133,333 R:dr 16 sk. Banko, innevarande år påbörjats och så fortskridit att ungefärligen en fjerdedel af gräfnings- och fyllnings-arbetet kunde anses vara utfördt, i underdånighet anmält, att som bolaget, med anledning dels af den stora kostnad, som skulle uppstå för hästars lega och underhåll, dels ock deraf att beloppet af varor, som å jernvägen komme att forslas, under det sednast förlidna året ökats från 60,000 till 75,000 skeppund, samt med säkerhet kunde antagas komma att än ytterligare ökas, funnit sig, enligt Kongl. Maj:ts dertill meddelade tillåtelse, i stället för tillämnad bana för hästkraft med 3 fots spårvidd, böra tillvägabringa bana för ångkraft med 4 fots spårvidd, hade i följd af detta förändrade byggnadssätt, jemte de under senare åren betydligt stegrade prisen å så väl dagsverken som materialier, anläggningskostnaden för ifrågavarande jernväg, hvilken kostnad af Majoren m. m. C. E. Norström, uti det af

honom år 1853 för hästbanan upprättade förslag, beräknades till ett belopp af 189,700 R:dr Banko, numera, enligt bemälde Majors, på grund af förberörde förändrade förhållanden omarbetade förslag, stigit till en summa af ej mindre än 437,000 R:dr Banko; och har bemälde Direktion, med anledning häraf i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t, med hänsigt till den allmänna vigten och nyttan af ifrågavarande jernvägsbyggnad, till hvars verkställande det beviljade låneunderstödet, som, då det anvisades, var för ändamålet tillfyllestgörande, numera vore alldeles otillräckligt, måtte till Rikets Ständer aflåta nådig framställning om beviljande för merberörda jernvägsanläggning af ett ytterligare låneunderstöd af 133,333 R:dr 16 sk. Banko, emot erläggande af 3 procents årlig ränta samt återbetalningsskyldighet medelst 2 procents årlig amortering å kapitalbeloppet.

Kongl. Maj:t har, efter inhemtande af Styrelsens för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader afgifna underdåniga yttrande i ämnet, tagit denna underdåniga ansökning i nådigt öfvervägande; och vill härmed hafva till Rikets Ständer öfverlemnat detta ärende, i ändamål att Rikets Ständer, som för ifrågavarande jernvägsanläggning å nästlidne Riksdag beviljat ett låneunderstöd på sätt omförmäldt är, må komma i tillfälle att pröfva, huruvida ytterligare så beskaffadt statsbidrag dertill må i anseende till ofvanuppgifne omständigheter anvisas; och varda, med anledning häraf, handlingarne rörande detta mål till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 November 1856.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern *Günther*,
Stats-Råden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

De-

Departements-Chefen, Herr Stats-Rådet Fåhræus, uppläste slutligen till justering de, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade nådiga beslut, uppsatta förslag — — — — — — — — — — — — dels till Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelser till Rikets Ständer, angående begärdt ytterligare låneunderstöd för fullbordandet af jernvägsanläggningen mellan sjöarne Wessman och Barken i Stora Kopparbergs län. —

Och behagade Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta Protokoll bilagde, samt befallde att nådiga Propositioner och Skrifvelser i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex protocollo,
Vollrath Ekström.

N:o 21.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 17 Nov. 1856, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående resultaten af den nya lagstiftningen i afseende å bränvinstillverkningen. Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

I betraktande af det obestridliga intresse, som bränvinslagstiftningen eger för fäderneslandet i så väl statsekonomiskt som statistiskt hänseende, har Kongl. Maj:t trott sig böra meddela Rikets Ständer följande öfversigt af de hufvudsakliga resultat, hvilka vunnits af den efter sednaste Riksdag vidtagna förändrade lagstiftning i afseende på vilkoren för tillverkning af bränvin.

Af de från vederbörande till Civildepartementets byrå för kontrollen å bränvinsförfattningarnes tillämpning inkomne uppgifter inhemtas följande angående tillverkningen för året 1855, det första under hvilket den nya lagstiftningen varit gällande.

De s. k. *större* brännerierna, eller sådana som drifvas med ånga, utgjorde ett antal af 391, hvadan en förminskning med icke mindre än 279 ägt rum sedan år 1852, då antalet steg till 670. Af berörde 391 brännerier hafva 271

varit i gång under årets begge bränningsmånader, 52 under den förra månaden allena och 68 endast under den sednare, så att rörelsen idkats under förra månaden vid tillsammans 323 brännerier och under den sednare vid 339.

I alla län, utom i Gottlands samt Gefleborgs och Westernorrlands, hafva år 1855 större brännerier förefunnits. Största antalet har förekommit i Östergöthlands och dernäst i Skaraborgs län, nemligen 67 med en tillverkning af 1,222,947 kannor i det förra och 53 i det sednare med en tillverkning af 930,963 kannor, hvaremot stora Kopparbergs, Jemtlands, Westerbottens och Norrbottens län, äfvensom Stockholms stad, haft blott ett större bränneri hvardera. Enligt de af vederbörande kontrollörer gjorde uppmätningar, har hela det vid de större brännerierna tillverkade beloppet utgjort 7,178,602½ kannor.

De för större brännerier erlagde tillverkningsafgifterna belöpa sig för år 1855 till 2,485,818 R:dr 34 sk. banko, hvilken summa, fördelad på nyssnämnda tillverkningsbelopp, visar att beskattningen i medeltal för hela riket utgått med 16 sk. 7½ r:st banko för kannan.

Under 1855 års begge bränvinsmånader har omkring ⅓:del af hela antalet större brännerier varit af den tillåtna minsta storleken eller tillverkat endast 300 kannor dagligen. Näst efter dessa har allmännast förekommit brännerier, hvilkas tillverkningar stigit till 4 à 500 kannor om dagen. Endast 10 brännerier hafva under den förra bränningsmånaden och 11 under den sednare drifvit rörelsen i den högsta tillåtna utsträckning eller med en daglig tillverkning af 1000 kannor.

Af de år 1855 vid samtlige större brännerier i riket förda bränneri-journaler inhemtas, att bränvin tillverkats af alla de allmännast odlade sädesslagen, förnämligast korn och råg, af potäter och till en ringa del af åtskilliga andra mer eller mindre alkoholgifvande ämnen, såsom rofvor, kålrötter, morötter, hvitbetor, rödbetor, enbär, jästaffall, druf, sirup och socker, hvaraf flera dock synas endast försöksvis hafva varit använda. För bränvinstillverkningen vid dessa brännerier hafva år 1855 åtgått ungefär 167,500 tunnor spanmål, hvaraf 1,500 tunnor hvete, 40,000 tunnor råg, 100,000 tunnor korn och 20,000 tunnor blandsäd, samt något mer än 748,000 tunnor potäter.

Kontrollen vid de större brännerierna har år 1855 utöfvats af 12 Öfverkontrollörer och 383 Kontrollörer, af hvilka sistnämnde 264 varit tjenstgörande under begge bränningsmånaderna, 51 endast under den förra och 68 blott under den sednare månaden. I allmänhet har en särskild Kontrollör varit anställd för hvarje särskildt bränneri. Undantag har egt rum blott för 11 Kontrollörer, hvilka haft tillsyn vid 2 brännerier hvardera.

Af Öfverkontrollörerne hafva 5 varit officerare i tjenst, 4 officerare ur tjenst, 2 vice Häradshöfdingar samt 1 f. d. Rector Scholæ. Kontrollörerne hafva tillhört särskilda samhällsklasser och hufvudsakligen utgjorts af underofficerare, officerare och landstats-tjenstemän, dels i, dels ur tjenst. I arfvode och resekost-

nadsersättning hafva Öfverkontrollörerne och Kontrollörerne uppburit tillsammans 121,636 R:dr 9 r:st banko. De förres arfvoden ha utgått med 600 R:dr för de begge bränningsmånaderne och de sednares i allmänhet med omkring 5 R:dr banko om dagen. Ganska få Kontrollörer hafva uppburit så lågt arfvode som 3 R:dr 16 sk. eller det i § 50 af bränvinstillverkningsförordningen såsom minimum bestämda belopp, hvaremot ganska många uppburit maximum eller 6 R:dr 32 sk. om dagen. Resekostnadsersättningen har för Öfverkontrollörerne utgått i 7:de och för Kontrollörerne i 8:de klassen af gällande rese-reglemente.

De af kommunerne i och för kontrollen utsedde bränneri-vittnen hafva till större delen tillhört allmogen. Som flere af dem saknat den färdighet, särdeles i räkning, som erfordras för verkställandet af de efter alla uppmätningar och afprofningar förekommande reduktioner, har derigenom mångenstädes det åsyftade ändamålet med vittnets närvaro till en väsentlig del förfelats. Vittnena, som i dagtraktamente åtnjutit endast 1 R:dr B:ko, utan skjutsersättning, hafva år 1855 tillsammans uppburit ett belopp af 17,484 R:dr 16 sk.

Så vidt kändt är, har kontrollen i allmänhet blifvit med ordning och allvar handhafd och bränvinstillverkarne med villighet ställt sig till efterrättelse de föreskrifter, som vederbörande Öfverkontrollörer och Kontrollörer i enlighet med Författningarne meddelat. Kontrolleringssättet synes hafva vunnit allmänt godkännande. Sjelfva kontrollen har med få undantag försiggått utan några misshälligheter och ett godt förhållande har egt rum mellan bränvinstillverkarne och Kontrollörerne, hvartill den omständighet torde bidragit, att Kontrollörerne varit bränvinstillverkarne behjelplige att förekomma de fordom icke sällsynta bränvinsförsnillningarne genom arbetarepersonalen.

Hela antalet *mindre* brännerier uppgick år 1855 till 4,091, hvaraf 2,651 egde redskap *utan* och 1,440 *med* mäskvärmare, hvadan således en förminskning med icke mindre än 31,081 egt rum sedan år 1852, då antalet redskap utgjorde 35,172. Af ofvanberörde 4,091 brännerier hafva 1,057 utan och 922 med mäskvärmare varit i gång under begge bränningsmånaderne, 376 utan och 165 med mäskvärmare under förra månaden allena, samt 1,218 utan och 353 med mäskvärmare under den sednare allena, så att rörelsen idkats under förra månaden med tillsammans 1,433 utan och 1,087 med mäskvärmare och under den sednare med 2,275 utan och 1,275 med mäskvärmare.

Mindre brännerier hafva år 1855 varit i gång uti 22 län, men icke i Westerbottens och Norrbottens, eller i Stockholms stad. Största antalet, nemligen 1,119, deraf 184 med mäskvärmare, har förekommit i Christianstads län; närmast derintill har kommit Östergöthlands med 854, hvaraf 744 med mäskvärmare; hvaremot ett ganska ringa antal, från 1 till 7, de flesta utan mäskvärmare, varit i gång uti Gottlands, Götheborgs och Bohus, Stockholms, Upsala, Westmanlands, Gefleborgs, Stora Kopparbergs, Westernorrlands och Jemtlands län.

Efter år 1852 har öfverallt antalet af mindre brännerier i ännu större pro-

portion minskats än hvad fallet varit med de större. I Westmanlands län har nedsättningen varit anmärkningsvärdt stor, nemligen från 1,376 till 1. De län, der minskningen varit absolut störst, äro för öfrigt Wermlands, Elfsborgs och Gottlands.

Enligt hos vederbörande Häradsskrifvare företedda mätnings- och stämplingsbevis öfver de till begagnande i mindre brännerier anmälda redskap och Häradsskrifvarnes derpå stödda uträkningar af tillverkningsafgifterna, uppgingo dessa år 1855 för hela riket till ett sammanräknadt belopp af 752,739 R:dr 14 sk. 7 r:st banko. Följaktligen skulle, enligt de i § 103 af bränvinstillverkningsförordningen antagna grunder, det motsvarande tillverkningsbeloppet af 6-gradigt bränvin vid 15 graders värme utgöra 2,258,217$\frac{175}{192}$ kannor. Som likväl erfarenheten numera visat, att afverkningsförmågan hos den enkla omedelbart med eld drifna redskapen, då tillverkningen rätt handhafves, är minst 2 eller 3 gånger större än nyssnämnde § förutsätter, torde med temlig visshet kunna antagas, att det belopp bränvin, som i mindre brännerier verkligen åstadkommits, stigit till minst 4,500,000 kannor, helst kändt är att i allmänhet alla ovana och mindre skickliga bränvinsbrännare, af fruktan för den höga skatten samt täflan med de större brännerierna, afstått från tillverkningen, hvilken sålunda bedrifvits endast af dem, som varit fullt förtrogne med handteringens särskilda tekniska operationer. Fördelas det erlagda afgiftsbeloppet på nyssnämnde tillverkningsqvantum, uppstår i medeltal en beskattning på kannan af något mindre än 6 skillingar banko.

Att sluta af de erlagda afgifterna, har den största tillverkningen egt rum i Christianstads och Östergöthlands län, hvilka begge län tillverkat i det närmaste lika mycket, som alla de öfriga länen tillsammans. Då redskap med mäskvärmare till ojemförligt största antal begagnats i Östergöthlands län, förefaller det sannolikt, att handteringen just här med största fördel bedrifvits.

Under de begge bränningsmånaderne hafva allmännast begagnats 18 kannors pannor (kokrummet oberäknadt) *utan* och 13 kannors pannor *med* mäskvärmare; utgörande antalet af de förra omkring hälften och af de sednare ungefär en tredjedel af hela antalet dylika redskap.

Som bränvinstillverkarne icke äro skyldige att aflemna några utdrag af de vid mindre brännerier förda inmäsknings-journaler, kan åtgången af råämnen vid desamma endast ungefärligen bestämmas. Under förutsättning att 4,500,000 kannor bränvin vid dessa brännerier tillverkats samt att proportionen mellan inmäskningsqvantiteterna af råg, korn, blandsäd och potäter, hvilka råämnen hufvudsakligen torde hafva begagnats, varit densamma som vid de större brännerierna, kan likväl åtgången med någorlunda säkerhet antagas hafva varit åtminstone

25,000	tunnor	råg,
62,500	d:o	korn,
12,500	d:o	blandsäd, samt
467,500	d:o	*potäter.*

Samtliga kostnaderna för kontrollen å bränvinstillverkningen vid så väl *större* som *mindre* brännerier, inberäknadt arfvodena för tillsynen vid städernas distilleringsverk samt till extra tillsyningsmän för efterspanandet af oloflig bränvinstillverkning, utgjorde år 1855 ett belopp af 145,188 R:dr 15 sk. Uppbörds- och redovisningskostnaderna uppgingo till 11,329 R:dr 44 sk. 9 r:st. Hela utgiften för kontrollen samt för uppbörden och redovisningen af bränvinstillverkningsmedlen uppgick således nämnde år till 156,518 R:dr 11 sk. 9 r:st banko, motsvarande i det närmaste fem procent af Statens bruttoinkomst af bränvinstillverkningen.

Ofvanstående uppgifter om bränvinstillverkningen år 1855 lemna sålunda följande hufvudsakliga resultat:

1:o *rörande tillverkningsbeloppet:*

att detsamma utgjort: vid de större brännerierna	7,178,602,	5 kannor,
vid de mindre d:o åtminstone	4,500,000,	»
eller tillsammans åtminstone	11,678,602,	5 kannor.

2:o *rörande åtgången af råämnen:*

att densamma ungefärligen kan anses hafva utgjort:

	tunnor råg.	tunnor korn.	tunnor blandsäd.	tunnor potäter.
vid de större brännerierna	40,000.	100,000.	20,000.	748,000.
vid de mindre dito	25,000.	62,500.	12,500.	467,500.
eller tillsammans omkring	65,000.	162,500.	32,500.	1,215,500.

3:o *rörande tillverkningsafgifterna:*

	B:ko R:dr	sk.	r:st	
att dessa utgjort: vid de större brännerierna	2,485,818:	34.	—	
vid de mindre dito	752,739:	14.	7.	
eller tillsammans R:dr	3,238,558:	—	7,	och om härifrån dragas kontroll-, uppbörds- och redovisnings-kostnaderne med . . . .
	156,518:	11.	9,	
så blifver Statsverkets nettobehållning R:dr	3,082,039:	36.	10.	

Denna slutsumma kan dock endast betraktas såsom *i det närmaste* riktig, enär den till en väsentlig del är grundad på vederbörande kontrollörers mätnings- och graderings-protokoll, uti hvilka otvifvelaktigt åtskilliga mindre betydande räknefel insmugit sig, hvartill kommer dels att några Häradsskrifvare vid afgifternas debitering för de mindre brännerierna begagnat oriktig tarif, nemligen den i § 42 af Bränvinstillverknings-förordningen, i stället för den i § 103 upptagne, hvilken sednare uteslutande för år 1855 skulle tjena till efterrättelse, hvarjemte äfven för ett och annat större bränneri oriktiga debiteringsgrunder blifvit följda, dels ock att, då de infordrade uppgifterna öfver kontrollkostnaderna afgåfvos, en och annan mindre utgift för 1855 års bränvinstillverkning ännu icke blifvit utanordnad. Den förändring, ofvannämnde slutsumma i följd häraf torde komma

att undergå, kan emellertid icke blifva af någon särdeles betydenhet och följaktligen lärer det kunna antagas såsom temligen säkert, att den vid sednaste statsregleringen af Rikets Ständer i bränvinstillverkningsmedel påräknade årliga summa af 3,000,000 R:dr banko för år 1855 fullt ut kommer statskassan tillgodo.

Hvad bränvins-tillverkningen för innevarande år beträffar, hvilken nu pågår, äro uppgifterna öfver de gjorda anmälningarne endast för första bränningsmånaden fullständigt till byrån för kontrollen å bränvinsförfattningarnes tillämpning inkomna.

Enligt dessa uppgifter eger tillverkning för närvarande rum i 323 *större* brännerier eller i jemt lika många som under första bränningsmånaden sistlidet år; och komma af dessa 323 brännerier 233 att fortsätta tillverkningen under andra bränningsmånaden, hvarjemte 80, som icke nu äro i gång, hafva för berörde månad blifvit anmälda, så att anmälningarne för andra månaden nu redan upptaga 313 brännerier, eller på 26 när det antal, som sistlidet år derunder förekom.

Det tillverkningsbelopp, som motsvarar alla dessa anmälningar, utgör 7,634,209 kannor, och afgifterna följaktligen 2,544,736 R:dr 16 sk. banko. Tillverkningen bedrifves i samma län, som år 1855, och derjemte i Gottlands, der dock endast ett bränneri tillkommit. För öfrigt är äfven i år brännerierna antal störst i Östergöthlands och Skaraborgs län.

Tillverkning i *mindre* bränneri åter eger för närvarande rum med 2,889 redskap, deraf 1,670 *utan* och 1,219 *med* mäskvärmare, då deremot under första månaden sistlidet år tillverkning utöfvades endast med 2,520 redskap, af hvilka 1,433 voro *utan* och 1,087 *med* mäskvärmare. För sistnämnde månad hafva sålunda tillkommit 237 redskap *utan* och 132 *med* mäskvärmare, motsvarande en tillökning af något öfver 16½ och 12 procent. Af förenämnde 2,889 redskap komma, enligt hvad hittills är kändt, 1,366 *utan* och 1,086 *med* mäskvärmare att fortsätta tillverkningen under andra månaden, hvarjemte 344 *utan* och 390 *med* mäskvärmare, som icke nu äro i gång, hafva för denna månad blifvit anmälde, så att de till byrån inkomna anmälningarne för andra månaden nu redan upptaga 1,710 redskap *utan* och 1,476 *med* mäskvärmare, och sålunda, hvad den sednare redskapen beträffar, ett antal af 201 eller nära 16 procent utöfver det, som sistlidet år under berörde månad förekom. Häraf visar sig således, att en icke obetydlig tillökning i antalet mindre brännerier och särdeles sådana, som hafva redskap *med* mäskvärmare, för innevarande år uppkommit.

Det tillverkningsbelopp, som enligt § 42 motsvarar alla dessa anmälningar, utgör 2,265,848,142 kannor, och tillverkningsafgiften sålunda 755,282 R:dr 34 sk. 2 r:st banko.

Tillverkningen bedrifves fortfarande i samma län som år 1855 och för öfrigt likasom då mest i Östergöthlands och Christianstads län.

Sammanställas de på grund af hittills inkomna anmälningar beräknade afgifter från de olika slagen brännerier innevarande år, så visar sig att dessa afgifter uppgå:

För större brännerier till B:ko	R:dr	2,544,736:	16.	—
» mindre dito dito »	»	755,282:	34.	2.
eller tillhopa B:ko	R:dr	3,300,019:	2.	2.

Sistlidet år utgjorde tillökningen i skatt utöfver anmälan 7,7 procent, oaktadt beloppet nedsattes med nära 150,000 R:dr i följd af beviljade restitutioner. Då i år dels en mängd ytterligare anmälningar äro att förvänta, dels bränvinstillverkarne i större bränneri, på grund af den 1855 vunna erfarenheten, säkerligen icke anmält sig för högre belopp, än hvad verkligen kan medhinnas, utan snarare omkring 10 procent derunder, enär, enligt § 45 i Bränvins-tillverkningsförordningen, tillverkningen utöfver anmälan får uppgå till $\frac{1}{10}$:del, innan förhöjning med 4 sk. i skatten inträder, så kan med full visshet antagas, att de inflytande tillverknings-afgifterna komma att med minst 10 procent öfverstiga de mot anmälan svarande eller ofvan beräknade totalbelopp, i följd hvaraf alltså bränvins-tillverknings-skatten för detta år torde komma att uppgå till minst 3,600,000 R:dr och statskassans behållning, då kontroll-, uppbörds- och redovisnings- m. fl. kostnader beräknas till 175,000 R:dr eller 18,500 R:dr mer än sistlidet år, följaktligen åtminstone till 3,425,000 R:dr banko.

Ehuru den nya lagstiftningen om vilkoren för bränvinstillverkning endast under en kortare tidrymd varit gällande, har den derunder vunna erfarenheten likväl ovedersägligen ådagalagt, att grunderna för denna lagstiftning äro i allmänhet riktiga och ändamålsenliga. Då emellertid samma erfarenhet gifver vid handen, att beskattningen för de *mindre* brännerierna icke uppgår ens till hälften

af det utaf Rikets Ständer afsedda belopp, hvilket förhållande ock, oaktadt de i åtskilliga orter genom felslagen skörd uppkomna ogynsamma omständigheter för utöfvande af bränvinstillverkning innevarande år, föranledt en tillökning i antalet *mindre* brännerier, har Kongl. Maj:t velat härå påkalla Rikets Ständers synnerliga uppmärksamhet, i den förväntan, att Rikets Ständer, vid utöfningen af sin beskattningsrätt, vidtaga sådan åtgärd, att detta missförhållande varder rättadt, på det ej, genom så väsentlig skillnad i beskattningen för de tvänne särskilda slagen af Brännerier, lagstiftningens ändamål må förfelas.

Till närmare utredning af ämnet kommer ett af Chefen för Civil-departementets byrå till kontrollering af Bränvinsförfattningarnes tillämpning afgifvet memorial att, jemte bilagor, öfverlemnas till vederbörande Utskott, och erhåller bemälde Byrå-chef jemväl befallning att tillhandagå Utskottet med erforderliga upplysningar och meddelanden angående de jemkningar och tillägg i reglementariska bestämmelser, hvilka, sedan den nya bränvinstillverkningslagen utfärdades, funnits vara behöfliga och nyttiga att vidtaga.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr *Günther.*
Stats-Råden: Herr *Fåhræus,*
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve Mörner,
Grefve Gyldenstolpe,
Anjou och
Almqvist.

Sedan — — — uppläste Departements-Chefen, Herr Stats-Rådet Fåhræus, till

till justering ett på Nådig befallning utarbetadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Rikets Ständer, *angående resultaten af den nya lagstiftningen i afseende å bränvinstillverkningen.* —

Och täcktes Kongl. Maj:t, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag samt befalla att, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Skrifvelse — — — skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex protocollo,
Carl Ekström.

STOCKHOLM, TYPOGRAFISKA FÖRENINGENS BOKTRYCKERI, 1856.

N:o 22.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 19 Nov. 1856, kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående anslag för geologiska undersökningar öfver hela Riket, samt utgifvande af derpå grundade geognostiska kartor; Gifven Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Bland de ämnen, å hvilka Kongl. Maj:t funnit Sig böra fästa Rikets Ständers uppmärksamhet, för att, genom deras medverkan uppnå vigtiga ändamål, är frågan att kunna erhålla en fullständig kännedom om fäderneslandet i geologiskt hänseende.

Utom det rent vetenskapliga intresse, som geologien hos sina idkare alltid uppväcker genom upplysningar öfver de mångfaldiga förändringar, hvilka vår jords yttre skorpa redan undergått och fortfarande undergår, ingriper densamma, likasom de öfriga naturvetenskaperna, äfven på det kraftigaste uti det praktiska lifvet. Bergshandteringen, byggnadskonsten, flerfaldiga andra näringsgrenar, men måhända framför alla landtbruket, hafva många vigtiga lärdomar, många nyttiga råd och upplysningar att på detta fält hemta.

Grufegaren önskar veta inom hvilka bergformationer han företrädesvis bör söka de malmer, som han vidare ämnar förädla under en eller annan form; han behöfver anvisning, i hvilken rigtning han bör utsträcka sina underjordiska försöksarbeten, för att med den största sannolikhet kunna träffa möjligen förhanden varande nya, fast ännu obekanta malmfyndigheter inom ett redan öppnadt grufvefält; och geologien gifver honom i de flesta fall tillfredsställande svar på dessa frågor.

Bildhuggaren och arkitekten, som söka vackra marmorarter eller andra utmärktare stenslag, äfven den vanlige byggmästaren, som behöfver en god och varaktig byggnadssten, ett så väl i luft, som i vatten tjenligt murbruk, en eldfast stenart eller lera, hvilken trotsar jernets och kopparens smälthetta, — hytteegaren och andra näringsidkare, hvilka önska att ur jorden kunna framdraga nya tillgångar af torf, brunkol, qvartz, feldspath, o. s. v. — läkaren, som söker helsovatten och i medicinskt hänseende nyttiga gyttjor, — alla dessa skola af geologien få anvisning, hvarest de kunna finna det sökta, så vida det inom landets egna gränser står att finna.

Landtbrukaren, sysselsatt med många olikartade göromål, har ingen tid att egna åt en närmare undersökning af de aflagringar, både fasta och lösa, som finnas på hans egor. Erfarenheten gifver honom vid handen, att samma vextslag på olika åkrar lemnar mycket olika skördar. Kemisten meddelar honom upplysning, att den ena åkerjorden innehåller ett ämne, som den andra saknar, men hvars närvaro för detta vextslags fortkomst och rätta trefnad är ett oeftergifligt vilkor. Han önskar då känna, om icke på ett större eller mindre djup under jordytan eller också på en annan alldeles ny trakt af hans öfriga egor detta för honom dyrbara jordslag kan vara af naturen nedlagdt, för att deraf hemta en välkommen uppblandning åt andra i detta hänseende mindre väl lottade tegar, eller för att på stället åt odlingen skänka ett ökadt område. Stundom är han ock i förlägenhet, hvarest han skall uppsöka en ny tillgång af den mergel, genom hvars påförande han brukat gifva sina fält en förut osedd bördighet. Uti alla dessa och ännu många andra fall skall han med geologiens tillhjelp komma till målet, om detta ligger inom möjlighetens gräns; och kan dessutom ej sällan inträffa, att han genom den geologiska undersökningen får kännedom om tillvaron inom egendomens gränser af åtskilliga för industrien i allmänhet användbara materialier, hvilkas afyttrande betydligt kan öka egendomens afkastning.

Af icke ringa vigt är sålunda tillämpningen åt det praktiska lifvets mångfaldigt olika utgreningar af de flere lärdomar och upplysningar, hvilka geologien, stödd på rent vetenskapliga iakttagelser, är i stånd att meddela. En större utbredning af det geologiska studiet, en mera allmän kännedom om ett lands geologiska förhållanden och egenheter i dess minsta detaljer, måste derföre vara af det största inflytande på landets ekonomiska och materiela förkofran i så väl den ena, som den andra rigtningen. Uti de flesta civiliserade länder har man också från längre tid tillbaka insett detta och af sådan anledning gått i författning om utförandet, på Statens bekostnad, af storartade, hela landet omfattande undersökningar af dess berg och jordlager. Sålunda hafva de flesta Europeiska Regeringar, äfvensom större delen af de Stater, hvaraf Nord-Amerikanska Unionen består, hvar efter annan, skyndat att i alla delar af sina underlydande landskap utsända geologiska kunskapare, som, med hammaren, kompassen, spaden och jordborren i handen, icke blott tagit en närmare kännedom om de olika fasta berglagren, så väl till deras utsträckning, ömsesidiga begränsning, och relativa åldersföljd, som till deras allmäntnyttiga användbarhet för ett eller annat ändamål, utan äfven egnat sina forskningar åt de aldra öfverst i ytan liggande löst sammansvämmade yngsta jordbildningarne och dessas mer eller mindre fördelaktiga egenskaper i agrikultur-kemiskt och tekniskt hänseende. På detta sätt hafva inom dessa länder tid efter annan utkommit eller äro ännu under utgifning mer och mindre fullständiga geologiska beskrifningar, åtföljda af en mängd general- och special-kartor samt profiler, hvaraf en, såvidt möjligt, trogen bild af hela landets skaplynne i denna rigtning blifvit uppdragen. Genom de samlingar af berg- och jordarter utaf alla möjliga slag, som blifvit under fortgången af undersökningarne tillvägabragte samt sedermera uti en för allmänheten öppen lokal på ett lämpligt sätt ordnade och upplagda, hafva resultaten af dessa forskningar fått ett ännu mera ökadt praktiskt värde, i anseende till de för hvar och en lätt tillgängliga upp-

lysningar, som i nyssnämnde afseende der kunna sökas och erhållas rörande landets mest skiljda trakter.

Af de länder, som med afseende på andlig kultur och materiel utveckling intaga en mera framstående plats, är Sverige ett bland de få, som ännu icke föranstaltat dylika mera omfattande special-undersökningar af dess jord- och berglager. Genom ett enskildt samfund, Bruks-societeten, har visserligen med berömvärd frikostighet åtskilligt i detta hänseende inom landet åstadkommits; men de af Bruks-societeten föranstaltade undersökningar hafva, till följd af sakens natur, i anseende till landets vidsträckta areal, de få medhjelpare, som dervid varit att påräkna, och den jemförelsevis korta tid, som på det helas utförande varit använd, icke kunnat vinna den utsträckning eller den special-rigtning, som är nödvändig för framdragandet i ljuset af sanningens minsta delar, utan hufvudsakligen inskränkt sig till framställandet af en mera allmän bild af landets skaplynne, med endast här och der några mera skarpt utkastade detaljdrag.

Det är derföre af omständigheterna högeligen påkalladt, att Sverige, som genom Linné, Bergman, Schéele och Berzelius mer än en gång stått i spetsen för naturvetenskaplig utveckling i flere med geologien beslägtade rigtningar, och hvars med de flesta andra europeiska länder olika naturliga beskaffenhet och egenheter otvifvelaktigt skola föranleda många vigtiga företeelser, hvilka på geologiens framsteg komma att utöfva ett ej oväsendtligt inflytande, snart vidtager kraftiga åtgärder, för att, hvad geologiska forskningar beträffar, sätta Sverige i jembredd med öfriga i vetenskapligt hänseende framskridna länder.

Att öfvertygelsen härom blifvit inom landet temligen allmänt utbredd har Kongl. Maj:t med tillfredsställelse inhemtat derigenom, att dels Upsala läns Hushållnings-sällskap i underdånighet anhållit om statsbidrag till de geologiska undersökningar, som Hushållnings-sällskapet, för upprättande af en geognostisk karta öfver länet, har för afsigt att derstädes föranstalta, dels ock Bestyrelsen för Sjunde Allmänna Landtbrukare-mötet, enligt den vid mötet uttalade önskan, hos Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att, genom anslag af allmänna medel, i detalj gående geologiska undersökningar måtte, så fort sig göra låter, öfver hela riket tillvägabringas, samt geognostiska kartor i följd deraf uppgöras och utgifvas. Landtbruks- och Wetenskaps-akademierna, hvilkas utlåtanden öfver dessa framställningar blifvit infordrade, hafva sammanstämmande yttrat den åsigt, att en noggrann geologisk undersökning öfver hela Riket vore högligen att önska så väl i rent vetenskapligt, som i ekonomiskt afseende, men att Statens mellankomst dervid nödvändigt erfordrades, dels i anseende till de stora kostnaderna, dels ock på det att arbetet måtte efter en allmän plan och af dertill skicklige personer kunna med enhet och kraft verkställas och på detta sätt en allmän geologisk karta öfver Riket inom en jemförelsevis kort tid erhållas, till ledning och begagnande vid de mera detaljerade undersökningar, hvilka blefve nödiga för särskilda landskap eller län, som sjelfva borde på sin bekostnad desamma företaga och ej heller torde, i den mån de vunne insigt om den nytta, de deraf kunna hemta, undandraga sig de utgifter, som härtill blefve erforderliga. Såsom plan för arbetets utförande har Wetenskaps-akademien i underdånighet föreslagit:

att undersökningen af Sveriges allmänna geognostiska beskaffenhet och utgifvandet, till följd deraf, af en geologisk general-karta med beskrifning må uppdragas åt *en* dertill skicklig person, hvilken, såsom chef för undersökningen, ensam leder densamma på sitt ansvar;

att denne geolog, under de första åren, sjelf lägger hand vid undersökningen samt undervisar och bildar de elever, hvilka antagas, för att derefter kunna såsom biträdande geologer användas;

att derefter, i mån af tillgång till skicklige personer, 4 biträdande geologer antagas; börande antalet af elever alltid vara fyra;

att när biträdande geologer kunnat anställas, chefen åligger att öfvervaka dessas arbeten och dem leda;

att dessutom till biträde antages en palæontolog, och att botaniska forskningar, emot särskildt arfvode uppdragas åt dertill skicklig person, äfvensom att de kemiska undersökningar, hvilka äro erforderliga, medelst efter arbetets beskaffenhet lämpliga arfvoden godtgöras; och ändtligen att, då de vid den sålunda bildade geologiska kommission anställda personer förutsättas vara sysselsatta med sina geologiska arbeten hela året om, en särskild lokal anskaffas, der de alla under chefens öfverinseende, förrätta sina arbeten under de tider, då rekognosceringar ej ega rum, och hvarest utrymme bör finnas för samlingar, instrument och laborationer;

samt att chefen berättigas att erhålla erforderliga upplysningar från Topografiska korpsen och Landtmäteri-kontoret.

För verkställande af en så beskaffad allmän geologisk undersökning af Sverige har Vetenskaps-akademien uppgjort följande kostnadsförslag:

Årliga arfvoden:

Förste geologen, Chef	4,000: —	R:dr Riksmynt
Fyra biträdande geologer à 2,000 R:dr . . .	8,000: —	
Fyra elever à 1,000 R:dr	4,000: —	
En palæontolog	2,000: —	18,000: —

Resekostnads-ersättningar och dagtraktamenten:

Chefen, 400 mil, à 2 R:dr 25 ören	900: —	
Dagtraktamente för 120 dagar à 4 R:dr . . .	480: —	
Fyra biträdande geologer 200 mil för hvardera eller tillsammans 800 mil à 1 R:dr 50 ören	1,200: —	
Dagtraktamente för 120 dagar, tillsammans 480 dagar à 3 R:dr	1,440: —	
Fyra elever 100 mil för hvardera eller tillsammans 400 mil à 75 ören	300: —	
Dagtraktamente för 120 dagar eller tillsammans 480 dagar à 1 R:dr 50 ören	720: —	
Transport:	5,040: —	18,000: —

Transport:	5,040: —	18,000: —
Palæontologen, 100 mil, à 1 R:dr 50 ören . .	150: —	
Dagtraktamente för 120 dagar à 3 R:dr . . .	360: —	5,550: —
Arfvoden för kemiska undersökningar		2,000: —
D:o botaniska d:o		250: —
Hyra för lokal, uppassning, eldning m. m.		1,200: —
Summa årliga utgifter R:dr Riksmynt		27,000: —

Diverse utgifter för hela tiden:

För sammandragning af Landtmäteri-kartor för län, hvilka icke af Topografiska korpsen hunnit rekognosceras . .	6,000: —
För inköp af barometrar, kemiska apparater m. m. . . .	5,000: —
För lådor, papper, transporter, m. m.	4,000: —
Summa R:dr Riksmynt	15,000: —

Vidare har Vetenskaps-akademien yttrat den förmodan, att hela landets geologiska undersökning, enligt den nu uppgjorda planen, skulle kunna medhinnas under loppet af 19 år, om ej förr, och att, då derefter troligen 3 år erfordrades för berättelsens redigerande, jemte den sista handläggningen och arbetenas tryckning, kunde följaktligen efter 22 års förlopp den allmänna geologiska kartan öfver hela riket, jemte tillhörande beskrifning, vara utgifven; tilläggande Akademien slutligen att, i anseende till brist på tillräckligt antal lämplige personer för undersökningarnes anställande, ett anslag af 15,000 R:dr för första året, 20,000 R:dr för andra och 25,000 R:dr för tredje året syntes tillräckligt, hvarefter för den följande tiden de årliga utgifterna torde uppgå till den i kostnadsförslaget beräknade summan af 27,000 R:dr, allt Riksmynt; och vore dessutom sannolikt, att af första årens anslag tillgång uppstode för inköp af större delen af de behöfliga instrumenten.

Förvissad att genom tillvägabringandet på föreslaget sätt af geologiska undersökningar öfver hela riket, samt utgifvandet af derpå grundade geognostiska kartor, skall tillskyndas icke allenast vetenskapernas utan jemväl jordbrukets och andra näringars idkare väsendtligt gagn, och sådant redan under arbetstiden, allt eftersom undersökningarne fortgå, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Rikets Ständer, att till en början, för den tid nästa statsreglering kommer att omfatta, ett anslag af tillsammans Sextio tusen R:dr R:mt må varda ställdt till Kongl. Maj:ts disposition, för att, enligt den af Vetenskaps-akademien uppgjorda och af Kongl. Maj:t godkända plan, till ofvanomförmälda ändamål begagnas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

OSCAR.

J. F. Fåhræus.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 30 Oktober 1856.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Statsministern Herr *Günther*,
Statsråden: Herr *Fåhræus*,
Wallensteen,
Gripenstedt,
Grefve *Mörner*,
Grefve *Gyldenstolpe*,
Anjou och
Almqvist.

Sedan — — — uppläste Departements-chefen, Herr Statsrådet Fåhræus, till justering — — — — tvänne särskilda, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer i följande ämnen, nemligen:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

2:o angående beviljande af anslag till företagande af geologiska undersökningar öfver hela riket samt utgifvande af derpå grundade geognostiska kartor; och täcktes

Kongl. Maj:t, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla berörde förslag, samt befalla att, i öfverensstämmelse dermed, Nådiga Propositioner, sådana de vid detta protokoll finnas bilagde, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex protocollo
Carl Ekström.